

ಸಚಿತ್ರ
ಶ್ರೀನೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

294.592
KUL N32
ಗ್ರಂಥ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಭಾಗ

ವೇ. 3. ಗಳಗಪಾಠ

ಗಲಗನಾಥ ಸುರಸ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ

ರಹಸ್ಯಾಂತಗಣಿತೆ

ಸಚಿತ್ರ

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಇವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ

ವೇಂಕಟೇಶ ತಿರಕೋ ಕುಲಕರಣಿ, ಗಲಗನಾಥ,

ಪೇನ. ಅ|| ಮಾಸ್ತರ, ಟ್ರೀ. ಕಾ. ಧಾರವಾಡ,

ಹಾಗು

ವೈ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನರಸಿಂಹ ಕಾಟೋಟ,

ಇವರು

ಬರೆದರು, ಹಾಗು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದರು

ಎರಡನೆಯ ಅವೃತ್ತಿ ೨೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು

1932

ಬೆಲೆ ೧ ರೂ.

294.592

KUL N30

ಒಂದುಭೂಮಿ, ಭೂಮಿಗ್ರಂಥ.

ಇದನ್ನು ಖಂಡೋ ರಾಮಚಂದ್ರ ಭಸೆ ಇವರು ಧಾರವಾಡ
ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.
ವೇಂಕಟೇಶ ತಿರಕ್ಕೋ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಗಳಗನಾಥ
ಇವರು ಹಾವೇರಿಯ ಸದ್ಗುರು ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿ
ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದರು

ಪ್ರಕೃತ-ಪುರಾಣ-ರಹಸ್ಯಾಂತರ್ಗತವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು

೨ನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗವಿರುವದರಿಂದ, ಅದೊಂದು ನಿತ್ಯದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ-ವಿಷಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವರೂ ಕೇಳುವವರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಅದನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸುವದುಂಟು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಿಗುವದು ಕಡಿಮೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಮುಗ್ಧದಂತೆ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣಜನರು ಹೇಗಾದರೂ ಪುರಾಣ ಹೇಳಿ ಕೆಲಸ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದೇ ಬಹಳ. ಅಂಥವರು ಪುರಾಣದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಡೆದು ಹೇಳಬೇಕು ? ಅದರಂತೆ, ಪುರಾಣ ಕೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಭಾವಿಕರಲ್ಲದವರು—“ಕೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನದೆಯೆಂಬ ಔದಾಸೀನ್ಯಭಾವದಿಂದಾಗಲಿ, ” ತಮಗೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವದಿಲ್ಲೆಂಬ ನೆನದಿಂದಾಗಲಿ, “ವೆಂಕಟಪತಿಯು ನಮ್ಮ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲೆಂಬ ನಿರರ್ಥಕ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಲಿ, ಮೂಲತಃ ಪುರಾಣ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೇ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಿ ತಪ್ಪಿ ಹೋದರೆ, ಅಂದಿಷ್ಟು ಇಂದಿಷ್ಟು ಹೇಗಾದರೂ ದೇಸರದಿಂದ ಕೇಳುವರು. ಅಂದಬಳಿಕ ರಹಸ್ಯವಿಚಾರದ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಹರಿಯಬೇಕು ? ಅದರಂತೆಯೇ ಭಾವಿಕರಾದವರು, ತಾವು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪುರಾಣ ಕೇಳುತ್ತೇವೆಂಬ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, “ನಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದಾಗಲಿ ಪುರಾಣದ ರಹಸ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷಕೊಡದೆ, ಕೇವಲ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೆಂಬ ಮೂಢ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳುವರು. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಈ ಲೇಖಕನ ಅನುಭವವೇ ಸಾಕ್ಷಿಯು. ಆತನು ಇಷ್ಟು ದಿವಸಗಳಾದರೂ ವೆಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಂತವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ; ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿಷ್ಟು ಇಲ್ಲಿಷ್ಟು ಕೇಳಿ ಪುರಾಣವು ಬಹಳ ನೆಟ್ಟಗದೆಯೆಂದು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಲೇಖಕನು ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ವೆಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಯಥಾಮತಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ತನ್ನ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯ

ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು, ಈಗ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಆತನು ಮಾಡಿ ದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಈ ಮನೋದಮವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಯೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ವೇ. ರಾ. ರಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಕಾಬೋಟಿ ಸ್ಕೂಲವಾಸ್ತರ ಬಾಲೆಹೊಸೂರ ಇವರು, ಬಹು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಪುರಾಣವನ್ನು ಅಕ್ಷರತಃ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ, ಅದರ ಸುಂದರವಾದ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿದರು; ಆದರೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಓದಿ ನೋಡುವದು ಕೂಡ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಓದಿ ನೋಡುವ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಲೇಖಕನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರರಾದ ಕೈ. ವಾ. ವಲ್ಲಭರಾವ ತಟ್ಟಿ ಇವರು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಾಡಿ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಮೇಲೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವೇಂಕಟೇಶನ ಭಕ್ತರಮೇಲೆ ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು; ಯಾಕಂದರೆ, ಅವರು ಪೆಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಪೆಟ್ಟು ಎರಡು ಸಾರೆ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರವರ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದಿ ಉತ್ತಮಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ಈ ಕನ್ನಡ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವು ಮುದ್ರಿಸಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ! ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು ಮಾಡಿದ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸದ ಅನುಭವವು ಮುದ್ರಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿದ್ದುವಾಗ ಈ ಲೇಖಕನಿಗೂ ಆಯಿತು. ಆಚಾರ್ಯರು ಭಾಷಾಂತರದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಯೂ, ಪಟ್ಟಶ್ರಮವೂ ವರ್ಣನೀಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ರಸಭರಿತವೂ, ರಹಸ್ಯಪೂರ್ಣವೂ ಬೋಧಪ್ರದವೂ, ಸನ್ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವೂ, ಮಂದಮತಿಗಳಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಷ್ಟು ಸುಲಭರಚನೆಯುಳ್ಳದ್ದೂ, ಪ್ರಾಸಾದಿಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರ-ಕರುಣಾಧ್ಬುತರಸಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುವವು. ಇವಲ್ಲವೆ ಬೀಭತ್ಸ, ರೌದ್ರ ಭಯಾನಕ ಮೊದಲಾದ ರಸಗಳನ್ನಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಡೀ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮ ವರ್ಣನವೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೂ, ಯಥಾರ್ಥವೂ, ಸತ್ಯವೂ ಆದ ವರ್ಣನದಿಂದ ಪುರಾಣವು ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ರಸಿಕರಾದವರು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಕುಟುಂಬವತ್ಸಲರಾದವರು ಪರಮ ಮಂಗಲಪ್ರದವಾದ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ರಹಸ್ಯವರಿತು ಓದಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಹೇಳ

ಬಹುದು. ಇದು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಾದಂಬರಿಯಂತೆ ಓದುವವರ ಮನೋರಂಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಪುರಾಣದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಪೋಷಣೆಯೂ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೂ ತಪ್ಪದೆ ಆಗುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ರಸಹೀನವಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಕಾಣುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ; ಅದರೂ, ಕುಂತಲಾ-ವಾಧವರ ವೃತ್ತಾಂತ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೃಗಯಾ ಪ್ರಸಂಗ ಪದ್ಮಾವತೀ-ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಸಂದರ್ಶನಯೋಗ, ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ಸ್ವಕಾರ್ಯ ಸಾಧನಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಉತ್ತೇಜನಗೊಳಿಸಿದ ವಿಷಯ, ಭಗವಂತನು ಕೊರವಂಜಿಯಾಗಿ ನಟಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ, ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವ, ತೋಂಡಮಾನರಾಜನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ, ಕೂರ್ಮನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಆತ್ಮರ್ಪಕರವಾದ ಚರಿತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ರಸಭರಿತವಾಗಿರುವವೆಂದು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ ಹೇಳದೆ ಇರಲಾರೆವು.

ವೈದಿಕಧರ್ಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿ-ಸ್ಮೃತಿ-ಪುರಾಣಗಳು ಅಧಿಕಾರಭೇದದಿಂದ ಸಹಾಯಕಾರಿಗಳಾಗಿರುವವಷ್ಟೇ! ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳು ಮಂದಮತಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವವು; ಆದರೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮುಖದಿಂದ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳದಿದ್ದರೆ, ಪುರಾಣಶ್ರವಣದಿಂದ ಒಂದುಬಗೆಯ ಭ್ರಾಂತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ದುರಭಿಮಾನವು ಹೆಚ್ಚುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಹದಿನೆಂಟು ಮುಖ್ಯ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬೇರೆ ಅಸಂಖ್ಯ ಉಪಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಶಿವ-ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವದಲ್ಲದೆ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧವಾದ, ಹಾಗೂ ಹೊಂದಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ! ಆದ್ದರಿಂದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಓದುವವರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿ, ದೇವರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾರು? ಯಾರನ್ನು ನಂಬಬೇಕು? ಯಾವಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾದದ್ದು? ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಸರೇ ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು? ಅವರು ಒಂದೇ ಪುರಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೆ ನೆಟ್ಟು ಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಬೆಡ್ಡಾಸುಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಊಟದ ಹಲವು ಸದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ರುಚಿ

ಭೇದವೂ, ರೂಪಭೇದವೂ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳೆಂದುಂಟಾಗುವ ತೃಪ್ತಿಯು ಒಂದೇಯಾಗಿರುವಂತೆ, ವಿಚಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಹಲವು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸರು ಬರೆದಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ರಹಸ್ಯವು ಒಂದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಊಟಕ್ಕೆ ಬರಿಯ ಅನ್ನವನ್ನೊಂದು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳುವವನ ಮಾತು. ಆರೋಗ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಸ್ವಾರಸ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರುವಂತೆ, ಒಂದೇ ಪುರಾಣವಿದ್ದರೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳುವವರ ಮಾತಿನ ಗತಿಯಾದರೂ ಆಗುವದು. ಅನಂತ ಪುರಾಣಗಳಿರುವದ ರಿಂದಲೇ ವೈದಿಕಧರ್ಮದ ಸನಾತನತ್ವವು ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತದೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ವಿಲ್ಲ. ತ್ರಿವಿಧ ಜನರು ಇರುವವರೆಗೆ, ಅಥವಾ “ಭಿನ್ನರುಚಿರ್ಹಿಲೋಕಃ” ಎಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಗಿರುವವರೆಗೆ ಜ್ಞಾನಾಮೃತದ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವು ಪುರಾಣ ರೂಪಭಕ್ತೃ ಭೋಜ್ಯಗಳು ಭೋಕ್ತಾರರ ಸವಿಯೂಟಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲೇ ಬೇಕು ! ಆದರೆ ಉಣ್ಣುವವರು ತಮಗೆ ಸೇರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಂಡು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ, ಅಜೀರ್ಣದೋಷವುಳ್ಳವರಂತೆ ಊಟದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಳಿಯುತ್ತ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಹವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಸಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಕಲಹ ಬೆಳೆಸುವವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾಮೃತಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಸಿವೆಯೇ ಆಗಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುವದು. ಹಸಿದವರಿಗೆ ಊಟದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವಂತೆ, ಈಶ್ವರ ಜ್ಞಾನಲಾಲಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪುರಾಣಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವವು. ಅಂಥವರು ಸತ್ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಪುರಾಣರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತು ಧನ್ಯರಾಗತಕ್ಕದ್ದು.

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳ ರಹಸ್ಯದ ದಿಗ್ಗರ್ಶನಮಾಡುವದು. ಪ್ರಕೃತ ವಿಷಯವಾಗಿರದೆ, ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ರಹಸ್ಯವನ್ನಷ್ಟು ಯಥಾಮತಿ ಬರೆಯುವದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಹೋದಂತೆ, ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಆ ಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಈ ರಹಸ್ಯ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನಂಟು ಮಾಡಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ! ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಚರಿತ್ರದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ ಬಲ್ಲನಲ್ಲದೆ, ಅದನ್ನು ಅನ್ಯರು ತಿಳಿಯುವರೆಂದು ಹೇಳುವದು ದುರಭಿಮಾನದ ಮಾತಾಗಿರುವದು; ಅದರೂ ಒಬ್ಬ

ದುರಭಿಮಾನಿಯು ಮಾಡುವ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ಸ್ತೋತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಹೇಳವನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರುವಂತೆ, ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಶ್ರೀ ಗುರುಸ್ವರಣದಿಂದ ಯಥಾಮತಿ ನಾನು ಯತ್ನಿಸಿರುವೆನು. ಈ ರಹಸ್ಯವು ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು; ಲೇಖಕನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ಈ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆಂತಲೂ ಭಾವಿಸಲಾಗದು. ಬರೆಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಗುರುವು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ, ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಬರೆದಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು ಯಾವವೆಂದರೆ - ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯ-(೧) ಅಸಂಗತ ಸಂಗತಿಗಳ ವಿಚಾರ, (೨) ಐಹಿಕ ಸುಖಸಾಧನದ ಸುಂದರವಾರ್ತೆ. (೩) ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಪ್ರಯೋಜನದ ದಿಗ್ವರ್ತನ. (೪) ಈ ಪುರಾಣವು ವ್ಯಾಸನಿರ್ಮಿತವಾದದ್ದೋ ? (೫) ದೇವರ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಹುದಾದ ವೈಷಮ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳು. (೬) ಉಪಸಂಹಾರ ಎಂಬ ಈ ಆರು ಮಾತುಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅವಕಾಶವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಂದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುತ್ತದೆ.

೧ ಅಸಂಗತ ಸಂಗತಿಗಳ ವಿಚಾರ-ಈ ಪುರಾಣದೊಳಗಿನ ಅಸಂಗತ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಭಾವಿಕರಲ್ಲದವರ ಪುರಾಣದ ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸವು ಹಾರುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳಬಹುದು; ಆದರೆ ಇಂಥ ಅವಿಶ್ವಾಸಗಳು ಪುರಾಣಶ್ರವಣಪಠನಗಳಿಗೆ ಅನಧಿಕಾರಿಗಳೆಂದು ದುಃಖದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು. ಶೇಷನಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಆನಂದಾದ್ರಿಯನ್ನು ವಾಯುವು ಕಿತ್ತು ಹೋಯಿತು, ಅದು ೨೧೦೦೦ ಯೋಜನದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಬಿದ್ದಿತೆಂಬದೂ ಭಗವಂತನು ಸಹಸ್ರಾವಧಿವರ್ಷ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತರೀತಿಯಿಂದ ವಾಸಿಸಿದನೆಂಬದೂ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಭೇನು ರೂಪವನ್ನು-ರುದ್ರನು ಕರುವಿನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದನೆಂಬದೂ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮುಪ್ಪಿನ ಕೊರವೆಂಜಿಯಾದನೆಂಬದೂ, ವಸದಾನನು ಚಾವ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನೆಂಬದೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದರೆಂಬದೂ, ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯೇ ನೊಡಲಾದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಅನ್ನ ನೊಡಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ

ನೆಂಬದೂ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪೂತ್ಕಾರದಿಂದ ಶುಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನೆಂಬದೂ, ಕೂರ್ಮನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳ ಅಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಗೂಡಿಸಿ ತೀರ್ಥಪ್ರೋಕ್ಷಣದಿಂದ ವೇಂಕಟೇಶನು ಅವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದನೆಂಬದೂ ನಮಗೆ ಅಸಂಭವವಾಗಿ ತೋರುವದು ನಿಜವು; ಆದರೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಜಗತ್ಪ್ರಾಣೀಜ್ಞಗಳೂ ಆದ ವ್ಯಾಸರಂಧ ಮಹಾತ್ಮರು, ಜನರ ಸಂತಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಸೇರಿಸಿದರೆಂಬದು ವಿಚಾರಮಾಡತಕ್ಕ ಮಾತಾಗಿದೆ. ನಮಗಿಂತ ವ್ಯಾಸರು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೋ? ಅಂದಬಳಿಕ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಹ ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದು ತೋರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮೂಢರಂತೆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾಕೆ ಸೇರಿಸಿರಬಹುದು ?

ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವು ಭಕ್ತಿಯ ಕವಚದಿಂದ ಅಚ್ಚಾದಿತವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೇ ಅವುಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು. ವಿಚಾರಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ಐಹಿಕ ವಿಷಯಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ, ವಿಚಾರಾತೀತವಾದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಜ್ಞಾನವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳುವದರಕಡೆಗೆ ಪುರಾಣಗಳ ಒಲವು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದಬಳಿಕ ವಿಚಾರಾತೀತವಾದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸತ್ಪುರುಷರ ಬೋಧದಿಂದಲೂ, ಅವರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ ಪಡೆಯ ಬೇಕಾಗುವದರಿಂದ, ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾಣದೊಳಗಿನ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಅಶಕ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಆ ಅಶಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಶಕ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವಷ್ಟು ದೃಢಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಅಥವಾ ಅಶಕ್ಯತೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಕೊಂಡು ಅನಂದಪಡುವಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವರೂ ಮಾತ್ರ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗುವರು. ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಪುರಾಣ ಕೇಳುವವರಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ದೃಢಶ್ರದ್ಧೆಯು ಬೇಕು. ಆ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಅಂಥವಾದದ್ದೂ, ಮೂಢವಾದದ್ದೂ ಇದ್ದರೂ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವಿಶ್ವಾಸವು ಮಾತ್ರ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ನಿಷೇಧವಾಗಿರುವದು. ವಿಶ್ವವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ಭಗವಂತನು, ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವನ್ನೆತ್ತಿದನೆಂದು ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಅಶಕ್ಯತೆಯೂ, ನೋಸವೂ ಎನಿರುವದು ? ದೇವರು ಒಂದು ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಮರ್ಥನೆಂದು ಶಂಕಿಸುವ ನಾವು, ದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-

ಲಯಗಳ ಕರ್ತೃವೆಂದು ನಂಬುವ ಮಾತು ಕೇವಲ ಔಪಚಾರಿಕವಲ್ಲವೇ ? ಅಂಥ ಅವಿಶ್ವಾಸದ ನಂಬಿಗೆಗೆ ಮಹತ್ವವಾದರೂ ಏನಿರುವದು ? ಕವಿಕುಲಗುರುವಾದ ಕಾಲಿದಾಸನು ನವರಸಪೂರ್ಣವಾದ ಮಹಾ-ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಮರ್ಥನೆಂದು ನಂಬಿರುವವರು, “ಕಾಲಿದಾಸನು ವಸಂತ ಯತುವನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವನು” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅವಿಶ್ವಾಸಪಡಬಹುದೋ ? ಅದರಂತೆ ದಾನಶೂರನಾದ ಕರ್ಣನು ಒಬ್ಬ ಸಚ್ಚೀಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಗನ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಮಾತೂ, ಅಜಾತ ಶತ್ರುನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಒಂದು ಕೂಸಿನ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದನೆಂಬ ಮಾತೂ ಅವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದೋ ? ಹಾಗೆ ಅವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದರೆ, ಕಾಲಿದಾಸ ಕರ್ಣ-ಧರ್ಮರಾಜ ಇವರ ಅಲೌಕಿಕ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ವಿಷಯದ ನಮ್ಮ ನಂಬಿಗೆ ಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪವೇನು ಇದ್ದಂತಾಗುವದು ? ಅದರಂತೆ, ಇಚ್ಛಾ ಮಾತ್ರದಿಂದ ವಿಶ್ವವನ್ನು ರಚಿಸುವ ದೇವರ ಅವತಾರಗಳ, ಹಾಗೂ ದೇವರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಭಕ್ತರ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಅಲೌಕಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಂಬಲಾರದವರಲ್ಲಿ, ನಿಜವಾದ ಆಸ್ತಿಕತ್ವವು ಇರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ? ಪುರಾಣಗಳು ಕೇವಲ ಆಸ್ತಿಕರ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಇರುವದರಿಂದ, ಪುರಾಣ ರಚಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮರು, ಮನುಷ್ಯನ ಆಸ್ತಿಕತ್ವವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರ, ಹಾಗೂ ಆತನ ಭಕ್ತರ ವಿಷಯದ ಅಲೌಕಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು.

ನಿಜವಾದ ಆಸ್ತಿಕರು ಈಶ್ವರನ ಅಗಾಧ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಹೇಗೆ ನಂಬುತ್ತಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಉದಾಹರಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಒಮ್ಮೆ ನಾರದರು, ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲಿದ್ದ ದುರ್ಯೋಧನನ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿತರಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಆ ಕೌರವನನ್ನು ಕುರಿತು— “ ದುರ್ಯೋಧನಾ, ನಾವು ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು; ಅಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಹಲವು ಸೋಜಿಗದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳು— “ ಒಂದು ಸೂಜಿಯ ರಂಧ್ರದೊಳಗಿಂದ ಆನೆ-ಕುದುರೆ-ರಥ-ಕಾಲಾಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾ

ಸೈನ್ಯವು ಹೋದದ್ದನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದೆವು, ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವಿದು ” ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಅದಕ್ಕೆ ದುರ್ಯೋಧನನು ನಕ್ಕು— “ ಮುನಿಗಳೇ, ಸುಳ್ಳುಹೇಳುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಮಹಾ ಗಟ್ಟಿಗರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವದೆ. ಸೂಜಿಯ ರಂಧ್ರದೊಳಗಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯವು ಹೋಗುವ ದುಂಟೆ ? ಇಂಥ ಸುಳ್ಳು ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ನಂಬುವೆನು, ಈ ಸಭೆಯೊಳಗಿನ ಜನರಾದರೂ ಹೇಗೆ ನಂಬುವರು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ನಾರದರು— “ ಬಿಡು, ಬಿಡು ! ಸಾರ್ವಭೌಮನೇ, ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವ ಕೊಡಬೇಡ; ಸಮ್ಮನೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು, ” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆತನ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ಧರ್ಮರಾಜನ ಸಭೆಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನು ಆ ಸುರಮುನಿಯನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ವಿನಯದಿಂದ— “ ಮಹಾತ್ಮರೇ ! ತಾವು ತ್ರಿಲೋಕಗಳನ್ನು ಸಂಚರಿಸುವ ಮುನಿಗಳಾದುದರಿಂದ, ಏನಾದರೂ ಭಗವಲ್ಲಿಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೆ ಹೇಳುವ ಕೃಪೆಮಾಡಬೇಕು, ” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ನಾರದರು ಆತನ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಸೂಜಿಯ ರಂಧ್ರದ ಕಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಉಪ್ಪುಕಾರಹಚ್ಚಿ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟವರಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ನಕ್ಕು ವಿನಯದಿಂದ— “ ಸ್ವಾಮಿ ಸುರಮುನಿಗಳೇ, ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ ? ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸೂಜಿಯ ರಂಧ್ರದೊಳಗಿಂದ ಹಾದು ಹೋಗಬಹುದಾಗಿರಲು, ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಚತುರಂಗಬಲವು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋದದ್ದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು ? ” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ನಾರದರು ಎದ್ದು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು— “ ಅಜಾತಶತ್ರುವೇ, ನೀನು ಪರಮ ಧನ್ಯನು ಕಂಡೆಯಾ ! ನಿನ್ನ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನು “ ಮನುಪ್ರಾಣಾಹಿ ಪಾಂಡವಾಃ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವನು. ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿ ಅವಕೃಪೆಯನ್ನೂ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣವಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದೆನು. “ ಯೇ ಯಥಾಮಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೆ ತಾಂ ಸ್ತದೈವ ಭಜಾಮ್ಯಹಂ ” ಎಂಬ ತನ್ನ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಭಗವಂತನು, ಚುರಭಿವಾಣಿಯೂ ಅವಿಶ್ವಾಸಿಯೂ ಆದ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೇಲೆ ಅವಕೃಪೆಯನ್ನೂ, ಅನನ್ಯಗತಿಕನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು

ನಂಬಿದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುವದರ ಗುಟ್ಟು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುನಿಗಳು ಲೋಕಾಂತರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಈ ಕಥೆಯ ರಹಸ್ಯದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅಸ್ತಿಕರೂ, ನಾಸ್ತಿಕರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಪುರಾಣದೊಳಗಿನ ಅಲೌಕಿಕ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಆಗಿರಲಿ-ಆಗದಿರಲಿ, ನಾವು ಆ ಹ್ವದ್ರ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಡದೆ ಈಶ್ವರನ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷಕೊಡಬೇಕು. ದೇವರು ಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿಯ ತಕ್ಕವನಾದ್ದರಿಂದ, ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ಪುರಾಣಗಳ ರಚನೆ ಯಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಭಕ್ತಿಯ ವೇದಿಕೆಗಾಗಿಯೇ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಮಾನುಷ ಕೃತಿ ಗಳೆಂಬ ಒರೆಗಲ್ಲುಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮರಾಜನಂತೆ ಅಸ್ತಿಕ ರಾದವರು ಅವನ್ನುಕೇಳಿ ರೋಮಾಂಚಿತರಾಗಿ ಆನಂದದಿಂದ ತಲೆದೂಗದೆಮೀರರು! ಅವರೇ ಪುರಾಣದ ರಹಸ್ಯಾನಂದದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭೋಕ್ತಾರರು, ಅವರೇ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಮರ್ಥರು! ಪ್ರಿಯಪಾಚಕರೇ, ಮನುಷ್ಯನ ಹ್ವದ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂತ ವರ್ಣಿಸಬೇಕು ? ಈಶ್ವರನು ಸರ್ವತ್ರ ದಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಹೇಳುವ ತಾವು, ಭಗವಂತನು ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. “ ಅಣೋರಣೇಯಾನ್ ಮಹತೋ ಮಹೀಯಾನ್ ” “ ಸ್ವಭೂಮಿಜ್ಞ ಸರ್ವತಃಸ್ಪೃತ್ವಾತ್ಯತೀಷ್ಠದ್ವ ಶಾಂಗುಲಂ” ಎಂಬ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು, ಅಂದರೆ “ ದೇವರು ಸಣ್ಣ ದರಲ್ಲಿ ತೀರಸಣ್ಣವನು, ದೊಡ್ಡ ದರಲ್ಲಿ ತೀರ ದೊಡ್ಡವನು, ” “ ದೇವರು ವಿಶ್ವವನ್ನು ತುಂಬಿ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಬೇರಳು, ಅಂದರೆ ಅಮರ್ಯಾದಿತನಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವನು, ” ಎಂಬ ಉದಾತ್ತವಿಚಾರದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯುವೆವು; ಆದರೆ ದೇವರು ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು, ಹೇಗೆ ಏಳುತ್ತಿದ್ದನು, ಹೇಗೆ ಮಲ ಗುತ್ತಿದ್ದನು ? ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬಂದರು, ಎಂಬ ಶಂಕೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಚಂಚಲವಾಗದೆ ಯಿರುವದಿಲ್ಲ!! ಅದರಂತೆ, ಎಂಬತ್ತನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಜೀವರಾತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ದೇವರು, ಸ್ವತಃ ಕೊರವಂಜಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದನೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರೂಪಿ ಯಾದ ಅದೇ ಭಗವಂತನು, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಕಳುಕರುಗಳಾದನೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಅವಿ

ಶ್ವಾಸಿಸುವೆವು ! ಯೋಗಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿಯಾದರೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದವರೂ, ವಸುದಾನನು ಲೋಕಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋದನೆಂಬದನ್ನು ತಂಕಿಸಬಹುದೋ ? ಸರ್ವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವಿಶ್ವಭೋಕ್ತೃವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಶುಕರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉಂಡು ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಫೂತ್ಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ತೇಗಿ ತನ್ನ ಪರಿವಾರವನ್ನೇ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಅತಕ್ಕವೆಂದು ಅವಿಶ್ವಾಸಪಡ ಬಹುದೋ ? ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ದೇವರು, ಕೂರ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳ ಅಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಾಂಡುತೀರ್ಥದ ಜಲದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಸಜೀವಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಅತಕ್ಕವಾಗ ಬಹುದೋ ? ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ರಸಜ್ಞನಾಗಿರಲು, ತನ್ನ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಕಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ, ಅತಕ್ಕವಾಗಬಹುದೋ ? ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಭಗವಂತನ, ಹಾಗೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಅಗಾಧ ಕೃತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವು ಆಗಿರ ಬಹುದೋ-ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸಂಶಯ ಪಡುವದಕ್ಕಿಂತ, ಮೇಲೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ನಾರದರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉತ್ತರದ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತು, ಈಶ್ವರೀಚೈಗೆ ಯಾವದೂ ಅತಕ್ಕವಲ್ಲೆಂದು ನಂಬಿ, ದೃಢಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳುವದು ನಿಃಸಂಶಯವಾಗಿ ಹಿತಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನೂ, ಆತನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ದೃಢೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಬಹುತರ ಯಾವತ್ತು ಧರ್ಮಗಳ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು; ಮತ್ತು ಅಂಥ ಸಂಗತಿಗಳ ಅನುಭವವು ಈಗಲೂ ಭಾವಿಕರಿಗೆ ಆಗುವ ಸಂಭವವಿರುವದು.

ಬಾಹ್ಯವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಚಂಚಲವಾಗಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಈಶ್ವರ ವಿಷಯಕವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹು ಹಿತಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಳ್ಳೆಂದಕೂಡಲೆ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಬಿಡುವವನೇ ದೃಢಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳ ಭಕ್ತನು. ಆತನಲ್ಲಿ ಶಕ್ಯಾಶಕ್ಯದ, ಕರ್ತವ್ಯಾಕರ್ತವ್ಯದ, ಯೋಗ್ಯಾ, ಯೋಗ್ಯದ ವಿಚಾರವಿರುವದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿರುವವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದು ಆತನ ಶ್ರೇಷ್ಠಧರ್ಮವಾಗಿರುವದು. ಹಲವು ಕಡೆಗೆ

ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹರಿಯಗೊಡದಿರುವ ಈ ದೃಢಭಕ್ತಿಯು ಶಾಂತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಧನವಾಗಿರುವದು. ಸ್ವಂತದ ವಿಚಾರದಿಂದ ನಿಜವಾದ ಶಾಂತಿಯು ದೊರೆಯದು. ತಾನು-ತನ್ನವಿಚಾರ-ತನ್ನ ಆಚಾರ-ತನ್ನ ಆಚಾರದಫಲ ಇವುಗಳಿಂದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಶಾಂತಿಯು ದೊರೆಯಲಾರದು; ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯದ ಪರಿ ಸಮಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗಲಾರದು; ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರನೆಂಬರ್ಥವು; ಯಾಕೆಂದರೆ ತನಗಿಂತ ತನ್ನ ವಿಚಾರದ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಕಡಿಮೆ; ಅದರಂತೆ ವಿಚಾರಕ್ಕಿಂತ ಆಚಾರದ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ, ಆಚಾರಕ್ಕಿಂತ ಆಚಾರಪ್ರಾಪ್ತಫಲದ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಕಡಿಮೆಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವವು. ಅಂದಬಳಿಕ ನಾವು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಫಲವು ನಮ್ಮಿಂದ ತೀರ ಪ್ಲವ ದ್ರವಾಗಿರಲು, ಅದರಿಂದ ನಾವು ಶಾಶ್ವತಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಒಗೆಹೇಗೆ? ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಯುಷಿಯಾಗಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ನಿರಾಶೆಯನ್ನೂ, ಈಗ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತ ನಡೆದಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರ ಅಸಂ ತುಷ್ಟತೆಯನ್ನೂ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣವಾಗಿ ಕೊಡಬಹುದು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಹೊಸಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಶಾಂತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಶಾಂತಿಗೆ ವಶಿಷ್ಠರ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಬಾಲಕರು ಗುರುಹಿರಿಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಂಥ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಂಬಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗುವದು ಹಿತಕರ ವಾಗಿರಲು, ಸೃಷ್ಟಿ ಯೋಳಿಗಿನ ತೀರ ಪ್ಲವದ್ರಕಣವಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಾಣಿಯು, ಜಗತ್ತಿನೂ,— ಜಗದ್ಗುರುವೂ—ವಾಚಾಮಗೋಚರಚರಿತ್ರನೂ—ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನೂ ಆದ ದೇವರವಿಷಯವಾಗಿ, ತಾಳಿದರೆ ಅಂಥಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೇ ತಾಳಬಹುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಆತನವಿಷಯದ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ತಾಳುವದು ತಕ್ಕವೇ ಅಲ್ಲವು. ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಅಂಥತ್ವವೆಂದರೆ, ಈಶ್ವರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದವುಗಳ ವಿಷಯದ ಅಂಥತ್ವವು; ಅಂದರೆ, ದೇವರ ಹೊರತು ಆತನಿಗೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕಾಣಿಸದಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಜವಾದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು ದೇವರ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ, ಆತನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಭಕ್ತರ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಅಂಥಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ತಾಳಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಅಂಥ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ದೃಢೀಕರಣವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಮಾನುಷಕೃತ್ಯಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆಂದು ಕಟ್ಟಿಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಾವು ಹೇಳಬಿಡುವೆವು.

೨. ಐಹಿಕ ಸುಖಸಾಧನದ ಸುಂದರಮಾರ್ಗ:-ಪುರಾಣಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಐಹಿಕ-ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸುಖಸಾಧನದ ಸುಂದರ ಮಾರ್ಗಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರಕೃತದ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಐಹಿಕ ಸುಖಸಾಧನದ ರಹಸ್ಯಗಳೆನು ಗೊತ್ತಾಗುವವೆಂಬದನ್ನು ಮೊದಲು ವಿಚಾರಿಸುವಾ. ಐಹಿಕ ಸುಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿಕ್ಕೆ: - ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿ, ಸೌಜನ್ಯದ ನಡತೆ, ತಾರತಮ್ಯಜ್ಞಾನ, ಸರಳತನ, ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ, ಕಾರ್ಯಸಾಧನಕೌಶಲ್ಯ, ಲೋಕಸಂಗ್ರಹ, ಲೋಕಾದರ, ಇವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವವು. ಸಂಸಾರಿಕರು ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸುಂದರವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಭೃಗುಯುಷಿಗಳು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದಾಗ ಭಗವಂತನು ಶಾಂತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ, ಆ ಯುಷಿಯಕಾಲು ಒತ್ತಿ ಆತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದ್ದು ಸಾಧಾರಣ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳದೆ ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಗೆಳತಿಯರಿಂದ ತಾನು ಸೋತೆನೆಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಭಾವಿಸಿದ್ದು, ತನ್ನ ಅವತಾರಕ್ರಮದಿಂದ ಹಿರಿಯರಾದ ವರಾಹ-ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ನಮಿಸಿದ್ದು, ಕುಟಿಲೇಶ್ವರನನ್ನೂ-ಶುಕಾಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ವಂದಿಸಿದ್ದು, ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಪ್ತಯುಷಿಗಳನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಗುರುಗಳಾದ ವಶಿಷ್ಠರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಇವು ಗುರುಹಿರಿಯರ, ಹಾಗೂ ದೇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ಕರೆಸಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ತಾನೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದದ್ದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದವು ಭಗವಂತನ ಸೌಜನ್ಯದ ನಡತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ವೈಷವತಾರತಮ್ಯವು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಗನು, ಶಂಕರನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೊಮ್ಮಗನು, ಶೇಷನಿಗಿಂತ ವಾಯುವಿನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು, ಭೃಗುಯುಷಿಯು ಬಂದಾಗ ವಿಷ್ಣುವು ನಿದ್ರಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಗರ್ವಿಷ್ಣನಾಗಿದ್ದನು,

ಶಂಕರನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು, ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದನು ಎಂಬೀ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ತಾರತಮ್ಯದರ್ಶಕಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಷ್ಟು ಸರಳತನವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು ಅಪರೂಪವು. ಆತನು ಚೋಳರಾಜನನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣ ಶಪಿಸಿದ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು, ಚೋಳರಾಜನ ಮುಂದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಶಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆತನು ತನ್ನ ಜೀವಿತನವನ್ನೂ, ಒಡತನವನ್ನೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರಮುಂದೆಯೂ ಬಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರಭಿಮಾನದಿಂದ ಲಗ್ನದ ಎಲ್ಲ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಆಕಾಶರಾಜನಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ತನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಮಾವನ ಕೈಯಿಂದ ಇಸುಕೊಂಡಿರುವನು. ವಸುದಾನ-ತೋಂಡಮಾನರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಕಲಹವನ್ನು ತೀರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ರಾಜ್ಯದ ೧/೧೬ ಭಾಗವನ್ನು ತಾನೇ ಕೇಳಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಪಡೆದನು. ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿ, ಬೀಗರಂದಾಗಬಹುದಾದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿರುವನಲ್ಲದೆ, ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ಒಣಡೌಲುಮಾಡಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬೀಗರನ್ನು ಆಡಿಕೊಂಡು ಜಗಳಾಡುವ ನೀಚತನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ ಆತನು ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ಸ್ವಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತೇಜನಗೊಳಿಸಿದ್ದೂ, ಆಕೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ತಾನು ಕೊರವಂಜಿಯಾಗಿ ಹೋದದ್ದೂ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮೇಲೆಯೂ ಅಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆಯೂ ಸಿಟ್ಟು ಆದ ಹಾಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದೂ, ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಶಂಕರನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಹುಡುಗನೆಂದು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕುಬೇರನಲ್ಲಿ ಸಾಲಮಾಡಿದ್ದೂ, ತನ್ನ ಲಗ್ನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮಮಾಡಿದ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ತನ್ನ ಲಗ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದೂ, ಬೀಗನಾದ ವಸುದಾನನೂ-ಮಾವನಾದ ತೋಂಡಮಾನನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತಾನು ವಸುದಾನನ ಕಡೆಗೆ ಆಗಿ, ತನ್ನ ಚಕ್ರವನ್ನು ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಜೀನೆಯ ಸೋಗು ಹಾಕಿದ್ದೂ

ಇನ್ನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯನ್ನೂ-ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆ ಯಂತೆ ಕೊಡಬಹುದಾದ ಗೌರವವನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅವರವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ರಿಂದ ಆತನ ಸಲುವಾಗಿ ಲೋಕಸಂಗ್ರಹವೂ-ಲೋಕಾದರವೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಬಹಳವೇಕೆ, ತಾನು ಪದ್ಮಾಂತಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಜನ್ಮಾಂತರಕಥನದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನು ಒಡಂಬಡಿಸಿ, ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದ ಲ್ಲದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನೇ ತನ್ನ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳುವಾಗಮಾಡಿ ದನು. ಇದರಿಂದ ಎರಡನೆಯ ಸಂಬಂಧವ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಂಡತಿಯಿಂ ದಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ರಸಕಸಿಯು ಸಹ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಶುಕಾ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತು ಯುಷಿಗಳು, “ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಕು ಟುಂಬ ಭೋಜನಮಾಡದನೆ”ಂದು ಸಿಟ್ಟಾಗಿರಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅವರನ್ನು ನಿರಾ ಕರಿಸದೆ, ತನ್ನ ತೇಗಿನಿಂದ ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿ ದನು. ಸಂಜೆಯ ಲಗ್ನವಿಟ್ಟಿದ್ದ ರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಸಿಯುವರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಲಗ್ನದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರ ಆದರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸರಳತನ-ಅಕೃತ್ರಿಮಪ್ರೇಮ-ಸವಿ ನುಡಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಬೀಗರ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆದರೋಪಚಾರ-ಗೌರವದ ನಡತೆ ಇವುಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಕಲಹಕ್ಕೂ ಆಸ್ಪದವು ದೊರೆಯದಂತೆ ಶ್ರೀನಿ ವಾಸನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಿದನೆಂಬಬಳಿಕ, ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹ-ಲೋಕಾದರಣೆಗಳೇನಿರಬೇಕು ? ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಸಂಗವು ಶ್ರೀ ನೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವೇಧಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದಲ್ಲದೆ, ಆ ವರ್ಣನಗಳು ಬಹು ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರು ಮುಂದಿನ ಸಮಗ್ರ ಪುರಾಣವನ್ನು ಓದಿ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

೩. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಪ್ರಯೋಜನದ ದಿಗ್ದರ್ಶನ— ಹೀಗೆ ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಕ್ಕನುಸರಿಸಿದ ಪರಿಶುದ್ಧ ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರವು ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನಿಂದ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿಷಯವಿವೇಚನೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳಬಹುದು; ಆದರೆ ಈ ಮಾತು ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಲೌಕಿಕಕ್ಕೂ, ನಿಜವಾದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಕ್ಕೂ ಭೇದವಿಲ್ಲೆಂಬ ದೊಡ್ಡವರ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿಜತ್ವವನ್ನು ಈ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗುವದು, ಪುರಾಣದಿಂದಾಗುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪ್ರಯೋಜನವು ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಸಾಧಿಸುವದು. “ಸ್ವಕರ್ಮ ಸೂತ್ರಗ್ರಾಹಿತೋಹಿ ಲೋಕಃ” ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ, ಈ ಲೋಕವು ಕರ್ಮಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನ ಗೊಡವಿಗೆ ಹೋಗದೆ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಶಾಪದಾಯಕವಾದ ಲೌಕಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯು ಎಷ್ಟು ಒತ್ತರದಿಂದ ಅಗುತ್ತ ನಡೆದಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಾಗಿರುವ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಅಂಥ ಸುಧಾರಣೆಯಿಂದ ಶಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಹಿತವು ಸಾಧಿಸಲಾರದು. “ತನ್ನ ಕರ್ಮತನಗೆ ಬಿಡದು” ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ, ಆಕಾಶರಾಜ—ತೋಂಡಮಾನರಾಜ—ಪದ್ಮಾವತಿ ಇವರ ಜನ್ಮಾಂತರ ವೃತ್ತಾಂತ, ಚೋಳರಾಜ—ಶ್ರೀನಿವಾಸರಿಗೊಡಗಿದ ಶಾಪಪ್ರಸಂಗ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ಆಕಾಶರಾಜನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮೂಢವನೆಂಬ ಸುಶೀಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿದ್ದನು. ಮೂಢವನು ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತನೂ, ಸತ್ಕರ್ಮನಿರತನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆತನಿಗೆ ಸತ್ಸಮಾಗಮದ ಯೋಗವು ಒದಗಿ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದೆಯಿದ್ದದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ಕುಂತಲೆಯೆಂಬ ಚಾಂಡಾಲಪ್ರಿಯ ಸಮಾಗಮ—ಪಾಪವು ಘಟಿಸಿತು. ಇಂಥ ದೋಷಿಯಾದ ಮೂಢವನ ವಾಸನಾಕ್ಷಯವಾಗದಿರುವಾಗ ಆತನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾದ ಕುಂತಲೆಯು ಮರಣಹೊಂದಲು, ಮೂಢವನಲ್ಲಿ ಅಥಾವ ವೈರಾಗ್ಯವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಆತನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಒಳ

ಗಾದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಗಿರಿಯ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಜ್ಜನರ ಸಮಾಗಮವು ಆತನಿಗೆ ಆಗಲು, ಆ ಪತಿತನಾದ ಮಾಧವನು ವೇಂಕಟಗಿರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸತ್ಸಮಾಗಮದ ಯೋಗದಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಪಿಂಡದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಮನದ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಾಧವನ ಪಾಪವು ವಮನವಾಗಿ ಹೋಗಲು, ಆತನು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆತನು ಹೀಗೆ ವರಿಶುದ್ಧನಾದರೂ ಆತನ ಭೋಗವಾಸನೆ ಕ್ಷಯವಾಗದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸತ್ಸಮಾಗಮದ ಯೋಗದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರವಾಸದ ಪುಣ್ಯವು ಲಭಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಜನ್ಮವು ಆ ಮಾಧವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಭೋಗತೃಪ್ತಿಗೆ ಅರಸನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವದು ಯೋಗ್ಯವಷ್ಟೇ ? ಆದರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಣದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಕರ್ಮವು ಘಟಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಾಧವನು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಂತೆ, ಶೂದ್ರನಾಗಿದ್ದ ರಂಗದಾಸನು ಮೈಖಾನಸರಿಂಬ ಸತ್ತುರುಷರ ಸಮಾಗಮ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, ಆತನು ಗಂಧರ್ವಸ್ತ್ರೀಯರ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗೆ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ರೇತಪ್ಪಲನ ದೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಸತ್ತುರುಷರ ಕ್ಷೋಭಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದನು; ಆದರೆ ಭಗವಂತನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಆ ಶೂದ್ರನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ ರಂಗದಾಸನು ತನ್ನ ವಾಸನೆಯಂತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಭೋಗವನ್ನು ಹೊಂದುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶರಾಜನ ತಮ್ಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ತೋಂಡಮಾನನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಹೀಗೆ ರಂಗದಾಸನು ತೋಂಡಮಾನನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಬಹುಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅದರಂತೆ ವೇದವತಿಯು, ಲೋಕಮಾತೆಯಾದ ಜಾನಕಿಯ ರಾವಣಗೃಹವಾಸದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಮೂರಮಾಡಿ ಭಗವತ್ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರಳಾದ್ದರಿಂದ, ಭಗವಂತನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದಳು. ಈ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಜನ್ಮಾಂತರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಾವಿಕರಾದ ವಾಚಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ, ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ಯೋಗದಿಂದ ತಮ್ಮ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇನೆಂಬ ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಯು ಅವರಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗದೆದೆಯೆರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಚೋಳರಾಜನು ಈಶ್ವರೀಕ್ಷೋಭಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪರ್ಯಾಯದಿಂದಲಾವರೂ ಕಾರಣನಾದ್ದರಿಂದ, ಆತನು ಭಗವಂತನ ಶಾಪದಿಂದ ಪಿಶಾಚ

ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಭಗವಂತನು ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚೋಳರಾಜನನ್ನು ಶಪಿಸಿದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಆ ಪಿಶಾಚನೊಡನೆ ತಾನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವಂತೆ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಶಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, ಕರ್ಮದ ಸುಂಕವು ಎಷ್ಟು ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆಂಬುದು ವಾಚಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕರ್ಮದ ಕ್ಷಯವನ್ನು ಭೋಗದಿಂದ ಪಡೆಯುವುದು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ; ಯಾಕಂದರೆ ಒಂದು ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವಾಗ ಹೊಸ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಮ ಕ್ಷಯಕ್ಕೆ ಸತ್ಸಮಾಗಮ ಮಾಡಿ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ತೋಂಡಮಾನನು ಭೀಮಕುಲಾಲನೆಂಬ ಸತ್ಪುರುಷನ ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಉದಾಹರಣವಾಗಿರುವುದು. ಕುಂಬಾರನಾದ ಭೀಮನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಪಡೆದನು; ಆದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೊಡನೆ ಬೀಗತನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅತಿ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ತೋಂಡಮಾನನು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು ಆತನಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಕಳೆಕೊಳ್ಳದ್ದರಿಂದ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಯಾವ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿರುವರೋ ಆ ವಾಸನಾ ತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಮಹತ್ವದ ಫಲವು ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸಲಾರದು. ಈ ಮಾತು ವೇಂಕಟೇಶಮಹಾತ್ಮ್ಯದೊಳಗಿನ ಪುನರ್ಜನ್ಮಗಳ ವೃತ್ತಾಂತಗಳ ಪರಿಶೀಲನದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತೆ ಆದೆ. ಈಶ್ವರ ಭಾವನಾಯುಕ್ತ ಕರ್ಮದಿಂದ ವೋಕ್ಷಸಾಧನವೂ, ವಿಷಯ ಭಾವನಾಯುಕ್ತ ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಂಧನವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂಬ ಮಾತು ವಿಚಾರವಂತರ, ಹಾಗೂ ಭಾವಿಕರ ಮನದಟ್ಟಾಗಬಹುದು.

“ಯದಾಯದಾಹಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಗ್ಲಾನಿರ್ಭವತಿ ಭಾರತ ! ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಮಧರ್ಮಸ್ಯ ತದಾತ್ಮಾನಂ ಸೃಜಾಮ್ಯಹಂ” ಎಂಬ ಗೀತಾವಚನದಂತೆ, ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯಾದಾಗೆಲ್ಲ ಭಗವದವತಾರಗಳು ಆಗುತ್ತವೆಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶನ ಅವತಾರವು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಭಗವದವತಾರಗಳಾಗಿಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರು ಕಾರಣ

ವಾಗುವರು. ಭಕ್ತರ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವದಕ್ಕಾಗಲಿ ಭಗವಂತನು ಅವತರಿಸುವದುಂಟು. ಆ ಅವತಾರಗಳಿಂದಲೇ ದುಷ್ಕರಾಸನ-ಶಿಷ್ಯಪರಿಪಾಲನಗಳ ನೆವದಿಂದ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆಯೂ ಆಗುವದುಂಟು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಸಂಕಟವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನೃಸಿಂಹಾವತಾರವೂ, ರಾಮಣ-ಕುಂಭಕರ್ಣರ ರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಜಯವಿಜಯರೆಂಬ ಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮಾವತಾರವೂ, ಅದರಂತೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ ವೇದವತಿಯ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವದಕ್ಕೆ, ಹಾಗೂ ಆಕಾಶರಾಜ-ತೋಂಡಮಾಡಾಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅವತಾರವೂ ಆದವು. ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಕಾರಣರಾದಾಗ್ಯೂ ಆ ಅವತಾರಗಳಿಂದ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವು ಅನಂತಕಾಲದವರೆಗೆ ಆಗುತ್ತ ಹೋಗುವದು. ಕಲಿಯುಗದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಈಗಲೂ ಭಕ್ತರ ಕಲ್ಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿರುವದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ಸಂಕಟಗಳೂ-ಬಯಕೆಗಳೂ-ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಗುವದರಿಂದ, ಭಗವದವತಾರಗಳಾದರೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಗುತ್ತವೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುವರು. ಅದರಂತೆ, ದೇಶಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈಶ್ವರನು ಅವತರಿಸುವನೆಂದು ಈ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ವಾಚಕರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕಲಿಯುಗಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಭಗವಂತನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ, ಆ ಯುಗಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಆತನು ಆಚರಿಸಿರುವನು. ನೃಸಿಂಹಾವತಾರದಲ್ಲಿಯಂಥ ಅದ್ಭುತ ರೂಪಕ್ರಿಯೆಗಳೂ, ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿಯಂಥ ಅಲೌಕಿಕ ಪರಾಕ್ರಮವೂ, ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿಯಂಥ ಲೋಕವಿಚಿತ್ರ ತಂತ್ರವೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರೀಣಬಲದ, ಹಾಗೂ ಚಂಚಲವೃತ್ತಿಯ ವಿಷಯಾಸಕ್ತ ಸಂತಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗನುಸರಿಸಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅವತಾರವಾಗಿದೆ. ಆತನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೆ, ತನ್ನ ತಲೆಗಾದ ಗಾಯವನ್ನು ತಾಳಿಕೊಳ್ಳದವನಂತೆಯೂ, ಹೆಂಗಸರ ಕೈಯಿಂದ ಸೋತಂತೆಯೂ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಂತೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಂತೆಯೂ, ಅತಿ ಚಂಚಲವೃತ್ತಿಯವನಂತೆ ಕೊರವಂಜಿಯ ವೇಷತಾಳಿ ತನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ

ಹಂತೆಯೂ, ಏನೂ ಇಲ್ಲದವನಂತೆ (ಗತಿಯಿಲ್ಲದವನಂತೆ) ಆಕಾಶ-ತೋಂಡ ಮಾನರನ್ನು ಕೇಳಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಇಸುಕೊಂಡಂತೆಯೂ, ಪುಕ್ಕನಂತೆ ಹಂದಿಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೂ, ತಪ್ಪುಗಾರನಹಾಗೆ ಶೋಳರಾಜನನ್ನು ಕ್ಷಮೆಬೇಡುವಂತೆಯೂ, ಹೀನಬಲನ ಹಾಗೆ ತೋಂಡಮಾನನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾದಂತೆಯೂ, ಅಸ್ವತಂತ್ರನ ಹಾಗೆ ಕುದೇರನನ್ನು ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಚಿಸಿ ಕಾಗದ ಬರಕೊಡುವಂತೆಯೂ ಅಜ್ಞಾನಿಯಹಾಗೆ ಆಕಾಶ ರಾಜನ ಮರಣದಿಂದ ದುಃಖಿಸುವಂತೆಯೂ, ಕೇವಲ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಭಾವನಿಯ ಹಾಗೆ ಲಗ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕಾಯುವಂತೆಯೂ, ವೋಹ ಕೊಳ್ಳಗಾದವನ ಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನೆನಿಸಿ ಅಳುವಂತೆಯೂ ನಟಿಸಿರುವನು; ಅದರೂ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವದು, ವೃದ್ಧ ಕೊರವಂಜಿಯಾಗುವದು, ಚೋಳ ರಾಜನನ್ನು ಶಬಿಸುವದು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವೇತಗಳನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆಸುವದು, ಸಪ್ತಮುಷಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಯಾವತ್ತು ಪರಿವಾರವನ್ನು ತೇಗಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವದು, ಕೂರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳ ಅಸ್ತಿ ಸಂಚಯನ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಪಾಂಡು-ತೀರ್ಥ ಪ್ರೋಕ್ಷಣದಿಂದ ಬದುಕಿಸುವದು ಮೊದಲಾದ ಅಲೌಕಿಕ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಅವನು ಅವತಾರಿಕನೆಂಬ ಗುರುತು ಹತ್ತದೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿ 'ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಬಳಿಕ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿದಂತಾಗಲು, ಭಗವಂತನು ಮದಾಂಧನಾದ ತೋಂಡ ಮಾನನ ಅಭಿಮಾನಯುಕ್ತವಾದ ಸೇವಾಧರ್ಮವು ನೀಚತರದ್ದೆಂಬದನ್ನು ಭೀಮ ಕುಲಾಲನ ಉದಾಹರಣದಿಂದ ಆ ತೋಂಡಮಾನನ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವದೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಈ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ನಾವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಿಗ್ರಹವಾಗಲಿ, ಅನುಗ್ರಹವಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆಯಾಕಾಲದ ಅವತಾರಗಳಿಂದಲೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಗುವವೆಂಬ ಮಾತು ಒಂದನೆಯದು; ನೀನೇ ಗತಿಯೆಂದು ಭಗವಂತನ ಶರಣುಹೋದ ಹೊರತು ಆತನು ಗತಿಪ್ರದನಾಗುವ ವಿಲ್ಲೆಂಬ ಮಾತು ಎರಡನೆಯದು.

ಆಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಾಗುವ ಭಗವದವತಾರಗಳನ್ನು ಸದ್ಗುರುಗಳ ಬೋಧದಿಂದಲೇ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ಯವೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ವೇಂಕಟೇಶವಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ

ತಿಳಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಕಾಶರಾಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅವತಾರಿಕನೆಂಬ ಗುರುತು ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ, ಹಾಗೂ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಬೋಧದಿಂದಲೇ ಆಯಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಬಡ ವನಚರನೆಂದು ಅವರು ತಿಳಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಸದ್ಗುರು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತೇ ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪವಿರುತ್ತದೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತಿರಲು, ಅವತಾರಿಕನ ಗುರುತು ಹತ್ತದಿರುವ ಬಗೆಹೇಗೆ ? ದೇವರು ಭಕ್ತಾಭಿಮಾನಿಯು, ಆತನಿಗೆ ದುಷ್ಟರು ಶಿಷ್ಯರು ಎಂಬ ಭೇದವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಭೇದದ ಸಂಗಡ ದುಷ್ಟಶಾಸನ-ಶಿಷ್ಯಪರಿಪಾಲನ ರೂಪವಾದ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಆತನ ಬೆನ್ನಹತ್ತಿರುವುದು. ಆತನು ಭಕ್ತಾಭಿನಂದನದಿಂದ ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕಾಗುವುದು; ಆದರೆ ಸತ್ಪುರುಷರ ಮಾತು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವರು ಸದಭಿಮಾನಿಗಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟರೂ ಶಿಷ್ಯರೂ ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸರ್ವತ್ರ ಈಶ್ವರ ಭಾವವನ್ನು ಮೆಚಿಸಿ ದಾಸವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿರುವರು. ಅವರು ಸದಾ ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪಾನಂದ ಮಗ್ನರು. ಅವರು ಯಾವ ಉಪಾಧಿಗೂ ಸಿಲುಕತಕ್ಕವರಲ್ಲ, ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೂ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು ಅಭಿಮಾನ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಬಹುದು; ನಾವು ಬಗವದ್ಭಕ್ತರೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಭಕ್ತರೂ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೊಳಗಾಗಬಹುದು; ಆದರೆ ಸದಾ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿದ್ದು ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪ ಚಿಂತನಮಗ್ನರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರು ಮಾತ್ರ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರು ಪ್ರಸಂಗವಶಾತ್ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೊಳಗಾದಂತೆ ತೋರಿದರೂ, ಅದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣವೇ ಆಗುವದು. ಇವಕ್ಕೆ ನಾರದ-ಭೃಗುಮುಷಿಗಳೇ ಉದಾಹರಣೆ ವಾಗಿರುವರು. ಪದ್ಮಾವತಿ, ಆಕಾಶರಾಜ ಮೊದಲಾದ ಭಕ್ತರ ಕಾಮನಾ ಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಅವತಾರ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರಲು, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆ ಮಾತಿನ ಎಚ್ಚರವನ್ನೂ; ಆ ಮಾತು ನಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಇವರಿಬ್ಬರು ಸತ್ಪುರುಷರೇ ಕಾರಣರೊಬ್ಬರನ್ನು ವಿಚಾರದಿಂದ ಆರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಹವಾಸದ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಾಸುಖಲೋಲುಪನಾಗಿರಲು, ಆತನ ಈ ಮೋಹ ಪರವಶತೆಗೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ, ಭೃಗುಮುಷಿಗಳು ಆತನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿ ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ

ಭೃಗುಯಷಿಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಅಪಮಾನವಾಯಿತೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತೊಲಗಹೋದಳು. ಆಗ ಏಕಾಕಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಿ, ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ತೊಲಗ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅವಸರವೇ ದೊರೆ ಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತನಗೆ, ಅಥವಾ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆದ ಸತ್ಪುರುಷರ ಶಾಪದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಭಗವದವತಾರಗಳು ಆಗುತ್ತ ಬಂದಿರುವವೆಂಬದು ಗೊತ್ತಾಗ ಬಹುದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನರಿತು ಸದಾ ಆ ಸ್ವರೂಪ ಚಿಂತ ನದ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದ ಸತ್ಪುರುಷರ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಬಹುದೊಡ್ಡ ದಾದ್ದರಿಂದಲೇ ದೇವರು ಕೂಡ ಸತ್ಪುರುಷರನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿರುವನು.

ಮಾಯೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಸತ್ಪುರುಷರು ಈಶ್ವರನ ಮಾಯಾರಹಿತವಾದ ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಮಾಯಾಯುಕ್ತವಾದ ಈಶ್ವರನ ಸಗುಣರೂಪವನ್ನೂ ಅರಿಯಲು ಸಮರ್ಥರಾದದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ಈಶ್ವರೀ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕ ರಾಗುತ್ತಲಿರುವರಲ್ಲದೆ “ಮಮಮಾಯಾ ದುರತ್ಯಯಾ” ಎಂಬಂತೆ, ಈಶ್ವರ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ದಾಟುವದು ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಅತಕ್ಕವಾಗಿರಲು, ಸತ್ಪುರುಷರು ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿಯೇ ಆಗಲೊಲ್ಲದೇಕೆ, ಈಶ್ವರನನ್ನು ಮಾಯೋಪಾಧಿಯಿಂದ ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸಲು ಕಾರಣರಾಗುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ನಶಿಷ್ಠ-ಸಾಂದೀಪರು ಅವತಾರಿಕರಾದ ಶ್ರೀರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೋಧದಿಂದ ಜಾಗ್ರತ ಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಉದಾಹರಣವಾಗಿದೆ. ಸತ್ಪುರುಷರಿಂದ ಶಾಪವಾದರೂ ಅನುಗ್ರಹವಾದರೂ ಅನುಗ್ರಹವೇ, ಎಂಮು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಗೌತಮರ ಶಾಪವೇ ಅಹರ್ಲೆಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು. ಮುಖ್ಯ ಮಾತು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಮಾಗಮವಾಗಲೇ ಬೇಕು. ಸತ್ಸಮಾಗಮದಿಂದಲೇ ಅಭಿಮಾನದ ಘಾತವಾಗಿ ಸದ್ವಸ್ತುವಿನ ದರ್ಶನವಾಗುವದು. ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ, ನಾನು ಮಹಾಭಗವದ್ಭಕ್ತನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು; ಅದರಿಂದಲೇ ಆತನಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಹಲವು ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವೆನೆಂತಲೂ, ತನ್ನ ವೈಭವದ ಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ

ತೋಂಡಮಾನನು ಅಭಿಮಾನಪಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವದು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗುಳಿದು, ಆ ಭಗವಂತನು ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ತೋಂಡಮಾನನ ಈ ಅಭಿಮಾನವು, ಆತನು ಭೀಮಕುಲಾಲನೆಂಬ ಸತ್ಪುರುಷನ ನಿರಭಿಮಾನದ ನಿಷ್ಕಾಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರಿಂದ ನಾಶವಾಗಲು, ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಭಗವಂತನು ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಎಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು, ಸತ್ಸಮಾಗಮದಿಂದ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಭೀಮಕುಲಾಲನೆಂಬ ದೇವರಿಗೆ ಶರಣುಹೋಗತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಗವಂತನು ಭೃಗುಯುಷಿಗಳಿಂದಾದ ಅವಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸಿ ಅವರ ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಪಡೆದದ್ದನ್ನೂ, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯವತ್ತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತಿನಂತೆ ತೋಂಡಮಾನನೊಡನೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದು, ನಾವು ಸತ್ಪುರುಷರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನರಿತು, ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಅವರ ಸಮಾಗಮವನ್ನು ಪಡೆದು ಧನ್ಯರಾಗತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಮಾತು, ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸದಾ ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪ ಚಿಂತನಾನಂದಮಗ್ನರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇನ್ನೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವದು ಅಪ್ರಶಸ್ತವಾಗದು. ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮರ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಯೋಗ್ಯತೆಗಿಂತ, ಅದೇಕೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಗವಂತನ ಯೋಗ್ಯತೆಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗುವದು. ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತಾಧೀನನಾದ್ದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಭುದ್ಧಿಯು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ನೆವದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತರಲ್ಲಿಯೂ-ಅವರ ಯೋಗದಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೂ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಭಿಮಾನವೂ-ಮೋಹವೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತಾಧೀನನಾದ್ದರಿಂದ ಅಸ್ವತಂತ್ರನಂತೆ ತಾನೂ ಭಕ್ತರ ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನರಹಿತರಾದ, ಅಂದರೆ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಚಿಂತನ ಮಗ್ನರಾದ ತಟಸ್ಥವೃತ್ತಿಯ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು, ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೊಳಗಾದ ಭಕ್ತರನ್ನೂ, ಅವರ ಆಧೀನ

ನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನೂ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳೊಳಗಿನ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉದಾಹರಣವನ್ನು ಕೊಡುವಾ. ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದ್ವಾರವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಜಯ-ವಿಜಯರಿಗೆ, ನಾವು ಭಗವಂತನ ದ್ವಾರಪಾಲಕರೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸನಕ-ಸನಂದನರು ಭಗವದ್ವರ್ತನಕ್ಕಾಗಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಗವಂತನ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಜಯ-ವಿಜಯರು ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನೇನೆಯದೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರದ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿದರು. ಆಗ ಸನಕ-ಸನಂದನರು ಜಯ-ವಿಜಯರ ಅಭಿಮಾನನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು-“ನಿಮಗೆ ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷವಾಗಲಿ”ಂದು ಅವರಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟರು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ನಿರಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ತನ್ನ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರ ಶಾಪವನ್ನು ಸುಳ್ಳುಮಾಡಲಾರದೆ, ಅಭಿಮಾನಾವೃತರಾದ ಜಯ-ವಿಜಯರ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ, ಶತ್ರುಭಾವದಿಂದ ತನ್ನೊಡನೆ ಮೂರು ಜನ್ಮಕಾದಿ, ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಅವರನ್ನು ನಿಬಂಧಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಜಯ-ವಿಜಯರು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು-ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ-ರಾವಣ-ಕುಂಭಕರ್ಣ, ಶಿಶುಪಾಲ-ವಕ್ರದಂತ ಎಂಬ ಮೂರು ಜನ್ಮಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಕಾದಿ, ಅಂದರೆ ವಿಶೋಧಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಶಾಪಮುಕ್ತರಾದರು. ಅವರ ಸಲುವಾಗಿಂೇ ಭಗವಂತನು ವರಾಹ-ನೃಸಿಂಹ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತಾಳಬೇಕಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಬಹುಜನ ವಾಚಕರು ಅರಿತಿರಬಹುದು.

ಇದೇ ಮಾತು ಅಭಿಮಾನಶಾಲಿಯಾದ ಶೇಷನಿಗೂ ಹತ್ತುತ್ತದೆಂದು ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ಶೇಷನು ತಾನು ಭಗವಂತನ ನಿಕಟ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿದವನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ದ್ವಾರವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಿರಭಿಮಾನಿಯಾದ ವಾಯುವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿ ಜಯವು, ಕಡೆಗೆ ಭಗವತ್ಸಂಕೇತದಂತೆ ವಾಯುವು, ಶೇಷನಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟು ಅನಂದಾದ್ರಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಒಗೆದು ಶೇಷನ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಶಿಶುವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಶಿಶುಗಳೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವಾಗ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಮರೆಯುವಂತೆ, ಭಕ್ತರಮೇಲಿನ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಭಗ

ವಂತನು ಭಕ್ತರೊಡನೆ ರಮಿಸುವಾಗ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಮರೆಯುವದುಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯೊಡನೆ ಭಗವಂತನು ರಮಮಾಣನಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತದ್ದೇ ಸಾಕ್ಷಿಯು. ಇದನ್ನು ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಚಿಂತನ ಮಗ್ನರಾದ ನಾರದರು ಅರಿತು, ಭಗವಂತನನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಭೃಗುಋಷಿಗಳನ್ನು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಭೃಗುಋಷಿಗಳು ಭಗವಂತನ, ಮೋಹಪರವಶತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ತಾವೂ ಮೋಹಪರವಶ ರಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಭಗವಂತನ ಎದೆಗೆ ಒದ್ದರು; ಕೂಡಲೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಪರ ಮಾತ್ಮನು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟವನಂತೆ ಋಷಿಗಳ ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡಲು, ಭೃಗುಋಷಿಗಳೂ ಭಗವತ್ಪನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟರು. ಭಗವಂತನು ತಾನು ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವೇದವತಿಗೆ ವಚನ ಕೊಟ್ಟಂತೆ, ಪದ್ಮಾವತಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ್ದ ಆಕೆಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗ ಬೇಕಾಗಿರಲು, ತಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಅಗಲಿ ಹೋಗುವದು ಅವಶ್ಯವಾದದ್ದ ರಿಂದ, ಆ ಲೋಕಮಾತೆಯು ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತಳಾಗಿ, ಭಗವಂತ ನನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಒಬ್ಬ ಹೃದ್ರಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪಾದಾಘಾತ ದಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಯು ಅವಮಾನಿತನಾದನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ವಾಸ ಸ್ಥಳವಾದ ಭಗವಂತನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವು ಅಪವಿತ್ರವಾಯಿತೆಂಬ ದುರಾಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅಗಲಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು! ಶಿಶುವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳ ತಾಯಿ- ತಂದೆಗಳು ಶಿಶುಗಳೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವಾಗ ತಾವೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣರು ಹೀಗೆ ನಟಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತ ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಠವು ಸದ್ಗದಿತವಾಗಿ, ಆತನ ಕ್ರೀಡೆಯೊಳಗಿನ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳಾದ ಸತ್ಪುರುಷರ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮತಿಯು ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ!

ಪದ್ಮಾವತಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿರುವ ವೇದವತಿಯ ಪಾಣ್ಡ್ರಹಣಿ ಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಅವತರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ನಾರದರೇ ತಿಳಿದರು. ಆತನೇ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಭೃಗುಋಷಿಗಳ ದ್ವಾರದಿಂದ ಆಸ್ತದವನ್ನು ನಾರದರೇ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟರು, ಅವತಾರಕರಾದ ಪದ್ಮಾವತೀ-ಶ್ರೀನಿವಾಸರಿಗೆ ಅವರ ಅವತಾರದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನಾರದರೇ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ತಂದರೆ ಯಾವತ್ತು ಜಗದ್ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗೆ ಅಥವಾ ಮಾಯೆಯ ಪ್ರಕಟೀಕರಣಕ್ಕೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಅಭಿಮಾನ-ನಿರಭಿಮಾನ ಸ್ಥಿತಿಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದಬಳಿಕ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು, ಅಭಿಮಾನಿಗಳೇ ಆಗಿರಲಿ ನಿರಭಿಮಾನಿಗಳೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು, ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಸತ್ಸಮಾಗಮಹೀನರಾದ ನಾವು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಮರ್ಥರಾಗುವೆವು ? ಗೌತಮರು ಅಹಲ್ಯೆಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ನಮಗೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅನುಗ್ರಹವೇ ! ಅವರು ನಿರಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ಸದ್ಗುರು ರೂಪದಿಂದ ನಮಗೆ ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವೂ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರೂ ಅನುಗ್ರಹವೇ ! ಭಗವಂತನು ನಿರ್ಗುಣನೂ-ಸಗುಣನೂ ಆಗಿರುವಂತೆ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ-ನಿರಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ವಿನೇ ಆಗಲಿ, ನಾವು ಸತ್ಸಮಾಗಮವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಸತ್ಸಮಾಗಮವನ್ನು ಪಡೆಯದವರು ಕೇವಲ ಅಹಂಕಾರಾವೃತ್ತರಾಗಿ ಮಾಯಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ನಮ್ಮಂತೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತೊಳಲಾಡುವದು ನಿಶ್ಚಯವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು- “ ನಗುರೋರಧಿಕಂ ನಗುರೋರಧಿಕಂ ನಗುರೋರಧಿಕಂ ” ಎಂದು ಬಹೂಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿರುವರು. ಸದ್ಗುರು ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಭಗತ್ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವಾಗಬೇಕಾಗಿರುವದು. ತಾನು ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಮಂದಿಗೆ ತೋರಿಸಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ, ದೇವರನ್ನು ಕಂಡ ಸತ್ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ, ನಮಗೆ ದೇವರನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರು ತೋರಿಸುವರು ? ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾವು ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ಪದ್ಮಾವತಿ-ಆಕಾಶರಾಜ-ತೋಂಡಮನಾದಿಗಳಿಗೆ ಸತ್ಪುರುಷರ ಬೋಧದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಜಾಗ್ರತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದು ಮನದಟ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

೪. ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ವ್ಯಾಸನಿರ್ಮಿತವಾದದ್ದೋ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದೊಳಗಿನ ವರ್ಣನೆವು ಶೈಲಿಯನ್ನೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಕೆಲವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ-“ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದೊಳಗಿನದೊಂದು ಹೇಳಿರುವ ಈ ಪುರಾಣವು ವ್ಯಾಸನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರಬಹುದೋ ”

ಎಂಬ ಸಂಕಯವು ಬರಬಹುದು. ವ್ಯಾಸರ ಪುರಾಣವ ಉದ್ದೇಶಗಳು.-ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಐಹಿಕ ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಜ್ಞಾನ ಇವು ಮೂರು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವು ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಧಿಸುವಂತೆ ಇರುವದರಿಂದ ಇದನ್ನು ವ್ಯಾಸನಿರ್ಮಿತವೆಂತಲೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು. ದೇಶಕಾಲಭೇದದಿಂದ ಜನರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು ಭಿನ್ನ ವಾಗುವದರಿಂದ, ಅವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಭಗವದವತಾರಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತವೆ; ಅಂದಬಳಿಕ ಆಧುನಿಕ ಅವತಾರವಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕವಾದ ಆಚಾರಗಳು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಅಯುಧಾರ್ಥವಲ್ಲ. ವ್ಯಾಸರ ವ್ಯಾಸತ್ವವೂ, ಗೌರವವೂ ಅವರ ಜಡದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರದೆ, ಅವರ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಗೂ, ಸದ್ವೃತ್ತಿಗೂ, ಪರೋಪಕಾರಬುದ್ಧಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವದ ರಿಂದ, ವ್ಯಾಸರೆಂತೆ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯೂ, ಸದ್ವೃತ್ತಿಯೂ, ಪರೋಪಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಉಳ್ಳವರನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಸರೆಂತಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುವದು. ಭಗವದವ ತಾರಗಳಂತೆ ಸತ್ಪುರುಷರ ಅವತಾರಗಳೂ ಆಗುತ್ತಿರುವವು. ಕೇವಲ ಜಡ ದೇಹಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಕೊಡುವ ಪ್ತವ್ಯವೃತ್ತಿಯು ಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಈವೊತ್ತಿನವರಿಗೆ ಸಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅವತಾರಪರಂಪರೆಯನ್ನೂ, ಸದ್ಗುರು ಪರಂಪರೆಯನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಶಿಷ್ಠಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಮುಷಿಗಳೂ, ನಾರದಾದಿ ದೇವರ್ಷಿಗಳೂ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಇದ್ದರೆಂದು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗವಶಾತ್ ವರ್ಣಿಸಿರುವದರ ರಹಸ್ಯವು, ಅವರ ಜಡದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರದೆ, ಅವರ ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಆಧುನಿಕವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ ಆಧುನಿಕನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅವತಾರಿಕನಾಗಿರುವಂತೆ ಆತನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವಾದರೂ ವ್ಯಾಸನಿರ್ಮಿತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಲೋಕೋಪಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವತರಿಸುವದು ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಅಶಕ್ಯವಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಇಂಥ ಬಗಿಹರಿಯದ ವಾದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಪುರಾಣಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ತಾಳುವದು ನಮಗೆ ಹಿತಕರವಾಗಿ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದ ನಿರಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಮಾಹಾತ್ಮರು, ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಪುರಾಣಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಭಿಮಾನ ಪಡದೆ, ಅದು ಲೋಕಾದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕರವಾಗಲೆಂದು ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಸ ನಿರ್ಮಿತವೆಂದು ಹೇಳಿ;

ದರೂ ಹೇಳುತ್ತಿರಬಹುದು. ನಮಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ನಮ್ಮವರು ಯಾರು ಬಡಿಸಿದೆ ರೇನು ? ನಾವು ಸುಖದಿಂದ ಉಂಡು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರಾಯಿತು, ಹಸಿದವರಿಗೆ ಉಣ್ಣುವದು ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸವಲ್ಲದೆ, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದವರ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೂ, ಅವರೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿರಬಹುದೋ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಗೂ ಮುಖ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಊಟವನ್ನು ಮಾಡದಿರುವದು ತೃಪ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಿತಕರವಲ್ಲ. ಅಡಿಗೆಯು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೋ ಎಂಬದನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ, ಪುರಾಣವು ರಹಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೋ ಎಂಬದನ್ನಷ್ಟು ನೋಡಿದರಾಯಿತು. ವೈದಿಕ ಧರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತೆ ಜಗತ್ತೇ ಗುರುಸ್ವರೂಪವೆಂತಲೂ, ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪವೆಂತಲೂ ಭಾವಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವಿರಲು. ಇದು ಈಶ್ವರನ ಅವತಾರವಾಗಿರಬಹುದೋ ? ಈ ಪುರಾಣವು ವ್ಯಾಸನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರಬಹುದೋ ಎಂದು ಸಂಶಯ ಪಡುವದು ಧರ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಶೈಥಿಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು. ವ್ಯಾಸರು ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಒಬ್ಬರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪುರಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಲಿಕ್ಕೂ, ಪ್ರಸಂಗ ವಶಾತ್ ಬೇಕಾದ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥರಾಗಿರಲು, ನಮ್ಮ ಈ ಸಂಶಯವು ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲುವದು ? ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಂತೆ ನಡೆಯುವದು ಬೇಡಾಗಲು, “ಪುರಾಣಗಳೇ ಸುಳ್ಳು, ಅವನ್ನು ವ್ಯಾಸರು ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆಂಬದು ಅಬದ್ಧ,” ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುವ ಲಂಡತನವು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿರುವದು ಸೋದಿಗವಲ್ಲ.

೫. ಈಶ್ವರ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಹುದಾದ ವೈಷಮ್ಯದ ದೋಷಗಳು ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ದೇವದ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೈಷಮ್ಯವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಭೃಗುಯಷಿಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಶಂಕರನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೊಮ್ಮಗನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೈಯಿಂದ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದು, ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಬ್ಬಳು ಬಾರದ್ದರಿಂದ ಶೋಭೆಯು ಬಂದಿರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೇಳಿದ್ದು, ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ

ಮಡಿದರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೂ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಶಂಕರನಿಗೆ ಹುಡುಗನೆಂದು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕೆಲವರ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೈವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು; ಆದರೆ ಇಂಥ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಕ್ಷುದ್ರತನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುವದು ವಿವೇಕಿಗಳಾದ ಶೈವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪುರಾಣವೆಂಬದನ್ನು ಲಕ್ಷದಲ್ಲೆಟ್ಟಿರ, ಈ ವೈಷಮ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವು ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ದೇವರು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ನಾವು, ಆ ದೇವರು ಸತ್ಯಗುಣಾಧಿಕ್ಯದ ವಿಷ್ಣುರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದರೇನು ? ರಜೋಗುಣಾಧಿಕ್ಯದ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದರೇನು ? ತಮೋಗುಣಾಧಿಕ್ಯದ ರುದ್ರರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದರೇನು ? ಮತ್ತೆ ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದರೇನು ? ಸಕ್ಕರೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ, ಯಾವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ ಸವಿಯಾಗಿರುವಂತೆ, ದೇವರು ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ, ಯಾವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ, ಯಾವ ಗುಣದವನಾದರೂ, ಹ್ಯಾಗೆ ನಡೆದರೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೇ ಆಗಿರುವನು. ನಮಗೆ ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ ದೇವರು ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾಗಿ ತೋರುವನೋ ಆ ರೂಪದಿಂದ ನಾವು ಆತನನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಭಜಿಸಿದರಾಯಿತು. ನಮಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾಗಿ ತೋರಿದ ರೂಪವೇ ಮಂದಿಗೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಆಗ್ರಹ ಪಡುವದೂ, ಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ತಾಳುವದೂ ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನವಲ್ಲವೇ ? ದೇವರ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ತಮಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾಗಿ ತೋರುವ ಬೇಕಾದ ರೂಪವನ್ನು ಭಜಿಸುವ ಮಾರ್ಗವು ಸನಾತನವಾದ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕುಂಟವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ನಾವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಡತಕ್ಕದ್ದು. ಅಂಜುಬುರುಕರಿಗೆ ಅಂಜುಬುರುಕ ದೇವರೂ, ಸಾತ್ವಿಕರಿಗೆ ಸಾತ್ವಿಕ ದೇವರೂ, ರಾಜಸರಿಗೆ ರಾಜಸ ದೇವರೂ, ತಾಮಸರಿಗೆ ತಾಮಸ ದೇವರೂ ಪ್ರಿಯವಾಗುವದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೂ, ಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ, ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೂ ದೇವರು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರಲು, “ನಮ್ಮ ದೇವರ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕಸಕೊಂಡಿರುವದಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಅಸಮಾಧಾನ

ಪಡುವದು ಮೂರ್ಖತನವಲ್ಲವೇ ! ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇವರ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದರೇನು ? ಆ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದರಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ದೇವರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ನೆನಿಸಿ ಆನಂದಪರವಶರಾದರಾಯಿತು. ಆಕಾಶರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಾಗ ಮೋಹದಿಂದ ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನಿಸಿ ಅತ್ಯದ್ವರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾರಾಂಶ ಜಗತ್ತು ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದೇ ನಿಜವಿದ್ದರೆ, ದೇವರ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವದ ವಿಷಯದ ಬಡಿದಾಟವೇ ಹುಟ್ಟುಳಿಕ್ಕಲ್ಲೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಶಂಕರನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೊಮ್ಮಗನು, ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗನು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಶಂಕರನ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದೆಂದು ಭಾವಿಸುವವರು, ವಿಷ್ಣುವು ಮತ್ಸ್ಯ-ಕೂರ್ಮಾದಿ ತೀರ್ಥಗ್ಗಂತುಗಳ, ಹಾಗೂ ದಶರಥ-ವಸುದೇವಾದಿ ಮನುಷ್ಯರ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಗೌರವವಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವು ಎಂದಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಲೊಲ್ಲನೇಕೆ, ಮನುಷ್ಯರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಲೊಲ್ಲನೇಕೆ; ಆದರೆ ತಿವನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಹೇಳುವದು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಸರಿಯಾಗಿರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ವಾದಿಸುವ ದುರಭಿಮಾನಿಗಳ ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ನಮ್ಮದಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಗಳ ಕರ್ತನಾದ ದೇವರು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬಹುದು, ಅಯೋನಿಜನಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಬಹುದು, ಗುಪ್ತನಾಗಿರಬಹುದು, ವ್ಯಕ್ತನಾಗಿರಬಹುದು, ರಾಮನಂತೆ ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿರಬಹುದು, ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಬಹುಪತ್ನೀಕನಾಗಿರಬಹುದು. ವೇಂಕಟೇಶನಂತೆ ಜೀನನೂ ಆಶೀರ್ವಚನೂ ಆಗಿರಬಹುದು, ವೀರಭದ್ರನಂತೆ ವೀರಾವೇಶಗೊಂಡವನಾಗಿರಬಹುದು, ಕಬಿಲನಂತೆ ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿರಬಹುದು, ಬುದ್ಧನಂತೆ ಅಹಿಂಸಾಧರ್ಮ ಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿರಬಹುದು, ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಸರ್ವ ಭಕ್ಷಕನಾಗಿರಬಹುದು, ಪ್ರಿಯ ವಾಚಕರೇ, ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು,

ಹೃದ್ರಾವ ನಾವು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸೋಣ ? “× × ಯಲ್ಲಿ ವಿನ ಹಿಡಿಯುವ ನಮ್ಮಂಥ ಹೃದ್ರರು, ಅಪಾರವಾದ ಈಶ್ವರೀ ಲೀಲೆಯೆಂಬ ಮಹೋದಧಿಯ ಉಪರವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಬಹುದೋ ? ಒಮ್ಮೆ ಆತನು ಭಕ್ತರಿಂದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಾನೇ ಸೇವಕನಾಗಿ ಅರ್ಜುನನು ಸೇವಿಸಿದಂತೆ ಭಕ್ತರನ್ನೇ ಸೇವಿಸುವನು. “ಆಚಾರಃ ಪ್ರಥಮೋಧರ್ಮಃ ಧರ್ಮಸ್ಯಪ್ರಭುರಚ್ಯುತಃ” ಎಂಬಂತೆ ಭಗವಂತನೇ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವದರಿಂದ, ಪ್ರಸಂಗವಶಾತ್ ಆತನು ಸೇವ್ಯನಾಗಿ ಸೇವ್ಯಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಸೇವಕನಾಗಿ ಸೇವಕಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಪುತ್ರನಾಗಿ ಪುತ್ರಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಶಿಷ್ಯಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಗುರುವಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಶತ್ರುನಾಗಿ ಶತ್ರುವಿನ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಮಿತ್ರನಾಗಿ ಮಿತ್ರನ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಬಂಧದವನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕಾಯ್ದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸುವನು. ಆತನೇ ಹೀಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಯಬೇಕು ? ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವದವತಾರಗಳು ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಆಗುತ್ತವಲ್ಲದೆ, ನಮ್ಮ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹಾದಿಯಾಗದೇಕೆಂದು ಆಗುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಡಬೇಕು.

ಭಗವಂತನ ಈ ಅವತಾರದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಾಭಿವ್ಯಾಜನಿರುವ ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಚು-ಪೇಚು ನೋಡದೆ, ನಿಷೇಧೋನಿಯಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಜನಿಸಿ, ಆಳಿಗಿಂತ ಆಳಾಗಿ ಕಷ್ಟ ಪಡುವನೆಂಬುದಕ್ಕೆ, ನಿಜವಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು, ಅಂದರೆ ಭಗವತ್ಪೂಜಕರೂ ಚಿಂತನಮಗ್ನರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು, ಭಗವಂತನ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕಗಳಾದ ಅನಂತ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಒರಿಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ ಅವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎಣಿಸಬಹುದೋ ! ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶಿಶುವು, ತನ್ನ ತಾಯಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೊಲೆಯುಣಿಸುವಾಗ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತಿರಲಿ, ಅದೇ ತಾಯಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೆವರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಶಿಶುವು ದುಃಖದಿಂದ ಅಳುತ್ತಿರಲಿ ಅದು ತಾಯಿಯ ಗುರುತು ಮರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಅವರಂತೆ ತಾಯಿಯು ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಕಸ-ಮುಸುರಿಯಂಥ ಹೀನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿ, ಪತಿಸೇವೆ-ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ-ಅನ್ನದಾನ-ಈಶ್ವರಭಜನೆ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು

ಅನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿ, ಆಕೆಯು ಸಾಧುಗಳಂತೆ ಮೃದುಭಾಷಣದಿಂದ ದಾನವೃತ್ತಿ
ಯನ್ನು ವಹಿಸಿರಲಿ-ಕ್ರೋಧಸಂತಪ್ತಳಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿ, ಆಕೆಯು
ಹೊಸ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಲಿ-ಹರಕಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು
ಅಲಂಕಾರ ಹೀನಳಾಗಿರಲಿ, ಆಕೆ ನಿದ್ದೆಹತ್ತಿ ಮಲಗಿರಲಿ-ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ
ನೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತಾಗಿರಲಿ ಶಿಶುವು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ
ತಾಯಿಯ ಹಂಬಲವನ್ನು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ ! ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ನಾವೂ ನೀವೂ
ಶಿಶುಗಳಿದ್ದಾಗ ಹೀಗೆ ತಾಯಿಯ ಹಂಬಲ ಹಿಡಿಯಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿರಲು,
ಪ್ರೌಢರಾಗುತ್ತ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮಾಯಾಮೋಹದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನ
ರಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಈ ಹಡೆದ ತಾಯಿಯ ಹಂಬಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಕೆ
ಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವೆವೆಂಬಬಳಿಕ, ಜಗತ್ತಿನ ತಾಯಿತಂದೆಯಾದ ಭಗವಂತನ
ಗುರುತನ್ನು ಮೋಹ ವಶತೆಯಿಂದ ಮರೆಯುವದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು ? ದೇಶ-ಕಾಲ-
ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ
ನಾಮ-ರೂಪ-ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರಲು, ನಾವು ಅದ್ವೈತ ಮತದಂತೆ ಆತನ
ನಿರ್ಗುಣರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ಏಕತ್ವವನ್ನೂ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ; ದ್ವೈತ
ಮತದಂತೆ ಆ ಭಗವಂತನ ಸಗುಣರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟು ಅವತಾರಗಳ ತಾರತ
ಮ್ಯವನ್ನೂ ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಈಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ
ಭಗವದವತಾರಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಮೂಢಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸೇರುತ್ತಿರುವೆವು.
ಹಾಯ್ ಹಾಯ್ ! ಎಂಥ ಅಜ್ಞಾನವಿದು ! ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯರು ದ್ವೈತಾ
ದ್ವೈತಭಾವದಿಂದ ದೇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಪಡಲಾರರು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ದೇವರು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಹಿತದ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಚು-
ಮೇಚು ನೋಡದೆ ಬೇಕಾದಂಥ ನೀಚಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಬೇಕಾದಂಥ ಹೀನ
ಕಾರ್ಯಮಾಡಲು ಬದ್ಧನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಕೆಲ
ಸವಾದ ಮೇಲೆ “ಹೊಳೆದಾಟದ ಬಳಿಕ ಅಂದಿಗನ ಮಿಂಡನೆ”ಂಬಂತೆ ನಾವು ದೇವರ
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವತಾರಗಳೊಳಗಿನ ಹೀನಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕ್ಷುದ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಎತ್ತಿ
ಎಣಿಸಿ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡಬೇಕು, ಇದ್ದಲ್ಲಿಯು ನ್ಯಾಯವು ? ಈ ಮಾತನ್ನು
ವಾಚಕರು ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ವಿಚಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಮಾಹಾತ್ಮರು ಈಶ್ವರನ
ನಾಮರೂಪಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಗೊಡದೆ ಕೇವಲ ದೇವತ್ವದ ಕಡೆಗೆ, ಅಂದರೆ,

ಆತನ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣಶಾಲಿತ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷಕೊಟ್ಟು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತಭಾವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಭಗವಂತನ ವಿಶ್ವರೂಪಾವತಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಮದರ್ಶಿಭಾವವನ್ನು ವಹಿಸುವರು. ಅದೇ ಮಹಾತ್ಮರು ದೇವತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದು ದೇವರ ನಾಮರೂಪ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕೌತುಕದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ದೇವರ ವಿಶ್ವರೂಪಾವತಾರದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿ ತಾವು ದಾಸವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅದ್ವೈತಭಾವದ ಭಕ್ತರು ಭಗವಂತನ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರವಾಸವನ್ನು ನೋಡರು; ಸ್ಮಶಾನವಾಸವನ್ನು ನೋಡಲು; ಆತನ ಸತ್ವಗುಣವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸರು-ರಾಜಸ ತಾಮಸಗುಣಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸರು. ಅದರಂತೆ ಭಗವಂತನು ಯಾರ ತಂದೆಯಾದದ್ದನ್ನೂ ನೋಡರು- ಯಾರ ಮರಿಮಗ ಗಿರಿಮಗನಾದದ್ದನ್ನೂ ನೋಡರು; ಆತನ ಶಾಂತರೂಪಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡರು-ಉಗ್ರರೂಪಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡರು; ಆತನ ಉಚ್ಚಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸರು-ಹೀನಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎಣಿಸರು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಈಶ್ವರಾವತಾರವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಪ್ಪಯ್ಯದೀಕ್ಷಿತರ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಅವರು ಹರಿಹರರನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ—

ವೈ|| ವಸ್ತ್ರಾಂಪಿಶಂಕಂ ವಸನಂ ದಿಶೋವಾ| ಗುರುತ್ಮತಾ ಯಾತು ಕಕುದ್ವತಾವಾ||
ನಿದ್ರಾತು ನಾನ್ಯತ್ಯತುವಾಽಧಿರಂಗಂ| ಜಾನೇ ನಭೇದಂ ಪರಮಸ್ಯಧಾಮ್ನಃ ||

ಅಂದರೆ— “ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಲಿ-ಅಥವಾ ದಿಗಂಬರನಾಗಲಿ, ಆತನು ಗರುಡನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಲಿ-ಅಥವಾ ಎತ್ತಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಚರಿಸಲಿ, ಅದರಂತೆ ಆತನು (ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ) ಮಲಗಲಿ-ಅಥವಾ (ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಂದೆ) ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನರ್ತನಮಾಡಲಿ, ಅಶೇಷೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಾನು ಭೇದವನ್ನು ಎಣಿಸುವದಿಲ್ಲ. ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಅದರಂತೆ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಒಬ್ಬ ದ್ವೈತ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ದಾಸವೃತ್ತಿಯನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು—

ವೈ|| ತ್ವದ್ಭಕ್ತ-ಭಕ್ತ-ಪರಿಚಾರಕ-ಭಕ್ತ-ಭಕ್ತ- ದಾಸಾಸ್ಯದಾಸ ಇತಿ
ವೂಂ ಸ್ಮರ ಲೋಕಪಾಲ || ಎಂದು, ಅಂದರೆ—“ ಲೋಕಪಾಲನಾದ ಭಗವಂತನೇ, (ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ನನಗೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ) ನೀನು

ನನ್ನನ್ನು-ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತನ ಸೇವಕನ ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತನ ದಾಸನ ದಾಸನೆಂದು ತಿಳಿಯೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಇವರಿಬ್ಬರು ಮಹಾತ್ಮರ ನೈತಿ ಯೊಳಗಿನ ನಿರಭಿಮಾನತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನೀವೇ ವಿಚಾರಿಸ ಬೇಕಲ್ಲದೆ, ನನ್ನಂಥ ಪಾಮರನು ಅದರಗೊಡವಿಗೆ ಹೋಗುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ; ಆದರೆ ಭಗವಂತನು ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನೂ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಗು ಣಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ ವಿಷ್ಣುರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನೂ, ಜಗತ್ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮೋಗುಣಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ ರುದ್ರರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ ವನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಮೆಚ್ಚುವರೂಪವನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನಿಂದಾದೋಷವು ತಗಲದಂತೆ ಸರ್ವತ್ರ ದಾಸ ಭಾವವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವದು ನೆಟ್ಟಗೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುವೆನು !

ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಯಭೇದದಿಂದಲೂ, ದೇಶ-ಕಾಲ-ಸಂಸ್ಥಿತಿಗಳ ಭೇದದಿಂದಲೂ ಆಗುವ ಭಗವದವತಾರಗಳನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವೇನ ಆರಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರನ ದರ್ಶನಮಾಡಿಕೊಂಡ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೇ ಸಮರ್ಥರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಜಯ-ವಿಜಯರ ಉದಾಹರಣವನ್ನೇ ಕೊಡಬಹುದು. ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡ ಆ ಭಕ್ತರು, ಜಯ-ವಿಜಯ ರೂಪದಿಂದ ಸತ್ಯಗುಣಾಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ಮೊದಲು ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನ ಸತ್ವಗುಣಾರ್ಥಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತರಾದ ಬಳಿಕ ಅವರು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ-ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು, ರಾವಣ-ಕುಂಭಕರ್ಣ ರೂಪಗಳಿಂದ ರಜೋಗುಣಾಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ಕಾಮನಾ ಪರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುವದಕ್ಕೆ ರಜೋಗುಣಾರ್ಥಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸರ್ವೋ ತ್ತಮತ್ವೇನ ಆರಾಧಿಸಿ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು; ಕಡೆಗೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಾರ್ಥ ವಾಗಿ ಅವರು ಮೋಕ್ಷಹೊಂದುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಮೋಗುಣಾಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ತಮೋಗುಣಾರ್ಥಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವೇನ ನಂದಿ ಭಜಿಸಿ ದರು. ಉಪಾಸ್ಯೋಪಾಸಕರಲ್ಲಿ ಅಭೇದವೃತ್ತಿಯಾಗಲಿ, ಸೇವ್ಯಸೇವಕ ಭಾವ ವಾಗಲಿ ಇರಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ಅವರಿಬ್ಬರು ಭಿನ್ನಗುಣದವರಾಗಿದ್ದರೆ ಉಪಾಸ ನೆಯು ಹೇಗೆ ಘಟಿಸುವದು ? ಹೇಗಿದ್ದರೂ ದೇವರನ್ನು ಕಂಡವರೇ ದೇವರೊಡನೆ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು, ದೇವರೊಡನೆ ಬಡಿದಾಡಬಹುದು; ದೇವರಾದದ್ದು

ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣದವರು ಮಾಯಾಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಜಗತ್ತಿನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನಾಗಲಿ, ದ್ವೇಷವನ್ನಾಗಲಿ ಬಳಸಿ ಇಪ್ಪಿಯ ಮುಳ್ಳನ್ನು ತೆಕ್ಕೇಹಾದಂತೆ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾಗಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಈಶ್ವರವಿಷಯಕ ಜ್ಞಾನವೇ ಮೋಕ್ಷವು, ಅದರ ಅಜ್ಞಾನವೇ ಬಂಧನವು. ಬಂಗಾರವನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಬಂಗಾರದ ಗಟ್ಟಿಯನ್ನು, ಬಂಗಾರದ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು, ಬಂಗಾರದ ಕಣಗಳಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅದರಿಸುವಂತೆ, ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡ ಮಹಾತ್ಮರು, ಬಂಗಾರದ ಗಟ್ಟಿಯಂತೆ ಇದ್ದ ಈಶ್ವರನ ಆದ್ಯವತಾರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಬಂಗಾರದ ಅಲಂಕಾರಗಳಂತೆ ಇದ್ದ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣ, ವೀರಭದ್ರ-ಮಾರ್ತಂಡಭೈರವಾದಿ ಪ್ರಬಲಾವತಾರಗಳನ್ನೂ ಬಂಗಾರದ ಕಣಗಳಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಗಳಂತೆಯಿದ್ದ ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಅವತಾರಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಆದರವುಳ್ಳವ ರಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

೬ ಉಪಸಂಹಾರ — ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಪರಮ ಮಂಗಲಪ್ರದವಾದ ವೈಷ್ಣವ ಪುರಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಓದಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆಯುವವರ ಕಲ್ಯಾಣಮಾಡಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬದ್ಧಕಂಕಣನಾಗಿ ಈಹೊತ್ತಿಗೂ ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತನಾಗಿ ವಾಸಿಸಿರುವನು. ತೋಂಡಮಾನನ ಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆತನು ಮೌನನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದೇ ತೋಂಡಮಾನನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ತನ್ನ ದುರಭಿಮಾನವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಶರಣುಹೋದಾಗ ಪುನಃ ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿ ವರಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ, ಈಗಾದರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸದಭಿಮಾನಿ ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿ ಅವರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯಬಹುದು. ಈ ಪುರಾಣವು ಅತ್ಯಂತ ರಸಭರಿತವೂ, ಬೋಧಪ್ರದವೂ, ಪ್ರಾಸಾದಿಕವೂ ಆಗಿರುವದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕ-ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಹಿತಸಾಧನದ ಮಾರ್ಗಗಳು ಸರಸವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇದರೊಳಗಿನ ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವದ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಶೈವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಅಸೂಯೆಪಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಅವಮಾನಪ್ರಕೃತ್ಯಗಳ ಕಾರ್ಯ

ಕಾರಣ ಭಾವವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಗೊಡವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ತಾಳುವದೂ ವಿವೇಕದ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಈ ಪುರಾಣವು ವ್ಯಾಸನಿರ್ಮಿತವೇ ಆಗಿರುವದು. ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಯುಧಾರ್ಥತ್ವವೂ ಅಸತ್ಯವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಶ್ರವಣ-ಪಠಣಗಳಿಂದ ಭಾವಿಕರ ಕಲ್ಯಾಣವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಆಗುವದು. ಈ ವರೆಗೆ ಬರೆದಿರುವ ರಹಸ್ಯವು, ರಹಸ್ಯವಿಚಾರದ ದಿಗ್ದರ್ಶನವಾಗಿರುವದಲ್ಲದೆ, ಸಂಪೂರ್ಣ ರಹಸ್ಯದರ್ಶಕವಾಗಿರುವದೆಂದು ವಾಚಕರು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಲೇಖಕನ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ರಹಸ್ಯವಿಚಾರದ ದಿಸೆಯು ತಪ್ಪಿರಬಹುದು, ಆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳು ತುಂಬಿರಬಹುದು, ಅದು ವಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು; ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ದಿಸೆ ತಪ್ಪಿದ್ದರೂ, ಎಷ್ಟು ದೋಷಗಳು ತುಂಬಿದ್ದರೂ, ಎಷ್ಟು ವಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಅದು ವಾಚಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರತರಂಗಗಳನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಿ, ಪುರಾಣವನ್ನೊದುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸದೆಯಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸವಾದರೂ ಲೇಖಕನು ತನ್ನನ್ನು ಧನ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿಯುವನು.

೭ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ— “ ರಹಸ್ಯವು ಕಾಶಕವಾದ ಸಚಿತ್ರ ಮಹಾಭಾರತಾಮೃತ”ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೂಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮಹಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ನಾವು ದೀರ್ಘಖುಣದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿರುವಾಗ, ಆ ಖುಣದ ವಿವೋಚನೆಗಾಗಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಎರಡನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿರುವೆವು. ಯಾಕಂದರೆ ಬಡವನಾದ ನಾನು ಭಾರತದ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗಾಗಿ ೧೩ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲಮಾಡುವಾಗ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವೆಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ಸಮರ್ಥನು. ಸಾಲಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಸಂಗವಾವದೆಂಬದನ್ನೂ ಸಾಲತರುವಾಗ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆಂಬದನ್ನೂ, ಸಾಲವನ್ನು ಹೇಗೆ ಆರಿಸಬೇಕೆಂಬದನ್ನೂ ಸಾಲಗಾರನಾದ ವೇಂಕಟೇಶನ ಹಾಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಹೇಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗರು. ಶ್ರೀಶಂಕರನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಲಗ್ನ ಕ್ಯಾಗಿ ಕುಬೇರನಲ್ಲಿ ಸಾಲವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ, ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಭಾರತಾಮೃತವ ಉಣಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಸಾಲಮಾಡಿರುವದರಿಂದ, ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಸಾಲ ಮಾಡುವ ಇಬ್ಬರ ಉದ್ದೇಶವೂ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಿರೆಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಜಗದಾಧಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯತ್ವೇನ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ್ದ

ರಿಂದ ಕುಬೇರನನ್ನು ಸಾಲ ಕೇಳಬೇಕಾದಾಗ ಎಷ್ಟು ಸಂಕೋಚಪಡಬೇಕಾಯಿತೆಂಬದನ್ನೂ, ಆತನು ಕುಬೇರನ ಅನುವರ್ತನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತೆಂಬದನ್ನೂ, ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಕುಬೇರನೊಡನೆ ಒತ್ತು ಬೈಗೆ ಮರೆಗೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತೆಂಬದನ್ನೂ ಕಾಗದ ಬರೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರರ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಸುವಾಗ ಆತನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕ್ಲೇಶವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನೂ, ಕುಬೇರನು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮುಂದೆ ಎಣಿಸಿದಾಗ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನೂ, ಮುಂದೆ ಸಾಲವು ಶೂಲದಂತೆ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬಾಧಿಸತೊಡಗುವದೆಂಬದನ್ನೂ ಸಾಲಗಾರರಲ್ಲದ ವಾಚಕರು ತರ್ಕಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾದರೂ, ಕರುಣಾಳುವಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ರಹಸ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಎರಡನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯ ಕಟ್ಟಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಋಣವಿಮೋಚನಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು !

ಎಲೈ ಭಕ್ತಕಾಮಪೂರ್ಣನಾದ ಭಗವಂತನೇ, ಲೋಕೇಶನಾದ ನೀನು ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಪೇಚಾಡಿರಲು, ಸ್ವಪ್ರಸಾದ ನಾನು ನೀಗಲಾರದ ಸಾಲದಿಂದ ಎಷ್ಟು ಹಣ್ಣಾಗಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯಸ್ಥನಾದ ನೀನು ತಿಳಿದು ನನ್ನನ್ನು ಋಣಮುಕ್ತನಾಗಮಾಡಿ ಉದ್ಧರಿಸು ! ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾದ, ಮತ್ತು ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಋಣವಿಮೋಚನಮಾಡುವದು ಭಾರವೇ? ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯಸ್ಥನಾದ ನೀನು, ನನ್ನ ಋಣವಿಮೋಚನ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನಷ್ಟೇ ಪ್ರೇರಿಸಿದರೂ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ನಾನು ಋಣಮುಕ್ತನಾಗುವೆನು. ಭಗವಂತನೇ, ಕಮಲಾವರನಾದ ನೀನು ಹೀಗೆ ಅನಂತಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಕೊಡುವಾಗ ಸಾಲತೀರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಸಾತಾವು ? ಯಾರ ಸಾಲವು ತಾನೆ ತೀರದೆ ಉಳಿದೀತು ? ನೀನು ಕುಬೇರನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಲವು ಇನ್ನೂ ತೀರಿರುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳುವದುಂಟು; ಆದರೆ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕಲುಕವು, ಶಂಕರನಿಗೆ ಸ್ಮಶಾನವಾಸವು, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪೂಜಾಹೀನತೆಯು, ರಾವಣೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅಕುಕಾರವು, ದ್ರೋಣ-ಫಿಷ್ಕರಂಥ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ನೀಡ

ಸೇವೆಯು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಸಾಲವು ಬಹಳವಾಗಿ ಒಪ್ಪು ಬಹುದು; ಆದರೆ ಹುಟ್ಟಿಬಡವನಾದ ನಾನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದ ಪರೋಪಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಮಂದಿಯ ವೋರಿ ನೋಡಬೇಕಾಗಿರಲು, ನನಗೆ ಸಾಲವು ಒಪ್ಪಬಹುದೇ? ಶ್ರೀಯುತತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಾನು ಮುಣ ವಿವೋಚನೆಯ ಸುದಿನವನ್ನು ಕಂಡೇನೇನು? ಅಂಥ ಸುದಿನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಹೊಂದಿದವನಂತೆ ವಿದ್ಯಾದಾನಾದಿ ಪರೋಪಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತಿಯನ್ನೂ, ತತ್ಪರತೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸಬಹುದೇನು? ನನ್ನ ಅಂಥ ಜಾಗ್ರತಿಯನ್ನೂ, ತತ್ಪರತೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವ ನೆಂದು ಅಭಿಮಾನಪಟ್ಟಾರೇನು? ಕನ್ನಡಿಗರ ಆ ಸವಭಿಮಾನದಿಂದ ಪರೋಪ ಕಾರದ ಕಾರ್ಯವು ಉಜ್ವಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅದರ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಆಶ್ರಯದಾತೃಗಳೂ ಶಾಂತಿಯ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಅನು ಭವಿಸಬಹುದೇನು? ಹೀಗೆ ಪ್ರಶಾಂತರಾಗಿ ಒಪ್ಪುವವರನ್ನು ನೀನು ಆವರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನು ಮಾಡಿಯೇನು? ಕರುಣಾನಿಧಿಯೇ, ಮಂಗಳಪ್ರದನೇ, ವೇಂಕಟೇಶ, ನಿನಗೆ ಅನಂತಪ್ರಣಾಮಗಳು. ನಿನ್ನ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರ ವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸದ್ಗುರುಕೃಪೆಯು ಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಈ ಮಾತಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು ಕರುಣಾಘನನಾದ ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲಸದ್ಗುರುವೇ ಸಮರ್ಥನು, ಆತನೇ ಮಧ್ಯಸ್ಥನು, ಆತನೇ ತಾರಕನು. ಆತನು ಕರುಣಿಸುವವರಿಗೆ ನಾನು ಆತನ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯ್ದರಾಯಿತು !!

ಸದ್ಗುರು ಆಫೀಸ }
ಹಾವೇರಿ }
೪-೪-೩೨

ಕನ್ನಡಿಗರ ಸೇವಕ
ಗಲಗನಾಥ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೧ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೧-೨೩)— ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಸೂತ್ರದ ಮಾಯೆ, ಮಾರುತಿಯ ಜನ್ಮ, ವಾಯುವಿನ ಪರಾಕ್ರಮ, ಕುಂತರಿಯು ಮಾಧವನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಸುಂದರಬೋಧ, ಮಾಧವನು ಆಕಾಶರಾಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೨ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೨೩-೨೯)— ಇದರಲ್ಲಿ ಭೃಗುಮುನಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶ್ವರರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅವತಾರ, ಶೇಷಗಿರಿಯ ವರ್ಣನೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೩ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೨೯-೩೬)— ಇದರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದು, ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಆಕಳು ಕರುಗಳಾಗಿ ಚೋಳರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಗೋಪಾಲನು ಆಕಳನ್ನು ಹೊಡೆದದ್ದು, ಚೋಳರಾಜನಿಗಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಶಾಪ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೪ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೩೬-೩೮)— ಇದರಲ್ಲಿ ಚೋಳರಾಜನನ್ನು ಶಪಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಶ್ಚತ್ತಾಪ, ಆತನು ತನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು, ಪರ್ವತವರ್ಣನೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೫ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (೩೮-೪೨)— ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಆದಿವರಾಹನ ದರ್ಶನವಾದದ್ದು, ವರಾಹನಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡದ್ದು, ಯಶೋದೆಯು ಬಕುಲಾವತಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೬ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೪೨-೫೦)— ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದದ್ದು, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲೆಂದು ಆಕಾಶರಾಜನು ದುಃಖಿಸಿದ್ದು, ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ನಾರದರು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೭ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೫೧-೫೭) — ಇದರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತೀ-
ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಸಂಭಾಷಣ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪರಾಜಯ ಮುಂತಾದ
ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೮ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೫೭-೬೯) — ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು
ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನಕ್ಕಾಗಿ ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ಹುರುಳುಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಪದ್ಮಾ-
ವತಿಯು ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ, ಭಗವಂತನು ಕೊರವಂಜಿಯಾದದ್ದು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯ
ಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೯ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೬೯-೮೫) — ಇದರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು
ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯ-ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಬೋಧದಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿ-
ವಾಸನಿಗೆ ಕೊಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಲಗ್ನಪತ್ರವನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದು
ಬಕುಲಾವತಿಯೂ ಲಗ್ನನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯ
ಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೧೦ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೮೫-೯೫) — ಇದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ-ರು ದ್ರಾದಿ,
ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿದ್ದು, ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಯಾ-
ಣ ವರ್ಣನೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ವಿವಾಹಮಂಟಪಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಮುಂತಾದ
ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೧೧ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೯೫-೯೯) — ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದು, ಕೊಲ್ಲಾಪುರ
ದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದ್ದು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೧೨ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೯೯-೧೦೭) — ಇದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ
ವಿವಾಹ ಸಮಾರಂಭ, ಆಕಾಶರಾಜನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು
ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೧೩ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೧೦೭-೧೩೬) — ಇದರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನ
ಮರಣ, ವಸುದಾನ-ತೋಂಡಮಾನರ ಜಗಳ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ

ಸಹಾಯವೂಡಿದ್ದು, ವಸುದಾನ-ತೋಂಡಮಾನರ ಯುದ್ಧ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು-
ಇಬ್ಬರ ಕಲಹವನ್ನು ತೀರಿಸಿದ್ದು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

೧೪ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (೧೩೬-೧೪೩) — ಇದರಲ್ಲಿ ತೋಂಡಮಾನನು
ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸತ್ತಿಸಿದ್ದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ನೆನಿಸಿ ತೋಕಿ-
ಸಿದ್ದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ತೋಂಡಮಾನನು ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು,
ತೋಂಡಮಾನನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

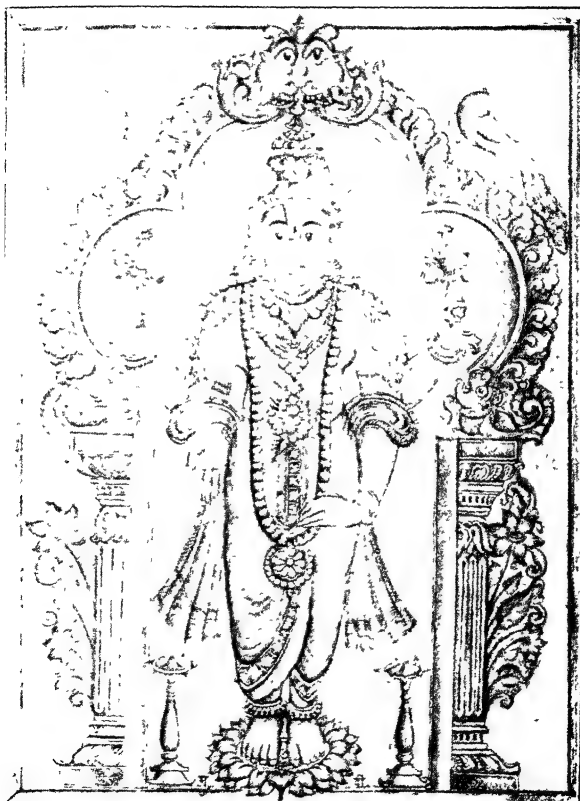
೧೫ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ (ಪುಟ ೧೪೩-೧೬೧) — ಇದರಲ್ಲಿ ಗಿರಿಯು-
ಣ್ಣಪ್ಪನ ವರ್ಣನ, ಕೂರ್ಮ ದ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೃತ್ತಾಂತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡ-
ಮಾನನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾದದ್ದು, ಧೀಮಕುಲಾಲನ ವೃತ್ತಾಂತ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯ-
ಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶಸ್ತೋತ್ರ — (ಪುಟ ೧೬೨-೧೬೩)

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಂಗಲಸ್ತೋತ್ರ — (ಪುಟ ೧೬೩-೧೬೪)

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶನ ಆರತಿಯ ಪದಗಳು — (ಪುಟ ೧೬೫-೧೬೬)

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀವೇಂಕಟೇಶನು

ನನ್ನೋಭಗವತೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ

ರಹಸ್ಯಪ್ರಕಾಶಕವಾದ

ಈ ಸಚಿತ್ರ

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಗ್ರಂಥವು

ಲೇಖಕನಿಂದ

ಶ್ರೀಮಂತ ಬಳವಂತರಾವ ನಾಡಗೌಡ ಗರಗ

ಇವರ

ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿತ್ವ, ವಿವೇಕದ ನಡತೆ ಇವುಗಳ ಅಭಿನಂದನಕ್ಕಾಗಿ

ವಿನಯದ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದು

ಆದರದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗಿರುವದು.

॥ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೇಂಕಟೇಶಾಯನಮಃ ॥

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

೧ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

॥ಶ್ರೀ ದೇವತಾಸ್ತೋತ್ರ॥ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿವಂದ್ಯಂ ತ್ವಾಂ ಭಜೇ ವೇಂಕಟ
ನಾಯಕಂ ॥ ನಿನಾರಯಾಶ್ವನಿಷ್ಠಾನಿ ಸಾಧಯೇಷ್ಠಾನಿ ಮಾಧವ ॥ ೧ ॥

ಕಥಾ ಪ್ರಾರಂಭ॥ ಶೌನಕಾದಿರುಷಿಗಳು ಸೂತವುರಾಣಿಕನನ್ನು ಕುರಿತು—
ಸೂತಮುನಿಗಳೇ, ನಾವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ರಂಗನಾಥನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಗಜಾದ್ರಿ-
ಯೆಂಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಜಗನ್ನಾಥ
ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿದೆವು. ಇನ್ನು
ಮೇಲೆ ವೇಂಕಟಾಚಲವತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ-
ಲಪೇಕ್ಷಿಸುವೆವು; ಅದನ್ನು ನೀವು ಪೂರ್ಣಮಾಡಬೇಕೆನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಸೂತ
ವುರಾಣಿಕನು—ಎಲೈ ಶೌನಕಾದಿರುಷಿಗಳರಾ, ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲವತಿಯಾದ ಶ್ರೀ
ನಿವಾಸನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದನ್ನು
ನೋಡಿ, ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ನಾನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಚರಿತ್ರ-
ಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿರುವ ವೇದವ್ಯಾಸರುಷಿಗಳ ಮುಖ-
ದಿಂದ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ,
ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವೆನು, ಚಿತ್ತಗೊಟ್ಟು ಕೇರಿ; —

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿಯೂ, ಸತ್ಯವಂತನಾಗಿಯೂ, ಸಮ-
ಕೃಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತಶೀಲನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಜನಕನೆಂಬ
ಬ್ರಹ್ಮ ರಾಜನಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನು ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವೋತ್ತಮ-ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿ
ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಕುಶಧ್ವಜನೆಂಬ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ

ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಜನಕರಾಜನಿಗೆ ಜಾನಕಿಯೆಂಬ ಮಗಳೂ, ಆತನ ತಮ್ಮನಾದ ಕುಶಧ್ವಜನಿಗೆ ಮಾಂಡವಿ, ಶ್ರುತ ಕೀರ್ತಿ, ಉರ್ಮಿಳೆ ಎಂಬ ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ರಾಜನು ಕಾಶೀದೇಶದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುಶಧ್ವಜನಾದರೂ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜನಕರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ಸೌಖ್ಯ ದಿಂದಿರಲಾಗಿ, ಅವನು ತನ್ನ ಸೌಖ್ಯಮದದಿಂದ “ ನಾನು ಸರ್ವದಾ ಸುಖವನ್ನೇ ಉಪಭೋಗಿಸುವೆನು. ನನ್ನನ್ನು ದುಃಖವು ಎಂದಿಗೂ ಕಣ್ಣಿತ್ತಿ ನೋಡಲಾರದು” ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಗರ್ವಭಂಜಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆ ಜನಕ ರಾಜನಿಗೆ ಬಂದ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ದುಃಖವು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಅದು ಹಾಗಾದರೆ,—ಆ ಜನಕನ ತಮ್ಮನಾದ ಕುಶಧ್ವಜನು ದೈವೋಗದಿಂದ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಹಾಗೂ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ, ರಾಜ್ಯಸೌಖ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿಡದೆ, ಮೃತನಾದ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕೂಡ ಸಹಗಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪತಿಯು ಹೊಂದಿದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಹೀಗೆ ಜನಕರಾಜನಿಗೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. “ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳು ಸಮವಾಗಿ ಬರುವವು” ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಅವನು ಮೊದಲು ಅರಿತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದುಃಖಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆತನ ಗರ್ವವು ಈಗ ನಾಶವಾಯಿತು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ತಮ್ಮನೂ, ಆತನ ಪತ್ನಿಯೂ ಮೃತರಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆತಿದುಃಖದಿಂದ ಅವನು—ಎಲೈ ದಂಪತಿಗಳಿರಾ, ನಿಮಗೆ ಪ್ರಿಯರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಮುದುಕನಾದ ನನ್ನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಿದಿರಾ ? ಎಲಾ ಪತಿವ್ರತಾ ತಿರೋಮಣಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಚಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಆಲಿಂಗನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ ? ನಿಮ್ಮ ವಿಯೋಗ ದಿಂದ ನನಗೆ ಪರಮ ಕಷ್ಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತಲ್ಲ ! ಅಕಟಾ ! ನಾನು ಎಂಬತ್ತು ಸಹಸ್ರವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಬಾಳಿ, ಇವತ್ತಿನವರೆಗೂ ದುಃಖವನ್ನೇ ಕಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಇಂಥ ನಾನು ಈಗ ದುಃಖವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಹಿಸಲಿ ? ” ಎಂದು ಶೋಕಮಾಡುತ್ತ

ಅವುಬ್ಬರ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಪರದೇಶಿಗಳಾದ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು, ತನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಮಾತಾಪಿತೃ ವಿಹೀನರಾದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ, — ‘ಬಾಲಕಿಯರೆ, ಪರದೇಶಿಗಳಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಿ ?’ ಎಂದು ಹಗಲಿರುಳು ಶೋಕಪಡುತ್ತ, ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ನಿದ್ರಾಹಾರಗಳನ್ನೂ, ಸಕಲ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೃಶನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಜನಕರಾಜನ ಪುರೋಹಿತರಾದ ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಬಂದ ದುಃಖವನ್ನು ಶಾಂತ ಪಡಿಸುವಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಜನಕನು ಆಸನಾಮೃತಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡನೇನೆಂದರೆ — “ಗೌತಮಋಷಿವುತ್ರರಾದ ಶತಾನಂದರೇ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನೂ, ಆತನ ಪತ್ನಿಯೂ ಮೃತರಾಗಿ ನನಗೆ ಮಹಾದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು; ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಾದ ಸೀತೆ, ಮಾಂಡವಿ, ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ಊರ್ವಿಳಿ ಎಂಬ ಕನ್ನಿಕೆಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಪತಿಗಳು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಿಗುವರೆಂತಲೂ, ವೃದ್ಧನಾಗಿಯೂ ಸಹಾಯರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನನ್ನಿಂದ ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯವರವಾಲನೆಯು ಹ್ಯಾಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂತಲೂ ನನಗೆ ಪರಮ ಚಿಂತೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವದು, ಮತ್ತು ದುಷ್ಟನಾದ ರಾವಣನು ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದಾಳಿಯನ್ನಿಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ, ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಆ ರಾವಣ ಇಂದ್ರಜಿತುಗಳು ನನಗೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿರುವದರಿಂದ ಜೀರ್ಣನಾಗಿಯೂ, ಬಂಧುರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಾನು, ಅವರ ಕೂಡ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಲಿ ? ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಕೃತಧ್ವಜನಿರ ರಾಗ, ನಾನು ಯಾವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ರೂಪಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಸೀತಾವೇವಿಗೆ ಸುದರನಾದ ತಕ್ಕ ವರನು ಹ್ಯಾಗೆ ದೊರಕುವನೆಂಬದು ನನಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಚಿಂತೆಯಾಗಿದೆ; ನಮ್ಮ ಶಾಲ್ಯು ಮಂದಿ ಕನ್ನಿಕೆಯರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಾರ್ವಭೌಮ ರಾಜನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಾಲ್ಯುಮಂದಿ ರಾಜಕುಮಾರರು ಪತಿಗಳಾಗಿ, ಆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಪತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಹುಕಾಲ ಸೌಖ್ಯದಿಂದಿರಬೇಕೆಂಬದೊಂದು ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವದು; ಮತ್ತು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯ

ಕಾರಭಾರವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಸಾಗುವದು ? ಇದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಶತಾನಂದಮುನಿಗಳು—“ ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಸರ್ವಚಿಂತೆಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವದಾಗಿಯೂ, ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವದಾಗಿಯೂ, ತೀರ್ಥಮಂತ್ರಮೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ “ ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟಗಿರಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ”ವೆಂಬ ಪವಿತ್ರವಾದ ವಿಷ್ಣುಚರಿತ್ರೆಯುಂಟು; ಅದನ್ನು ನೀನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿದರೆ, ನಿನ್ನ ರಾವಣಾದಿ ಶತ್ರುಗಳು ನಾಶವಾಗುವರಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನ ದುಃಖವು ಶಾಂತವಾಗುವದು; ಮತ್ತು ನೀನಿಗೆ ಶುಭಗಳುಂಟಾಗುವವು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠಗಿರಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಧರ್ಮಕರವಾದದ್ದಿರುತ್ತದೆ; ಈ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಯಾವನು ಸಾವಧಾನಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳುವನೋ, ಅವನಿಗೆ ಧನಾಪೇಕ್ಷೆಯಾಗದ್ದರಿಂದ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವದು; ಪುತ್ರಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಪುತ್ರರನ್ನು ಕೊಡುವದು; ಜ್ಞಾನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವದು; ರೋಗಿಗಳ ರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವದು. ಇಂಥ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆಂಬ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು, ದೇವತೆಗಳೂ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಕೂಡಿ ಸಮುದ್ರಮಂಥನವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಲಾಹಲವೆಂಬ ವಿಷವು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಹೊರಡಲಾಗಿ ಶಂಕರನು ಅದನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು, ಆ ವಿಷಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯಹತ್ತಿತು; ಆಗ ಶಂಕರನು ಈ ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿ, ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು, ಮತ್ತು ದೇವೇಂದ್ರನು ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನಾದರೂ ಈ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರೆ, ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನು—“ಹಾಗಾದರೆ ಗುರುಗಳೇ, ಆ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ಶತಾನಂದಮುನಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು,—

“ ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ರೂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಹೆಸರುಗಳಿರುವವು. ಅದು ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ,—ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ಸರ್ವತಕ್ಕೂ ವೃಷಭಸರ್ವತವೆಂತಲೂ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾಚಲವೆಂತಲೂ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶೇಷಾಚಲವೆಂತಲೂ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವೇಂಕಟಾಚಲವೆಂತಲೂ

ಅನ್ನುವರು. ” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಜನಕರಾಜನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ—
 “ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುಗಳೇ, ಯುಗಭೇದದಿಂದ ಆ ಆ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರು
 ಗಳು ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಂದವು ? ಮತ್ತು ಮೊದಲು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ
 ಅದಕ್ಕೆ ವೃಷಭಪರ್ವತವೆಂದು ಹೆಸರು ಬೀಳುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಾಯಿತು ?
 ಇದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ ” ಎನಲು, ಶತಾನಂದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ರಾಜನೇ, ವೃಷಭಾಸುರನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕ್ರೂರಕರ್ಮವುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸನು ಆ
 ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯುಷ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ
 ಬಾಧೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ದೈತ್ಯನ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ,
 ತಪೋಭಗ್ಗರಾದ ಯುಷ್ಕಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಭಕ್ತರಕ್ಷಕ
 ನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮೊರೆಮಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಜಗದೀಶನಾದ ಶ್ರೀ
 ಹರಿಯು ಆ ಯುಷ್ಕಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು, ಆ ಯುಷ್ಕಿಗಳೆಲ್ಲರು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ—ಪೂಜ್ಯನಾದ
 ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಭಕ್ತಪರಿವಾಲನೇ, ವೃಷಭನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಪ್ರಬಲನಾಗಿ ನಾವು
 ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿಸುತ್ತ ಬಾಧೆಪಡಿಸುತ್ತಲಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ದುಷ್ಟ
 ನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ಶ್ರೀ
 ಹರಿಯು—“ಯುಷ್ಕಿಗಳಿರಾ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು
 ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವೆನು ” ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅಭಯವಚನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿ
 ತಾನು ವೃಷಭಾಸುರನು ಇದ್ದ ವೈಕುಂಠಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆ ವೃಷಭಾಸುರನ ವೃತ್ತಾಂತವೇನೆಂದರೆ— ಅವನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃ
 ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು, ತುಂಬುರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನುಮಾಡಿ, ದೈವಯೋಗದಿಂದ
 ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ, ಕೋರಿದಾಡೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ನಾರಸಿಂಹ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ
 ವನ್ನು ತನ್ನ ದೇವನೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಮತ್ತು ತಾನುಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯು
 ಮುಗಿದಬಳಿಕ ತನ್ನ ಕೈ ಖಡ್ಗದಿಂದ ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅದೇ ಪುಷ್ಪವೆಂದು
 ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವನಾದ ನಾರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಗೆ ಅರ್ಪಣಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು, ಆದರೆ
 ಆ ವೃಷಭನ ಶಿರಸ್ಸು ಪೂರ್ವದಂತೆ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಆ
 ದೈತ್ಯನು ಐದು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿ

ರಲು ಆತನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮತಿಲಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನರಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿಯು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಿಂತಿತು, ಆಗ ಆ ದೈತ್ಯನು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದೇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಂತೋಷದ ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆಯಿಂದ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತದವರೆಗೆ ಮೈಮರೆದು ಆ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತು, ನರಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನೇನಂದರೆ-ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ವೆ, ನಾಶರಹಿತನೇ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ, ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಸಾರ್ಥಕ ವಾಯಿತು; ಆದರೆ ನಿನಗೆ ನಾನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬೇಡುವದಿಲ್ಲ; ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ; ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯನ್ನೂ ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಬೇರೆ ಇರುವದು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಕೂಡ ನಾನು ಯುದ್ಧವಾಡಬೇಕೆನ್ನುವೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡು; ಯಾಕಂದರೆ, ನೀನು ಮತ್ಸ್ಯ ಕೂರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡಿ, ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ; ಆದ್ದ ರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಎಷ್ಟಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಈಗ ನಾನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿ ರುವದು” ಎಂದನು. ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ-ಆಹಾ! ಈ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ನಾನೇ ಜಗದೇಕ ವಿರನೆಂಬ ಗರ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತ ವಾಗಿದೆ; ಆದರೂ ತಾಮಸಗುಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಈ ಅಧಮನು ನನ್ನ ಕೂಡ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದು ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೂ, ಈತನಿಂದ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಇವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಮಾಡುವೆನೆಂದು ನಾನು ವಚನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೂ, ಬಹಳೇ ಯೋಗ್ಯವಾಯಿತು; ಈಗಲೇ ಇವನ ಗರ್ವವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸ ನಿಗೆ-“ವೃಷಭನೇ, ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವೆನು;” ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅದಕ್ಕೆ ವೃಷಭಾಸುರನು-“ಹಾಗಾದರೆ ಈಗಲೇ ನಾನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು” ಎಂದು ಭುಜಗಳನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತ ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನಿಂತನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿಗೂ ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೂ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉಭಯತರಗೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಎಷ್ಟು ಯುದ್ಧ ಚಮತ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಅಷ್ಟು ಚಮತ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆ ವೃಷಭನೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಯುದ್ಧ

ವನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಆತನನ್ನು ಹೊಗಳಿ-“ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸನೇ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನನ್ನ ಶಾಯವನ್ನು ನೋಡು;” ಎಂದು ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ, ವಿಕಾರರೂಪವುಳ್ಳ ಗುಡನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವರೂಪವಿಂದ ಸಹಸ್ರ ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಅದ್ಭುತ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆದರದೆ ಆ ವ್ಯಷಭನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ತಾನೂ ಪ್ರತಿ ಗುಡನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರಮೇಲೆ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಶ್ವರೂಪಮೂರ್ತಿಯಂತಿರುವ ಸಹಸ್ರ ಬಾಹುಗಳಿಂದಲೂ ಸಹಸ್ರ ಆಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಪ್ರತಿ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಶ್ವರೂಪದ ಮುಂದೆ ನಿಂತನು. ಈ ಎರಡೂ ವಿಶ್ವರೂಪಗಳು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು, ದೇವತೆಗಳು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಆಗ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ವ್ಯಷಭಾಸುರನನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ-ಈ ಅಧಮನಾದ ರಾಕ್ಷಸನ ಕೂಡ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಈಗಲೇ ಇವನ ತಿರಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ “ಎಲೈ ನೀಚನೇ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಈ ನನ್ನ ಸಹಸ್ರಧಾರಿಯುಳ್ಳ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ, ಪಕ್ಕವಾದ ಫಲವನ್ನು ಗಿಡದ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಡಹುವಂತೆ ನಿನ್ನ ತಿರಸ್ಸನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಸುವೆನು; ಎಂದು ನುಡಿದು, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಕ್ರವನ್ನು ಆ ರಾಕ್ಷಸನಮೇಲೆ ಬಿಡಲುಬಿಡ್ಯೋಗಿಸಲು, ಆಗ ವ್ಯಷಭಾಸುರನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಭಯಂಕರ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಗದಗದನೆ ನಡುಗಿ, ಗರ್ವವು ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕೂರಿತು-“ಹೇ ಚಕ್ರಪಾಣಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಎಲೈ ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ಈ ಚಕ್ರದಿಂದ ಹತನಾದವನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದುವನು; ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಚಕ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿರುವೆನು; ಅದೇನುದರೆ,-ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿ ಮಾನಸೆಂಬ ರಾಜನು ನಿನ್ನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅದರಂತೆ ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಹತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ;

ಆದರೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಬಿಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇನಂದರೆ, - ಈ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಈ ವೈಕುಂಠ ವರ್ವತವು ನನ್ನ ನಾಮವುಳ್ಳದ್ದಾಗುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ಎಂದು ಬಿಡಿಕೊಂಡು, ವಾವರಹಿತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಜನಕರಾಜನೇ ! ಈ ಕಾರಣದಿಂದ, ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ವರ್ವತಕ್ಕೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ವೃಷಭ ಪರ್ವತವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಜನಕರಾಜನು ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು - “ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುಗಳೇ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ವರ್ವತಕ್ಕೆ ಅಂಜನಾಚಲವೆಂಬ ನಾಮವು ಹ್ಯಾಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ? ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ” ಎನ್ನಲು ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು, - “ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ‘ಕೇಸರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಕಪಿಯು ಪತ್ನಿಯಾದ ಅಂಜನಾದೇವಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಇರಲು, ಆಕೆಯು ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ, ಮುಂದೆ ನಮಗೆ ಗತಿಯೇನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಮತಂಗ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ದುಃಖದಿಂದ ನೇತೋದಕಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಕೈಮುಗಿದು “ಸ್ವಾಮಿ ಮುನಿವರ್ಯರೇ, ಪುತ್ರರಹಿತಳಾದ ನನಗೆ ಮುಂದೆ ಗತಿಯೇನು ? ” ಎಂದು ಬಿಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ಮತಂಗ ಋಷಿಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಕೃತಳಾಗಿರುವ ಅಂಜನಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರಪಟ್ಟು ಆಕೆಗೆ - “ದೇವಿಯೇ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಂವಾಸರೋವರದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಐನತ್ತು ಯೋಜನಗಳ ಮೇಲೆ ನಾರಸಿಂಹನ ಆಶ್ರಮವಿದೆ; ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಪರ್ವತವಿರುವದು; ಅದರ ತಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀತೀರ್ಥದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರೋಶದ (ಹರದಾರಿಯು) ಮೇಲೆ “ಆಕಾಶಗಂಗೆ”ಯೆಂಬದೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತೀರ್ಥವಿದೆ; ಆ ತೀರ್ಥವಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನೀನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡು; ಅಂದರೆ ಆ ತಪಃಫಲದಿಂದ ನಿನಗೆ ಸದ್ಗುಣಿಯೂ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಪುತ್ರನು ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುವನು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಂಜನಾ ದೇವಿಯು ಸಂತೋಷವಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಮತಂಗ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ನಾರಾಯಣ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಾಮೀತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ

ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಆ ವರಾಹಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥೋದಕವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ, ಆಕಾಶಗಂಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರಹತ್ತಿದಳು.

ಹೀಗೆ ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಆಹಾರವರ್ಜಿತಳಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಕೇಸರಿಯನ್ನೂ, ಮುನಿಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತ ಆಹಾರ, ನಿದ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಿಶುದ್ಧಳಾಗಿ ತಾನು ಹದಿನಾರು ವರುಷದ ವ್ರಾಯದವಳಾದರೂ ಮನೋನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಬರಬರುತ್ತ ಆಕೆಯ ದೇಹವು ಶುಷ್ಕವಾಗಹತ್ತಿತು, ಆದರೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನೋನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ವರುಷವಾಗಲು, ಆಗ ವಾಯುದೇವರು ಬಂದು, ಒಂದು ಫಲವನ್ನು ತಂದು ವಾಯುರೂಪದಿಂದಲೇ ದಿನಾಲು ಅಂಜನೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು, ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಆ ದೇವಿಯು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ರಲಾಗಿ ಒಂದಾನೊಂದುದಿನವ ವಾಯುವು ತಾನು ದಿನಾಲು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಫಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಆ ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಲು, ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾದ ಆ ದೇವಿಯು ನಿತ್ಯದಂತಿರುವ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ವಾಯು ವೀರ್ಯಪೂರಿತವಾದ ಫಲವನ್ನು ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಳು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ವಾಯುವೀರ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು. ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿಗಳು ಕೇಳಿ ವರಮು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ಪೂರ್ಣ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿಗಳು ಅವನಿಗೆ “ಹನುಮಂತ”ನೆಂಬ ನಾಮವನ್ನಿಟ್ಟರು; ಅದಕಾರಣ ಜನಕರಾಜನೇ, ಹೀಗೆ ಆ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ತಪಸ್ಸನ್ನುಮಾಡಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದುದರಿಂದ ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಮೊದಲುಗೊಂಡು, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ “ಅಂಜನಾಚಲ”ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಆಗ ಜನಕರಾಜನು — “ ಗುರುಗಳೇ, ಆ ವೈಕುಂಠವನ-ತಕ್ಕೆ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾಚಲವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹ್ಯಾಗೆ ಬಂದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ

ಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ದ್ವಾವರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶೇಷಾಚಲವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹ್ಯಾಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು? ಇದನ್ನು ಹೇಳಿರನ್ನಲು, ಶತಾನಂದಯುಷಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು,—

“ ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು, ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೂಡ ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ತನ್ನ ವೈಕುಂಠವರದ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಕಾವಲಾಗಿಟ್ಟು, ಒಳಗೆ ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡದಂತೆ ಕಟ್ಟುಮಾಡಿದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ವಾಯುದೇವರು ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಒಳಗೆ ಹೋಗಲುಬಿಟ್ಟುಕೊಡಿದನು. ಆಗ ಬಾಗಿಲಕಾವಲುಗಾರನಾದ ಆದಿಶೇಷನು, ಒಳಗೆ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ತನ್ನ ಸುವರ್ಣದಂಡದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ವಾಯುವು— “ ಮೂರ್ಖನಾದ ಶೇಷನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಒಳಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧ ಮಾಡುವೆ? ನನಗೆ ಅವಸರದ ಕಾರ್ಯವಿರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೋಗಗೊಡು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶೇಷರಾಜನು—ವಾಯುವೇ, ಯಾರನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಬಿಡಬೇಡೆಂಬದಾಗಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿರುವದು; ಅದ ಕಾರಣ ಒಳಗೆ ಹೋಗಬೇಡ” ಎಂದು ದರ್ಶದಿಂದ ನುಡಿದನು. ಆಗ ವಾಯುವು ಕೋಪದಿಂದ— “ಮೂಢನಾದ ಶೇಷನೇ, ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ದ್ವಾರರಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದ ಜಯ-ವಿಜಯರು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಹಾಗೇ ಸನಕಾದಿ ಯುಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಶಾಪಹೊಂದಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲವೇ? ಇದನ್ನು ನೀನು ಮರೆತೆಯಾ ಹ್ಯಾಗೆ?” ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಆ ವಾಯುವಿನ ಈ ಮರ್ಮಭೇದಕವಾದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶೇಷನು ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪದಿಂದ— “ ವಾಯುವೇ, ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಡ; ನಿನಗೆ ಬದುಕುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ಜನರು ಸೂರ್ಯನ ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಶಕ್ಯರಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆ ನೀನಾದರೂ ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನನಗೆ ಗರ್ವದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತೀ, ಎಲಾ! ನನಗೆ ಬಲದಲ್ಲೊ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲೊ, ವೈರಾಗ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ

ಸರಿಯಾದವರು ಯಾರಿರುವರು ? ಇದಲ್ಲದೆ ನಾನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿ, ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಪುತ್ರನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದೇನೆ; ಇದಲ್ಲದೆ ಈಗ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪ್ತನಾಗಿ ದ್ವಾರರಕ್ಷಕನಾಗಿರುವೆನು, ಹೀಗೆ ರಲು, ನನ್ನಂಥ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ, ನೀನು ತಿಳಿಯದೆ ಗರ್ವೋಕ್ತಿಗಳ ನ್ನಾಡುತ್ತೀಯಾ ? ” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಲು, ಅದಕ್ಕೆ ವಾಯುವು ತನ್ನೊಳಗೆ—

“ ಈ ಶೇಷನು ಆಗ್ನಾನದಿಂದ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ” ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡು, ಆತನ ಹುಚ್ಚುತನಕ್ಕೆ ನಕ್ಕು, ಇವನಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಹುಚ್ಚಿಸ ಬೇಕೆಂದು— “ ಶೇಷನೇ, ತಿಳಿದು ನೋಡು; ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಕ್ಕು ಹೊರಗೆ ಇರುವ ಅನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ರಾಜದೂತನಾದವನು ತಾನು, ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಯವಾದ ಪರ್ಯಂಕದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವ ಅರಸನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಆ ದೂತನು, ತಾನು ಅರಸನ ರತ್ನಮಯ ಪರ್ಯಂಕದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬಹುದೇ ? ಅವನು ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಬಲ್ಲನೇ ? ಇದರಂತೆ ನೀನಾ ದರೂ— “ ನಾನು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದು, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪುತ್ರನಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯನು ” ಎಂದು ಗಳಹುತ್ತೀಯಲ್ಲ ? ಈ ಮಾತಿನ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು ನೋಡು ಎಂದು ವಾಯುವು ಮರ್ಮಭೇದಕವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ, ಶೇಷನನ್ನು ನೋಡಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಉಭಯತರಗೂ ವಾದವಿವಾದವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಅವರಿಬ್ಬರ ವಾದಧ್ವನಿಯನ್ನು ಅಂತಃಪುರ ದಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಹೇಳಿದಳೆಂದರೆ,— ‘ಸ್ವಾಮಿ, ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ವಾದವಿವಾದವು ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ, ಅದೇನಿರುವದು ? ನೋಡಿರಿ ’ ಎನಲು, ಗರುಡಧ್ವಜನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿ, ಶೇಷನಿಗೆ— “ ಶೇಷನೇ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಿಟ್ಟುಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶೇಷನು— “ ಸ್ವಾಮೀ, ಏನು ಹೇಳಲಿ ? ಮಲಯಾಚಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಗರ್ವಿಷ್ಯನೂ ದುರಭಿಮಾನಿಯೂ ಆದ ಈ ವಾಯುವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನ ಕೂಡ ಕಲಹ ತೆಗೆದು, ನನಗೆ ದುಷ್ಟ

ವಚನಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣವುರುಷನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಂಡು, ವಾಯುವು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿರಲು, ವಾಯುವನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು— “ ಪುತ್ರನೇ, ಈ ಅತ್ಯಂತ ಮಾನಿಯಾದ ಶೇಷನ ಕೂಡ ಕಲಹವು ಯಾಕೆ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ವಾಯುವು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆಡಿದ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪರಮಸಂತೋಷವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತಾನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶೇಷನು ನಡುವೆ ಬಾಯಹಾಕಿ ಅಂದನೇನೆಂದರೆ,— ‘ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ, ನೀನೇ ಹೇಳು; ಬಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಹಿತಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಸಮಾನ ಸಮರ್ಥನು ಭೂಲೋಕ ದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವನಿರುವನು ? ’ ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅಂಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ— “ ಈ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶೇಷನು ಮಹಾ ಗರ್ವದಿಂದ ಬೆರೆತಿರುವನು, ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನ ಗರ್ವವನ್ನು ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆ ” ಎಂದೆಣಿಸಿ, ಶೇಷನಿಗೆ— “ ಘಣಿರಾಜನೇ, ನೀನು ಅಂಧ ಶೂರನೇ ಸರಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ, ಆದರೂ, ಬಲವುಳ್ಳವರು ಬರಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಆಡಿ ತೋರಿಸುವದು ಉಪಯೋಗವಾದದ್ದಲ್ಲ; ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವದೇ ಭೂಷಣವು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಒಂದು ಪಣವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಅದೇನೆಂದರೆ— ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಪುತ್ರನಾದ “ ಅನಂದ ” ವೆಂಬ ಪರ್ವತವದೆ; ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೀನು ಹೋಗಿ, ನಿನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವದೋ, ಅಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ದಿಂದ ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ದೇಹವೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು ವಿಷಪೂತ್ಯಾದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿರು; ಈ ವಾಯುವು ನಿನ್ನಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಎತ್ತಿದರೆ ಅವನೇ ಶಕ್ತಿವಂತನು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀನೇ ಪರಾಕ್ರ ಮಿಯು, ಎಂದು ತಿಳಿಯುವೆನು. ಈ ನಿಮ್ಮ ಬಲಾಬಲವನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಿ, ” ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹೇಳಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶೇಷನು ವಾಯುವಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ— “ ದೇವಾ

ಧರ್ಮವನೇ, ಈಗಲೇ ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅನಂದಾದ್ರಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವೆನು; ಈ ವಾಯುವು ನನ್ನಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕೀಳಲಿ ! ಈತನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುವೆನು,” ಎಂದು, ನುಡಿದು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಿ ಅನಂದಾದ್ರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹವೆಂಬ ರಜ್ಜುವಿನಿಂದ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು ಇತ್ತ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ವಾಯುವು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅನಂದಾದ್ರಿಗೆ ಬಂದು, ದೇವತೆಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರಲು, ತನ್ನ ಕಿರಿಬೆರಳಿನಿಂದ ಶೇಷನು ಸುತ್ತಗಟ್ಟಿರುವ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಚಿಮ್ಮಲು, ಆ ಶೇಷನಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಅನಂದಾದ್ರಿಯು ಇವುತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಸಹಸ್ರಯೋಜನಗಳ ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣವಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೇರು ಪರ್ವತವು ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ವಾಯುವಿನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ “ಬಲಿಷ್ಠನೇ, ನನ್ನ ವೃತ್ತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ವಾಯುವು ಅನಂದಾದ್ರಿಯನ್ನೂ ಶೇಷನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಶೇಷಸಹಿತವಾದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬೇಗನೆ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸುರ್ವಣಮುಖರೀ ನದಿಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟನು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಹಾಗರ್ವಿತನಾದ ಶೇಷನ ಮದವು ತಗ್ಗಿತು. ಅವನು ಮರುತ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವಾಯುವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ— “ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ವಾಯುವೇ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನಗೆ ಗರ್ವೋಕ್ತಿಗಳನ್ನಾಡಿದೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಉದಾರಮನಸ್ಸಿನವನಾದ ವಾಯುವು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯದೆ, ಶೇಷನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆದಕಾರಣ ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ಶೇಷನ ದೇಸೆಯಿಂದ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ವೈಕುಂಠಪರ್ವತಕ್ಕೆ “ಶೇಷಾಚಲ”ವೆಂಬ ಹಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು” ಎಂದು ಶತಾನಂದರು ಹೇಳಲು, ಆಗ ಜನಕರಾಜನು — “ ಮುಷ್ಕಮುನಿಗಳೇ, ಇನ್ನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ವೈಕುಂಠಪರ್ವತಕ್ಕೆ “ ವೇಂಕಟಾಚಲ”ವೆಂಬ ಹಸರು ಹಾಗೆ ಬಂದಿತು ! ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ಎನ್ನಲು, ಆಗ ಶತಾನಂದರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು,—

“ ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು “ ಕಾಲಹಸ್ತಿ” ಎಂಬ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆತನು ಸತ್ಯವಂತನೂ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನು ಆದನು. ಆತನಿಗೆ ಪುರಂದರನು “ ಮಾಧವ”ನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು, ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ವೇದಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸರ್ವವಿದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಚಂದ್ರನೇಖೆಯೆಂಬ ಪಾಂಡ್ಯದೇಶದ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಲಗ್ನಮಾಡಿದನು. ಮಾಧವನಾದರೂ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವಯಜ್ಞ, ಪಿತೃಯಜ್ಞ, ಮನುಷ್ಯಯಜ್ಞ ಭೂತಯಜ್ಞ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಗಳೆಂಬ ಪಂಚಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿಯೂ ಶುಚಿಫಲತನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಸಿಂಹನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಸುಂದರಿಯಾದ ಭಾರ್ಯೆಯೊಡನೆ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತ, ಎಪ್ಪತ್ತುಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗಿರಲು, ಒಂದು ದಿವಸ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ, ಆ ಮಾಧವನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಭೋಗಮಾಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಕಾಮಪೀಡಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸತಿಪ್ರತೆಯಾದ ಹೆಂಡತಿಗೆ—“ ಪ್ರಿಯಳೇ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಸಂಗಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅವೇಕ್ಷೆಯಾಗಿರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಈಗಲೇ ಪೂರ್ಣಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೇಖೆಯು— “ ಪತಿಯೇ, ಶರೀರವು ಅಸ್ಥಿಮಾಂಸ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವದು. ಇಂಥ ಶರೀರದಿಂದ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸಂಗವು, ತಮ್ಮಂಥ ನಿಷ್ಕಾಮಿಗಳಾದ ಜನರಿಗೆ ಅಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು. ಇದಂತಿರಲಿ! ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭೋಗಮಾಡುವದಂತೂ ಬಹಳೇ ಅಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿರುವರು; ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವಿರುವದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ನೀವು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೂಡ ಸಂಭೋಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಮ್ಮ ಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು.

ಅದರೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಮವಿಕಾರವುಳ್ಳ ಮಾಧವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಹೇಳಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, — “ ಚಂದ್ರರೇಖೆಯೇ, ನೀನು ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ, ನನ್ನ ಅವೇಕ್ಷೆಗುನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಉಪಯೋಗವೇನು? ನನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವದೇ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕದ್ದು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಂದ್ರರೇಖೆಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ — “ ನನಗೆ ಇದೊಂದು ಪರಮ ಸಂಕಟವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತಲ್ಲ! ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಲಿ? ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದು, ಒಂದು ವೇಳೆ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ವಾಸೆಯು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ. ಇದಂತಿರಲಿ; ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಎಂಥೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯು ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಹುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಇದು ಏನೋ ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಕೇಡುಗಾಲವಾಗಿ ತೋರುವದು. ಒಳ್ಳೇದು! ಅವದ್ದಾಗಲಿ!” ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಗಿಂತ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ — “ ಪತಿಯೇ, ನಾನು ನೀರುತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಜಲಾಶಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು; ನೀನು ನನಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರು, ಅಂದರೆ ಆ ನಿರ್ಜನವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಮಾಧವನು ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ತರುವ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಚಂದ್ರರೇಖೆಯಾದರೂ ಜಲಸಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದೇ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಇತ್ತ ಮಾಧವನು ಚಂದ್ರರೇಖೆಯು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಕೆಯ ಬಿನ್ನಹತ್ತಿ, ಒಂದು ವೃಕ್ಷವಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಒಬ್ಬ ತರುಣಿಯಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಒಳ್ಳೇ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಯುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಮುಖವು ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಆಕೆಯು ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡಾಣವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಮನೋಹರವಾದ ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ, ಸುಂದರವಾಗಿ ತಿಡಿದಂತಿರುವ ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಪವಾದ ಸ್ತನಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು, ಮುಂಗುರುಳು

ಗಳಿಂದ ಒಮ್ಮತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಉದ್ಧ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಮೊಳಕಾಬವರಿ
ಯಂತರವಾಗಿ ಇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಹಾಗು ಮನೋಹರವಾದ ಕೋಕಿಲೆಯಂತಿರುವ
ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮಂಜುಳವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತ, ಇತ್ತಿಂದ ಅತ್ತ, ಅತ್ತಿಂದ ಇತ್ತ,
ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಹೆಸರು ಕುಂತಳೆ. ಅವಳು ಅಂತ್ಯಜ
ಜಾತಿಯವಳು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಧವನು ಮೋಹವಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು
ನಲ್ಲಿ— ಅಹಾ! ಏನು ಈ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವು? ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ
ನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಈಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿಸೇಕೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿರ
ಬಹುದೆಂಬದಾಗಿ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸ್ತ್ರೀಯು ನನಗೆ ದೊರೆತರೆ, ನನ್ನ
ಸಮಾನರಾದ ಭಾಗ್ಯವಂತರು ಯಾರೂ ಆಗಲಾರರು. ಈಗಲೇ ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು
ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿ, ಈ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಕೂಡುವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಮಾಡುವೆನು;
ನಾನು ಕಾಮಾತುರನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ದೇವರು ನನಗಾಗಿಯೇ ಈ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ
ವನ್ನು ತಂದು ಇಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಎಂದು
ಕಾಮೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾದನು. ತಾನು ಒಳ್ಳೆ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ,
ಸದ್ಗುಣಿಯೂ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಕುಂತಳೆಯ ಮನೋಹರವಾದ
ರೂಪಲಾವಣ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಗೊಂಡದ್ದರಿಂದ, ಆತನ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯೂ
ಗುಣಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋದವು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬದೊಂದು
ಮೋಹಕಪದಾರ್ಥವನ್ನು ದೇವರು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿರುವನು, ಅಂತೇ ಎಂಥ
ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಲಿ, ಪ್ರಪಂಚತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾ ಮಹಾ ಋಷಿಗಳಾಗಲಿ
ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವರು, ಅಂದ ಮೇಲೆ ಕಾಮವರವಶನಾದ
ಮಾಧವನು ಆ ನಿರ್ಜನವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇರುವ ಸುಂದರಿಯಾದ
ಕುಂತಳೆಗೆ ಮೋಹಪಟ್ಟದ್ದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಧವನು
ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಚಂದ್ರರೇಖೆಗೆ “ ಪ್ರಿಯಳೇ, ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ಣ
ವಾಯಿತು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗು; ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ
ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು’ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲು, ಆ
ಚಂದ್ರರೇಖೆಯು ತನ್ನ ವತಿಯ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವ
ಳಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಇತ್ತು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೋದಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಆ ಮಾಧವನು ಕುಂತಳೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು, —ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಧವನು ಭಯಪಡದೆ, “ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ, ನೀನು ಯಾರು? ಯಾವ ಜಾತಿಯವಳು? ನಿನ್ನ ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳು ಯಾರು? ನಿನ್ನ ದೇಶವು ಯಾವದು? ಹೇಳು” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕುಂತಳೆಯು—“ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಾನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂಸಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವಳಾಗಿಯೂ, ಪಾಪಿಷ್ಠಳಾಗಿಯೂ ಅಂತ್ಯಜಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳಾಗಿಯೂ, ಮದ್ಯಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡುವವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟೇಕೆ ವಿಚಾರಮಾಡುವೆ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ವೇದ-ಉಪನಿಷತ್ತು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಪವಿತ್ರನಾದ ನೀನು, ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಸಹ ನೋಡಬಾರದು; ಹೀಗಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ನೀನು ಮೋಹಪಡುವೆಯೆಲ್ಲ! ಇದು ನಿನಗೆ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ”ವೆಂದು ಹೇಳಲು ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಧವನು—“ಎಲೈ ಸುಂದರಿಯೇ, ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ; ಏಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನಂಥ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವನ್ನು ಅಂತ್ಯಜಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿರುವದು ಅವನ ತಪ್ಪು ಅಲ್ಲವೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಂಧನಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇರಲಿ! ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿನ್ನಂಥ ಸುಂದರಿಯು ಅಂತ್ಯಜಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಕೆಟ್ಟ ಉಪ್ಪಿನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನಾವಿಧವಾದ ರತ್ನಗಳು ಕಾಂತಿಯುಕ್ತಗಳಾದ ಕಾರಣದಿಂದ, ದೇವತೆಗಳು ಸಹ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವೆನು, ಇದರಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಭೋಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ, ಆ ದೋಷದಿಂದ ನಾನೂ, ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳೂ ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುವೆವು; ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನನ್ನು ಭೋಗಮಾಡದೆ ನಾನು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ”ವೆಂದು ಹೇಳಲು, ಆಗ ಕುಂತಳೆಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈ ನಿರ್ಜನವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಪಟ್ಟು, ಕಾವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವನಲ್ಲ! ಈಗ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನನ್ನ ಸುಸರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವನೆಂದು ವ್ಯಸನಪಟ್ಟಳು; ಹಾಗೂ ಅವಳು—“ಎಲೈ ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಯಮ, ವರುಣ ಮೊದಲಾದ ದಿಗ್ವೇತ

ಗಳಿರಾ, ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮ ರೂಪವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿರಾ, ಚಂಡಾಲಕನ್ನಿಕೆಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಈ ಪವಿತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿರಿ; ನನ್ನ ಸಂಗದಿಂದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಲಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಇವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ” ಎಂದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಮಾಧವನಿಗೆ-“ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಮುಟ್ಟಿಬೇಡಿರಿ, ಯಾಕಂದರೆ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ, ಉಗ್ರತರವಾದ ಹುಲಿಯನ್ನೂ, ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಗಜವನ್ನೂ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿ ಯಾವನು ಬದುಕುವನು ? ಪರಸ್ತ್ರೀಯರೆಂದರೆ ಅಗ್ನಿಸಮಾನರೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ನಾನು ಚಾಂಡಾಲಕನ್ನಿಕೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನೇಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುವಿರಿ ? ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಹತ್ವವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಎಲ್ಲಿಹೋಯಿತು ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ಇನ್ನೂ ನಿನಗೆ ವಿವೇಕ ಬರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು, ದೇವರು ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರೆಂಬ ಎರಡು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ವಿಭಾಗವನ್ನನ್ನಮಾಡಿ, ಆ ಆ ಜಾತಿಯು ಪುರುಷರಿಗೆ ಆ ಆ ಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಯೋಗ್ಯರೆಂದು ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿದನು. ಹೀಗಿರಲು, ಸ್ವಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅನ್ಯಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವದು ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು. ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿನ್ನ ದೇಹವು ವೇದಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವದು; ಯಾಕಂದರೆ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಋತುಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರಲು ನಿಮ್ಮತಂದೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯುಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ರೇತಸ್ಸು ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. “ ಅದಕ್ಕೆ ಗರ್ಭಾಧಾನ ”ವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯು ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆದಬಳಿಕ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸೀಮಂತ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿ, ಹತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ನಿಮ್ಮತಂದೆಯು ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ, ಚೌಲ, ಉಪನಯನ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನನ್ನಮಾಡಿ, ನಿನಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ವಿದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನನ್ನು ಮಾಡಿದನು; ಅನಂತರ ಅಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಈಗ ನೀನು ಆಹಿತಾಗ್ನಿಯ ವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿರುವೆ. ಇಂಥ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನಿನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೂ, ಪರಮ ಅಪವಿತ್ರವಾದ ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೂ ಸಂಯೋಗವು ಹ್ಯಾಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದೀತು ? ಪವಿತ್ರವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನೀನು ಎಂಥವನೆಂದರೆ,

ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿವೆ; ನಿನ್ನ ನಾಸಿಕವು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಆಘ್ರಾಣವೂ ಪವಿತ್ರವಾಗಿದೆ; ನಿನ್ನ ಜರರವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವೂ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಂಡು ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವದು; ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಕೈಗಳು ಪವಿತ್ರವಾಗಿವೆ; ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮೋಚ್ಚಾರವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯು ಪುನೀತವಾಗಿದೆ; ಪವಿತ್ರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳು ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶುಚಿಯಾದದ್ದು ನಿನ್ನ ದೇಹವು. ಇನ್ನು ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವೆನು ಕೇಳು,-ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯು ಅವಾಚ್ಯ ವಚನಗಳನ್ನೂ, ತಪ್ಪವಾಗಿರುವದು; ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಮದ್ಯ ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿ, ಗುಲ್ಮಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾರತ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಕರ್ಣಗಳು ತಿಥಿಲವಾಗಿವೆ; ಮತ್ತು ಜಾರ ಪುರಷನ ಮನೆಗೆ ಅಡ್ಡಾಡಿ ನನ್ನ ಪಾದಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿವೆ; ಗೋವಧೆಸುನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಕೈಗಳು ಯಮದಂಡಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಠವಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಪರಮ ಪಾಪಿಷ್ಠವಾದ ನನ್ನ ದೇಹವು ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇಹದ ಸಂಯೋಗಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದೀತು? ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬೇಡ; ಪರಶ್ವರ ಸಂಗದೋಷದಿಂದ ಅನೇಕ ಜನರಿಗೆ ಅನರ್ಥವಾಗಿರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ನಿನ್ನ ಹುಚ್ಚತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಇರು, ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಕುಂತಳೆಯು ಹೇಳಿದಳು.

ಮಾಧವನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡದೆ ಅಧಿಕವಾದ ಕಾಮಸ್ಸುಯಿಂದ-
 “ ಸ್ತ್ರೀಯೇ, ಅನೇಕವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ನೀನು ನನಗೆ ದೊರಕಿರುವೆ, ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ; ನಿನ್ನ ಸಂಯೋಗವು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ; ಶುಭಕರವಾಗಿಯೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದಕರವಾಗಿಯೂ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು. ಸುಂದರಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಅಧರಾವೃತ ಪಾನವನ್ನೇ ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುವೆನು. ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ಸಹ ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಂತಳೆಯೇ, ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ, ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಬಿಡು; ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಗಲೇ ಪೂರ್ಣಮಾಡು. ನೀನು, ಏನಾದರೊಮ್ಮೆ

ಉಪದೇಶ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಲಾರವು; ಆದ್ದರಿಂದ ಮರಣಾಭಿಮುಖನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆ” ಎಂದು ದೈನೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಕುಂತಳೆಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ-“ನಾನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಹೇಳಿದೆನು. ಆದರೂ ಇವನು ಕಾಮಸನ್ನಿಯಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಲಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ಇವನ ಗತಿಯೇನು ? ನನ್ನ ಸಂಭೋಗದಿಂದ ವೃಥಾವಾಗಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೆಡುತ್ತಾನಲ್ಲ ! ಒಳ್ಳೆದು, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಕೊಳಗಿಯಾದರೂ ಇವನನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕು,” ಎಂದು ಎಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಓಡಹತ್ತಿದಳು; ಆಗ ಮಾಧವನು ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಅವಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದನು. ಆಗ ಕುಂತಳೆಯು ಆಕ್ರೋಶ ಮಾಡುತ್ತ-“ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಆಣೆಯದೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತಾಮಹನ ಆಣೆಯದೆ, ನನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡ;” ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು; ಆದರೆ ಕಾಮಪರವಶನಾದ ಮಾಧವನು ಆಣೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವನೇ ? ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಂಭೋಗ ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ಕುಂತಳೆಯು-“ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ಆದದ್ದು ಆಗಿಹೋಯಿತು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನೇ ನನಗೆ ಪತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿ ಇರುವೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕು, ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಮುಂಡಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಚಂಡಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಚಲ್ಲು, ನೀನು ಚಂಡಾಲತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಇನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಮದ್ಯಗೋಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡು;” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಕೆಯು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಧವನು ಚಾಂಡಾಲಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣವೇಣೆಯ ನದೀತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿದ್ದು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮದ್ಯಪಾನಮಾಡುತ್ತ, ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ, ವಿವೇಕರಹಿತನಾಗಿ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನ ಪ್ರತಾಪವು ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ದೈವಗತಿಯನ್ನು ವಿೂರುವವರು ಯಾರು? ಹೀಗೆ ಮಾಧವನು ಕುಂತಳೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ವತಿಪ್ರತೆಯಾದ ತನ್ನ ಸತಿಯನ್ನೂ ಮರೆತನು. ಮೊದಲು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಾಧವನು ಚಂಡಾಲನಂತೆ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರಹತ್ತಿದನು. ಈ

ಪ್ರಕಾರ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕಾಲಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ದೈವಯೋಗ ದಿಂದ ಕುಂತಳೆಯು ಮೃತನಾದಳು. ಆಗ ಮಾಧವನಿಗೆ ಪರಮಪುರುಷ ಪ್ರಾಪ್ತ ವಾಗಿ, “ಕೆಟ್ಟಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂದಿತು” ಎಂಬಂತೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು. ವಿನೇಕ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೊಳೆಯಲು, ತನ್ನೊಳಗೆ-ಅಯ್ಯೋ ! ನಾನು ಎಂಥ ಅವಿನೇಕಿಯು ! ವೃದ್ಧರಾದ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ನನ್ನ ಸತಿಯನ್ನೂ ಕ್ಯಾಗಮಾಡಿದೆನು ನಾನು ಅಗಲಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಅವಸ್ಥೆಯು ಏನಾಗಿರುವದೋ ವಿನೋ ? ಇನ್ನುಮುಂದೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು ? ಪವಿತ್ರವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಂಡಾಲನಾದೆನು; ಇದರಿಂದ ನಾನೂ ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳೂ ಮಹಾನರಕಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದೆವಲ್ಲ ! ಕುಂತಳೆಯು ಚಂಡಾಲ ಜಾತಿಯವಳಾದರೂ, ನಾನು ಕೆಡಬಾರದೆಂಬದಾಗಿ ಆಕೆಯು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ಕಾಮಾಂಧನಾದ ನಾನು ಆಕೆಯ ಮಾತು ಕೇಳದೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋದೆನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ? ಎಂದು ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತ ಭ್ರಮಿಷ್ಠನ ಹಾಗೆ ಸಂಚರಿಸಹತ್ತಿದನು.

“ಈ ಲೋಕದೊಳಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತವಿದ್ದರೆ, ಮನುಷ್ಯನು ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟುಹೋದರೂ ಆ ಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸವ್ಗತಿಯಾಗುವ ಕಾಲವು ಬಂದೊದಗುವದು.” ಅದು ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ,-ಮಾಧವನು ಭ್ರಾಂತನ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಉತ್ತರ ದೇಶದ ಅನೇಕ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಮಂದಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಧವನಾದರೂ ಅವರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ನಡೆದನು. ಯಾತ್ರಾಸ್ಥರಾದ ಆ ಜನರು ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವರೋ, ಈ ಮಾಧವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿಯುವನು; ಮತ್ತು ಅವರು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅವರು ಚೆಲ್ಲಿದ ಎಾಜಲವನ್ನು ತಿನ್ನುವನು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಲು, ಮಾಧವನು ತಾನೂ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ಶೇಷಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜರು ಕಪಿಲತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಸನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಿಂಡಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆಗ ಮಾಧವನಾದರೂ ತಾನೂ ಕಪಿಲತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಅನ್ನದ

ಹಿಂಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದಿರಿದ, ಮಣ್ಣಿನ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಿತ್ತಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಆ ಮಾಧವನು ಪೂರ್ವವುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕಬಲಾರ್ಥ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪಿತ್ತಗಳಿಗೆ ಹಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಪಿತ್ತಗಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಮರು ದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಯಾತ್ರಸ್ಥರಾದ ಜನರು ವೈಕುಂಠಗಿರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿದರು. ಮಾಧವನಾದರೂ ಅವರಕೂಡ ಗಿರಿಯನ್ನು ಅರೋಹಣಮಾಡಿ, ಆ ಜನರು ವಾಸಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳದ ಹತ್ತರವೇ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆ ಪವಿತ್ರ ಪರ್ವತದ ಶ್ವರ್ಗಮಾತ್ರದಿಂದ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದ ಮಾಧವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಪವು ತಳಮುಳಸಹತ್ತಿ, ನೋಣವನ್ನು ತಿಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿರುವ ಅನ್ನವು ವಾಂತಿಯಾಗುವಹಾಗೆ, ವಾಂತಿರೂಪದಿಂದ ವಾಸವು ಹೊರಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಅವನ ಶರೀರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ನಿಯು ಮದ-ಮಾಂಸ-ಭಕ್ಷಣದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪಾಪರೂಪ ವಾಂತಿಯನ್ನು ಸುಡಲಿಕ್ಕೆಹತ್ತಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಧವನ ಪಾಪದ ಹೊಗೆಯು ದುರ್ಗಂಧವಾಗಿ ಪಸರಿಸಹತ್ತಿತು.

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು— “ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ”ವೆಂದು ತಮ್ಮ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ಈ ವೈಕುಂಠಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು. ಅವರು ಮಾಧವನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ— “ಧನ್ಯ ಧನ್ಯ” ಎಂದು ಹೊಗಳಿ, ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೂಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿದರು. ಸರಸ್ವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ವಿಮಾನದಿಂದ ಇಳಿದು, ಮಾಧವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಅಜಾಮಿಳನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದನೋ ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಾಧವನನ್ನು ಕರೆದು, ಅವನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಆಘ್ರಣಿಸಿ— “ಮಾಧವನೇ, ಈಗ ನೀನು ಪಾಪದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿರುವೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀವರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಈ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡು. ನೀನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ದಾಹಿತ್ರಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಸುಧರ್ಮರಾಜನ ಪುತ್ರನಾಗಿ, ತೋಂಡದೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾತನಾಗಿ ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವೆ;

ಮತ್ತು ಜಗಜ್ಜನನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿನಗೆ ಪುತ್ರಿಯಾಗುವಳು. ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಅಳಿಯನಾಗುವನು. ಬಳಿಕ ನೀನು ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ” ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ “ ವೇಂಕಟಾಚಲ”ವೆಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟನು; ಅದು ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ,— “ ವೇಂ, ಅಂದರೆ ಪಾಪವನ್ನು, ಕಟಿತೇ, ಅಂದರೆ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ.” ಆದ್ದರಿಂದ “ ವೇಂಕಟಾಚಲ”ವೆಂದು ಆವೊತ್ತಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ವೇಂಕಟಾಚಲವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಗಂಗಾ-ಸೇತು-ಯಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಹಸ್ರವೇಳೆ ಮಾಡಿದ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾನು ಗೌತಮ ಋಷಿಯ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೆನು. ಪುಣ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ, ಪರಮಕಲ್ಯಾಣಕರವಾಗಿಯೂ, ಮಂಗಲಪ್ರದವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾವಿಕ್ರವಾದ ಈ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪರಣಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮಂಗಲವನ್ನು ಕೊಡುವನು.

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟಗಿರಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ “ ಚತುರ್ಯುಗ ನಾಮ ಮಹಿಮಾವರ್ಣನ”ವೆಂಬ ಒಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದ ದು ||

೨ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜನಕರಾಜನು ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, “ ಸ್ವಾಮಿ! ನಿಮ್ಮಿಂದ ಚತುರ್ಯುಗನಾಮಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ಈ ವೊಡಲು ನೀವು “ ಪೂಜ್ಯನಾದ ನಾರಾಯಣನು ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವನೆಂದು ವಾಯುವು ಶೇಷನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ! ಆ ನಾರಾಯಣನು ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ನನಗೆ ವಿಷ್ಣುವರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಶೇಷಶರಣಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಬಂದನು? ಮತ್ತು ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವೇನು? ವೈಕುಂಠ

ಲೋಕವನ್ನು ಶ್ರೀಹೃಯು ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದನು? ಆ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಚರಿತ್ರವನ್ನೂ, ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿ; ಇದಲ್ಲದೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಚರಿತ್ರವನ್ನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಅವನಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಪುತ್ರಿಯಾದಳೆಂಬದನ್ನೂ, ಆ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಜಾಮಾತನಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ನನಗೆ ಹೇಳಿ, ಎನಲು, ಶತಾನಂದಋಷಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು.

ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕತ್ಯವ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾರದನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅವರು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ— “ ಎಲೈ ಋಷಿಗಳಿರಾ, ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೀವು ಏನು ಕಾರಣ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ? ಮತ್ತು ಈ ಯಜ್ಞದ ಫಲವು ಯಾರಿಗೆ ದೊರೆಯುವದು? ಇದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯರ್ಯವು ಯಾರು? ದೇವತೆಗಳು ಯಾರು? ನೀವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವಿರಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ನಾರದನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಸಂಶಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತಾಡಿದರೇನೆಂದರೆ, — ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ನಾವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಫಲವೇನು? ಈ ನಾರದನು ಆಡುವ ಮಾತು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ; ಈ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ನಾವು ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ, ಹಾಗೇ ನಾವು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸರ್ವರೂ ಕೂಡಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿದನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭೃಗುಋಷಿಯನ್ನು ಕರೆದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, “ ಮಹಾಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಭೃಗುಋಷಿಯೇ, ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ದೇವನು ಯಾರು? ಇದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಭೃಗುಋಷಿಯು— “ ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ” ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು,

ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ— “ ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೆ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರಬಹುದು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಚತುರ್ಮುಖನಾಗಿಯೂ, ದೀರ್ಘವಾದ ಅಂಗವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ನಾಲ್ಕು ವೇದಘೋಷಗಳಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ಮಹಾ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನಾಗಿಯೂ, ತನಗೆ ಅಗ್ರಜನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕಂಡನು. ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ಭೃಗುಮುಷಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಮಾತನಾಡಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದನು. ಆಗ ಭೃಗುಮುಷಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ— “ ಈ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಹಳ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ತೋರುವನು. ಅಂತೇ ಬಂದಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನಲ್ಲಿ ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲ, ಇವನು ದೇವತಾಶ್ರೇಷ್ಠನಲ್ಲ, ಮತ್ತು ನಾವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇವನು ಯೋಗ್ಯನೂ ಅಲ್ಲ”ವೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ, “ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೈಲಾಸಪತಿಯಾದ ಶಂಕರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆನು, ಅವನೇನಾದರೂ ಯೋಗ್ಯನೋ, ಹ್ಯಾಗೋ ತಿಳಿಯುವೆನು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಆಗ ಭೃಗುಮುಷಿಯು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕಾಮಾಸಕ್ತನಾದ ಶಂಕರನು ನಿಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡನು. ಕಾಮುಕನಾದ ಶಂಕರನು ಆಗ ಬಂದಿರುವ ಭೃಗುಮುಷಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಇದ್ದನು. ಆಸರೆ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಭೃಗುಮುಷಿಯನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯು ಕಂಡು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ—“ಮಹಾಬಾಹುಶಾಲಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಭೃಗುಮುಷಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿರುವನು, ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ರುದ್ರನು—“ಈ ಜ್ಞಾನತೂಷ್ಣನಿಗೆ ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೇ ? ಇವನಿಗೆ ಈಗಲೇ ಶಾಸನ ಮಾಡುವೆನು, ” ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು

ಹೊಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿಬಂದನು. ಆಗ ಋಷಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ “ರುದ್ರನೇ, ಜನರಿಂದ ನೀನು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಲಿಂಗವೇ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡಲಿ” ಎಂದು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಓಡಿಹೋಗಿ ಶಂಕರನ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾದನು.

ಹೀಗೆ ಭೃಗುಋಷಿಯು ಹೋಗುತ್ತ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—“ಇನ್ನು ನಾನು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ? ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ, ರುದ್ರನನ್ನೂ ನೋಡಿದೆನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನನಗೆ ಸರಿದೋರಲಿಲ್ಲ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವು, ಭವ್ಯವಾದ ಪ್ರಕಾರ ಗೋಪುರ-ಶಿಖರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವದು, ನವರತ್ನಗಳ ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ದ್ವಾರಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವದು; ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಅದನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವರು. ಭೃಗುಋಷಿಯು ಮಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಶಯನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಾಯಿಯಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಶಯನ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಂಡನು. ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ—“ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಾಯಿತಲ್ಲ! ಬ್ರಹ್ಮನು ಗರ್ವಿಷ್ಣುವಾದನು, ಶಂಕರನು ರತಿಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು, ಈ ವಿಷ್ಣುವು ನಿದ್ರಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಎಚ್ಚತ್ತುಮೇಲೆ ಇವನ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆನು,” ಎಂದು ಭೃಗು ಋಷಿಯು ಯೋಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೂಡದಿಂದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಎದೆಗೆ ಒದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಎಚ್ಚತ್ತು ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು, ಸಮ್ಪುಖದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಭೃಗುಋಷಿಯು ಪಾದಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು—“ಋಷಿ ವರ್ಯರೇ, ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾಗಿಯೂ, ನಾಶರಹಿತವಾಗಿಯೂ, ಜರಾಮರಣ ರಹಿತವಾಗಿಯೂ, ದೇವದಾಸರಿಂದ ಸಹ ಭೇದಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮೃದುವಾದ ಪಾದಗಳಿಂದ ಯಾಕೆ ತಾಡನ ಮಾಡಿದಿರಿ? ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವೂ ಕಠಿಣವಾದ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ತಾಡನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ

ಪಾದಗಳು ಎಷ್ಟು ನೋಂದಿರುವವೋ ಏನೋ!” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನದ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಉಷ್ಣೋದಕದಿಂದ ಆ ಯುಷಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಮಂಗಲಕರವಾದ ಆ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು, “ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ನಾನು ಪವಿತ್ರನಾದೆನು. ನಿಮ್ಮಂಥವರ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಪವಿತ್ರವಾಗುವವು” ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ, ಸಮಸ್ತ ಜನರು, ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವಹಾಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆ ಯುಷಿಯ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೂ, ಸಮಸ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಜನರಿಗೂ, ಮನೆ ಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸನ್ಮಾನ ಹೊಂದಿದ ಭೃಗುಮುನಿಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಈ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು,” ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸಮಸ್ತ ಯುಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು-“ಯುಷಿಗಳಿರಾ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನೀವು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಅರ್ಪಣಮಾಡಿರಿ;” ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಸರ್ವಯುಷಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಯಥಾ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅರ್ಪಣ ಮಾಡಿದರು.

ಇತ್ತ ವೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಭೃಗುಯುಷಿಯು ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕುರಿತು- “ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ಸೇವಕನಾದ ವರುಣನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಭೃಗುಯುಷಿಯು ನನ್ನ ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಲವನ್ನು ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ತಾಡನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಳವು ಅಪವಿತ್ರವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಂದ ನೀನು ಅಪಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಾರಣ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ, ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು,” ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಂಗಡ ಪ್ರೇಮಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಕೆಯು ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ಹೀಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ದ್ವಾರವರಯುಗದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇ ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ-“ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಯಾವಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಯಾವರೀತಿಯಿಂದ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು

ಕಲಹವು ಶಾಂತವಾಗಬೇಕೋ ? ಹಾಗೆ ಮಾಡುವೆನು, ” ಎಂದು, ನುಡಿದು, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಭಾಗೀರಥೀ ನದಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುನ್ನೂರುಹರದಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸುರ್ವಣಮುಖರೀ ನದಿಯ ಹತ್ತರ ಶುಕಮುನಿಗಳ, ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಸ್ಥಾನಗಳಿರುವವು. ಆ ನದಿಯಿಂದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎರಡೂವರೆ ಹರದಾರಿಯ ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಸಂಪತ್ತಿ ನಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾಗಿಯೂ, ಭವ್ಯವಾದ ವನಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಯೂ, ಮೇರುಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪುತ್ರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ತೀರ್ಥ ಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ “ವೈಕುಂಠ ಪರ್ವತ”ವೆಂಬದೊಂದು ಪವಿತ್ರ ವಾದ ಸ್ಥಳವು ಇರುವದು; ಆ ಪರ್ವತವು ಸಮಸ್ತ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತ ವಾಗಿಯೂ, ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶೇಷಾವತಾರ ವೆಂದೆನಿಸುವದು. ಅದ್ಕೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶೇಷ-ವಾಯುಗಳ ಸಂವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು. ಅದರ ವಿಸ್ತಾರವು ನೂರುಯೋಜನ ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ, ಮೂವತ್ತು ಯೋಜನ ಅಗಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು. ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ವೇಂಕಟಾಚಲವೇ ಮುಖವಾಗಿರುವದು, ಅಹೋಬಲ ಪರ್ವತವು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುವದು, ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತವು ಪುಚ್ಛಭಾಗವಾಗಿರು ವದು; ೬ವೆಲ್ಲ ಭಾಗಗಳು ಕೂಡಿ ಶೇಷಾಚಲವೆನಿಸುವದು. ಇಂಥ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತನಾದನು.

ಆ ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ ಮಂದಾರ, ಪನಸ, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಔದುಂಬರ, ಕಿಂಶುಕ, ಪಿಚಮಂದ, ಪಾರಿಜಾತ, ತಿಂತ್ರಿಣಿ, ನೇರಿಲ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಮಾವು, ಕೃಷ್ಣಾಗರು, ತಾಲ, ಹಿಂತಾಲ, ಪುನ್ನಾಗ, ದೇವದಾರು ಮುಂತಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಿರುವವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಧಾತುಗಳಿರುವವು. ಅದರ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಸಗಳು, ನೀರಕೋಳಿಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವವು. ವನದಲ್ಲಿ ಶುಕ, ಪಿಶ, ಪಾರಿವಾಳ, ಕ್ಷೀರಹಂಸ, ಇವು ಇರುವವು. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹ, ಶರಭ, ಶಾರ್ದೂಲ, ವ್ಯಾಘ್ರ, ಜಂಬೂಕ, ವರಾಹ, ಗಜಗಳು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರು ವವು. ನರಿ, ಕರಡಿ, ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗ, ಚಮರೀಮೃಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳು

ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿರುವವು. ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಶ್ವ, ಗೋ, ಮಹಿಷಿಗಳು ತುಂಬಿರುವವು. ಪುಷ್ಪವಾಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾ, ಮಾಲತಿ, ಜಾಜಿ, ನಂದ್ಯಾವರ್ತ, ಚಂಪಕವೃಕ್ಷ, ಅಶೋಕವೃಕ್ಷ, ಪುನ್ನಾಗವೃಕ್ಷ, ಕೇತಕೀವೃಕ್ಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ, ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಎಷ್ಟೋ ವನಗಳು ಇರುವವು. ಹೀಗೆ ಆ ಶೇಷಾಚಲವು ರಮ್ಯವಾಗಿರುವದು. ಆ ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳು ವೃಕ್ಷಗಳಾಗಿರುವರು, ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಮಂಗಳಗಳಾಗಿರುವರು, ಪಿತೃಗಳು ಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿರುವರು, ಯಕ್ಷಕಿನ್ನರರು ಪಾಪಾಣಗಳಾಗಿರುವರು. ಜನಕರಾಜನೇ, ಮೇರುಪರ್ವತದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಹ ತಿಳಿಯಲಶಕ್ಯರು; ಅಂದಮೇಲೆ ಅಲ್ಪ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರು ಏನು ತಿಳಿಯುವರು ?”

|| ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀವೇಂಕಟಗಿರಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ “ ಶೇಷಗಿರಿ ವರ್ಣನ ” ಎಂಬ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು. ||

೩ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, — “ ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಮೇಲೆ ದೇವತಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ಸ್ಯ, ಕಚ್ಚು, ಜಲಕುಕ್ಕುಟ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿ “ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿ ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥವು ಇರುವದು. ಆ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಗಗನಚುಂಬಿತವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಇರುವವು. ಆ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯು ಛಾಗೀರಥಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವದು. ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಅವನೇ ಧನ್ಯನು, ಅವನೇ ಪುಣ್ಯವಂತನು. ಸೂರ್ಯನು ಧನುರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ್ಗೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಯು

ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಅಂದಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಬರುವ ಫಲವೆಷ್ಟಂತ ಹೇಳಬೇಕು? ಆ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪಿತೃಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಆ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ “ಶಂಖ” ನಾಮಕನಾದ ರಾಜನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಜನಕರಾಜನೇ, ಆಂಗಿರಸ ಋಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ನಾರಾಯಣ ಋಷಿಯು ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಆ ಫಲದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ದರುಶನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆದನು; ಮತ್ತು ದಶರಥರಾಜನ ಪುತ್ರನಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ರಾಮಾಣಸುರನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು; ಅದರಿಂದ ವೇಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೆ ತೀರ್ಥವೇ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುವದು; ಮತ್ತು ಅದರ ಪಕ್ಕಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವರಾಹ ಮುಖವುಳ್ಳ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಭೂದೇವಿಯ ಆಲಿಂಗನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವನು. ತ್ರಿಕೋಟೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಪೂಜ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಈ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಈ ಸ್ಥಳವು ವೈಕುಂಠಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವದೆಂದು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ಗುಪ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ತಿಂತ್ರಿಣಿ ವೃಕ್ಷದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುತ್ತನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ—“ ಈ ಹುತ್ತ ನನಗೆ ಗುಪ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವಿರುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದನು.

ದ್ವಾಪರ ಯುಗದ ಅಂತ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆ ಹುತ್ತಿನೊಳಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬಳಿಕ ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಸಂಧುಹೋದುವು. ಆಗ ಚೋಳನೆಂಬ ರಾಜನು ಒಬ್ಬ ನಾಗಕನ್ಯಿಕೆಯ ಉದರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ, ಪುಣ್ಯಕರ

ವಾದ ಭರತಖಂಡವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆ ಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು; ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರ್ಜನ್ಯವಾಗಿ ಧಾನ್ಯಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು; ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪತಿವ್ರತೆಯರಾಗಿಯೂ, ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು; ಪುತ್ರರು ತಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿವಂತರಾಗಿದ್ದರು; ದ್ರುಹ್ಮಣರು ಯಜ್ಞಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚೋಳರಾಜನು ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗುಪ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲಿರುವನೋ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಶೋಧಮಾಡಬೇ ಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ತಾನು ಗೋಪಾಲಿಕೆಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಧೇನುವಾಗಿಯೂ, ಶಂಕರನನ್ನು ಕರುವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ನಾದ ಚೋಳರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದಳು. ಆಕೆಯು ಆಕಳನ್ನು ಕರುವು ಸಹಿತವಾಗಿ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಮಾರಲಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ - “ಧೇನುವೇ, ನನ್ನ ಪತಿಯು ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಇರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಗೋಪಾಲಿಕೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯಿಂದ ಕ್ರಿಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಆಕಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವದ ರಿಂದಲೂ, ಬಹಳ ಸಭ್ಯವಿರುವದರಿಂದಲೂ ಚೋಳ ರಾಜನು ಆ ಗೋವಿನ ಮೇಲೆ ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರ ಹಾಲನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಆಕಳು ಗಳನ್ನು ಗೋಪಾಲನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವೇಂಕಟಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಮೇಯಿಸುವದ ಕಾಗಿ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಆಕಳುಗಳ ಕೂಡ ಈ ಗೋವು ಸಹ ಮೇಯುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಧೇನುರೂಪಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು - “ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಪಿತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು

ಎಲ್ಲಿಯೋ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಇರುವನು ” ಎಂದು ತಿಳಿದು ತಾನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೂಸಿ ನೋಡುತ್ತ ಶೋಧ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ಹೀಗೆ ಧೇನು ರೂಪಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರಲು, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಸ್ವಾಮಿವುಷ್ಕರಣೆಯ ಹತ್ತರ ಇರುವ ಒಂದು ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆತನು ಇರುವನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆಗ ಧೇನುವು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಪಿತನಿಗೆ ಕ್ಷೀರಧಾರೆಗಳಿಂದ ಸೇಚನ ಮಾಡಹತ್ತಿತು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆಧೇನುವು ರಾಜನ ಆಕಳುಗಳ ಕೂಡ ಹೋಗಿ, ಭಕ್ತಿವೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ವಲ್ಮೀಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರೀತಿಯಾಗುವಂತೆ ಕ್ಷೀರಸೇಚನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಾ ದ್ದರಿಂದ ಆ ಧೇನುವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ, ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವನಿಗೆ— “ಎಲೈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಾದ ಗೋಪಾಲನೇ, ಈಗ ನಮ್ಮ ಪುತ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡ ಧೇನುವು ಹಾಲನ್ನೇ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಇದರ ವಿಚಾರವೇನು ? ಆ ಆಕಳಹಾಲನ್ನು ನೀನೇ ಕುಡಿಯುವೆಯೋ ? ಅಥವಾ ಕರುವು ಕುಡಿಯುತ್ತದೋ ? ಇದನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು,” ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿ ನುಡಿಯಲು, ಏನೂ ಅರಿಯದ ಗೋಪಾಲನು ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭಯದಿಂದ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ರಾಜಪತ್ನಿಗೆ—“ತಾಯೀ, ಆ ಆಕಳಹಾಲನ್ನು ನಾನೇನು ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ, ಕರುವು ಕುಡಿಯುವದೋ ? ಅಥವಾ ಗೋವು ತಾನೇ ಕುಡಿಯುವದೋ ? ಮತ್ತೆ ಎರಡನೆಯವರು ಯಾರಾದರೂ ಕುಡಿಯುವರೋ ಇದನ್ನು ನಾನರಿಯೆ. ಈ ನನ್ನ ಮಾತು ಸತ್ಯವೋ ? ಮಿಥ್ಯವೋ ನೀವೇ ವಿಚಾರಮಾಡಿರಿ,” ಎಂದು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ನುಡಿದನು. ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಅದಕ್ಕೆ—“ ಆ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೇಮಿಸಿರಲಾಗಿ, “ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ”ವು ಹೇಳುತ್ತೀಯಾ ? ದುಷ್ಯನೇ, ನೀನೇ ಆ ಆಕಳ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುವದು ನಿಜವು. ಹೀಗಿರಲು ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ, ಸುಳ್ಳುಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವೆಯಾ ? ಈಗಲೇ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು ” ಎಂದು ಆ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು ಬಾರಕೋಲಿನಿಂದ ಒಳತಾಗಿ ಹೊಡೆದು,—“ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದಿರು,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಹೀಗೆ ರಾಜಶತ್ರುನಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡ ಗೋಪಾಲನು ಮರುದಿವಸ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—“ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಧೇನುವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಾನು ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡೆನಲ್ಲ! ಆ ಆಕಳು ಹಾಲನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಕರುವೂ ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ, ತಾನೂ ಮೊಲೆ ಕುಡಿಯುವದಿಲ್ಲ; ಇದನ್ನು ನಾನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರುವೆನು; ಅಂದಮೇಲೆ ಅವರ ಮೊಲೆಯೊಳಗಿನ ಹಾಲೆಲ್ಲ ಏನಾಗುವವು, ಇದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇವತ್ತಿನದಿವಸ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು: ಯಾಕಂದರೆ, ರಾಜಶತ್ರುನು ಹೊಡೆದ ಪೆಟ್ಟುಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ವೇದನೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ಧೇನುವಿನ ಕಪಟವು ತಿಳಿದರೆ ಅವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಸನವನ್ನೇ ಮಾಡುವೆನು.” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಗೋಪಾಲನು ಆ ಆಕಳ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನಿತ್ಯದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಆಕಳುಗಳ ಕೂಡ ಆ ರಾಜನ ಗೋವನ್ನು ಹೊಡೆಕೊಂಡು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅದರ ಪಾಳೆ ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಆ ಧೇನುವು ಎಲ್ಲ ಆಕಳುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ತಾನೊಂದೇ ವೇಂಕಟಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಿಷ್ಟವಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ, ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಸೇಚನ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಪಾಳೆತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋವಾಲಕನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಒಂದು ಮಹಾ ರೋಷದಿಂದ—“ಎಲೈ, ಕಪಟಮಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಯೇ, ನೀನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಳವಿನಿಂದ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ರಾಜಶತ್ರುನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಸಿದೆಯಾ ಇಕೋ! ನೋಡು, ಈಗಲೇ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ,” ಎಂದು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ತನ್ನ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆ ಆಕಳನ್ನು ಕಡಿಯಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ವ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ವ ಸಸ್ತಿನೀಳಿಗೆ—“ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಧೇನುವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಈ ದುಷ್ಟನಾದ ಗೋಪಾಲನು ಕೊಲ್ಲುವನಲ್ಲ! ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಾನು ರಕ್ಷಿಸುವೆನು; ಯಾಕಂದರೆ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ತುಳಸೀದಳವನ್ನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಣ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಅವನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು

ಇರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಧೇನು
ವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವು ? ಇದಲ್ಲದೆ “ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನಗೋಸ್ಕರ
ತನ್ನ ಭಕ್ತನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಸುವವನು ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು
ಇರುವ ಎರಿಗೆ ನರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು” ಎಂಬದಾಗಿ ನನ್ನ ವಚನವಿದ್ದು,
ನಾನೇ ಈ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆಕಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ, ನನಗೆ ಅಪಕೀರ್ತಿಯು
ಬರುವದು,” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಕ್ಷಣದ
ಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು, ಆ ಗೋಪಾಲನ ಕೊಡಲಿಯ ವೆಟ್ಟನ್ನು ತಾನೇ ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ
ದನು. ಆಗ ಕೊಡಲಿಯ ಹೊಡತವು ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಬೀಳಲು, ದೊಡ್ಡ ಘಾಯವುಂಟಾಗಿ ಅದರೊಳಗಿಂದ ಏಳು ತಾಳವೃಕ್ಷಗಳಷ್ಟು
ಉನ್ನತವಾಗಿ ರಕ್ತವು ಪುಟಿಯಹತ್ತಿತು. ಇಂಥ ಭಯಂಕರಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ,
ಗೋಪಾಲನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಮರಣವನ್ನೇ ಹೊಂದಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು.
ಆಗ ಆ ಧೇನುವು ಈ ಅನರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಪಡುತ್ತ ವೇಂಕಟಾಚಲವ
ನ್ನಿಳಿದು ಚೋಳರಾಜನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನ ಮುಂದೆ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿ
ಸುತ್ತ ಹೊರಳಾಡಹತ್ತಿತು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನು—ಈ ಆಕಳು ನನ್ನ
ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪರಮದುಃಖದಿಂದ ಓಗೆ ಹೊರಳಾಡುವ ಕಾರಣವೇನಿರ
ಬಹುದು ? ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಷ್ಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದೀತು ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ,
ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನಿಗೆ— ಎಲೈ ದೂತನೆ, ಈ ಗೋವಿಗೆ ಏನೋ
ದುಃಖವಾಗಿರುವದುಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ; ನೀನು ಇದರ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಇದು ಎಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋಗುವದೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಈ ಧೇನುವಿನ ದುಃಖದ ಕಾರಣವನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಾ,” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ದೂತನು ಆ
ಆಕಳ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ನಡೆದನು. ಆಗ ಆಕಳು ವೇಂಕಟಗಿರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ
ವಲ್ಮೀಕದಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನಿಂತಿತು. ಆ ದೂತನಾದರೂ ವಲ್ಮೀಕದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ
ಬಂದು, ಮೃತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಗೋಪಾಲನನ್ನೂ, ವಲ್ಮೀಕದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ
ಪುಟಿಯುತ್ತಿರುವ ಭಯಂಕರವಾದ ರಕ್ತವೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಭಯದಿಂದ
ಗದಗದನೆ ನಡುಗಿ, ಬೇಗನೆ ಓಡಿ ಬಂದು, ರಾಜನಿಗೆ ವಲ್ಮೀಕದಿಂದ ಹೊರಡು
ತ್ತಿರುವ ರಕ್ತದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ, ಗೋಪಾಲನು ಮೃತನಾದದ್ದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದನು.
ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಚೋಳರಾಜನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು— “ ಭಯಂಕರವಾದ

ಪ್ರಸಂಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತಲ್ಲ !” ಎಂದು ಬೇಗನೆ ಒಂದು ಮೇಣೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ, ಅದರೊಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಹುತ್ತಿನೊಳಗಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವನ್ನೂ, ಮೃತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಗೋಪಾಲನನ್ನೂ ನೋಡಿ,— “ ಅಕಟಾ ! ಈ ವಲ್ಮೀಕಿವು ರಕ್ತಮಯವಾಗಿದುವದು ! ಗೋಪಾಲನು ಮೃತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು !! ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ಪಾಪಿಷ್ಠನು ಮಾಡಿರಬಹುದು ? ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಯಾದ ಧೇನುವು ಮನುಷ್ಯರಕಾಗಿ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿತು, ಇದು ಎಂಥ ಆಶ್ಚರ್ಯವು ! ಎಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆತನ ಮಾತಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಲ್ಮೀಕಿದಲ್ಲಿರುವ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಘಾಯದ ವೇದನೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅಶ್ರುಪೂರಿತ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಗದ್ಗದಸ್ವರವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ ಬಹು ಕಷ್ಟಯುಕ್ತವಾದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ, — ಎಲೈ ಪಾಪಿಷ್ಠನೇ ! ದುರಾಚಾರಿಯೇ !! ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾದ ಚೋಳರಾಜನೇ !!! ಅನಾಥನಾಗಿ, ಅನ್ನರಹಿತನಾಗಿ, ದರಿವ್ರನಾಗಿ, ವನಚಾರಿಯಾಗಿ, ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿಂದಲೂ, ಭಾರ್ಯೆಯಿಂದಲೂ, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಿಂದಲೂ ರಹಿತನಾಗಿ ಇರುವ ನನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೂಡಲಿಯಿಂದ ಈ ದುಷ್ಟನಾದ ನಿನ್ನ ಗೋಪಾಲನು ತಾಡನಮಾಡಿದನು, ಆ ಹೊಡೆತದಿಂದ ನನಗೆ ಮರಮದುಃಖವು ಉಂಟಾಗಿರುವದು; ಎಲೈ ಚೋಳನೇ, ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅನ್ಯಾಯಗಳೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆಂಬಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಹೀಗೆ ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯಮತ್ತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಿನಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಗ್ರಹಣಮಾಡು; ನನಗೆ ದುಃಖಕೊಟ್ಟ ಕರ್ಮದಿಂದ ನೀನು ಪಿಶಾಚನಾಗು” ಎಂದನು. ಅವನ್ನು ಕೇಳಿ ಚೋಳರಾಜನು ಭಯದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದು, ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತದ ಮೇಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಹೀಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಮಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ
“ಅವತಾರಪ್ರಶಂಸನ”ವೆಂಬ ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು ||

೪ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೆ, ಆ ಚೋಳರಾಜನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದೇ ನಂದರೆ — “ ಸ್ವಾಮಿ, ಕರುಣಾನಿಧಿಯೇ, ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನನಗೆ ನೀನು ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲ! ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ. ನಿನಗಾದ ಈ ದುಃಖಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅರಿಯೆನು; ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವೇನೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಿನಗೆ ಮಾತ್ರ ಪರಮ ದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಹಾ! ಕಷ್ಟವು! ಕಷ್ಟವು!! ” ಎನ್ನುತ್ತ ತನಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವೆ ಶಾಪವು ಬಂದದ್ದರಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಘಾಯವು ಉಂಟಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ ಬಹಳ ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿ ರಾಜನು ನಿಂತಿರಲು, ದಯಾ ಸಮುದ್ರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವುಂಟಾಗಿ ಆತನು ರಾಜನಿಗೆ — “ ಚೋಳರಾಜನೇ, ನಾನು ದುರಾಚಾರಿಯು; ಪರಮ ಪಾಪಿಷ್ಠನು; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅಪರಾಧವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ, ಅತಿಶಯವಾದ ಘಾಯ ದಿಂದ ನನಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ವ್ಯಥೆಯಿಂದಲೂ, ನಾನು ನಿನಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು; ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗಿದೆ; ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ! ರಾಜನೇ, ನನ್ನ ಶಾಪವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದು; ಆದರೂ ನಿನಗೆೊಂದು ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು; ಅದೇನೆಂದರೆ, — “ ಈ ಕಲಿಯುಗವು ಮುಗಿಯುವ ವರೆಗೆ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ದೋಷದಿಂದ ನಾವಿಬ್ಬರು ದುಃಖದಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿರೋಣ; ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ನಾನೂ ದುಃಖ ವನ್ನನುಭವಿಸುವೆನು. ಇದಂತಿರಲಿ! ರಾಜನೇ, ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶನೆಂಬ ರಾಜನು ಹುಟ್ಟಿ, ಆತನು ತನ್ನ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವನು; ಆ ಕನ್ಯಾಪ್ರದಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ತೊಲೆ ತೂಕ ಸುವರ್ಣ ದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿಯೂ, ನವರತ್ನಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಿರೀಟವನ್ನು ವರಪಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವನು; ಆ ಕಿರೀಟವನ್ನು ನಾನು ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವೆನು; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನೇತ್ರಗಳು ಜಲದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗುವವು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆರುಗಳಿಗೆಗಳತನಕ

ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿವರೆ ನನಗೆ ಸುಖವಾಗುವದು,” ಎಂದು ಚೋಳರಾಜನಿಗೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದ ಕಾಲನಿಯಮವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವನಿಗೆ ಸುಖವಾಗುವ ಕಾಲವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿ, ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅವತಾರದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ, ಆ ಚೋಳರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು, ಅವನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಶಾಪಕ್ಕನುಸರಿಸಿ, ಪಿತಾಚ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ವನದಲ್ಲಿ ಸುಚಾರವಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಲ್ಮೀಕವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಕುಠಾರದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನ ವಾದ ಗಾಯವು ಇನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಯಬೇಕೆಂದು ಅಲೋಚಿಸಹತ್ತಿದನು. ಬಳಿಕ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಲು, ಆ ಕ್ಷಣದ ಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಗುರುವು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—“ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೇ, ಇದು ನೋಡು ನನ್ನ ಘಾಯವನ್ನು; ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಔಷಧವನ್ನು ಹೇಳು,” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಗುರುವು—“ಶ್ರೀನಿವಾ ಸನೇ, ಈ ಘಾಯಕ್ಕೆ ಎಕ್ಕಿಯ ಗಿಡದ ಕಾಯಿಯು ಅರಳಿಯನ್ನೂ, ಔದುಂಬರದ ಹಾಲನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ತುಟ್ಟಿದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಯುವದು,” ಎಂದುಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಗುರುವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಔಷಧವನ್ನು ಪ್ರತಿ ತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹಚ್ಚುತ್ತಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನತಿಶಯದ ಶ್ರೀನಿವಾ ಸನು, ವಲ್ಮೀಕವೇ ಕಾಸಲ್ಯಾದೇವಿಯಾಗಿಯೂ, ತಿಂತ್ರಣೀ ವೃಕ್ಷವೇ ದತರಥ ನಾಗಿಯೂ, ಶೇಷಾಚಲವೇ ಅನುಜನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾಗಿಯೂ, ವೇಂಕಟಾಚಲವೇ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿಯೂ, ತಿಳಿದು, ರಾಮಾವತಾರದಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರು ವನು; ಮತ್ತು ವಲ್ಮೀಕವೇ ದೇವಕಿಯಾಗಿಯೂ, ತಿಂತ್ರಣೀ ವೃಕ್ಷವೇ ವಸುದೇ ವನಾಗಿಯೂ, ಶೇಷಾಚಲವೇ ಒಲರಾಮನಾಗಿಯೂ, ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲವೇ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಾಸಿ ಪುಷ್ಕರಿಣೀ ತೀರ್ಥವೇ ಯಮುನಾನದಿ ಯಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತರಾದ ಯಾದವರೇ ಆ ಪರ್ವತದ್ವಾರವ ಮೃಗಗಳಾಗಿಯೂ, ಪಕ್ಷಿಗಳೇ ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರಾಗಿಯೂ, ತಿಳಿದು, ಕೃಷ್ಣಾ ವತಾರದಂತೆ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಮತ್ತು “ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರ ಆಕಾಶಗಂಗೆ ಇವರ ಆಗಮವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅನುಬಂಧವಾಗಿರುವ

ವೇಂಕಟಾಚಲವನ್ನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗು;” ಎಂಬ ವೇದ ವಚನದಂತೆ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶೇಷಾಚಲವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವೇದಮಯವಾಗಿರುವದು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಾಸಮಾಡಿದ ವಲ್ಮೀಕಿವು ವೈಕುಂಠಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ವೆನಿಸಿತು; ಹ್ಯಾಗಂದರೆ,—ಆ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿರುವ ವಿರಹಾನದಿಯೇ ಇಲ್ಲಿರುವ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯು, ರಮಾಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ಮುಕ್ತಬ್ರಹ್ಮರೇ ಇಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಮುಕ್ತರುದ್ರರೇ ಸಿಂಹವೊದಲಾದ ಮೃಗಗಳು, ಸನತ್ಕುಮಾರವೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳೇ ಕಪಿಗಳು. ಅಂಥ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ; ಅವನು ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗುವನು. ಇಂಥ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಹ ಶಕ್ತರಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಅಂದಮೇಲೆ ಅಲ್ಪಶಕ್ತರಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಅದರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಏನು ತಿಳಿದಾರು?”

|| ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ “ಪರ್ವತವರ್ಣನ”ವೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಜನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—“ ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ ಚರಿತ್ರವನ್ನೂ, ಆತನ ಅವತಾರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ, ಚೋಳರಾಜನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆನು; ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಅವನಿಗೆ ಪುತ್ರಿಯು ಹ್ಯಾಗಾದಳೆಂಬದನ್ನೂ, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಜಾಮಾತನಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು,—ರಾಜನೇ, ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೆಂಬ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ

ದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸ್ನಾನಮಾಡುವನೋ, ಅವನೇ ಪುಣ್ಯವಂತನು, ಅವನೇ ಕೃತಾರ್ಥನು. ಇರಲಿ, ಜನಕರಾಜನೇ, ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, —

“ಹಿಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇ-ಕಟಾಚಲಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಘಾಯಕ್ಕೆ ಔಷಧವನ್ನು ತರುವವಕ್ಕಾಗಿ ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಪೀಟಿಯನ್ನಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಸೂಕರಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಶ್ಯಾಮಕಥಾನ್ವನನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ವೃಷಭಸಿಂಹ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅವನಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಭಿಟ್ಟಿಯಾದನು. ಆಗ ಮಿಕ್ಕ ವರಾಹಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ನೋಡಿ “ನೀನು ಯಾರು, ನೀನು ಯಾರು ? ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಸೂಕರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಡಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, — “ನೀನು ಭಯಪಡಬೇಡು ಹೊರಗೆ ಹೊರಗೆ ಬಾ ” ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಅವನ ವಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು, ವರಾಹನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡನು, ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರಾನಲೋಕನದಿಂದ ಉಭಯತರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಎರಡು ರೂಪಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ವರಾಹಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಎಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ ಈ ಉಭಯತರ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ವೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು, ಆ ವರಾಹ-ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಮೇಲೆ ಸಂತೋಷವಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮೊಳಗೆ “ಈ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯುಗಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ದೇಶಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ವಯೋನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಮೇತವಾಗಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಕೃತ ಪುರುಷನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಮಾತಾಡಿ, ಅನಂದದಿಂದ ಆ ಶೇಷಪರ್ವತದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ರಮಾವತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿಚಿತ್ರಕರವಾದ ಮಾಯೆಯನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋದರು.

ಇತ್ತ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ—“ನೀನು ವೈಕುಂಠಲೋಕ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏನುಕಾರಣ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದೆ ?” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—“ವರಾಹನೇ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೃಗು ಮುಷಿಯು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನಾನು ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ತನ್ನನ್ನು ಆದರಿಸ ಲಿಲ್ಲೆಂಬ ಒಟ್ಟಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ವಾದದಿಂದ ತಾಡನಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನಗೆ ಅವಮಾನವಾಯಿತೆಂದು ನನ್ನ ಕೂಡ ಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು, ಆ ದುಃಖದಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೀನು ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಳದ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವದೊಂದು ಈ ವಲ್ಮೀಕದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಚೋಳರಾಜನ ಗೋಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ದುಷ್ಟ ಗೋವಾಲನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕುರಾರದಿಂದ ನನ್ನ ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾಡನಮಾಡಿದನು. ಆ ಘಾಯವು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಔಷಧವನ್ನು ತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿ ತಿರುವೆನು. ಈ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ನನ್ನ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಯಿತು, ಇದೊಂದು ನನ್ನ ಸುದೈ ವವೇ ಸರಿ; ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬದಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದ್ದ ರಿಂದ ಈ ಕಲಿಯುಗವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ನನಗೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ವರಾಹನು—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು; ಆದರೆ ಕ್ರಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಧುರವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ—“ಕರಣಾ ನಿಧಿಯಾದ ವರಾಹನೇ, ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಬಂದು ಮೊದಲೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಿನಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನಂತರ ನನಗೆ ಮಾಡಲಿ; ಇದೇ ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕ್ರಯವು, ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊ. ಈ ಕ್ರಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ವರಾಹನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಶತವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಜನರಿಗೆ ಮೋಹಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಏಕರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ—ವರಾಹರು ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಆವೊತ್ತಿನಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೋಸ್ಕರ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬಕುಲಾವತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಹಾಗು ಅವನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಧುಸಹಿತವಾದ ಶ್ಯಾಮಾಕಾನ್ನವನ್ನು ಬಕುಲಾವತಿಯಕೂಡ ಕಳುಹುತ್ತಿದ್ದನು; ಹೀಗೆ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಘಾಯಕ್ಕೆ ಔಷಧವನ್ನು ಹಚ್ಚುವದರಿಂದಲೂ, ಕಾಲು ಒತ್ತುವದರಿಂದಲೂ, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು.

ಜನಕರಾಜನು—“ ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳೇ, ಬಕುಲಾವತಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಹೇಳಿದರಲ್ಲ ? ಆ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಯಾರಿಂದ ಬದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು, ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶತಾನಂದರು—“ ರಾಜನೇ, ಆ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಪೂರ್ವಜಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಾಯಿಯಾದ ಯಶೋದೆ ಯಾಗಿದ್ದಳು; ಆಕೆಯು ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿವಾಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡದೆ ಇದ್ದದರಿಂದ ತನ್ನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಕೃಷ್ಣನೇ, ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ, ಆ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿರುವದು; ಅದನ್ನು ಈಗಲೇ ಪೂರ್ಣಮಾಡು, ” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಕೃಷ್ಣನು—ತಾಯಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು, ” ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಡಲು, ಆಕೆಯು ಆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಲವಶವಾದಳು. ಆಗ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯಶೋದೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ದೋಷರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಯಶೋದೆಯೇ ಈಗ ಬಕುಲಾವತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಿ ತೃಪ್ತಳಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಎಲೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಮಾಚರಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಜನರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ತನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಿರುವ ವೈರಾಗ್ಯ ಶಾಲಿಗಳಾದ

ಭಕ್ತರ ಮನೋಭೀಷ್ವಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪ್ರಾಕೃತ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುರೂಪವಾಗಿ, ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತುಷ್ಟನಾದರೆ, ಯಾವದೂ ಅಲಭ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ, -ಯಶೋದಾ ದೇವಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣದಿಂದ ಭಗವಂತನು ಅನ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬಕಲಾವತಿಯು ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವನು. ಅಂಥ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳ ಭಗವಂತನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದರೆ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವದು ದುರ್ಲಭವು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಾನು ಭಕ್ತನಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಾನೇ ಭಕ್ತನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವನು. ಹನುಮಂತನಿಂದ ತಾನು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ತಾನು ತನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು; ಇಂಥ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವನು ಶಕ್ತನಾದಾನು ? ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೂ, ಅಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆಯೂ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವವು; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವನು, ಅವರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳೇ ನಡೆಯುವವು. ಬಹಳ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರ ದರ್ಶನವಾಗುವದು; ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಆ ವೇಂಕಟಗಿರಿಯ ದರ್ಶನವು ಮುಕ್ತಿವ್ರದವಾಗಿರುವದು.

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ, ವೇಂಕಟೇಶಗಿರಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು. ||

೬ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, -ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಉಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬ ದೇವಲೋಕದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಸ್ಥರಿಸಿದನು. ಆತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥರಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಕುದುರೆಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು

ಸಮ್ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸರ್ವಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ, ಕಿರಾತ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿದನು; ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ, ಶುಭ್ರವಾಗಿಯೂ, ಸಂಚಕಸ್ತಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ದೋತರವನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ನಡುಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಗಿದನು. ಆದರೆ ಕೆಳಗೆ ಉಡುದಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ತನ್ನ ಹಣೆಗೆ ಬಿಳುಪಾದ ಗೋಪೀಚಂದನದ ನಾಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಆ ನಾಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮದ ಗೆರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದನು. ತಾಂಬೂಲದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನೂ, ಕನ್ನಡಿಯನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧನ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅದರಂತೆ ಬಂಗಾರದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಾರಗಳನ್ನೂ, ಕರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಕಣವನ್ನೂ, ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಭುಜಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಗುರಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ದಿವ್ಯವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ದಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿ, ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣದ ರುಮಾಲವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡನು; ಉದ್ದವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವವೆಂಬ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಆ ಕುದುರೆಯು ನೀಲವರ್ಣದ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ, ಶುಭ್ರವಾದ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವದು. ಹದಿನೈದು ಮೊಳ ಎತ್ತರವಾಗಿಯೂ, ದೇವಮಣಿ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತಮವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು; ಆ ಕುದುರೆಯು ಅನೇಕ ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾಗಿರುವದು; ಅಂಧ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಶೇಷಾಚಲವನ್ನು ಇಳಿದು, ಕೆಳಗಿರುವ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಸಿಂಹ, ಶರಭ, ಶಾರ್ದೂಲ, ಹರಿಣ, ಜಂಬೂಕ, ವನಮಹಿಷ ಮೊದಲಾದ ವನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮದಗಜವನ್ನು ಕಂಡು ಅದರ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಆ ಗಜವು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಭಯದಿಂದ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ದೂರ ಓಡಿತ್ತು; ಆದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತ ಅದರ

ಬಿನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಗಜವು ಒಂದೂವರೆ ಗಾವುದ ವರಿಯಂತರ ವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಅಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದೆ, ಮದವಿಳಿದು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಸೊಂಡೆಯನ್ನೆತ್ತಿ “ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಒದರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೆಲವು ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಬಂದಿದ್ದರು, ಎಂದು ಶತಾನಂದರು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಜನಕರಾಜನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ— “ಗುರುಗಳೇ, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಯಾರು? ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಿದ್ದರು?” ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಶತಾನಂದರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು;—

ಕೇಳೆ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವ-ಕೌರವರ ಭಾರತ ಯುದ್ಧವು ಮುಗಿದನಂತರ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಕಲಿ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಕ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರು ಆಳಿದ ಬಳಿಕ, ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷ ಗಳಾದನಂತರ, ಚಂದ್ರವಂಶದಲ್ಲಿ ಸುವೀರನೆಂಬ ರಾಜನು ಆಳಿಹೋದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಸುವೀರನ ಸುಧರ್ಮನೆಂಬ ಮಗನು ಆಳಿದನು; ಆ ಸುಧರ್ಮ ರಾಜನಿಗೆ ಆಕಾಶನೆಂತಲೂ, ತೋಂಡಮಾನನೆಂತಲೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿ ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾಗಿಯೂ, ಹಂಭಕ್ತಿಪರಾಯಣರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಹಿರಿಯನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ತೋಂಡದೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಗೋಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಆಕಾಶ ರಾಜನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಆ ರಾಜನು ತನಗೆ ಪುತ್ರರಾಗಲಿಲ್ಲೆಂಬ ವ್ಯಸನ ದಿಂದ ತನ್ನ ಗುರುಗಳಿಗೆ— “ಸ್ವಾಮಿ, ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ರಾಜ್ಯ ಸುಖವನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿದೆನು; ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದೆನು; ಆದರೆ, ಪಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಪುತ್ರಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಅನುಭವಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆದ್ದ

ರಿಂದ ನಾನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ದುಷ್ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನೋ? ಯಾರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಂದಿರುವೆನೋ? ಆ ಪಾಪದಿಂದ ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಗುರುಗಳೇ, ನಾನು ಮಹಾ ಪಾಪಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಪುತ್ರನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಪುತ್ರನು ಅಳುವ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. “ಅಪುತ್ರಸ್ಯ ಗತಿನಾಸ್ತಿ” ಎಂಬಂತೆ ಪುತ್ರರಹಿತನಾದ ನನಗೂ ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ದುರ್ಗತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದಲ್ಲ! ಹಾಯ್! ಹಾಯ್!! ದೈವಹೀನನಾದ ನಾನು ಸುವರ್ಣ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನಕೂಡ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಮಗನನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಅವನ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಪಾಪಿಯಾದ ನಾನು ಪುತ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ಅನೇಕವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಕವಚಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಇಡಿಸಲಿಲ್ಲ — ತೊಡಿಸಲಿಲ್ಲ; ಹಟಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪುತ್ರನನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ “ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಕುಡಿಸು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಗೊಂಬೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಚಂಡನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಡು; ಅಂದರೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವನು” ಎಂದು ಹೇಳುವ ದೈವವು ನನಗೆ ಇಲ್ಲ, ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಬಾಲಕನಿಗೆ ಕವಚವನ್ನೂ, ರತ್ನಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕೇಶ-ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿ, ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನಿಡಲಿಲ್ಲ. ಶೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಸಂತೋಷಪಡಲಿಲ್ಲ, ಪುತ್ರನ ಮುಂಜಿ, ಲಗ್ನ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ; ರಾಜ್ಯಪದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಯ್! ಹಾಯ್!! ಪುತ್ರಹೀನನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಯಮದೂತರು:—“ರಾಜನೇ, ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೇಗನೆ ಹೊರಡು,” ಎಂದು ಯಮಸಾಶದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯುವರಲ್ಲ! ಯಮನು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು,—“ಎಲೈ ದುರಾಚಾರಿಯೇ, ನೀನು ಅಪುತ್ರನು, ಪಾಪಿಷ್ಠನು” ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕರಿಗವಾದ ಮಾಡುಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆಪಡಿಸುವನು, ಅದನ್ನು ನಾನೆಂತು ಸಹಿಸಲಿ? ಹೀಗೆ ಸುಧರ್ಮವಂಶವೆಂಬ ದೀಪವನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡುವವನಾಗಿ, ನರಕಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ

ನಾದ ನಾನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ ಪತಿಯೇನಾದ
ಪ್ರಿಯೆನ್ನು ಕಂಡರೆ ಜನರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ದೂಷಿಸುವರೋ, ಜಲರಹಿತ
ವಾದ ಬಾವಿಯು ಹ್ಯಾಗೆ ದೂಷಣಾಸ್ಪದವೋ ಹಾಗೆ ಪುತ್ರರಹಿತನಾದ ನನ್ನನ್ನು
ಜನರು ದೂಷಿಸುವರು. ಗುರುಗಳೇ, ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು?
ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರೆ ಆತನು ನನಗೆ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾನು?
ಅನಾಥರಾದ ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಪುತ್ರರಾಗುವದು ಪರಮ ದುರ್ಲಭವು; ಪೂರ್ವಾ
ರ್ಜಿತ ಪುಣ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವವೇ ಹೊರತು, ಸುಮ್ಮನೆ ದುಃಖಪಟ್ಟರೆ ಆಗು
ವದಿಲ್ಲೆಂಬದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ; ಆದರೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಾಯೆಯಿಂದ
ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪರಮ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದಿರು
ವೆನು. ಗುರುಗಳೇ, ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ನಮಗೆ ಧರ್ಮಸಂತಾನವೆನಿಸುವ ಒಬ್ಬ
ಕನ್ಯಿಕೆಯಾದರೂ ಉತ್ಪನ್ನಳಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಲಿ? ಹೇ, ವರಪ್ರದ
ನಾದ ಅಚ್ಯುತನೇ, ರಂಗನಾಥನೇ, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನೇ, ಕರುಣಾ
ನಿಧಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನೇ, ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವರಾಹಮೂ
ರ್ತಿಯೇ, ರಾಮಚಂದ್ರನೇ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ನಮ
ಸ್ಕಾರವು ಗುರುಗಳೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ
ನಮಗೆ ಗತಿಯೇನು? ನಾವು ಯಾವ ಕಠಿಣವಾದ ಸರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ
ವೆವೋ, ಯಾವ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವೆವೋ ತಿಳಿಯೆನು. ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞರೇ,
ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯಾದರೂ ನಮಗೆ ಪುತ್ರರಾಗುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ”
ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಗುರುವು—“ರಾಜನೇ, ನೀನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲೆಂದು ಈ ಪ್ರಕಾರ
ದುಃಖವನ್ನು ಮಾಡುವದುಂಟೇ? ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡು; ಅದರಿಂದ ಆ
ಯಜ್ಞದ ಫಲದಿಂದ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರನಾಗುವನು” ಎಂದು ಆ ಯಜ್ಞಮಾಡುವ
ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ರಾಜನು ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷ
ವಟ್ಟು, ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ, (ಬ್ರಾಹ್ಮ
ಣರು ವೇದಘೋಷಮಾಡುತ್ತಿರಲು) (ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ರಂಭಿಗಳಿಂದ)
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಶೋಧನ ಮಾಡುತ್ತಿದನು. ಆಗ ಆ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಸಹಸ್ರ
ಪತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಕಮಲವನ್ನು ಕಂಡನು,—“ಇದೇನಾತ್ಮ

ಯವು? ಇಂಥ ಕಮಲವನ್ನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಈವೊತ್ತೇ ನೋಡಿ ದೆನು;” ಎಂದು ರಾಜನು ಅವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರ ಊದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಆಕಾರವುಳ್ಳ, ಕಮಲಪತ್ರದಂತೆ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದರಿಂದ ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು ತನ್ನೊಳಗೆ—“ಅಹಾ! ನಾನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂದು ದುಃಖಪಡುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನನಗೆ ಈ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು;” ಎಂದು ಆ ಕೂಸನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು—“ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಾಯೆಯು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನದು; ಯಾಕಂದರೆ ಈ ಕೂಸನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಇರುವ ನಾನು ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆನು; ಆದರೆ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ನಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದೋ ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೋ? ಎಂಬುದು ನನಗೆ ತೀರ್ಮಯಿಲ್ಲ; ರಾಜನಾದ ನಾನು ದೇವಾಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ?” ಎಂದು ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ—“ಆಕಾಶರಾಜನೇ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯು ನಿನಗೆ ಪುಣ್ಯಪ್ರವಳಾಗಿಯೂ, ಬಹು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೂಸನ್ನು ನೀನೇ ಸಂರಕ್ಷಿಸು” ಎಂದು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರವಾದ ವಾಣಿಯು ನುಡಿಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷದಿಂದ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು,—“ಪ್ರಿಯಳೇ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮಮೇಲೆ ಈವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಮಗೆ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುತ್ರಿಯಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸು,” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನೇಕ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ರಾಜಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣಿ ದೇವಿಯು—“ಈವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ನನ್ನ ಬಂಜೆತನವು ಹೋಯಿತು, ದೇವರೇ ನಮಗೆ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು” ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಆ ಕೂಸನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸತೊಡಗಲು ಹೀಗೆ ರಾಜನೂ ರಾಜಪತ್ನಿಯೂ ಪರಮಹರ್ಷ ಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ, ಕನ್ನಿಕೆಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಆಗಮನದ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೂ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪತ್ನಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿ

ಯಾದಳು. ಆ ರಾಜನು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಂಡು, ಹರುಷಿತನಾಗಿ ಐದನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಯಿಂದ ಯಜುರ್ವೇದಯುಕ್ತವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸೀಮಂತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಆ ರಾಜ ಪತ್ನಿಯು ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿ ಹತ್ತನೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿರಲಾಗಿ, ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ದಶಮೀ ಗುರುವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಆಗ ರಾಜನು ಪುತ್ರನ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾಲ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹಬಲ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ವಸ್ತುಗಳ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಹಸ್ರ ಕೋಟಿ ಗೋಗಳನ್ನೂ, ಹತುಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ನವವಿಧಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ದಾನಕೊಟ್ಟನು. ಬಳಿಕ ಆಕಾಶರಾಜನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಜಾತಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿವಸ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಭೋಜನ, ತಾಂಬೂಲ, ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷವಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ “ ವಸುದಾನ ”ನೆಂದು ನಾಮವನ್ನು ಇಟ್ಟನು.

ಜನಕರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ,— ಗುರುಗಳೇ, ಆಕಾಶರಾಜನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅವತಾರವಾದ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಏನು ಇಟ್ಟನೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು” ಎನಲು ಶತಾನಂದರು— “ ರಾಜನೇ, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಉದರವುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ, ಕಮಲಮುಖಿಯಾಗಿಯೂ, ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಳಾದವಳಾಗಿಯೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅವತಾರವಾಗಿಯೂ ಇರುವಕಾರಣ ಅವಳಿಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ಪದ್ಮಾವತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು. ”

ಇತ್ತ ಆಕಾಶರಾಜನು ಕಲಂಕರಹಿತರಾದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ— “ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿದೆನು” ಎಂದು ಬಹು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಪುತ್ರಿಯೂ, ರಾಜಪುತ್ರನೂ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಬೊಡ್ಡವರಾಗಲು, ಅವರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ

ದಳು. ಆಗ ಆಕಾಶರಾಜನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ— “ ಈ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ಅಲೋಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪತಿಯನ್ನು ಶೋಧಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಆಕಾಶರಾಜನು ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಯೋಗ್ಯ ವರನು ಸಿಗದೆ ಇದ್ದದರಿಂದ ಬಹಳ ಚಿಂತಾಯುಕ್ತನಾದನು; ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡವನಾದ ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಹೀಗಿರಲಾಗಿ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಯೌವನಸ್ಥಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಅನೇಕ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿ, ತನ್ನ ಸಖಿಯರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಮನೋಹರವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಇದೇ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವು. ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಗ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಆಕೆಯ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ವನದಲ್ಲಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ವಸಂತಕಾಲದ ಉಗ್ರವಾದ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಘಾಸಿಯಾಗಿ, ಆ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಒಂದು ವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿಯೂ, ಭಸ್ಮದಿಂದ ಲಿಪ್ತವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಕರ್ಪೂರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ವೃದ್ಧನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಾರದಮುನಿಯು ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು— “ಸಖಿಯರೇ, ಈ ನಿರ್ಜನವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಭವ್ಯನಾದ ಮುನಿಯು ಯಾರು ? ಎಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿರಿ,” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕನ್ನಿಕೆಯರು— “ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನೀನು ಯಾರು ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಿರುವೆ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ನಾರದನು— “ ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ಈ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕುಲಗುರುವು ನಾನು,” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ— “ ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನು ತೋರಿಸು; ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಎರಡನೆಯವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಕೊಡಲಿ ? ಎಂಬ ಸಂಕಯದಿಂದ— “ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನನ್ನ ಸಾಮುದ್ರಿಕಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆಯೇನು ? ” ಎಂದು ಬೇಸರದಿಂದ ನುಡಿಯಲು, ಅದಕ್ಕೆ ನಾರದನು— “ ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನನ್ನ

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಸ್ತವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯಪಡುವೆ; ಆದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ
 ಪಿತೃಸಮಾನನೆಂದುತಿಳಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಆಗ ಸಂಶಯ
 ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾರದನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನು ಕೊಡಲು, ನಾರದನು
 ಅಕೆಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನೋಡಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ,—
 “ ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ನಿನಗೆ ಪತಿಯಾಗುವನು.
 ನಿನ್ನ ಹಸ್ತಗಳು ಪದ್ಮತಲದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ; ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಕಾ ಚಿಹ್ನೆ
 ವಿರುವದು. ನಿನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖವು ಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ, ನೇತ್ರಗಳು
 ಕಮಲಪತ್ರಗಳಂತೆಯೂ ನಾಸಿಕವು ತಿಲಪುಷ್ಪದಂತೆಯೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ.
 ನಿನ್ನ ಗಲ್ಲಗಳು ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಹೊಳವಾಗಿರುವವು. ಹುಬ್ಬುಗಳು ಧನುಸ್ಸಿಗೆ
 ಸಮಾನವಾಗಿರುವವು. ಹಲ್ಲುಗಳು ದಾಡಿಮುಫಲದ ಬೀಜಗಳಂತಿರುವವು. ಅಧ-
 ರವು ಕೆಂಪುಕಮಲದ ವರ್ಣವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವದು ಜಿಹ್ವೆಯು ಅತಿಕೋಮಲ
 ವಾಗಿರುವದು. ನಿನ್ನ ಕೇತಗಳು ಬಹಳ ಕಪ್ಪಾಗಿಯೂ, ಮುಂಗುರುಳುಗಳಿಂದ
 ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವವು. ನಿನ್ನ ಹಣೆಯು ರತ್ನಮಯವಾದ ಪೀರದಂತೆ
 ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಕಂಠವು ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣ
 ಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ತಾಂಬೂಲದ ರಸವನ್ನು ಹೊರಗೆ
 ತೋರಿಸುವಂಥಾದ್ದಾಗಿರುವದು. ಸ್ತನಗಳು ಪುಷ್ಪವಾಗಿಯೂ, ಉದರವು
 ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯಂತೆ ತಿಳುವಾಗಿಯೂ, ನಾಭಿಯು ಕಮಲವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ
 ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನ ತೊಡೆಗಳು ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ
 ಅಕಾರವುಳ್ಳವಾಗಿವೆ. ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನು ಏನು ವುಣ್ಯಮಾಡಿದೆಯೋ
 ಏನೋ! ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾರದ
 ಮುಷಿಯ ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ
 ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ
 ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ, ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ
 ಅರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು ॥

೭ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕೇಳಿ, ಜನಕರಾಜನೇ, ಮುಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು,—
ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಿರಾತರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಓಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಮದಗಜವು ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಪದ್ಮಾವತಿಯೂ ಆಕೆಯ ಸಖಿಯರೂ
ಕುಳಿತಿರುವ ವೃಕ್ಷವ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಹಿಂದಾಲಿಲು ಶ್ರೀನಿವಾ
ಸನು ಅಶ್ವವನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ
ಬರುತ್ತಿರುವ ಗಜವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಅಂಜಿ ಗಿಡದ ಮರೆಗೆ ಅಡಗ
ಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಿದ್ದು
ಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು, ಗಜರಾಜನು ಹೋದನೋ
ಇಲ್ಲವೋ ? ಎಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಹೀಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರಲು
ತಮ್ಮ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ,
ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಅಶ್ವವನ್ನೇರಿ
ಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಅಶ್ವಾರೂಢಕಿರಾದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಮದಗಜವು
ತನ್ನ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸೊಂಡೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು
ಮಾಡಿ, ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ವನದಲ್ಲಿ ಹೊರಟುಹೋದ ಮಿತು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಕನ್ನಿಕೆ
ಯರು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಳುಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ
ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳಿಗೆ,—“ಸಖಿಯೆ,
ನೋಡಿದೆಯಾ, ಕಮಲದಂತೆ ನೇತ್ರವುಳ್ಳವನಾದ ಈ ಕಿರಾತರೂಪಿಯನ್ನು ? ಇಂಥ
ತ್ರಿಲೋಕಸುಂದರನನ್ನೂ, ಶಕ್ತಿಮಂತನನ್ನೂ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿದ್ದಿಲ್ಲ.
ಏನು ಇವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ? ಮಹತ್ವಾದ ಗಜವು ಇವನಿಗೆ ಶರಣಾಗತವಾಗಿ
ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ
ನನ್ನು ಕ್ಷಾಂಭ ನೋಡಿ, ಅತನ ಮನೋಹರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಅಶ್ವ
ಾರೂಢಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸಖಿಯರಿಗೆ—“ಸಖಿಯರೇ, ಈ ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿ ನಮ್ಮ
ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಿರಾತರೂಪಿಯು ಯಾರು ? ಇವನ ಮಾತಾಪಿತ್ಯಗಳನ್ನೂ
ಕೇಳಿ, ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಸಖಿಯರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ —“ ಮಹಾ

ಪುರುಷನೇ, ನೀನು ಯಾರು ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಿರುವೆ ? ಪುರುಷರಿಲ್ಲದೆ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹತ್ತರ ವಿಶೇಷ ವೇಳೆ ನಿಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಶ್ವಾರೂಢನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—“ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ನೀವು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಹೇಳುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವು; ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿ, — ಈಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ (ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಳುಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ,) ಈ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತವಿರುವದು; ಆದಕಾರಣ ಬಂದಿರುವೆನು, ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಅಪ್ರತಿಮ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಮನದಲ್ಲಿ ಮೋಹಿಸಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚದೆ ನೋಡಹತ್ತಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯಾದರೂ ಪರಮ ಸುಂದರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಖಿಯರು ಪುನಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕುರಿತು — ಪರಮಪುರುಷನೇ, ಈ ನಮ್ಮ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವೇನಿರುವದು; ಬೇಗನೆ ಹೇಳು; ನಿನ್ನ ವಾಸ ಸ್ಥಳವು ಯಾವದು ? ನಿನ್ನ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳೂ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ನಿನ್ನ ಕುಲ, ಶೀಲ ಗೋತ್ರಗಳೂ ಯಾವವು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—“ ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ನನ್ನದು ಚಂದ್ರಕುಲವು. ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರು ನನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು, ಬಲರಾಮನು ನನ್ನ ಅಗ್ರಜನು, ಸುಭದ್ರೆಯು ನನ್ನ ತಂಗಿಯು, ಪಾಂಡವರು ನನಗೆ ಬಾಂಧವರು, ನನ್ನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಕರೆಯುವರು; ನಾನು ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು; ನನ್ನ ತಾಯಿಯಂತೆ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದವನಾಗಿರುವೆನು; ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು; ಕನ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯೇ ನನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ರಾಜಪುತ್ರಿಯೇ, ನನ್ನ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದೆನು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳು, ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು—“ ಕಿರಾತರೂಪಿಯಾದ ಪುರುಷನೇ, ನಾನು ತೋಂಡೇಶಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯು, ಪದ್ಮಾವತಿಯೆಂಬದು ನನ್ನ ನಾಮವು, ನಮ್ಮದು ಚಂದ್ರಕುಲವು, ಅತ್ರಿಗೋತ್ರವು, ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವು; ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ನೀನು ಮಾಡುವದೇನು ? ಇಲ್ಲಿಂದ ಬೇಗನೆ ಹೊರ

ಟುಹೋಗು ? ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—“ ಪದ್ಮಾವತಿ ಯೇ, ನಿಷ್ಕರವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಯಾಕೆ ನೋಯಿಸುತ್ತೀ ? ಮೃದುವಚನಗಳಿಂದ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೇ ಹ್ಯಾಗೆ ? ರಾಜಪುತ್ರಿಯೇ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿ. ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಅನ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನೂ, ಜಲಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಜಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟವರು ಬಹು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಅದರಂತೆ ನಾನು ಕಾಮಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ, ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದು; ಮತ್ತು ಈ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಧಾವದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆ, ಎಂದು ಹೇಳಲು. ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು,—“ ಅವಿವೇಕಿಯಾದ ಕಿಶಕಿರಾಜನೇ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವಾಚ್ಯವಚನಗಳನ್ನಾಡುತ್ತೀಯಾ ? ನಿನಗೆ ಜೀವದಾಕೆಯಿಲ್ಲೆಂಬ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ಇಂಥ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಸಂಹಾರ ಮಾಡದೆ ಬಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ “ನೀನು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತೀ ” ಎಂದು ತಿಳಿದು ಇದೊಂದು ಸಾರಿ ಕರುಣಿಸಿ ಕ್ಷಮೆಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ; ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಈ ಮಾತು ತಿಳಿಯುವದಿರಬೇಕಾಗಿಯೇ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗು. ” ಎಂದಾಕ್ಷೇಳಿದಳು.

ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೆದರದೆ,—“ ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನಾಡುವ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬೆದುರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ ? ಇದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯವೇನು ? ನೀನು ಕನ್ಯೆಯು, ನಾನು ವರನು; ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಕೊಂದು ಹಾಕಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ ? ಅನ್ಯಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಅವನು ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡಿಸುವೆನೋ ಹ್ಯಾಗೆ ? ಈ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸುಮ್ಮನೆ ನನಗೆ ಹೆದರಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ ? ” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು—“ ಮೂಢನಾದ ಪುರುಷನೇ, ಬಾಲಭಾವದಿಂದ ಮಾತಾಡುವದರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ಆಕಾಶರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಂಹಾರಮಾಡದಿದ್ದರೂ, ಕನ್ಯೆಯಾದ ನನಗೆ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ, ನನಗೆ ಬೇಡಿದುದನ್ನೇ ಹಾಕಿಸಿ

ವನು; ಇದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು
 “ಪ್ರಿಯಳೇ, ನಿನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟವೆಂಬ ಬೇಡಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು
 ಮೊದಲೇ ಬಿಗಿದಿರುತ್ತೀ. ಅಂದಮೇಲೆ ಇನ್ನು ರಾಜನಿಂದ ಬೇಡಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಸಿ
 ವಡೆಲ್ಲಿ? ಇದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ದೇವದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವದು ಯಾರಿಂದಲೂ
 ಆಗದು;” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—“ಈ
 ಕಿರಾತರೂಪಿಯು ಎಂಥ ಗಟ್ಟಿಗನು, ನಾನೆಂಬ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ
 ಭಯಪಡಲೊಲ್ಲನು; ಅಂದ ಮೇಲೆ ಈಗ ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು?” ಎಂದು
 ಯೋಚಿಸಿ,—“ನಿಷಾದಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿನಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಆಣೆ, ವರಾಹಮೂರ್ತಿ ಯ
 ಆಣೆ, ವೇಂಕಟೇಶನ ಆಣೆ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋರಟುಹೋಗು, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು
 ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ನಿನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋರಟುಹೋಗು;” ಎಂದು ಹೇಳಿ
 ದಳು. ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು
 ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತಂದು,—“ನೀನು ಆಣೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟರೂ ನಾನು
 ಅವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿ. ಇಕೋ ನೋಡು!
 ಮತ್ತಿಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು,” ಎಂದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು—ವನ
 ಚರನೇ, “ಪುರುಷನಾದ ನಾನು ನಿರ್ಜನವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಲಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ-
 ದರೂ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯಿಂದೇನಾಗುವದು?” ಎಂದು ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿ
 ದಿರುವೆಯಾ ಹ್ಯಾಗೆ? ಮಾತಾಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರನ್ನೂ ತ್ಯಾಗ
 ಮಾಡಿ, ವೃಥಾವಾಗಿ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಅನಾಥಮರಣವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ
 ಹೊಂದಿ. ಕಾಕ-ಗೃಧ್ರಗಳ ಪಾಲಾಗಿ. ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದೊದಗಿತು
 ಇದು ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿ, ನಿನ್ನ ಜೀವವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಗನೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗು”
 ಎಂದು ನಿಷ್ಕರವಾದ ವಚನಗಳನ್ನಾಡಿದಳು. ಆ ಮಾತಿಗೂ ಹೆದರದೆ ಶ್ರೀನಿ-
 ವಾಸನು “ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬರೆದಂತೆ ಆಗುವದು,
 ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಜಿದರೆ ಆಗುವದೇನು? ಇಕೋ ನೋಡು, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ
 ಜಯವೇ ಆಗಲಿ ಅಪಜಯವೇ ಆಗಲಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಭೋಗಿಸುವೆನೆಂದು ಖಂಡಿತ
 ವಾಗಿ ತಿಳಿ.” ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಈ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕಂಡು
 ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಹೊಂದಿದರೂ, ಅದನ್ನು ಸಖಿ-
 ಯರಿಗೆ ತೋರಗೊಡದೆ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಪ್ರೇಮಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇವ

ನನ್ನ ಪರಾಜಯವಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟಿನವಳ ಹಾಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ—“ಹಾಗಾದರೆ, ಮೂಢನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಭೋಗಿಸುವೆಯೋ? ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಭೋಗವನ್ನು (ದೈವದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದನ್ನು) ಭೋಗಿಸುವೆಯೋ? ನೋಡು, ಈಗಲೇ ತೋರಿಸುವೆನು;” ಎಂದು ತನ್ನ ಸಖಿಯರಿಗೆ—“ಎನು ನೋಡುತ್ತೀರಿ? ಹಿಡಿಯಿರಿ, ನಿಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಂದ ಈ ಕಿರಾತರೂಪಿಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು; ಕೂಡಲೆ ಉಳಿದ ಕನ್ನಿಕೆಯರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುದುರೆಗೆ ಹೊಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅಸ್ತ್ರವು ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಕುದುರೆಯು ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ತನ್ನ ರುಮಾಲವನ್ನು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಹಿಡಕೊಂಡು, ಬಿಚ್ಚಿದ ತಲೆಗೂದಲುಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದೆ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—“ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತರೆ ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಏನಾಗುವದೋ ತಿಳಿಯದು! ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಿ, ಪಾರಾಗುವದೇ ಲೇಸು. ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಒಳ್ಳೆಯವರಲ್ಲ, ಕುದುರೆಗಾದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಸಹ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೇಸುವದಿಲ್ಲ;” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಭ್ರಾಂತನಹಾಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೋಗುವಾಗ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ—“ನಾನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು (ಬಕುಲಾವತಿಯು) ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯು ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ನಾನು ಹಾಗೇ ಬಂದಕಾರಣ ಈ ಹೊತ್ತಿನದಿವಸ ನನಗೆ ಈ ಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು,” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಡೆದನು.

ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಜಗದೀಶನಾಗಿಯೂ, ದೋಷರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ತತ್ವಾನ್ವಾರಣ-ಸಮರ್ಥನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೂ, ಲೋಕವಿಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಟಿಸಿ, ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳವಾದ ವಲ್ಮೀಕಿದೊಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಟಪತ್ರದಮೇಲೆ ಶಯನಮಾಡುವಹಾಗೆ, ತನ್ನ ಶಯ್ಯಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದನು.

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ, ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ
“ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಪಜಯ” ವೆಂಬ ೭ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು. ॥

೮ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಯುಷ್ಕಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು
ತನಗೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಅಪಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ತನ್ನ
ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಮುಸುಕುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದನು. ಇತ್ತ ಬಕುಲಾ
ವತಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಪರಿಪರಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ವಲ್ಮೀಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಿರಲು
ಆ ಜಗತ್ಪತಿಯು ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಾಲಿನಿಂದ ವೋರಿಯಮೇಲೆ ಮುಸುಕು
ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸಗಳಿಂದ ನೇತ್ರೋದಕಗಳನ್ನು ಸುರಿ
ಸುತ್ತ, ದುಃಖದಿಂದ ಮೌನವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು—
“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಏನುಕಾರಣ ಮಲಗಿರುವೆ? ಏಳು ಏಳು. ನೀನು
ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗದವನಲ್ಲ; ನೀನು ಎಂದೂ ದುಃಖಪಡುವವ
ನಲ್ಲ; ಇವತ್ತಿನದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಏನುಕಾರಣ ಶೋಕಪಡುವೆ? ಆ ದುಃಖದ ಕಾರಣ
ವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು. ಜಗದಾನಂದ—ಮೂರ್ತಿಯೇ, ಪರಮಾನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ
ತಂದಿರುವೆನು; ಹೊತ್ತು ಬಹಳವಾಗಿರುವದು, ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವೆ,
ಬೇಗನೆ ಏಳು; ಸ್ವಲ್ಪ ಭೋಜನಮಾಡಿರೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವದು;” ಎಂದ
ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ, “ಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು
ವ್ಯಸನದಿಂದ ಪುನಃ—ಸ್ವಾಮಿ, ಸರ್ವಲೋಕಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ನಾಶಮಾಡು
ವವನಾದ ನೀನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೋಕಮಾಡುವ ನಿಮಿತ್ತವೇನು? ಹಸಿವೆಯಿಂದ
ಬಾಧೆಪಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಪರಮ ದುಃಖವಾಗುವದು; ಆದ್ದ
ರಿಂದ ನಿನ್ನ ದುಃಖದ ಕಾರಣವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿ, ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡು;
ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ವಸುದೇವ, ದೇವಕಿ, ಬಲರಾ
ಮರ ಆಣೆಯದೆ, ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು; ನೀನು ಜೀವಿಯನ್ನಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವನದೊಳಗಿರುವ ದುಷ್ಟಮೃಗಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಚೋರರನ್ನಾಗಲಿ, ಭೂತಪಿಶಾಚಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕಂಡು ಅಂಜಿದೆಯಾ ಹ್ಯಾಗೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಭಸ್ಮದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಯಂತ್ರ-ಮೂಲಿಕಾದಿಗಳನ್ನು ಬಂಧನಮಾಡಿ, ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆನು; ಇಲ್ಲವೆ ವನದಲ್ಲಿ ಯಾವಳಾದರೂ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಗಂಧರ್ವಸ್ತ್ರೀಯನ್ನಾಗಲಿ ಕಂಡು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಭೋಗವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಆಕೆಯ ವಿರಹ ವೇದನೆಯಿಂದ ನೀನು ಇಷ್ಟು ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆಯಾ ಹ್ಯಾಗೆ? ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಅಂಥ ಪುಣ್ಯವಂತಳಾದ ಯಾವ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಬಾಲಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಪಡಿಸಿ ಭ್ರಾಂತನನ್ನಾಗಮಾಡಿದಳು? ಹೇಳು; ಆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈಗಲೇ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವೆನು.” ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಆ ಮಾತಿಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಏನೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದನು.

ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಭೋಜನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ತೀರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು. ಅವನಮ್ಮೆಮ್ಮೆಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, ಅವನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೋರೆಯ ಮುಸಕನ್ನು ಬೇರೆ ಒತ್ತುಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರಿಸಿ,—“ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವೇಂಕಟೇಶನೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ದುಃಖವನ್ನು ಬೇಗ ಹೇಳು; ಸಂಶಯವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಭಯಪಡದೆ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳು; ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ;” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅತಿ ದುಃಖದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು,—“ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಗಂಧರ್ವಪುತ್ರಿಯಾಗಲಿ, ಮುಷಿಪುತ್ರಿಯಾಗಲಿ, ರಾಕ್ಷಸಿಯಾಗಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ; ನಾನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೂತ-ಪ್ರೇತ-ಪಿಶಾಚಗಳನ್ನೂ, ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳನ್ನೂ, ಚೋರರನ್ನೂ ಕಂಡು ಅಂಜಿದವನಲ್ಲ; ತಾಯಿಯೇ, ಆ ಭೂತಾದಿಗಳು ನನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣದಿಂದಲೇ ದಿಕ್ಕುಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗುವವು; ಹೀಗಿರಲು ಅವುಗಳಿಂದ ನಾನು ಭಯಪಡುವವನೇ? ನಾನು ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವೆಂದು ತಿಳಿ. ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ನನ್ನ ವ್ಯಸನದ ಕಾರಣವು ಬೇರೆ ಇರುವದು.—ನಾನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ಪದ್ಮಾವತಿ”ಯೆಂಬ

ಒಬ್ಬ ರಾಜಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡೆನು, ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮೋಹಿತವಾಗಿ
 ಛಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದು; ಆಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಎಷ್ಟಂತ ಹೇಳಲಿ ? ಆ
 ಸುಂದರಿಯ ಮನೋಹರವಾದ ಕುಡಿಹುಬ್ಬುಗಳು, ಮುಂಗುರುಳುಗಳಿಂದ
 ಶೋಭಿತವಾದ ನೀಲಕುಂತಳಗಳು, ಷೋಡಶಕಲೆಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾದ ಚಂದ್ರನಿಗೆ
 ಸಮಾನವಾದ ಮುಖವು, ನೀಲ ಮಾಣಿಕ್ಯದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ದೇಹಕಾಂತಿಯು,
 ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಸಮಾನಳಾಗಿದು
 ವಳು. ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದು
 ವದು. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವಿದ್ದರೆ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತಳಾಗು
 ವಳು; ಆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಾನು ಪುಣ್ಯಂತನೊಂದು
 ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ; ಅಂದಮೇಲೆ ಆಕೆಯು ನನಗೆ ದೊರೆತರಂತೂ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ
 ಎಣೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ. ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತ
 ನಾದ ಜಡಮತಿಯ ಹೊರತು, ಮನುಷ್ಯದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಯಾವ ಪುರುಷನು
 ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸದೆ ಇರುವನು ? ಆದ್ದರಿಂದ ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ನನಗೆ
 ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಇಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗ
 ದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಬದುಕಿ ಫಲವೇನು ? ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಹೊರತು ನಾನು ಜೀವಿ
 ಸುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ. ವನದಲ್ಲಿ ಆ ಸುಂದರಿಯು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರನ್ನು ಕೂಡಿ
 ಕೊಂಡು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು, ನನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನೇ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟಳು;
 ಆದರೂ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು
 ದೇಸೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿ. ತಾಯಿಯೇ,
 ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ನನಗೆ ವೈರಿಯಾಗರುವನು; ಯಾಕಂದರೆ ಅವನು ಆ
 ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾದ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು; ಆದರೆ ನನಗೇ ಆ
 ಕನ್ನಿಕೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಬಾರದು ? ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಏನು ಅನ್ಯಾಯ
 ವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನೋ ಏನೋ ? ಈಗ ಆ ನನ್ನ ಪುತ್ರನು ವೈರತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿ
 ಸಿದನು. ಅದು ಹ್ಯಾಗೇ ಇರಲಿ, ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ನನಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಸಿಗು
 ವಳು; ಆದ್ದರಿಂದ ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ
 ದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡು; ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಹಾಯ
 ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ಮರಣವೇ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿ; ಅಂಥ ನನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿ-

ಸುವದಕ್ಕೆ ನೀನು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳುವದೇನು ? ನೀನೇ ನನಗೆ ತಾಯಿಯು, ತಂದೆಯು, ಸಹೋದರನು, ಮಾತುಳನು; ಎಲ್ಲ ಬಳಗವೂ ನೀನೇ, ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆನು; ಮತ್ತು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಅಕ್ರೂರನು, ಧೃವರಾಜನು, ಗಜೇಂದ್ರನು ಉದ್ಧವನು, ಅರ್ಜುನನು, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಅಜಾಮಿಳನು ದ್ರೌಪದಿಯು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನೀನೇ ಎಂತಲೂ ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ತಾಯಿಯೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನರಾದವರು; ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನ್ಯ ಭಕ್ತರು ಇರುವರು, ಅವರು ಸಹ ನೀನೇ ಎಂದು ನಿಶ್ಚೈಸಿರುವೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡು; ನನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿರುವನು, ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಮತ್ತು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವದೇನಂದರೆ, — ಸಹಸ್ರ ಕೋಟಿ ಗೋಗಳನ್ನೂ, ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಕುದರೆಗಳನ್ನೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ತಿಲಗಳನ್ನೂ ದಾನಮಾಡುವದರಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವು ನನ್ನ ಒಂದು ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಬರುತ್ತದೆ; ತಾಯಿಯೇ, ಇದೆಲ್ಲ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗರಲಿ! ಆಕೆಯನ್ನು ನೀನು ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದರೆ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ನಾನು ಹೇಳುವದೆಲ್ಲ ನಿಜವೋ? ಸುಳ್ಳೋ? ಎಂಬದು ನೀನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ತಿಳಿಯುವದು; ” ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಿಧವಿಧದಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದನು, ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು—“ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ನೋಡಿದ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯು ಎಲ್ಲಿರುವಳು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೇಳು; ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಆ ಕನ್ಯೆಯ ಘಟಿನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆನು. ಅದಂತಿರಲಿ! ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾರು? ಮತ್ತು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಿಕೆಯಾಗಿ ಯಾಕೆ ಜನಿಸಿರುವಳು? ಈ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು ” ಎನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು,—

ಕೇಳಾ ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ನಾನು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಗಿ ಅವತಾರಮಾಡಿ, ದಶರಥರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಸೀತೆಯಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಹೋಗಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಆಗ ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ರಾವಣನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು, ನನ್ನ

ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ನಿನ್ನ ಭಾಗವವಳೇ ಸರಿ. ಆಕೆಯ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಆಕಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆನು;” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಬಕುಲಾವತಿಗೆ ಕೊಡಲು ಅವಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು-“ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ಈ ಶೇಷಾಚಲದ ಕೆಳಗೆ ಕಪಿಲಮುಖಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ “ಕಪಿಲೇಶ್ವರನು” ಇರುತ್ತಾನೆ ಅವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲತೀರ್ಥವಿರುವದು. ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡು, ಆತನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ-“ಕಪಿಲೇಶ್ವರನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು” ಎಂದು ಆತನಿಗೆ ಹೇಳು; ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡು, ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ಆ ಮೇಲೆ ಶುಕರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗು, “ಬಾಲಕನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಿಮಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವನು” ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳು; ಮತ್ತು ಅವನ ಅಭಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿರಿ, ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೋ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪದ್ಮಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗು; ಅಲ್ಲಿರುವ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡು. ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ನೀನು ಅವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು; ಮತ್ತು “ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರೇ, ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನೆಂದು ಹೇಳು; ಆಮೇಲೆ ಸುರ್ವಣಮುಖರೀನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಿಕೆಯ ದಶೆಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಚನಗಳನ್ನಾಡಿ ಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶೇಷಾಚಲವನ್ನು ಇಳಿದು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ, ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಆ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಸುರ್ವಣಮುಖರೀನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಆಕೆಯ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಅವರಿಗೆ-“ನೀವು ಯಾರು ?

ಇಷ್ಟುಮಂದಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಿರಿ ?” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಿಕೆಯರು—“ ಅಮ್ಮಾ, ನಾವು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಖಿಯರು; ನಿನ್ನ ದಿವಸ ನಾವು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು, ಅಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥಾಕಾರನಾದ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು, ಕಿರಾತರೂಪಿಯಾದ ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡು ಅಂಜಿ ಅವಳು ಜ್ವರತಾಪದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವಳು; ಆದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಜ್ವರಶಾಂತಿಯಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ಅಧಿಷ್ಠೇಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆವು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಬಕುಲಾವತಿಯು ಮುಂದೆ ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ಕುರಿತು—“ ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ಕಿರಾತರೂಪಿಯು ನಿಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಂದನು ? ಮುಂದೇನಾಯಿತು ? ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: —

ಕೇಳಾ ತಾಯಿಯೇ, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ನಾವು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿರಲು, ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಅಶ್ವವನ್ನೇರಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು, ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಆವಾಚ್ಯಶಬ್ದಗಳನ್ನಾಡಿದನು; ಆ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ತಿರುಗಿ ಅವನಿಗೆ ವಸತನಾಡಿದಳು, ಹೀಗೆ ಉಭಯತರಿಗೂ ವಾದವಿವಾದವಾಗಿ ಕಲಹವು ಬೆಳೆಯಿತು; ಕಡೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ, ಆ ಕಿರಾತರೂಪಿಯ ಅಶ್ವವನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೆವು. ಆಮೇಲೆ ಕಿರಾತರೂಪಿಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಅಶ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಬಳಿಕ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಕೂಡಲೆ ನಾವು ಒಂದು ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆವು. ಅವನು ಬೇಗನೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಎಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿಸಿದರೂ ಮಾತಾಡದೆ ಇರಲು, ದುಃಖದಿಂದ—“ ಈ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಗೆ ಏನಾಗಿರಬಹುದು ? ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ನಮ್ಮ ಗುರುವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಈಕೆಯ ರೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುವರು,

ಎಂದು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಳುಹಿ, ಅವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಗುರುಗಳು ಬಂದ
ದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜನು, ಅವರನ್ನು ಆಸನಾದ್ಯುಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಭೋಜ
ನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನಂತರ ಆಕಾಶರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿ,
ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ರಾಜ
ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ,—“ನಿನ್ನ ಮಗಳು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ
ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀತಳಾಗಿರುವಳು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು
ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು; ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದುವೇಳೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸು,
ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವದು;” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ
ರಾಜನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದು—“ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ಅಭಿಷೇಕ
ವನ್ನು ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೂಡ, ಸರ್ವ ಪೂಜಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು
ಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆವು;” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಬಕುಲಾ
ವತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೂ, ಇವರು ಹೇಳು
ವದಕ್ಕೂ ಕೂಡಿತ್ತು; ಆದರೆ ಪುರಾಣಪುರುಷನಾದ ಆತನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿ
ಯದೆ, ನಾನು ಆ ಶಾಪರಹಿತನಾದ ಹರಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿದು ವ್ಯರ್ಥ
ವಾಗಿ ಪುನಃ ಜನಿಸಿದೆನು, ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ!” ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು
ತಾನೇ ಹಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಕನ್ನಿಕೆಯರು—“ಅಮ್ಮಾ, ನೀನು ಯಾರು?
ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ? ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಲು,
ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು—“ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ನಾನು ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಿಯಾದ
ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವಕಳು, ಆಕಾಶರಾಜನಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ
ನನ್ನ ಕೆಲಸ ವಿರುವದು; ಆದರೆ ನಾನು ಪರಸ್ಥಳವಾಸಿಯು, ನಿಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿ
ಯಾದ ನಾರಾಯಣಪುರವು ದೊಡ್ಡದಿರುವದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವದು
ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವು; ಹಾಗೂ ನೀವು ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕವರು,
ಅಂದಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮಕೂಡ ನಾನೂ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುವೆನು;” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ
ಕನ್ನಿಕೆಯರೊಡನೆ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ
ಮಾಡಿದಳು.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—“ಈ ಬಕುಲಾವತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಯಾಕಂದರೆ, ಆಕಾಶರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಆಕೆಯ ಮಾತಿನಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಆ ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾತಾಡಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಸಹ; “ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಮಗನಲ್ಲ; ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣಲ್ಲ; ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವು ಫಲವ್ರದವಾಗುವದಿಲ್ಲ.” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಹೆಂಗಸಾದ ಬಕುಲಾವತಿಯಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಆಗುವದಿಲ್ಲ”ವೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕೊರವಂಜಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಧರಿಸಿದನು.

ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ—ನಾರವಪ್ಪವನ್ನುಟ್ಟನು, ಹರಕಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕೊಂಡನು, ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲಿನ ಕೇಶಗಳನ್ನು ಹರವಿ, ಅಯ್ದು ನೂರು ವರುಷದ ಮುದುಕಿಯಂತೆ ಆದನು, ಕೆಂಪುಮಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬಿಳಿಮಣಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಹಾರಗಳನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು, ಲಂಬೋದರಿಯಾಗಿಯೂ, ದೊಡ್ಡ ಕಿವಿಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ, ಜೋತಾಡುತ್ತಿರುವ ಮೊಲೆಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ, ಬಾಯೊಳಗೆ ಒಂದಾದರೂ ಹಲ್ಲುಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಶುಷ್ಕವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ವೈದ್ಯಳಾದ ಕೊರವಂಜಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ನಾಭಿಕಮಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಏಳುತಿಂಗಳ ಕೂಸನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಕೂಸು ಸರ್ವದಾ ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವದು, ಎರೆಯದೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳಾದಂತೆ ಒಣಗಿದ ಮೋರೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುವದು, ಕೃಶವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳದ್ದೂ ಉದ್ದವಾದ ಕೈಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ ಇರುವದು; ಇಂಥ ಕೂಸನ್ನು ತನ್ನ ಹರಕು ಅರಿವೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು, ಜಗದಾಧಾರವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೇ ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲಿನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನವಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದನು. ಶಂಕರನನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕೋಲನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು, “ತನಗೆ ಧರ್ಮದೇವತೆ”ಯೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕೊರವಂಜಿಯಾಗಿ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಾರಾಯಣಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ

“ಸ್ತ್ರೀಯರೇ, ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರರಾಗುವದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು, ಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ ಪತಿ
 ಗಳಾಗುವದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು, ನಿಮ್ಮ ಮನದೊಳಗಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳ
 ಬಲ್ಲೆನು, ನಾನು ಸರ್ವವನ್ನೂ ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು;” ಎಂದು ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ
 ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಕೊರವಂಜಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ
 ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—“ನಮ್ಮ ರಾಜಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಜ್ವರದಿಂದ ಮಲಗಿರು
 ವಳು, ಆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೊರವಂಜಿಯು ಹೇಳಬಲ್ಲಳು; ಅಂದ
 ಮೇಲೆ ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಜಪತ್ನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದು
 ಯೋಚಿಸಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಧರಣೀದೇವಿಗೆ—“ಅಮ್ಮಾ, ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ,
 ಬೆದರಿಕಾಶ್ರಮದಿಂದ ಧರ್ಮದೇವತೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಕೊರವಂಜಿಯು
 ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವಳು, ಆಕೆಯು ಮಹಾಜ್ಞಾನವಂತಿಯೆಂಬದಾಗಿ ತೋರುವದು;
 ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವಳು “ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳ
 ಬಲ್ಲೆನು; ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆನೆ”ಂದು ಸಾರುತ್ತಿರಾ
 ವಳು; ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜಪುತ್ರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳತಕ್ಕದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೇಳಬಹುದು;”
 ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಕೂಡಲೆ
 ತನ್ನ ಸಖಿಯರನ್ನು ಕರೆದು,—“ಸಖಿಯರೇ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ಕೊರವಂಜಿ
 ಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದು” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು
 ಹೋಗಿ ಆ ಧರ್ಮದೇವಿಗೆ ರಾಜಪತ್ನಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆ ಧರ್ಮ
 ದೇವಿಯು—“ಅಮ್ಮಾ, ರಾಜಪತ್ನಿಯ ಸಖಿಯರೇ, ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು
 ಅರಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು; ಆದರೆ, ನಾನು ದಂದ್ರಳೂ, ಕುರೂಪಿಯೂ ಇದ್ದೇನೆ, ಆ
 ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಐಶ್ವರ್ಯವಂತಳು. ಅಂದಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಬರಲಿ? ನಾನು
 ಉಟ್ಟುತೊಟ್ಟು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ನನ್ನ ಈ ಕೂಸನ್ನೂ, ನನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ
 ಗುಂಜಾಮಣಿಗಳ ಹಾರಗಳನ್ನೂ, ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು
 ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಕಳಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ, ಆದಕಾರಣ
 ಅರಮನೆಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೋಗಿ,
 ರಾಜಪತ್ನಿಗೆ ಧರ್ಮದೇವಿಯು ನುಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು, ಆಗ ಧರಣೀ
 ದೇವಿಯು ತಾನೇ ಆ ಧರ್ಮದೇವಿಯು ಬಳಿಗೆ ಬಂದು,—“ಅಮ್ಮಾ, ಮಂಗಳ
 ಪ್ರದಾಯಕೀಯೇ, ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿನಿಯೇ, ಧರ್ಮದೇವತೆಯೇ, ನೀನು ಪ್ರತ್ಯ

ಕ್ಷವಾಗಿ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ದೇವಿಯಾಗುವೆ; ಎಂದು ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಪವೇ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು; ಅದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಾರವಷ್ಟೆ, ದೇವಿಯೇ ಕಲ್ಯಾಣವರ್ಧಕಳೇ, ನಮ್ಮ ಸುದೈವದಿಂದ ನೀನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ.” ಎಂದು ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದೇವತೆಯು—“ಪತಿವ್ರತೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಬರುವೆನು; ಆದರೆ ನಾನು ಆಗುವದನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು; ಒಂದುವೇಳೆ ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿ, ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಡಿದುಹಾಕಿಸು. ನನ್ನ ವಾಕ್ಯವು ಮಹಾ ಕಠಿಣವಾದಂಥಾದ್ದೆಂದು ತಿಳಿ, ಆಮೇಲೆ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಕೊರವಿಯು ಎಂಥ ದುಷ್ಕರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದಳೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೊಂದುಕೊಂಡೀ ? ನೋಡು ! ಇದ್ದ ಮಾತನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೆ ಹೇಳುವೆನು; ರಾಜ ಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ಅಂಥ ಇಂಥ ಕೊರವಂಜಿಯಲ್ಲ, ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತನಾದ ನರನಾರಾಯಣನು ನನಗೆ ಪತಿಯು, ಆತನಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಈ ನನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪತಿಯೆನ್ನುವರು; ಮತ್ತು ಆತನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು, ನಾನು ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆನು,” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು—ಹಾಗೇಆಗಲಿ, ನನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆಬರಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದಳು.

ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಆ ಧರ್ಮದೇವತೆಗೆ ಒಂದು ರತ್ನಮಯವಾದ ಹಿರವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ, ಉಪಚರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಧರ್ಮದೇವತೆಯು—“ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ಈಗ ನೀನು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶುಭ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು, ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಧರಣೀದೇವಿಯು ಆಕೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಧರ್ಮದೇವಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, —“ಅಮ್ಮಾ ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಏನುಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಧರ್ಮದೇವಿಯು—ಶುಭವವನೆಯೇ, ಈಗ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರಾದ ದೇವತೆಗಳಗೋಸ್ಕರ ಬಂಗಾರದ ಮರದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಡು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ರಾಜಪತ್ನಿಯು ಕೂಡಲೆ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮರವನ್ನು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು—“ಧರ್ಮದೇವ

ತೆಯೇ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವದನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳು” ಎನ್ನಲು
 ಧರ್ಮದೇವಿಯು—“ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನ
 ಕೂಸಿಗೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನವಿದ್ದರೆ ಕೊಡು”
 ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಧರಣೀ ದೇವಿಯು ಒಂದು ಬಂಗಾ
 ರದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕ್ಷೀರಾನ್ನವನ್ನು ತಂದು ಆ ಕೂಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು.
 ಆ ಶಿಶುರೂಪಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನ
 ಮಾಡದೆ ಅಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಧರ್ಮದೇವಿಯು ಅಳುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ
 ಕೂಸಿಗೆ—“ಛೇ ! ದುರಾಚಾರಿಯೇ, ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯೇ, ಕಂದ-ಮೂಲ-ಫಲ
 ಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವ ನೀನು ಅಮೃತದಂತಿರುವ ಕ್ಷೀರಾನ್ನವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ತಿನ್ನುವೆ ?
 ಎಂದು ಆ ಕೂಸಿಗೆ ಬೈದು ರಾಜಪತ್ನಿಗೆ—ಅವ್ವಾ, ಈ ಕೂಸು ತಿನ್ನದೆ ಉಣ್ಣದೆ
 ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಳುತ್ತದೆ, ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಲಿ ? ಒಳ್ಳೆದು ಈ ಅನ್ನ
 ವನ್ನು ನಾನೇ ಉಣ್ಣುವೆನು; ಆದರೆ ನನ್ನ ನೋಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬಂದರೆ
 ಕುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾಗುವದು;” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಧರ್ಮದೇವಿಯು ರಾಜಾನ್ನ
 ವನ್ನು ತಾನೇ ಭಿಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದಳು. ಹಾಗು ಸ್ವಸ್ಥ
 ಚಿತ್ತದಿಂದ—“ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ
 ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಡು” ಎಂದು ಕೇಳಲು ಧರಣೀ ದೇವಿಯು—ಅವ್ವಾ,
 ತಿರುತಿರುಗಿ ಬೇಡುವ ಈ ಕೊರವಿಯರ ನಡತೆಯು ನನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದೇ ಅದೆ;”
 ಎಂದು ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ, ಜಾಜೀಕಾಯಿ, ಪತ್ರಿಗಳಿಂದ
 ಕೂಡಿದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅದನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಕೊರವಂಜಿಯು
 ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ
 ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಕಾಲುಗಳನ್ನು
 ಚಾಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಳು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೊರವಂಜಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ
 ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳು ವಿಮಾ
 ನಾರೂಢರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬಂದು, ದೇವಾಧಿ
 ದೇವನ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ—“ಈ
 ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ಏನು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನೋ, ಏನೋ! ಸಾಕ್ಷಾತ್
 ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇವನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವನು;”

ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನಕರಾಜನೇ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ಜನರ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ “ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪುಳಿಂದಿನಿ ”ಯೆಂಬ ೯ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು ॥

೯ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದಳು; ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀನನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ, ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನೂ, ರುದ್ರನನ್ನೂ, ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೂ, ಇಂದ್ರನನ್ನೂ, ಶಚಿಯನ್ನೂ, ಗರುಡನನ್ನೂ, ಆದಿಶೇಷನನ್ನೂ, ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಚಂಡೀಶನನ್ನೂ, ಕುಬೇರನನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿ-ವಾಯು-ವರೂಣನನ್ನೂ, ವಾಸುಕಿಯನ್ನೂ, ನಾರದಾದಿ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ಗಂಧರ್ವರನ್ನೂ. ನಳ ವೊದಲಾದ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನೂ, ಕಾತೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ಬಿಮಮಾಧವನನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣುಪಾದವನ್ನೂ, ಗುಗಾ-ಯಮುನಾ-ಸರಸ್ವತಿಗಳನ್ನೂ. ಗೋದಾವರೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನೂ, ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ನಾರಸಿಂಹನನ್ನೂ, ಜಗನ್ನಾಥನನ್ನೂ, ಭೀಮಾತೀರವ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಪಾಂಡುರಂಗನನ್ನೂ, ಪುಷ್ಪಾಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ವಿಸ್ತಾಪಾಕ್ಷನನ್ನೂ, ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ವನಗುಳ್ಳ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತವನ್ನೂ, ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನೂ, ಭ್ರಮರಾಂಬಿಕೆಯನ್ನೂ, ಸುಪಮೃಕ್ತವಾದ ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವೇಂಕಟೇಶನನ್ನೂ, ಕಾಲಹಸ್ತೀಶ್ವರನನ್ನೂ, ಘಟಕಾಚಲದಲ್ಲಿರುವ ಚತುರ್ಭುಜನಾದ ಅಂಜನೇಯನನ್ನೂ. ವೃದ್ಧಾಚಲವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೂ, ಕುಚಿ:

ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವರದರಾಜನನ್ನೂ, ಶ್ರೇತರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥನನ್ನೂ, ಕುಂಭಕೋಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕುಂಭೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ, ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣಿಯನ್ನೂ, ರಾಮಚಂದ್ರನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಸೇತುವೆಯನ್ನೂ, ಅನಂತತಯನದಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಮನಾಭನನ್ನೂ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನನ್ನೂ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೂ, ಮಧುಸೂದನನನ್ನೂ, ಶಂಕರನನ್ನೂ, ಚಂದ್ರನಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾದ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರನನ್ನೂ, ಗೋಕರ್ಣೇಶ್ವರನನ್ನೂ ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರನಿವಾಸಿಯಾದ ಹರಿಹರೇಶ್ವರನನ್ನೂ, ವಿಯದ್ಗಂಗೆಯನ್ನೂ ಪಾತಾಳಗಂಗೆಯನ್ನೂ, ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗೌತಮ, ಜಮದಗ್ನಿಗಳೆಂಬ ಏಳು ನಾಮಗಳಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಪ್ತಗೋದಾವರಿಯನ್ನೂ, ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯನ್ನೂ, ಮಲಾಪಹಾರಿಯನ್ನೂ, ತುಂಗಭದ್ರೆಯನ್ನೂ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಳಾದ ಕಾವೇರಿಯನ್ನೂ, ಮಲಯಾಚಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಳಾದ ಕಪಿಲಾ ನದಿಯನ್ನೂ, ನಂದಿವರ್ವತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಳಾದ ಕ್ಷೀರನದಿಯನ್ನೂ, ಸುರ್ವಣ ಮುಖರೀ ನದಿಯನ್ನೂ, ಮೂಕಾಂಬಿಕೆಯನ್ನೂ, ಭೈರವನನ್ನೂ, ಕಾಲಭೈರವನನ್ನೂ, ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಯನ್ನೂ; ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯನ್ನೂ, ವರಪ್ರದಳಾದ ಹಿಮಾಚಲದಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯನ್ನೂ, ಕರವೀರಪುರವಾಸಿನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿರೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು.

ಅನಂತರ ಧರ್ಮದೇವಿಯು — ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೇಳು. ಇಕೋ, ನನಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಬುಟ್ಟಿಯ ಆಣೆಯಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ಕೂಸಿನ ಆಣೆಯಾಗಿಯೂ, ಬದಲಿಕಾತ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಆಣೆಯಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಗುರುಗಳ ಆಣೆಯಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮಾತು ಸತ್ಯವೆಂದು ನಂಬು. ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ ನನಗೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಡು,” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು ಬೇಸರಿಯದೆ ಮತ್ತೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು. — ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿರುತಿರುಗಿ ಬೇಡುವ ಈ ಕೊರವಿಯರ ನಡತೆಯನ್ನು ಬಿಡು, ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾತಿನಿಂದ ವೇಳೆಗಳೆಯಬೇಡ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಬೇಗನೆ ಹೇಳು;” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಕೊರವಂಜಿಯು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು,—

“ಅಮ್ಮಾ ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ,” ಎಂದು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕೋಲನ್ನು ತನ್ನ ಹಣೆಗೆ ಹಿಡಿದು, — ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಜ್ವರದಿಂದ ಮಾತಾಡದೆ ಮಲಗಿರುವಳಲ್ಲ! ಅವಳು ಹ್ಯಾಗೆ ನೆಟ್ಟಗಾದಾಳು?” ಎಂಬ ದುಃಖವು ಇರುವದು; ಅದನ್ನೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು, — “ಆ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಯು ಒಬ್ಬ ಸುಂದರನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸ ನೋಡಿ, ಆತನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿರುವಳು; ಮತ್ತು ಆತನ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಮೌನದಿಂದ ಮಲಗಿರುವಳು; ಆ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಕಾಮಜ್ವರವು ಶಾಂತವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಆಕೆಯನ್ನು ಆ ಪುರುಷನಿಗೇ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಡು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಧರಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ — ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಇವಳು ಧರ್ಮದೇವತೆಯೇ ಹೌದು; ಯಾಕೆಂದರೆ, — ಏನೂ ಅರಿಯದೆ ಇರುವ ಇವಳು ನನ್ನ ಮಗಳ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಈಕೆಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಪುರುಷನ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಕಾಮಜ್ವರದ ಬಾಧೆಯಾಗಿರಬಹುದು; ನಾನು ಭೂತಬಾಧೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು.” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, — ಅಮ್ಮಾ ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸತ್ಯವೇ ಸರಿ; ಆದರೆ ಆ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಮೋಹಪಡಿಸಿದ ಪುರುಷನು ಯಾರು? ಅವನು ಎಲ್ಲಿರುವನು? ಅವನ ನಾಮವೇನು? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನು ಹೇಳಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅವನಿಗೇ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವೆನು;” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಧರ್ಮದೇವಿಯು — ರಾಜಭಾರ್ಯೆಯೇ, ಆ ಪುರುಷನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿರುವನು? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ, ವೈಕುಂಠಪತಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ; ಅವನು ಸಾಧಾರಣನಲ್ಲ; ವಿದ್ಯಾವಂತನೂ ಧನವಂತನೂ ಬಲವಂತನೂ ಇರುವನು, ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಸುಖಪಡುವಳು; ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೇನೆಂದರೆ, ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಯು ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಆ ಪುರುಷನ ಕುದುರೆಯನ್ನೇ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟಿರುವಳು, ಇದು ನಿಜವೋ? ಸುಳ್ಳೋ? ಬೇಕಾದರೆ ಆಕೆಯ ಸಖಿಯರನ್ನು ಕೇಳು; ಮತ್ತು ನಾನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ರೋಗದಿಂದ

ಮುಕ್ತಳಾಗಿ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವಳು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈವೊತ್ತಿನ ದಿನ ದಲ್ಲಿಯೇ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವಳು, ಇದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿ; ಈ ಕೊರವಿಯು ಎಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದಳೆಂದು ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರೂ ಸರಿಯೇ.” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಧರಣೀದೇವಿಯು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ತಾಳಿ—“ ಈ ಧರ್ಮದೇವತೆಯನ್ನು ನಾನು ಯಾಕಾದರೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನು ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ,— ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಎಂಥ ಮಾತನ್ನಾಡಿದಿಯೇ ? ” ಎನಲು, ಧರ್ಮದೇವಿಯು—“ ರಾಜವತ್ಸಿಯೇ, ನಾನು ಅಸತ್ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿರುವೆನು. ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿನಿಯೇ, ನನ್ನ ವಾಕ್ಯಗಳು ಮಹಾ ಕಠಿಣವಾದವುಗಳೆಂದು, ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ ? ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಹೇಳಿದ ವರನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಡು; ನನ್ನ ಮಾತು ಸರ್ವಥಾ ಅಸತ್ಯವಾಗಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿ; ” ಎನಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು ದುಃಖದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ—“ ಈಗ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸುಕಟವು ಬಂದೊದಗಿತು, ಯಾಕೆಂದರೆ, ಈ ಕೊರವಂಜಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಆ ವರನಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಕೊಡಲಿ ? ಒಂದುವೇಳೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಮೃತಳಾಗುವಳೆಂದು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಹೇಳಿದಳಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಲಿ ? ” ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ—“ ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಪುರುಷನಿಗೇ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನಮಾಡಿ ಕೊಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ; ಆದರೆ ಯಾರೂ ಕೇಳದೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಕೊಡಲಿ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಧರ್ಮದೇವಿಯು—“ ರಾಜಭಾರ್ಯೆಯೇ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುವೆ ? ಈ ದಿವಸವೇ ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ, ಕನ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಸ್ತ್ರೀಯು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಳು, ಆಕೆಯು ಮಹಾ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಳೂ ಜಾಣಳೂ ಇದ್ದಾಳೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಪತಿಗೂ ನಿನ್ನ ಮೈದುನನಾದ ತೊಂಡಮಾನನಿಗೂ, ಬಂಧು-ಬಳಗದವರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡು; ಇದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಸಂಕ

“ಛವನ್ನು ಮಾಡು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಧರಣೀದೇವಿಯು — “ಧರ್ಮದೇವಿಯೇ, ಹೆಣ್ಣು ಯಾವಾಗಾದರೂ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೇ ಸರಿ, ಯಾವ ಉಪಾಯವಿಂದಾದರೂ, ನನ್ನ ಮಗಳು ಬದುಕಿದರೆ ಸಾಕು, ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ,” ಎಂದು ವಚನವನ್ನು ನುಡಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮದೇವಿಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, — “ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ, ನಾನು ಇನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಾನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಕೊರಮೆಜೆಯರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು. ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಕೂಸನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಡೆದು, ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ವಲ್ಮೀಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು.

ಇತ್ತ ಕೂರಮೆಜೆಯು ಹೋಗಲಾಗಿ ಧರಣೀದೇವಿಯು ದುಃಖದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ — “ಈಗ ನಾನು ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಮಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗಿರುವದೋ ಅದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವದು ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮಲಗಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ದುಃಖದಿಂದ — “ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿರುವದಂಬದನ್ನು ಇನ್ನೂ ನೀನು ಹೇಳಲೊಲ್ಲೆ. ನೀನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿಗಿಂತ ಹಿತವಂತರಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದು, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಥ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಹೇಳು, ಅದನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ವಮಾಡುವೆನು; ಒಬ್ಬರ ಮುಂದಾದರೂ ಹೇಳದೆ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೀನೇ ತಾಪಪಟ್ಟರೆ ಉಪಯೋಗವೇನು? ಮಗಳೇ, ನಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ; — “ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ವಿಷಪಾನ ಮಾಡಿ ಜೀವ ಕೊಡುವೆನು.” ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಯು ದುಃಖಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಾನೂ ದುಃಖಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ತಾಯಿಯೂ, ಮಗಳೂ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ, ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು, —

ಕೇಳಾ ಜನನಿಯೇ, ನಾನು ಏನಂತ ಹೇಳಲಿ? ನನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯು ಬರುತ್ತದೆ, ಆದರೂ ತಾಯಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ

ಹೇಳದೆ ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಹೇಳಲಿ ? ಈಗ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಮನೋಗತವನ್ನು ಹೇಳು ತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು; ತಾಯೀ, ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಖಿಯ ರೊಂದಿಗೆ ವನಕ್ಕೆ ಹೋದಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಮುಖವು, ವಿಶಾಲವಾದ ನೇತ್ರಗಳು, ದೀರ್ಘ ವಾದ ಬಾಹುಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದೊಪ್ಪುವ ಮನ್ಮಥಾಕಾರ ನಾದ ಆ ಪುರುಷನಿಗೆ ಮೋಹಿಸಿ, ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಹೀಗಾಗಿರುವದು; ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಶಾಪಿಷ್ಠರಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಆತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ತಿಳಿದಾರು ? ಅವನೇ ದೇವಾಧಿದೇವನು; ಅವನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವೂ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಶಂಖವೂ, ಕಂದರಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವೂ, ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳೂ ಶೋಭಿಸುವವು. ಆತನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೆಷ್ಟಂತ ಹೇಳಲಿ ? ಅವನ ಚಕ್ರಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಾರಣಾಸಿ ಪಟ್ಟಣವು ದಗ್ಧವಾಯಿತು; ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಶಂಖದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ರಾಕ್ಷಸರು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವರು; ಜನನಿಯೇ, ಆ ಪರಮ ಪುರುಷ ನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಭಕ್ತರು ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ರಾಗಿ, ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವಾದ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿದ್ದು, ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು; ಹಾಗೂ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರಣ ಮಾಡುವರು, ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಸೇವೆ ಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ, ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿಯುವರು; ಅವರೇ ವೈಷ್ಣವರೆಂದಿರಿಸುವರು. ಅಂಥ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆ ಪುರುಷನೇ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿರುವನು. ಅವನೇ ನನಗೆ ಪತಿಯು, ಅವನ ಹೊರತು ನನ್ನ ಜೀವವು ಬದುಕಲಾರದು, ಇದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ತಿಳಿ, ಆತನ ವಿರಹದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ತಾಪವಾಗಿರುವದು; ತಾಯಿಯೇ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಂದಿಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಾರದೆ ಮೌನದಿಂದಿದ್ದೆನು, ಜನನಿಯಾದ ನಿನ್ನೊಬ್ಬಳ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ, ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು.” ಎಂದಳು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರಣೀದೇವಿಯು—“ ಮಗಳೇ, ಚಿಂತಿಸ ಬೇಡ; ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುವೆನು. ಇದೇ ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಬಂದುನಿನೆಗಾದ ಸರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು; ಆಕೆಯು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೂ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೂ ಸರಿಯಾಯಿತು.” ಎಂದು

ಹೇಳಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದಳು; ಬಳಿಕ ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತಾನು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ, ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಹೇಳಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಆತನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ, “ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಆ ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಮಗಳ ಮನೋರಥವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವದು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬಕುಲಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತರಾದ ಕನ್ನಿಕೆಯರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಪೂಜಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಿ, ಅಭಿಷೇಕ-ತೀರ್ಥದಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಹೊರಗೆ ಬರಲು, ಬಕುಲಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಬಕುಲಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಉಚಿತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ಕುರಿತು—“ಕನ್ನಿಕೆಯರೇ, ಈ ಪುಣ್ಯಕಾಲಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಯಾರು ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಳು ? ಈ ವೃದ್ಧಳು ಬಹಳೇ ಯೋಗ್ಯಳೆಂಬ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುವಳು,” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು, ಆಗ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಿಕೆಯು—“ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ಈ ಸ್ತ್ರೀಯು ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿರುವಳಂತೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವಾತತ್ಪರಳಾಗಿರುವಳಂತೆ, ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತವಿರುವಂತೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವಳು; ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಈ ವೃದ್ಧಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನಮ್ಮ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಳಾಗಿರುವಳು; ಅದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯು ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತವನ್ನು ನೀನೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು,—“ಅವ್ವಾ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾದೆನು; ಮತ್ತು ನಿನ್ನಂಥ ಸಜ್ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ಅದಂತಿರಲಿ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ನೀನು ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದಿರುವೆ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಬಕುಲಾದೇವಿಯು—“ ರಾಜ

ಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಧರಣೀದೇವಿಯು—“ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ನಮಗಾದರೂ ವರಾಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಆ ವರನು ಯಾರು? ಅವನ ದೇಶವಾವದು? ಗೋತ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಕುಲ, ತೀಲಗಳು ಯಾವವು? ಮತ್ತು ಅವನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಯಾರು?” ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು—“ರಾಜಭಾರ್ಯೆಯೇ, ವಸುದೇವ-ದೇವಕಿಯರು ಅವನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು, ಅವನು ಚಂದ್ರಕುಲದವನು. ಕೃಷ್ಣನೆಂಬುವದು ಅವನ ನಾಮವು, ವಶಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವನು, ಶ್ರವಣಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವನು, ವೇಂಕಟಾಚಲವೇ ಆತನ ವಾಸಸ್ಥಾನವು; ಇದಲ್ಲದೆ ಆ ವರನು ವಿದ್ಯಾವಂತನು, ಧನವಂತನು, ಬಲವಂತನು, ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನನು; ಅವನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದ ವನಿರುವನು. ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವಿರುವದರಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸೌಖ್ಯಪಡುವಳು. ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ನಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳುವದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವು? ವರನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು,—“ಬಕುಲಾವತಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಶಯವು ಬಂದಿರುವದು, ಅದೇನಾದರೆ,—ವರನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯು, ಬುದ್ಧಿವಂತನು, ಸುಂದರನು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ! ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಆತನ ಲಗ್ನವು ಈ ವರೆಗೂ ಯಾಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಲೋಚಿಸಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ—“ಈ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಗ್ನವಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಆ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಾಗದ್ದರಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ಈ ಎರಡನೇ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲು ದ್ಯುತ್ಯಳಾಗಿರುವೆನು, ಇದರ ಹೊರತು ಈಗ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಹೇಳಲು ಧರಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ಪತಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದಳು. ಆಗ ಆಕೆಯು ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು—“ವೇಂಕಟಾಚಲದಿಂದ ಈ ಮಹನೀಯಳಾದ ಬಕುಲಾದೇವಿಯು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವಳು. ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ವರನ ಕುಲ, ವಿದ್ಯಾ, ಬಲ, ಗೋತ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ ವೊದಲಾದವುಗಳಿಗೂ, ನಮ್ಮ ಕನ್ಯೆಯ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಕೂಡಿ ಬರುವದೋ, ಇಲ್ಲವೋ!

ಇದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಕೂಡಿಬಂದರೆ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ತನ್ನ ಪ್ರೀಯ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆಕಾಶರಾಜನು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು—ಪ್ರಿಯೇ, ಬಕುಲಾವತಿಯು ಬಂದದ್ದು ಬಹು ಶುಭಪ್ರದವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ; ಯಾಕಂದರೆ ನಾವು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೋ ಆ ಫಲದಿಂದ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ದೈವವು ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು; ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತರಾದ ಪಿತೃಗಳು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಪತ್ನಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಮಗಳ ಲಗ್ನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಎಂದು ನೋಡುವೆನೋ? ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯಿಂದ ಸಹಿತಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವದನ್ನು ನಾನು ಎಂದು ಕಾಣುವೆನೋ? ಎಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವದು; ಇದಂತಿರಲಿ! ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಮಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿ, ಆಕೆಯ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಾಜನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮಲಿಗಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು.—‘ಪುತ್ರಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳು; ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವೆನು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ—“ಅವ್ವಾ, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ನನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಸು, ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳಿಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರುವದು” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಿಳಿಸಲು, ಧರಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಗೆ,—“ಪತಿಯೇ, ಈಕೆಯು ತನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವಳು; ಇನ್ನು ಯೋಚನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಡ. ಮಂಗಲಕರವಾದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಕೂಡದು. ಬೇಗನೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಆಕಾಶರಾಜನು—“ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ವಸುದೇವನನ್ನು ಕರೆದು, ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಆ ವಸುದೇವನು ಚಂದ್ರಾಂಶನಾದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಗುರುವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಬರೆದು ಕಳುಹಿದ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಅದನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಕೂಡಲೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆಗ ರಾಜನು ಬಂದಿರುವ ಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಆಸನಾದ್ಯುಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ—“ಗುರುಗಳೇ, ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು. ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಂಬಂಧವೆಂಬದು ನಾನು ತಮಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದ ಮೇಲಿಂದ ತಿಳಿದೇ ಅದೆ; ಇದಲ್ಲದೆ ಒಕುಲಾವತಿಯು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವಳು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.” ಎಂದನು. ಆಗ ಗುರುವು—“ರಾಜನೇ, ನೀನು ಹೇಳುವದು ಯೋಗ್ಯವೇಸರಿ; ಆದರೆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ನಾನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವವನಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಭೂಲೋಕದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅರಿಯೆನು. ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಆತನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿದಿರುವರು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಕೇಳಿದರೆ ಸರ್ವವೃತ್ತಾಂತವೂ ತಿಳಿಯುವದು. ಆ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಐದು ಹರದಾರಿಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವರು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ತಿಳುವಾಗಿ ಕರೆಕಳಿಸು” ಎಂದನು. ಆಕಾಶರಾಜನು ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ತೊಂಡಮಾನನನ್ನು ಕರೆದು ಶುಕಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿದನು. ಆಗ ಅವನು ವಾಯುವೇಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ, ಶುಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಲು, ಅದೇ ಧ್ಯಾನಮೋಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶುಕಮುನಿಯು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತೊಂಡಮಾನನು—“ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ನಮ್ಮಿಷ್ಟನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಲಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿಚಾರಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಸಿರುವನು; ಶ್ರೀನಿವಾಸನ

ಸರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವನಿಗೆ ಶುಭಸೂಚಕವಾದ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದೆಂದು ನನಗೆ ಅಜ್ಞೆಯಾಗಿರುವ ಕಾರಣ, ನಾನು ಬಂದಿರುವೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ನಗರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆ ಸಂತೋಷಕರವಾದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶುಕಮುನಿಯು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ, ಭ್ರಮಿಷ್ಠನಹಾಗೆ ತನ್ನ ಕಮಂಡಲುವನ್ನು ಒಡೆದು ಒಗೆದು, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಹರಿದು ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು, ತನ್ನ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ತುಳಸಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಟ, ಕುಣಿದಾಡಹತ್ತಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತದವರೆಗೆ ಪರವಶರಾಗಿ, ಅನಂತರ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ಎಚ್ಚತ್ತು ತೊಂಡಮಾನನಿಗೆ—“ತೊಂಡಮಾನರಾಜನೇ, ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ, ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮಾಡುವಿರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಬುದ್ಧಿಯು ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಾದಾನ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಲಿ,” ಎಂದು ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು, ಅನಂತರ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಪದ್ಮಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಅಹ್ನಿಕವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕನ್ಯಾನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೀಗೇ ಹೋಗುವದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, ತಮಗೆ ತಕ್ಕ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾದರು.—ನೂತನವಾದ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ತಂದು, ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು; ತುಳಸಿ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ತುಳಸಿ ಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪಾದಗಳ ತನಕ ಉದ್ದವಾದ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲಂಕೃತರಾದರು; ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅತ್ತವನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು, ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಆಗ ಆಕಾಶರಾಜನು, ಶುಕಮುನಿಗಳು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪುರೋಹಿತನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ

ಕೊಂಡು ಬಹಳ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬಂದನು. ಅವನು ಶುಕಮುನಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೆ ತನ್ನ ಯಾನದಿಂದಿಳಿದು, ಅವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಶುಕಮುನಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಶೃಂಗರಿಸಿದ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಶುಕಮುನಿಗಳನ್ನು ರತ್ನಮಯವಾದ ಹಿರಿದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಉಭಯಗುರುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಿನಯದಿಂದ— “ಋಷಿಗಳಿರಾ, ನಿಮ್ಮ ಉಭಯತರ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ,” ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶುಕಮುನಿಗಳು— “ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಡ. ನೀನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ; ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ವಂಶವೇ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಯಿತು. ನೀನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆಯೋ, ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜಗತ್ಪಿತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಿನ್ನ ಜಾಮಾತ್ಯವಾಗುವನು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಿನಗಿಂತ ಪುಣ್ಯವಂತನು ಯಾವನಿರುವನು? ಆದ್ದರಿಂದ “ಶುಭಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ” ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಬೇಗನೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡು. ನಾವು ಕಂದ, ಮೂಲ, ಫಲಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳವರೆಗೂ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ. ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ, ಈಗ ನಿನ್ನ ಸಮಾಗಮದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವೆವು;” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಕಾಶರಾಜನು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು ಶುಕಮುನಿಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿ,— “ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆನು,” ಎಂದು ನುಡಿದು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ— “ವಧೂವರರ ಗೋತ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಗ್ರಹಗಳ ಬಲಾಬಲವನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು,” ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ, ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಬಕುಲಾವತಿಯಿಂದ ವರನ ಗೋತ್ರವು ವಶಿಷ್ಠ, ನಕ್ಷತ್ರ ಶ್ರವಣವಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿದರು. ಕಸ್ಯೆಯ ಗೋತ್ರವು ಅತ್ರಿ; ನಕ್ಷತ್ರ ಮೃಗಶಿರವಿರುವದೆಂದು ಆಕಾಶರಾಜನಿಂದ ಅರಿತರು. ಬಳಿಕ ಅವೆರಡರ ಬಲಾಬಲವನ್ನು ನೋಡಿ,— “ರಾಜನೇ, ನಾಡೀಕೂಟ, ಸೂತ್ರಕೂಟ, ಯೋನಿಕೂಟಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವವು, ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳು ಶುಭದರ್ಶನವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿರುವವು, ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಒಂಥು ಮಿತ್ರರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಲೋಚನೆ

ಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕನ್ಯಾದಾನಮಾಡು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಗುರುಗಳ ಅಜ್ಞೆಯಂತೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ತನ್ನ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರನ್ನೂ, ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕನ್ಯಾದಾನಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಆಗ ರಾಜನು ಸಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಎದ್ದುನಿಂತು, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭುಜವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು— “ ಬಾಂಧವರೇ, ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ; ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ,” ಎಂದು ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ— “ ಆಚಾರ್ಯರೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ? ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ” ಎನ್ನಲು ಗುರುಗಳು,— “ ರಾಜನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಲಗ್ನಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಒಬ್ಬ ದ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೂಡ ಕಳಿಸು” ಎಂದರು. ಆಗ ಆಕಾಶರಾಜನು ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಲಗ್ನಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದನು. ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ,— “ಅಪ್ರಾಕೃತನೂ, ನಿತ್ಯನೂ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯೂ, ಸ್ವತಂತ್ರನೂ, ಅದ್ವಿತೀಯನೂ, ಅನಂತರೂಪನೂ, ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುರ್ಧಾರಿಯೂ, ಭಕ್ತಪ್ರಿಯನೂ, ದೇವಾಧಿದೇವನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೂ, ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ಮಾಡುವ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು. ಈ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ೧೩ಯ ವರೆಗೆ ಕ್ಷೇಮ, ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ವಿಶೇಷ—ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ, ಈ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ೧೦ ಶುಕ್ರವಾರ ಲಗ್ನಮಾಡುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ; ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಬಾಂಧವರಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ಬಂದು, ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಬೇಕು. ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರೆಯತಕ್ಕದ್ದೇನಿದೆ ? ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ಸಮಕ್ಷ ಹೇಳಲಾಗಿ ಎಲ್ಲವು ತಿಳಿದೀತು. ಇತಿ ಆಶೀರ್ವಾದ.” ಹೀಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರವನ್ನು ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ, “ ನೀವೇ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಡಿಸಿ, ಆಕಾಶರಾಜನು ತಾನು ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹರದಾರಿಯು

ತನಕ ಬಂದು, ಅವರಿಗೆ — “ಆಚಾರ್ಯರೇ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಾದರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಡಂಬಡಿಸಿರಿ; ಲಕ್ಷವಾಗಲಿ, ಕೋಟಿಯಾಗಲಿ, ಅರ್ಬು ವಾಗಲಿ ಬೇಡಿದರೂ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಗ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ,” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು.

ಇತ್ತ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಮಯಕ್ಕೆ ವೇಂಕಟಾಚಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಎರಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದರ್ಶನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮಾರ್ಗಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ, ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ ವಲ್ಮೀಕಿಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಬಕುಲಾವತಿಯಾದರೂ ಶುಕಮುನಿಗಳ ಸಂಗಡಲೇ ಬಂದಳು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ — “ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾದೇವಿಯು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶುಕಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಲೆಯತನಕ ಕೈಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ತನ್ನ ಆಸನದಿಂದ ಎದ್ದು, ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು, — ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಪಕ್ವವೋ ? ಅಪಕ್ವವೋ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಶುಕಮುನಿಗಳು — “ಕೃಪಾನ್ವಿತವಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಪಕ್ವವಲ್ಲದೆ ಅಪಕ್ವವೆಂದಿಗಾದರೂ ಆಗುವದುಂಟೇ ? ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು — “ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ವಿವಾಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರು ಸಹಸ್ರ ಸುಳ್ಳು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಸಹ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವರೆಂದು ನನ್ನ ವಚನವದೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ನನ್ನ ಮನೆಯು. ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನನ್ನ ಮಗನು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯು, ಅಸಂಖ್ಯವಾದ ೮೪ ಲಕ್ಷ ಜೀವರಾತಿಗಳು ನನ್ನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವುಗಳು, ಇವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದೇನೆ; ಇಂಥ ಜಗತ್ತುಂಟಾದಿರುವುದಾದ ನನ್ನ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳುಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವದು ವಿನಾಶ

ಯ್ಯವು ? ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಎಷ್ಟು ಸುಳ್ಳು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಿರೋ ಏನೋ ? ನೀವು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ ? ಆದರೂ ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ದೇಹಾಲಿಂಗನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪದಾರ್ಥವು ನಿಮಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಶುಕಮುನಿಗಳಿಗೆ—ಯೋಗೀಂದ್ರರೇ, ರಾಮಾನುಜರಾದಲ್ಲಿ ಕಪಿಶ್ವರನಾದ ಹನುಮಂತನು ಸೀತೆಯ ಶೋಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಸಹ ಭೋಜನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನನ್ನ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವುಣ್ಯಕಾರ್ಯವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ; ನನ್ನ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಮುಂದಣ ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು; ಎಂದು ಸವಿಮಾತಿನಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—“ಶುಕಮುನಿಗಳೇ, ಅವೇನು ನಿಮ್ಮ ಬಗಲಲ್ಲಿ ? ಪತ್ರವೆಂಬ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವದು” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವಕ್ಕೆ ಶುಕಮುನಿಗಳು—“ ದೇವಾಧಿವೇನೇ, ಆಕಾಶರಾಜನು ನಿನಗೆ ಬರೆದ ಲಗ್ನ ಪತ್ರವಿದು, ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುನಿಗಳೇ, ಆಕಾಶರಾಜನೂ, ಆತನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣಿದೇವಿಯೂ, ತೊಂಡಮಾನನೂ, ಆತನ ಪುತ್ರನೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವರೇ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿ, ಅನಂತರ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಪತ್ರಬರೆದಂತೆ ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಈಗ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಬರೆದನು. ಅದು ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ,—“ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಪೂಜ್ಯ ಸುಧರ್ಮರಾಜನ ಪುತ್ರರಾದ ಆಕಾಶರಾಜರಿಗೆ,—ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ಮಾಡುವ ನಮಸ್ಕಾರವು, ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ನೀವು ಬರೆದ ಪ್ರಕಾರ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ೧೦ ರುದಿನ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವೆನು; ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ತನ್ನ ಕನ್ಯಿಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಪ್ರಕಾರ, ನೀವು ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕನ್ಯಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಿ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲಬಾಷ್ಪಿಯಿಂದ

ಪತಿತರಾದ ಸಗರ ರಾಜನ ಪುತ್ರರನ್ನು, ಭಗೀರಥರಾಜನು ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ತಂದು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದಂತೆ, ನಿಮ್ಮ ಸುಂದರಿಯಾದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಕುಲವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಿ. ವಿಶೇಷ ಬರೆಯೋಣವೇನದೆ ? ಇತಿ ನಮಸ್ಕಾರ” ಎಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದ ಶುಕ ಮುನಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, —“ಮುನಿಗಳೇ, ಆಕಾಶರಾಜನು ನನ್ನ ಕುಲ-ಗೋತ್ರ-ವಾಸಸ್ಥಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ನನಗೆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹ್ಯಾಗೆ ವಚನಕೊಟ್ಟನೋ ತಿಳಿಯದು” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶುಕಮುನಿಗಳು—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನಗೆಲ್ಲಿಯ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ಜನ್ಮ, ಮರಣಗಳು ? ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯಾವತಾರವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿರುವೆ. ಇಂಥ ನಿನಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ನನ್ನ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವನು, ನೀನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ಆ ರಾಜನಮೇಲೆ ದಯವನ್ನು ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಪುನಃ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಇತ್ತ, ಶುಕಮುನಿಗಳು ಹೋದಮೇಲೆ ವೃದ್ಧಳಾಗಿಯೂ, ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಬಳಲಿದವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾದೇವಿಯು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ—ತಾಯೋ, ನೀನು ಬರುವದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಅವಕಾಶವು ಏನು ಕಾರಣವಾಯಿತು ? ಅಲ್ಲಿ ಏನು ವೃತ್ತಾಂತವು ನಡೆಯಿತು ? ಅದನ್ನು ಹೇಳು,” ಎಂದು ಏನೂ ಅರಿಯದವನಹಾಗೆ ಕೇಳಿದನು, ಬಕುಲಾದೇವಿಯು—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಕನ್ಯಾಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಬಹಳೇ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿ—“ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ದೈವದಿಂದಲೇ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಯತ್ನವು ಏನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೇನೆಂದರೆ, —ನರನಾರಾಯಣಾತ್ರಮದಿಂದ “ಧರ್ಮದೇವಿ”ಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕೊರವಂಜಿಯು ಬಂದು—ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಳಂತೆ, ಮತ್ತು ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯಾದರೂ ನಿನ್ನ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಲೌಕಿಕ

ವರನನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲವಂತೆ, ಹೀಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಉಭಯತರ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಆ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದರು, ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ದೈವವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ-ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕಪಟ ನಾಟಕವು ಈಕೆಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ತಿಳಿದೀತು? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಬಕುಲಾವತಿಗೆ-“ತಾಯೀ, ನೀನು ಯತ್ನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ನೆರವೇರಿತು,” ಎಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು.

||ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ “ಪದ್ಮಾವತೀಪರಿಣಯ ನಿಶ್ಚಯ”ವೆಂಬ ಒಂಬತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.||

ಗಂನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ-“ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ನೀನು ಹರಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು, ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದವನು, ಹರಿಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ಆಸಕ್ತನಾದವನು; ನಿನಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಧುರವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು; ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳು,-ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ಆನಂದಪೂರ್ಣನಾದರೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ,-ತಾಯೀ, ನೀನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ಕನ್ಯಾ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ; ಆದರೆ ನನಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸು ಆಗಲಿಲ್ಲದು. ಯಾಕೆಂದರೆ,-ನಾನು ಬಂಧುಬಳಗವಿಲ್ಲದವನು, ಮೇಲೆ ದಂದ್ರನು; ಆಕಾಶರಾಜನು ಬಂಧುಬಾಂಧವರಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ರಾಜನು; ಅಂದಮೇಲೆ ಅವನಿಗೂ ನನಗೂ ಶರೀರಸಂಬಂಧವು ಹ್ಯಾಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುವದು? ಸರಿಸಮಾನಸ್ಕಂಧರಾದವರಿಗೆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವೂ, ಮಿತ್ರತ್ವವೂ ಕೂಡುತ್ತವೆ; ಮತ್ತು ಅವರವರಿಗೆ ವಿವಾಹವೂ, ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ

ನಾನು ಬಂಧುರಹಿತನಾಗಿರುವೆನು. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಕೂಡ ಶರೀರಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಸುಖವಾಗುವದಿಲ್ಲ; ರಾಜಾಧಿ ರಾಜನಾದ ಅವನು ನನ್ನಂಥ ಬಂಧುಹೀನನಿಗೆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಒಡಂಬಟ್ಟನೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲನು.” ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಬಕುಲಾದೇವಿಯು—
 “ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವದಂಜೇ ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ವನು ಅಸತ್ಯವನ್ನಾಡುವರೇ ? ಶುಕಾಚಾರ್ಯರೂ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೂ ಕೂಡಿ ನಿನ್ನ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ದಕ್ಕೆ ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿರುವರು; ಇದಲ್ಲದೆ, ಆ ರಾಜನಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನಗೇ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅವನ ಆಶೆಯನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಮಾಡುವರೇ ? ಆ ಉಭಯ ಮುಷಿಗಳ ವಚನವನ್ನು ಅಸತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದೇ ? “ ನಾನು ದರಿದ್ರನು, ಬಂಧು ಹೀನನು” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ನೆವತೆಗೆದು ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರಂತೆ “ ನಾನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆನು” ಎಂದು ನುಡಿಯಬಹುದೇ ? ಎಲ್ಲರ ಆಶೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡು; ಇದಲ್ಲದೆ ನಾನು ಬೇಗವಿಲ್ಲದವನೆಂದು ಯಾಕೆ ಹೇಳುವೆ ? ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿನ್ನ ಮಗನಲ್ಲವೇ ? ರುದ್ರನು ಪೌತ್ರನಲ್ಲವೇ ? ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಬಳಗ ದವರನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಸೊಸೆಯಂದಿರನ್ನೂ ಕರೆಸು; ಶ್ರೀನಿವಾ ಸನೇ. ಕಲಿಯುಗದೊಳಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಆಗಮನವು ದುರ್ಲಭ ವಾದದ್ದು; ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಬಂಧುಬಳಗದವರನ್ನು ನೋಡಲಿ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ—
 “ ಬಕುಲಾದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮೀರುವದಿಲ್ಲ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಯುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗರುಡನನ್ನೂ, ಶೇಷನನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಲು, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ಅವನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಿಂತರು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಗರುಡನಿಗೆ—
 “ ಗರುಡನೇ, ನೀನು ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಾನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು. ಇದರಂತೆ ಶೇಷನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಇದನ್ನು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ರುದ್ರನಿಗೆ ಕೊಡೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆಗ

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಆ ಉಭಯತರು ತಮತಮಗೆ ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆದರು.

ಅವರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿರಾಜನಾದ ಗರುಡನು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿಂತನು. ಅವನನ್ನು ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ನೋಡಿ— ‘ ಪಕ್ಷಿರಾಜನೇ, ನೀನು ಬಹಳ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಬಂದೆ; ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವನು;’ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ, ಗರುಡನು—“ ಚತುರ್ಮುಖನೇ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿರುವನು; ಆತನ ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಪತ್ರವನ್ನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಡಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಬಹು ಆದರದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಹಿಡಿಸಿದನು; ಅದರಲ್ಲಿ— “ ಚಿರಂಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ,— ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು. ಆಕಾಶರಾಜನು ನನಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪತ್ರಕಂಡಕೂಡಲೆ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರಿಂದಲೂ, ಲೋಕಪಾಲಕರಿಂದಲೂ, ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೂ, ಗಂಧರ್ವರಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ನನ್ನ ಲಗ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಗಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ಬರೆದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಲೆ ದ್ವಾರಪಾಲಕರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ,— “ ದ್ವಾರಪಾಲಕರೇ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಸೂಚಕವಾದ ಭೇರಿ-ದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿರಿ, ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿರುವದು;” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಭೇರಿ-ದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆಗ ಸೇನಾನಾಯಕನು ಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ,— “ ಪಿತಾಮಹನೇ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ಪ್ರಯಾಣಭೇರಿಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿದೆವು; ಆದರೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣವೆಲ್ಲಿಗೆ? ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು,” ಎನ್ನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನು— “ ಕೇಳಿ ಸೇನಾಪತಿಯೇ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ

ಭರತಖಂಡದ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗದೇಕಾಗಿರುವದು; ಅದ್ದರಿಂದ ಚತುರಂಗಬಲದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವು ಹೊರಡಲಿ, ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನೂ ಕರೆಸು; ಯಾಕಂದರೆ ಭೂಲೋಕದೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ನಾನು ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು,” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಿಗೆ ಅಲಂಕೃತರಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಅಲಂಕೃತನಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹೋದನು. ಮೊದಲು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಮತರಿಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು, ಮತ್ತೊಂದು ತರಿಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿದನು, ದಕ್ಷಿಣ ತರಿಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿಖೋವೈಷ್ಣವನನ್ನು ಬಂಧನಮಾಡಿಕೊಂಡನು, ನಾಲ್ಕನೇ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ನೀಲ ವೈಡೂರ್ಯ, ಮೌಕ್ತಿಕಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನು, ಸುವರ್ಣದ ಕಂಕಣಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ನವರತ್ನಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು, ಮುಕ್ತಾಮಣಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕಾಂಚಿದಾಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಾದ ಸರಸ್ವತಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಗಾಯತ್ರಿ ಇವರಿಂದಲೂ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಚತುರಂಗಬಲದಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಮಾನಸಪುತ್ರ, ವೀರ್ಯಪುತ್ರರಿಂದಲೂ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಹಂಸವನ್ನೇರಿ ನಡೆದನು, ಮತ್ತು ಆತನ ಪತ್ನಿಯರು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಾಗಿದರು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಘಂಟಾ ಚಾಮರಗಳ ನಿರ್ಘೋಷಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಆನೆ, ಕುದುರೆಗಳೂ, ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಂಥ ಶೂರರೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವರು; ಧ್ವಜ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕಾಲಬಲವು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವದು. ಹೀಗೆ ಸೈನ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಚಂದ್ರನ

ಶೋಭಿಸುವಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಚತುರ್ಮುಖನ ಮೇಲೆ ಹೇಮದಂಡದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ, ಮೂರು ಯೋಜನೆಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ, ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಜನರು ಹಿಡಿದಿರುವ, ಶ್ವೇತಭಕ್ತೃವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವದು. ಆ ಸೃಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಬತ್ತುಸಾವಿರ ಭೇರಿಗಳನ್ನೂ, ಮುನ್ನೂರು ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನೂ ಅಸಂಖ್ಯ ಮೃದಂಗ, ವಣವ, ಥಕ್ಕೆ, ನಿಸ್ಸಣ, ಡಿಂಡಿಮ, ಗೋಮುಖ ಮುರಜ, ವೀಣೆ, ಝರ್ಪುರ ವೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಾರಿಸುತ್ತಿರುವರು, ಬರ್ಬರ, ಶತಶೃಂಗ, ದೀರ್ಘಶೃಂಗ ವೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಉಡುತ್ತಿರುವರು, ಗಂಧರ್ವರು ಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು, ನರ್ತಕ, ನಟ, ಹಾಕಾ ಹೂಹೂ ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಸೂತ, ಮಾಗಧ, ಒಂದಿಗಳ ಸ್ತೋತ್ರ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು; ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪರಮಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಸತ್ಯಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕ, ಜನಲೋಕ, ಮಹರ್ಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಲೋಕ, ಭುವರ್ಲೋಕ, ಭೂಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನರು ಕ್ರಮದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಸತ್ಯಸಂಪನ್ನರಾದ ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು — “ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಿತಾಮಹನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಇವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಸರಿ.” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು — “ ಇವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳಿರುವಕಾರಣ ಇವನು ನಾರಾಯಣನಲ್ಲ, ಸಮಸ್ತ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನು ” ಎಂದು ತಿಳಿದರು, ಋಷಿಗಳು ಅವನ ಅನುಚರರನ್ನು, — “ ದೇವಾನುಚರರೇ, ಈ ಚತುರ್ಮುಖನು ತನ್ನ ಸರ್ವಸೃಷ್ಟದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವನು” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು, ಅವಕ್ಕೆ ಅವರು — “ ಋಷಿಗಳಿರಾ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆವು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಸರ್ವಋಷಿಗಳೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ತಾವೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮತಮ್ಮ

ಳಿಗೆ ಮೂತಾಡಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಶಿಷ್ಯರಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಪುತ್ರರಿಂದಲೂ ಸಹಿತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಕೂಡ ನಡೆದರು. ಹೀಗೆ ಚತುರ್ಮುಖನು ವೈಭವರೊಂದಿಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ, ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾ ವತಿಗೆ— “ತಾಯೋ, ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಗರುಡನು ಇನ್ನೂ ವರೆಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಅವನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಮಾಡಿದರೋ ಹ್ಯಾಗೆ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಮುಂದಾಗಿ ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಬ್ಬ ದೂತನು ಬಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ದೂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು— “ಚಾರನೇ, ನನ್ನ ಪುತ್ರನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಕಳುಹಿದರು? ಎನಲು, ಅವನು— “ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರನು ಭಾಗೀರಥೀನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬರುತ್ತಿರುವನು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗರುಡನು ಒಂದು— “ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆನು, ಆತನು ತನ್ನ ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಇದೇ ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತದಿಂದಿಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಹೋಬಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಒಂದನು; ಮುಂದಾಗಿ ನಾನು ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಹೇಳಲೋಸುಗ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದೆನು; ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯು ಬಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ— “ಸ್ವಾಮಿ, ಚತುರ್ಮುಖನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತುಂಬುರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಳಿದಿರುವನು;” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅನಂದದಿಂದ ಎದ್ದು, ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ, ಮಗನನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡೇನೋ? ಎಂಬ ಆತುರದಿಂದ ತುಂಬುರತೀರ್ಥದ ಕಡೆಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೇನಾಪತಿಯು ಓಡಿಹೋಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ— “ಸ್ವಾಮಿ, ಚತುರ್ಮುಖನೇ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆತುರದಿಂದ ತಾನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ

ಬರುತ್ತಿರುವನು ನೋಡು,” ಎಂದು ತೋರಿಸಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಹಂಸವನ್ನಿಳಿದು ಕಾಲುಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಶೀಘ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಮ್ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾದರೂ ಗರುಡನಿಂದ ಇಳಿದು, ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು— “ ಮಗನೇ, ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ, ಇಕೋ, ಭಿಟ್ಟಗಾಗಿ ಆತುರದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಕೃತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು. ಪುತ್ರನೇ, ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳಾದರೂ ನೀನು ನನಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗದೆ, ಈಗ ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದೆಯಾ ? ಇದೊಂದು ನನ್ನ ಸುದೈವವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಮಗನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡದೆ, ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂತೋಷವಾಗುವದಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಾತಾಡಲು. ಅದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪರಮದುಃಖವಾಯಿತು. ಅವನ ಗಂಟಲ ತಿರಬಿಗಿದು ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರದೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ತನ್ನ ಪುತ್ರನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ ಪರಮ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಅವನೂ ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮುಹೂರ್ತಗಳ ವರೆಗೆ ಉಭಯತರು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಲು, ಆ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಷ್ಪಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡವು. ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಹತ್ತಿದರು. ಅನಂತರ ಉಭಯತರು ತಮ್ಮ ಮನದೊಳಗಿನ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂತುಷ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ಬ್ರಹ್ಮರನ್ನು ಕಂಡು, ದೇವಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ— “ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ತಂದೆ ಇಲ್ಲ; ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಮಗನಿಲ್ಲ”ವೆಂದು ಅವಿರಬ್ಬರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಅವನ ನೇತೋದಕವನ್ನು ಒರಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವಲ್ಮೀಕಿದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು,— “ ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರ, ಪೌತ್ರ, ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರು ಫೇಮದಿಂದ ಇರುತ್ತಾರಷ್ಟೇ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು— “ ಸರ್ವರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಮಗೆ ಸರ್ವವೂ ಮಂಗಳವದೆ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಫೇಮವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು

ಹೇಳು” ಎಂದೆನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು— “ ಪುತ್ರನೇ, ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ? ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು,—

ನಾನು ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಶೇಷಪರ್ಯಂಕದ ಮೇಲೆ ತಯನ ಮಾಡಿರಲು, ಭೃಗುಮುಷಿಯು ಬಂದು ನನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ಒದ್ದನು, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಜನನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಪ್ರೇಮ ಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಆ ದುಃಖದಿಂದ ನಾನು ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವು ಸಹ ದೊರೆಯದ್ದರಿಂದ, ಈ ಎಲೈಕಡಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ನನ್ನ ದುದೈವವು ಹ್ಯಾಗೆ ಇರಗೊಟ್ಟಿತು ? ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಚೋಳರಾಜನ ಗೋಪಾಲನು ಧೇನುವಿನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪದಿಂದ ನನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಠಾರದಿಂದ ತಾಡನ ಮಾಡಿದನು; ಆದರೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬದುಕಿದೆನು; ಇದೇ ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವು. ಇರಲಿ ! ಪುತ್ರನೇ, ಇಕೋ ಈಕೆಯು ನನ್ನ ತಾಯಿಯು, ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡು;” ಎನಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಕುಲಾವತಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ— “ ಏತನೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಜನನಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಳು ? ಈಕೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವೇನು ? ಹೇಳು” ಎನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು— “ ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಯಶೋದೆಯೇ ಬಕುಲಾರೂಪದಿಂದ ಜನಿಸಿದವಳಾಗಿ, ಈ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಳು, ಹೀಗಿರಲಾಗಿ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ನಾನು ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡುವದಕ್ಕೆ ಪದ್ಮತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆನು, ಅಲ್ಲಿರುವ ಪುಷ್ಪವನದಲ್ಲಿ “ಪದ್ಮಾವತಿ”ಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಿಕೆಯು ತನ್ನ ಸಖಿಯರ ಕೂಡ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಆಕೆಯನ್ನು ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಪುತ್ರನೇ, ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದುಂದುಭಿಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಬಂದಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಇದೇನು ? ದುಂದುಭಿಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ ? ಯಾರು ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು,

ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ವಾಯುವು ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ವಿಣವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಭಾರತಿಯೊಡನೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನದ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಾಯುವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ, “ವಾಯುವೇ, ನೀನು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು,” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸಪತಿಯಾದ ಶಂಕರನು ಪಾರ್ವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಪ್ರಮಥ ಗಣಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಶಂಕರನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು—“ನೀಲಕಂಠನೇ, ಬಾ, ಈ ಉತ್ತಮವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೂಡಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನು ನರವಾಹನನಾಗಿ ತನ್ನ ಯಕ್ಷಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಪುತ್ರ-ಮಿತ್ರ-ಭೃತ್ಯರಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಸತಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಂದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವನಾಗಿ—“ಧನಾಧಿಪನೇ, ನೀನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧನವಂತನಾಗು ” ಎಂದು ಹರಸಿದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೇಷಾರೂಢನಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬರಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸನ್ಮಾನಮಾಡಿದನು. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಯಮನು ತನ್ನ ದೂತರಿಂದಲೂ, ಪತ್ನಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಂದನು ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನೂ, ಜಲಾಧಿಪತಿಯಾದ ವರುಣನೂ ಶಚೀಪತಿಯಾದ ಇಂದ್ರನೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸತೀಪುತ್ರರಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರೂ, ರತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾದ ಮನ್ಮಥನೂ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು; ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಾಮದೇವ, ಗೌತಮ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ವಶಿಷ್ಠ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಪರಶುರಾಮ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ದಧೀಚಿ, ಶುನಃಶೇಫ, ಗಾಲವ, ಗಾರ್ಗ್ಯ, ಕೃಷ್ಣ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸಹಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಲಗ್ನೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಗಂಧರ್ವರೂ, ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಉರಗರೂ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ರಾಜರೂ, ಅನೇಕ ಭಕ್ತಜನರೂ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದರು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಮಾಡಿದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಬಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಹಾಕೋಪದಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ-“ದೇವೇಂದ್ರನೇ, ಈಗ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಬಹಳ ಗರ್ವಿತನಾಗಿರುವನು. ಅಣ್ಣನಾದ ನಿನ್ನ ಬಲದಿಂದ ಎರಡನೆಯವರ ಹಿತಾಹಿತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ; ಬಹಳ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು? ನನ್ನನ್ನು ಸಹ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದುಷ್ಪನನ್ನು ಇವನ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಬಿಡು.” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು, ಕೋಪದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಯಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತು-“ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ನನ್ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು, ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪವನ್ನು ಶಾಂತಮಾಡು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ-“ದೇವೇಂದ್ರನೇ, ಈ ಮುನಿಗಳು ದೇವತೆಗಳು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರು ನನ್ನ ಲಗ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು, ಮನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇಂಥ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆಯೆಂಬದನ್ನು ಇವನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ! ಇದು ಸರಿಯೇನು? ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಮಂದಿರವನ್ನು ಇವನು ಮಾಡಬಾರದೇನು? ಶಚೀಪತಿಯೇ, ಬೇಗನೆ ಇವನ ಕಡೆಯಿಂದ ಏವತ್ತು ಯೋಜನ ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ ಮೂವತ್ತು ಯೋಜನ ಅಗಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಒಂದು ಮನೋಹರವಾದ ಸಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸು” ಎನಲು, ಕೂಡಲೆ ಇಂದ್ರನು ಆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಅಂಥ ಸಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು- “ಇಂದ್ರನೇ, ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಲಸ ವೇನೆಂದರೆ,-ಈ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ನೀನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ದಿಡಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸು” ಎಂದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಆ ರಾಜನಗರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ವನಗಳನ್ನೂ,

ಗರಿಗಂಹ್ವರಗಳನ್ನೂ ನೆಲಸಮಮಾಡಿಸಿ, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಗೃಹಗಳನ್ನೂ, ಸಭಾಗೃಹಗಳನ್ನೂ, ಋಷಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದನು, ಮತ್ತು ಆಕಾಶರಾಜನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ, ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುವ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಲಗ್ನಮಂಟಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಾಸಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ರತ್ನಗೋಪುರಗಳಿಂದಲೂ, ಮಣಿತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಧನಧಾನ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುವ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅನೇಕ ಭಾವಿಗಳನ್ನೂ, ಗಜಶಾಲೆ ಅಶ್ವಶಾಲೆ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾ ಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ “ಸರ್ವಬಂಧು ಸಮಾಗಮ”ವೆಂಬ ೧೦ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು ॥

೧೧ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ—“ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ದೇವೇಂದ್ರನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಇತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು— ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ನಾನು ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು; ಆದರೆ ನೀವೆಲ್ಲರು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ನುಡಿಯಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಕಲದೇವತೆಗಳ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದ—ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ದಾಸಾನುದಾಸರಾಗಿರುವೆವು; ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಗ್ನಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿರುವೆವು, ನಮ್ಮ ಅವೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಶಂಕರನು—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಪ್ರಾಕೃತ ಪುರುಷನಂತೆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಅದೇಕೆ ? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸು, ಎಂದೂ ಹೇಳಿದನು. ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನಕ್ಕು ಶಂಕರನನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ ವಿವಾಹದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಪುಣ್ಯಹವಾಚನಕಾರ್ಯ

ದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನತಿಷ್ಠ ಯುಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅವನನ್ನು ಪಾರೋಕ್ಷಿಕವಾದ ಕೆಲಸದಮೇಲೆ ಯೋಚಿಸಿ, ಯಜುಃತಾಪೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿದನು; ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನೀನೇ ಯಜಮಾನನಾಗೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು; ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಯುಷಿಗಳಿಗೂ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಶಂಕರನನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕೆ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನೂ ಬೇಗರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ನೇಮಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕರೆದು-ಅಗ್ನಿಯೇ ಯುಷಿಗಳಿಗೂ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನೀನು ಮಾಡುವ ಪಾಕವು ಸಮ್ಮತವಾದದ್ದೆಂದ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯರಾದ ಸ್ವಾಹಾ, ಸ್ವಧಾದೇವಿಯರಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪಾಕ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಯೋಚಿಸಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಜಲವನ್ನು ಪೂರೈಸುವದಕ್ಕೆ ವರುಣನನ್ನೂ, ದುಷ್ಪರಿಗೆ ವಂಡನೆ, ಶಿಷ್ಪರಿಗೆ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಯಮನನ್ನೂ, ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಯಿಸುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ವಾಯುವನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರ ದಕ್ಷಿಣೆ ನೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ದಾನಕೊಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಧನಾಧಿಪತಿಯಾದ ಕುಬೇರನನ್ನೂ ದೀಪ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಭಾಂಡಾದಿಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಪ್ಪವಸುಗಳನ್ನೂ, ಪಾತ್ರದ್ರೋಣಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವದಕ್ಕೆ ನವಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ನೇಮಿಸಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸರ್ವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದರು.

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು-ಪಿತನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ, ಇಷ್ಟದೇವತಾ, ಕುಲದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕರವೀರಪುರದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನೆನಿಸಿ, ಲೌಕಿಕದೇಹಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ದುಃಖವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದನು. ಆತನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ-ಪುತ್ರನೇ- ಆಕಾಶಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಹ್ಯಾಗೆ ಶೋಭಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ? ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಅರಣ್ಯವೂ, ಫಲಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳೂ ಹ್ಯಾಗೆ ಶೋಭಿಸುವ.

ದಿಲ್ಲವೋ ? ಹಾಗೆ ನೀನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಇದ್ದ ರೂ ಮಹಾ-
 ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಈ ಸಭೆಯು ಶೋಭಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದನು.
 ಆಗ ಶಂಕರನು—“ದೇವೇಶನೇ, ನೀನು ಪ್ರಾಕೃತ ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೆ ವೈರ್ಭವಾಗಿ
 ರೋದನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾರಣವೇನು ? ಇದೆಲ್ಲ ಲೋಕವಿಡಂಬನಕ್ಕಾಗಿ
 ನೀನು ಮಾಡುವೆಯೆಂದು ನುಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—ಶಂಕರನೇ, ನೀನು
 ಬಾಲಕನು, ನಿನಗೇನು ತಿಳಿಯುವದು ? ಎಲೈ ಶಂಭುವೇ, ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ
 ಸಹ ನಿರಾಶ್ರಯವಾದ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ, ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನನಗೆ ಹಿತಕರಳಾಗಿ
 ಶಯ್ಯಾಭೂತಳಾಗಿ ಇರುವಳು. ಅಂಥ ನನ್ನ ವತ್ಸಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ
 ಸೌಖ್ಯವಾಡಿತು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನು—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ,
 ಇದನ್ನು ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ? ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು
 ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಈಗಾದರೂ ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಡು, ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.
 ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕರೆದು—“ಭಾಸ್ಕರನೇ, ನೀನು
 ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಕರವೀರವರದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕರೆದು
 ಕೊಂಡು ಬಾ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನು ವಿನಯದಿಂದ—
 “ಗೋವಿಂದನೇ, ನಿನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಮಾಡುವೆನು ; ಆದರೆ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು
 ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹ್ಯಾಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನಿಡುವಳು ? ಇದೊಂದು ಸಂಶಯವೇ ಸರಿ
 ಯೆಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—ಸೂರ್ಯನೇ, ಪುತ್ರನಾದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ
 ಆಕೆಯ ಪ್ರೇಮವಿರುತ್ತದೆ, ನಿನ್ನ ಅಗಮನದಿಂದ ಆಕೆಯು ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿ ನಿನ್ನ
 ಕೂಡ ಬರುವಳು ; ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ನೀನು
 ಹೋಗಿ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತರು. ಆಗ
 ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ—ಸೂರ್ಯನೇ, ನಿನ್ನ ದುಃಖದ ಕಾರಣ
 ವೇನು ? ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಕಸಕೊಂಡರೋ ಹ್ಯಾಗೆ ? ಎಂದು
 ಕೇಳುವಳು. ಆಗ ನೀನು—ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯೇ, ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಯಾರೂ
 ಹರಣ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ನಿಶ್ಚೇತನನಾಗಿ
 ಮಲಗಿರುವನು ; ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡುವೆನೋ ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಲಿರು
 ವನು” ಎಂದು ಹೇಳು. ಇಂಥ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ

ಬರುವಳು; ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೂರ್ಯನು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ—“ಸ್ವಾಮಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಸರ್ವರ ಹೃದ್ಗತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವವಳು. ಹೀಗಿದ್ದು ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನನ್ನನ್ನು ನಂಬುವ ಬಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ? ಇದಲ್ಲವೆ ರೋಗರಹಿತನಾದ ನಿನಗೆ ಬೇನೆ ಬಂದಿರುವ ದೆಂದು ಹ್ಯಾಗೆ ಸುಳ್ಳು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿ? ಎಂದು ಬೆಡಕೊಳ್ಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—ಸೂರ್ಯನೇ, ವಿಶೇಷ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತಳಾಗಿರುವಳು. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನೀನು ಅಂದ ಕೂಡಲೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ, ಬೇಗನೆ ಹೋಗು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನು ಒಪ್ಪಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಸೂರ್ಯನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ದುಃಖಪಟ್ಟು, ಕೂಡಲೆ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ, ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಬಂದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಾನು ಬೇನೆಯವನೆಂತೆ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಕೆಯ ಸಮ್ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೇನಿಸಿ, ಭುಜಂಗಭೂಷಣನಾದ ರುದ್ರನ ಭುಜದಮೇಲೆ ತನ್ನ ದೊಂದು ಭುಜವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಂಠದಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭುಜವನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಶಕ್ತಾಕೃತಿಯು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥರೂಪವು ಅಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಯಕ್ಷಿಣಿಗಳಿಗೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಸಮ್ಮುಖಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ರಥದಿಂದಿಳಿದು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು, ಕಪಟ ನಾಟಕಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತಳಾಗಿ ತನ್ನ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚುಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾದಗಳಮೇಲೆ ಸೂರೆ ಮಾಡಿ, ಅತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ರಮಾದೇವಿಯು ಆಲಿಂಗನ ಮಾತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪುಷ್ಪವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾದನು. ಬಳಿಕ ಉಭಯ ತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಾದ ರಮಾ-ನಾರಾಯಣರನ್ನು ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಆ ಉಭಯತರು ಏಕಾಂತಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು—ಪತಿಯೇ, ನೀನು ಮಹಾಕಪಟಿನಾಟಕಿಯು, ಸುಳ್ಳು ನಿಮಿತ್ತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿ, ಒಳ್ಳೇ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಪಡಿಸಿ. ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಮೋಹಿತರಾಗುವರು. ನಾನು ಸಹ ಮೋಹಿತಳಾಗುವೆನು. ಇದಂತಿರಲಿ! ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಸಿದ ಕಾರಣವೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—ಪ್ರಿಯಳೇ, ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಏನು ಹೇಳಿರುವೆ? ಅದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ತಂದುಕೋ. ವೇದವತಿಯು ನನ್ನ ವಚನದಂತೆ ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯಾಗಿ ಜನಿಸಿರುವಳು. ಈಗ ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ವಿವಾಹ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಆಕೆಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ತಾನು ಹೇಳಿದ ವಚನವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, —ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನನ್ನ ವಚನದಂತೆ ವೇದವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ನನ್ನ ವಚನವನ್ನು ಸಫಲಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಂಪೂರ್ಣಮನೋರಥವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಅನಂಸಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

||ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮಾಗಮಯೋಗವೆಂಬ ೧೧ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.||

೧೨ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜನಕರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ, —“ ಶತಾನಂದರೇ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಏನು ಮಾಡಿದನು? ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ ” ಎನಲು, ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು,—

ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕರೆದು—ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತೀಘ್ರವಾಗಿ ಮಾಡು, ಎನಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಟಾಹಭಾಂಡಗಳನ್ನು ತರುವದಕ್ಕೆ ಗರುಡನೇ ಮೊದಲಾದವೀರರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಆ ವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕಟಾಹಭಾಂಡಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ವರುಣನು ದಿವ್ಯತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಆ ಭಾಂಡಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತರಾದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಮುತ್ತೈದೆಯರೂ, ಸಿದ್ಧ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ವೈಖಾನಸಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪಾರ್ವತಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೀಪಯುಕ್ತವಾದ ಕಲಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಶ್ರೀಹರಿಯು ದಶಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾ ವತಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅವತ್ತಿನ ವೈಶಾಖಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿ ದಿವಸ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಲಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಸೂತ್ರದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಕಲಶಗಳಿಗೆ ಸುರಿಗೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಅದರ ನಡುವೆ ಒಂದು ರತ್ನಮಯವಾದ ಪೀಠವನ್ನಿಟ್ಟು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ—ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ಏಳು, ಈ ಸೂತ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ದುಃಖಪಡುತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ—ಪ್ರಾಜ್ಞನೇ, ಈ ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನಗೆ ತೈಲವನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಮಾಡುವವರು ಯಾರಿರುವರು ? ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿರುವದಿಲ್ಲವೋ ? ಅವನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. ವಿವಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರೂ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರೂ, ಸೋದರಮಾವಂದಿರೂ, ಬೀಗರೂ ಇದ್ದರೆ ನೆಟ್ಟಗಾಗುವದು. ಈಗ ನನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾತಾ-ಪಿತೃವಿಹೀನನಾದ ನನ್ನ ಗತಿಯು ಏನಾಗುವದೋ, ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ಮಾತೆಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ತಂದೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸೌಖ್ಯವು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ, ಪತ್ನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಭಾಗ್ಯವು ಯಾವದು ಇಲ್ಲ, ಪುತ್ರನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಗತಿ

ಇಲ್ಲ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರ ಸಮಾನರಾದ ಸ್ನೇಹಿತರು ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಉತ್ತಮದೇವನಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲು, ರುದ್ರನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ,—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಮಾಯಾರೂಪ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾಕೆ ಮೋಹಪಡಿಸುವೆ? ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿಂದು ಹೇಳುತ್ತೀಯಲ್ಲ ? ಇದು ಅಸತ್ಯವಲ್ಲವೇ ? ನಾನು ನಿನಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಬೇಕು, ರುದ್ರನು ಪೌತ್ರನಾಗಬೇಕು, ಮನ್ಮಥಸೊಬ್ಬನು ನಿನ್ನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪುತ್ರನಿರುವನು, ಷಣ್ಮುಖನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಪೌತ್ರನು, ಜಗತ್ಪ್ರಾಣನಾಗಿರುವ ವಾಯುವು ನಿನ್ನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನು, ಭಾರತೀದೇವಿಯು ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯು, ಸರಸ್ವತಿ ಮೊದಲಾದವರು ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವಕರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಪರಮ ಪುರುಷನು; ಜಗನ್ನಾತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯು; ಹೀಗಿದ್ದು, ನೀನು ಈಗ ಮಾತಾಡುವದು ಕ್ರೀಡಾಮಾತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಸಂಕೇತವನು ಮಾಡಲು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಎದ್ದು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವು ತಿಳಿಯಿತು; ನಾನೇ ನಿನಗೆ ತೈಲದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಇರುವದಲ್ಲವೇ ? ಇಕೋ, ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುವೆನು, ಏಳು, ಈ ರತ್ನಮಯವಾದ ಆಸನದಮೇಲೆ ಕೂಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿದಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಎದ್ದು, ಕಕ್ಕಪ ಅತ್ರಿ ಭರದ್ವಾಜ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವಂದಿಸಿ, ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ—ವಶಿಷ್ಠರೇ, ನನಗೆ ಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡಿರಿ, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಆನಂತರ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಕೇಶಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಆಗ ಸರ್ವದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಸಮುದ್ರ-ರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು, ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗೆ ತೈಲದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಸುವರ್ಣಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ತೈಲಾಭ್ಯಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಆಗ ಆಕೆಯು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಬಹುಪುತ್ರರುಳ್ಳವನಾಗು, ಧನ

ವೃಳವನಾಗು, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಏಕಭ್ರಾಧಿಪನಾಗು, ಎಂದು ಹರಿಸಿ, ಅಸುಗಂಧತೈಲವನ್ನು ಅವನ ಮೈಗೆಲ್ಲ ಮರ್ದನಮಾಡಿದಳು; ಬ್ರಹ್ಮನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯು ಪುನುಗಿನ ತೈಲವನ್ನೂ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರವನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಕಲಿಸಿದ ಅರಿಷಣವನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೈಗೆಹಚ್ಚಿದಳು; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಘೋಷಗಳು ಆಗುತ್ತಿರಲು. ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ಉಷ್ಣೋದಕವನ್ನು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಸುರ್ವಣಕುಂಭಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ತಾನೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಪತಿಸೇವೆಯಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾದೆನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಮುತ್ಯಾದೆಯರು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಕುಂಕುಮೋದಕದಿಂದ ಕದಲಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಆ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೈಯನ್ನು ಒರಿಸಿದಳು; ಪಾರ್ವತಿಯು ಧೂಪವನ್ನು ಕೊಡಲು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕೇಶಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಕಟ್ಟಿದಳು. ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು; ಮತ್ತು ರತಿ, ಶಚಿಯರು ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದರು; ಭಾರತೀದೇವಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದಳು. ಭಾಗೀರಥಿಯು ತನ್ನ ಪಿತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಹಲ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ಪವಿತ್ರ ಪಾದಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ದಿವ್ಯಾಲಕರೂ, ಅರ್ಯಮಾದಿ ಪಿತೃಗಳೂ, ತುಂಬುರ ಮೊದಲಾದ ಗಾಯಕರೂ, ರಂಭೆ ಮೊದಲಾದ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಸೂತ ಮಾಗಧ ಬಂದಿಗಳೂ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು.

ಆಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಷ್ಟವಿಂಚಂದ್ರನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಆಗ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ-

ಲೋಕಜನನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮದ ರೇಖೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಭೂಷಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೂ, ಶಂಕರನಿಂದಲೂ, ಕುಬೇರನಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ರತ್ನಮಯವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇಸುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಳು. ಆಗ ಅವನು- ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ, ನೀನೇ ಈ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಇಡು; ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ತಾನೇ ಆ ಭೂಷಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟಳು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಝಗಝಗಿಸುವ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಉಡುದಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸರ್ವಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಕಶ್ಯಪಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಅನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಶಿಷ್ಠರಿಗೆ—ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಿ; ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ವಶಿಷ್ಠರು ಮುತ್ತುಗಳಂವ ಚತುರಪ್ರವಾದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಷ್ಟವರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸನ್ಮಾನಮಾಡಿದನು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆಮೇಲೆ ವಶಿಷ್ಠರು—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಯು ಯಾರು?” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—ವಶಿಷ್ಠರೇ, ನಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯು ಶಮಿಯು, ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಆಕೆಯೇ ಕುಲದೇವತೆಯು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ವಶಿಷ್ಠರು ಆಗ ಸ್ವಾಮಿಯು ಮುಖದಿಂದ ಶಮಿವೃಕ್ಷವು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೌಮಾರತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ವೃಕ್ಷವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶಮಿವೃಕ್ಷದ ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ,—“ಶಮಿಯೇ, ನೀನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವಳಾಗಿಯೂ, ಅರ್ಜುನನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿದವಳಾಗಿಯೂ, ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿಯೂ ಇರುವೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು;

ಸುರಪ್ರಿಯಳಾದ ತಾಯಿಯೇ, ನನ್ನ ಲಗ್ನಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಿಘ್ನದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸು; ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೂ ಕಲಹವಾಗದಂತೆ ಮಾಡು.” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ, ಅದರದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಶಾಖೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ವಾದ್ಯಘೋಷಗಳಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಬಳಿಕ ವತಿಷ್ಠರಿಗೆ—ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ, ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಅವರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ—ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವತಿಷ್ಠರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಬಂದು, -ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಲಗ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಾದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಗಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದನು. ಅವಕ್ಕೆ ವರಾಹನು ಬಕುಲಾವತಿಯು ಬಂದರೆ ನಾನು ಬಂವಂತಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ, ನನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಾರೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ, ನನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನ ಆಪ್ತಜೆಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಒಂದು ಸುವರ್ಣದ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ, ಅದನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತಿ ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕುಲದೇವತೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ— ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವ ಇಷ್ಟು ಮಂದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವದು ನನ್ನಿಂದ ಆಗುವದಿಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಾವ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೂ ಭಾಂಡಗಳೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಭೋಜನವಾಗುವದಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ವೆಚ್ಚವೂ ಉಳಿಯುವದು, ಎಂದೆಣಿಸಿ, ಶೀಘ್ರದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ—ಚತುರ್ಮುಖನೇ, ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯದಿಂದಲೂ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮಂಡಲಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು, ನಾರಾಯಣಪುರಕ್ಕೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮುಟ್ಟು

೨೦ತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡು; ಮಾರ್ಗವು ದೂರವಿದ್ದ ಕಾರಣ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ
 ವೇಳೆಗಳೆಯಬೇಡ. ವೃದ್ಧರೂ ಬಾಲಕರೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಮುಷಿಗಳೂ ಮೆಲ್ಲ
 ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆಯಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು — ಪಿತನೇ, ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆ
 ಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಉಪವಾಸದಿಂದ
 ಹಾಗೇ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಇದಲ್ಲದೆ
 ಮುಷಿಗಳೂ, ಬಾಲಕರೂ, ವೃದ್ಧರೂ ಬಹಳೇ ಹಸಿದಿರುವರು, ಎಂದು ಹೇಳಿ
 ದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕೋಪದಿಂದ—ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾ
 ದರೂ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲೆಂಬ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಮಾಡತಕ್ಕ
 ಕಾರ್ಯವಾದುದು—ಮಾಡಬಾರದ ಕಾರ್ಯ ಯಾವುದು, ಇದು ಸಹ ನಿನಗೆ
 ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮನೇ,
 ನಾನು ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆದೆನು,
 ಈಗ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದಯ ಕಾಲವು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ
 ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ. ನನ್ನ ದಂದ್ರಿತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ಹೀಗೆ ಮಾತಾ
 ಡುತ್ತೀಯಲ್ಲ! ನಿನಗೇನು ಅನ್ನಬೇಕು? ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನು
 ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಅನಂತರ ನೀಲಕಂಠನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು,—ಶ್ರೀನಿವಾ
 ಸನೇ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗುವದೇ? ಈ
 ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಲಿ, ಮನೆಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ
 ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯಾವನು ಸಂಪೂರ್ಣಮಾಡುವನೋ ಅವನೇ ಧನ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿ
 ತಕ್ಕದ್ದು. ಬಹಳ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಸರ್ವಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ
 ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಬೇಕು; ತನ್ನ ಹತ್ತರ ಹಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ,
 ಸಾಲವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಾನು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಬೇಕು;
 ಹೀಗಿದ್ದು, “ನಾನು ದಂದ್ರನು” ಎಂದು, ಹೇಳಿದವರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ,
 ಮುಂದೆ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯುವ ಬಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ? ಎಂದು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಹೇಳಿ
 ದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ,—
 ನೀಲಕಂಠನೇ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬರೇ ಬಾಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪರಾ
 ಕ್ರಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ! ಇದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ವಿವಾಹ
 ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸತಕ್ಕ

ಬೈಂಬಡೂ, ಹಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಲವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ವಿಪುಲ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಡುವವರು ಯಾರಿರುವರು ? ಇದನ್ನು ಹೇಳು, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಡ, ಎಂದು ನುಡಿದು, ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಇವರು ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಡುವಂತೆ ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೇದು, ವೆಚ್ಚಮಾಡದೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ನಡೆಯುವದು ಹ್ಯಾಗೆ ? ಇವರು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕುಬೇರನನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕಂಡೇ ತೀರ್ಥದ ಪತ್ನಿಮಂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಏಕಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಕುಬೇರನಿಗೆ—ಧನಾಧಿಪನೇ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ನನ್ನ ವಿವಾಹದ ಸಮಯವು ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವು ಬೇಕೋ, ಅಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಗ ಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕುಬೇರನು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವದು. ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಷ್ಟರವನು ? ನೀನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು, ನಾನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲದೆ, ಆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೂ ಬಿಡುವದಕ್ಕೂ ನಾನು ಅಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲ. ನೀನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು,—ಕುಬೇರನೇ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಂದು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವೆನು; ಆ ಅವತಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತರುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಭೂಗತವಾದ ಧನವನ್ನು ನಾನು ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಯುಗಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿ, ದೇಶಾನುಸಾರವಾಗಿ, ವಯೋನುಸಾರವಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವೆನು; ಕುಬೇರನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಧನವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ, ನೀನು ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರನು. ಆದರೂ ಯುಗಾನುಸಾರವಾದ ನನಗೆ ದೇಶ ಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡು, ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ಕುಬೇರನು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಯುಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ನೀನಿಗೆ, ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೇ ಹ್ಯಾಗೆ ಕೊಡಲಿ ನೀನೇ ಹೇಳು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದರಿದ್ರರು ಧನಿಕರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ, ನೀನೂ

ನನಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟರೆ, ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟನು. ಅದು ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ—ಧನವಂತನಾದ ಕುಬೇರನಿಗೆ, ಋಣವಂತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಈ ವಿಳಂಬಿ ಸಂ|| ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದರೆ—ನನ್ನ ಆತ್ಮಕಾರ್ಯವಾದ ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ರಾಮಚಿಂತಿಯ ವರಹಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ; ಇವತ್ತಿ ನಿಂದ ಇನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ, ಆದ ಬಡ್ಡಿ ಸಹ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಶಂಕರನೂ, ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷರಾಜನೂ ಆಗಿರುವರು, ಎಂದು ಋಣಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು, ಕುಬೇರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು,—ಕುಬೇರನೇ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಒರೆದ ಪ್ರಕಾರ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕುಬೇರನು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷದಿಂದ—ಧನಾಧಿಪನೇ, ಈ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಲಗ್ನಕ್ಕೆಬೇಕಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು; ಪ್ರಸ್ತುಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಅಕ್ಕಿ, ಉದ್ದು, ತೊಗರಿ, ಹೆಸರು, ಗೋಧಿಯ ಹಿಟ್ಟು, ಜಿಲ್ಲೆ, ಎಣ್ಣೆ, ಸಕ್ಕರೆ, ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ವದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತರಿಸು; ಮತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯ ವುಳ್ಳ ಅರಿಷಣ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳು, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ದೇವತಾಪ್ರೀತಿಯಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮವಾದ ಉತ್ತರೀಯ ವಸ್ತ್ರಗಳು, ದುಕೂಲಗಳು, ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಲವಂಗ, ಕರ್ಪೂರ, ಕಸೂರಿ ಮೊದಲಾದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪದಾರ್ಥ ಗಳು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆಯದೆ ಒದಗಿಸು, ಮತ್ತು ಕರ್ನಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಂಗಲ್ಯ ವನ್ನೂ, ಮಡಿಯುಂಗರವನ್ನೂ, ನನ್ನದೇಸೆಯಿಂದ ಉಂಗುರಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆತನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕುಬೇರನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವತ್ತೂ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು.

ಆಗ ಕುಬೇರನು ಯಾವತ್ತು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಹಾಗು ಇನ್ನೆಮ್ಮೇಲೆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಅಜ್ಜೆಯನ್ನು ಮಾಡೆಂದು ಅರಿಕೆಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕರೆದು—“ಹವ್ಯವಾಹನನೇ, ಸರ್ವಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ, ಬೇಗನೆ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿ.

ಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಭಕ್ತ್ಯ, ಅನ್ನ, ಶಾಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡು ” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಅಗ್ನಿಯು—“ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು, ಆದರೆ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಒಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಗ್ನಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು.—“ಅಗ್ನಿಯೇ, ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗುವದಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತಂದು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಮಾಡಬಾರದು ? ಇರಲಿ ! ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ನನಗೆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ ಭಂಡಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ; ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಪರಣಿ ಎಂಬ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನೂ, ಪಾಪವಿನಾಶಿನೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೊವ್ವಿಯನ್ನೂ, ವಿಯದ್ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಯಸವನ್ನೂ, ದೇವತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶಾಕವನ್ನೂ ಮಾಡು. ತುಂಬುರೆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಾಸು. ಕುಮಾರಧಾರಿಕಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನೂ. ಪಾಂಡುತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಾರನ್ನೂ, ಅನ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಮೂಲಗಳಿಂದ ವ್ಯಂಜನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸರ್ವಖುಷಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಕೂಡಲೆ ಅಗ್ನಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸರ್ವಪಾಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದನು. ಎಲೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಯುಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡುವ ವೈಕುಂಠಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿಚಿತ್ರಕಾರ್ಯಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದವುಗಳು. ಅವನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಚಿಂತಿಸಲಶಕ್ಯವಾದವುಗಳೂ, ವಾಚಾಮಗೋಚರವಾದವುಗಳೂ ಆಗಿರುವವು ಇರಲಿ. ಆಗ ಅಗ್ನಿಯು ಬಂದು—ಸ್ವಾಮಿ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಾಕವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವದು; ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಮುನಿಗಳನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸು, ಎನಲು, ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸರ್ವರನ್ನು ಕರೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಆತನು ಹೋಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕಶ್ಯಪ, ಅಶ್ವಿ, ಭರದ್ವಾಜ ಮೊದಲಾದ ಖುಷಿಗಳನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು.

ಆಗ ಶಂಕರನು ಅವರವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೂ, ಅವರವರ ತಾರ-
ತಮ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ಕೂಡಿಸಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ಪಾಂಡುತೀರ್ಥದ ಆರಂಭದಿಂದ ಶ್ರೀಶೈಲಪರ್ವತದವರೆಗೆ ಕುಳಿತರು. ಇದರಂತೆ
ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರಗಳಮೇಲೆ ಕುಳಿತರಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು
ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ—ಚತುರ್ಮುಖನೇ, ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗದೆಯಿದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು—ಗೋವಿಂದನೇ,
ನೀನೇ ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಸರ್ವಭೋಕ್ತೃವು, ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರನು; ಹೀಗಿದ್ದು
ನಿನಗಿಂತ ಅಧಿಕನು ಯಾವನಿರುವನು ? ಆದರೂ ಯಾವ ದೇವರಿಗೆ ಈ ಅನ್ನವನ್ನು
ಸಮರ್ಪಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂಬದನ್ನು ನೀನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದರಂತೆ ಮಾಡುವೆನು, ಎಂದನು.
ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಶ್ರೀನಿ-
ವಾಸನು—ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಅಹೋಬಲ ನೃಸಿಂಹನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯ
ಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡು, ಎನಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಅದರಂತೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನೂ, ವೈಶ್ವ-
ದೇವವನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ-
ದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನವಗ್ರಹಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವ-
ರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಲವಣ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಘೃತ-
ಪರಿಯಂತವಾಗಿ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು
ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು,—ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿ-
ಸಮೂಹವೇ ಅಂಗಗಳಾಗಿರುವ ನಾರಾಯಣನೊಬ್ಬನೇ ವಿರಾಟರೂಪಿಯಾಗಿರು-
ವನು. ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿವೆ, ಪ್ರಳಯ-
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಭುಕ್, ಆಗಿಯೂ, ನಾಶರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಾರಾ-
ಯಣನು ತ್ರಿಲೋಕಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ-
ಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುವನು” ಎಂಬ ಈ ಅರ್ಥದ
ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಹೋಬಲ ನೃಸಿಂಹನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸರ್ವರಿಗೂ
ಭೋಜನ ಮಾಡಿರೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಸರ್ವರು ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು,
ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕೈಜೋಡಿಸಿ,—“ತಪೋಧನರೇ, ಜ್ಞಾನಪೂರ್ಣರಾದ ನಿಮಗೆ

ಈ ಅನ್ನದಿಂದ ಏನು ಪೂರ್ಣತೆಯಾದೀತು! ಅದರೂ ದರಿದ್ರನಾದ ನಾನು ಕೊಡುವ ಅನ್ನೋದಕವು ಇದೇ ಮಹತ್ವವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಅನ್ನವು ಅವ್ಯಕ್ತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದಾಗಿಯೂ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು. ಇಂಥ ನಿನ್ನ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಂಡು ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ನಾವು, ಈ ಕಲಿಯು ಗದಲ್ಲಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾದೆವು, ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಊಟವಾದಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು;—ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಒಂದು ನಿಷ್ಕವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಧನಿಷ್ಕವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಕದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಭಾಗವನ್ನೂ, ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರರು ಭಾರ್ಯೆಯು, ಬಂಧುಗಳು, ಅಗ್ನಿಯೇ ವೊದರಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರು, ಗರುಡಶೇಷರು, ಇವೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಭೋಜನಮಾಡಿದನು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿತು; ಆಗ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಶಯನಮಾಡಿದನು. ಪಾಪಹಿತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ನಿಧ್ರಾರಹಿತನಾದರೂ, ಪ್ರಾಕೃತ ಪುರುಷನಂತೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವವನಾದನು. ಅವೊತ್ತಿನ ಸಪ್ತಮಿಯ ದಿವಸ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದರು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೂ, ಸರ್ವಋಷಿಗಳೂ ಕಂದರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಯನಮಾಡಿದರು.

ಬೆಳಗಾಯಿತು; ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎದ್ದು ಗರುಡನನ್ನು ಕರೆದು—ಗರುಡನೇ, ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಸೈನ್ಯದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಹೊರಡುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗೆಂದು ಹೇಳು, ಎನಲು, ಗರುಡನು ಶೀಘ್ರದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ,—ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಏಳು, ವಸ್ತ್ರಾಂಕಾರಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಹಂಸವನ್ನು ಆರೋಹಣಮಾಡಿ ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತ

ನಾಗು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ವಾಹನಗಳೂ, ಅಂದೋಲನಗಳೂ, ರಥಗಳೂ ಸಿವ್ವವಾಗಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಚತುರಂಗಬಲವನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿ, ಆ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—ವೃತ್ತನೆ, ಇನ್ನು ಆಲಸ್ಯಮಾಡುವದೇಕೆ ? ಬೇಗನೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಾಗಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಬ್ರಹ್ಮನು—ತಾತನೇ, ನನ್ನ ಸೈನ್ಯವು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ, ನೀನು ಏಳು, ಗರುಡನನ್ನು ಅರೋಹಣಮಾಡು, ಎನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ಗರುಡನನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನನ್ನೂ, ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುವನ್ನೂ, ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂಗಾರದ ರಥದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾದೇವಿಯನ್ನು ಅರೋಹಣ ಮಾಡಿಸಿ, ಸರ್ವರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ತನ್ನ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊರಟನು.

ಜನಕರಾಜನೇ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಶ್ವೇತಭಕ್ತವನ್ನು ಶೇಷನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿದನು. ವಾಯುವು ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದನು, ವಿಷ್ಣುಕೈನನು ರತ್ನಮಯವಾದ ದಂಡದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಬೀಸಣಿಕೆಯನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೇರಿ, ದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು ನರ್ತಕರಿಂದಲೂ, ಗಾಯನದಿಂದಲೂ ಹಾಹಾಹೂಹೂ ಎಂಬ ಗಂಧರ್ವರಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸಕಲ ವಿಭವದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳೂ ಋಷಿಗಳೂ ದೈತ್ಯರೂ ಗಂಧರ್ವರೂ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರೂ ಪ್ರೀಯರೂ ವೃದ್ಧರೂ ಬಾಲಕರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಜಗಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ—ದೇವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ—ಋಷಿಪ್ರೀಯರಿಗೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಲಹವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಬಡವರಾದವರು ತಮ್ಮ

ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಈ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅಡವಿಯ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜನರ ದಟ್ಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗವು ಕಟ್ಟಾಗಲು, ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ಬಡ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ರಥಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಅಗಲಿ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ-ಪತಿಯೇ, ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ ? ಎಂದು ಒದರುತ್ತ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ತನ್ನ ಕೂಸಿನಿಂದ ಸಹಿತಳಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಕೆಲವರು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಡೆದು ನಡೆದುದ ಣೆದು ನೆರಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೆಲವರು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಹಲವರು ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಹಸಿವೆಯಿಂದಲೂ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬನು ಬೀಳುತ್ತಿರಲು, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವರು ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಕಂಡು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ವೇಂಕಟಾಚಲವನ್ನಿಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಶೇಷಾಚಲದಿಂದ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣದವರೆಗೂ ಜನ ಸಮೂಹವು ರೇಜಗಟ್ಟತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮಾರ್ಗಕ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಶುಕಮುನಿಗಳು, ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಗಂಧರ್ವ-ಸಿದ್ಧ-ಸಾಧ್ಯ-ಮರುದ್ಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಸಹಿತರಾಗಿ ಗರುಡಾರೂಢನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಬೇಗನೆ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ-“ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನಾನು ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸು ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ, ಯಾಕೆಂದರೆ, ವೇದಗೋಚರನೇ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಹ ತಿಳಿಯಲಶಕ್ತನು. ಅಂಥ ನೀನು ಈವೊತ್ತಿನ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಮಿತ್ರರಿಂದಲೂ, ಅಪೇಕ್ಷಾಶೀಲ ಕಾಲಕರಿಯಿಂದಲೂ, ಶೇಷಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ಇರುವ

ದನ್ನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ನಾನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿದೆನು; ಅಂದಮೇಲೆ ನಾನೇ ಧನ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಇರಲಿ ! ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನನ್ನ ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾನವೇನೆಂದರೆ—“ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಕಂದ, ಮೂಲ, ಫಲಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಣಮಾಡಿ ಹೋಗಬೇಕು” ಎಂದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—“ಶುಕ ಮುನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಯೋಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ನೀನು ಬಡವನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ, ದೃಢವ್ರತವುಳ್ಳವನೂ, ವೈರಾಗ್ಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ ಆಗಿರುವೆ; ಆದರೆ ನಾವು ಸಾಂಸಾರಿಕರಾಗಿ ಬಹಳ ಜನಿರುವೆವು. ಅಂದಮೇಲೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆದರಾತಿಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವದು ನಿನ್ನಿಂದ ಹ್ಯಾಗಾದೀತು ನಾವು ಹ್ಯಾಗೂ ಈವೊತ್ತಿನ ದಿವಸ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಭೋಜನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆವು, ಎಂದು ಹೇಳಲು ಶುಕಮುನಿಯು—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಇಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸುವದು ಹ್ಯಾಗಾದೀತೆಂದು ನೀನು ಸಂಶಯಪಡುತ್ತೀಯಾ ? ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ. ನೀನೊಬ್ಬನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ಜಗತ್ತೇ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಅಂದಮೇಲೆ ಸಂಶಯವೇಕೆ ? ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಕುಲಾವತಿಯು ಬಂದು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತನ್ನು ವಿೂರಬೇಡ. ನಿನ್ನ ವಿವಾಹ ನಿಶ್ಚಯದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇವರು ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ವನ್ನಿಸು ಎನಲು, ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—“ಶುಕಮುನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿಂದ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು; ಅಲ್ಪ ರಸವುಳ್ಳ ಫಲದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಕೃತಾನ್ನದಿಂದಲೂ ನನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನವು ? ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಮಾತಿಂದ ನಾನು ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ತಾನು ಗರುಡನಿಂದ ಇಳಿದು, ತನ್ನ ಪತ್ನೀವುತ್ರಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಶುಕಮುನಿಯ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆ ಮುನಿಯು ಒಂದು ಆಸನವನ್ನು ಹಾಕಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಶುಕಮುನಿಯು ಪದ್ಮತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೋಸ್ಕರ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದನು; ಅದು ಹ್ಯಾಗಂದರೆ—ಉತ್ತರಾಣಿಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನ

ವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಬ್ರಹ್ಮತೀ ಫಲದಿಂದಲೂ, ಹುಣಿಸೀ ಹಣ್ಣಿನ ರಸದಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಸಾರನ್ನು ಮಾಡಿದನು. “ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ ಬಾಹ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಪೂಜೆಯ ಫಲ ಹೊಂದುವನು, ಇದು ಸಾಧು ಸಮ್ಮತವಾದದ್ದು” ಎಂದು ತತ್ವದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದ ಶುಕಮುನಿಯು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪದ್ಮಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹರವಿ, ಆ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಸದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ-“ಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥವುಳ್ಳ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಸರ್ವಭೋಕ್ತೃವಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿದನು, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯೂ ಬಕುಲಾವತಿಯೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಆ ಋಷಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡಿದರು.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಭೋಜನಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಸಮಸ್ತ ಋಷಿಗಳು ಕೋಪವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಭಯಪಡಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ಆಸನಗಳಿಂದ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಶಾಪಾನುಗ್ರಹಶಕ್ತರಾದ ಋಷಿಗಳು ರೋಷವಶದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು,-“ಸರ್ವರೂ ತೃಪ್ತರಾಗಲಿ” ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ ವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮುಖದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಆ ಗಾಳಿಯಿಂದ, ಕಾಮಧೇನುವು ಮನೋಬಯಕೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ವರೂ ತೃಪ್ತರಾದರು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆಹೊತ್ತಿನ ಅಷ್ಟವಿಂ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶುಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನವವಿಂ ಗುರುವಾರ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು, ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಗರುಡವನ್ನು ಆರೋಹಣಮಾಡಿ, ಚತುರಂಗಬಲದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವತ್ತಿನ ಸಂಜೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದರು. ಇತ್ತ ನಾರಾಯಣವೈರದಲ್ಲಿ ಬಂಧುಬಳಗದವರೊಡನೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ಮಂಗಳ ಸ್ನಾನ

ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಷ್ಟು ವರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬಂದ
 ದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು; ಅತನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ಅಲಂಕಾರ
 ಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಶೃಂಗರಿಸಿದ ಗಜದ ಮೇಲೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು,
 ತನ್ನ ಚತುರಂಗಬಲವು, ಪುರೋಹಿತನು, ತಮ್ಮನಾದ ತೋಂಡಮಾನನು,
 ದೇವೇಂದ್ರನು ಇವರೆಲ್ಲರ ಕೂಡ ಹೊರಟು, ಬೀಗರನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಕರೆ
 ತರುವದಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಹೀಗೆ ಸೈನ್ಯದ ಧ್ವಜ,-ಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಚಾಮರ
 ಗಳಿಂದಲೂ, ವ್ಯಜನಗಳಿಂದಲೂ, ಭೇರಿ ದುಂದುಭಿ ವಾದಿತ್ರ ವೊದಲಾದವುಗಳ
 ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ, ನಟ ನರ್ತನ ಸೂತ ಮೊಗಧ ಬಂದಿ ವೊದಲಾದವರ ಸ್ತೋತ್ರ
 ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತರಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲ
 ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಶೋಭಿಸುವ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ರಾಜನು
 ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ದೇವೇಂದ್ರನು ಅವನಿಗೆ-ಗರುಡಾ
 ರೂಢನೂ, ಶ್ರೀತಥತ್ರದಿಂದ ಯುಕ್ತನೂ, ತರುಣನೂ, ಸುಂದರನೂ, ಮನೋ
 ಹರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಆಕಾಶರಾಜನು ತೋರಿಸಿ
 ದನು. ಅತನನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ತನ್ನ ರಥದಿಂದಿಳಿದು, ಪದ್ಮಾವತಿ
 ಯನ್ನೂ, ಪುರೋಹಿತನೇ ವೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
 ಹೊರಟು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ-“ನಾನೇ ಧನ್ಯನು, ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಫಲವಾಯಿತು”
 ಎಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ-“ಪುರು
 ಷೋತ್ತಮನೇ, ಇವನೇ ನೋಡು ಆಕಾಶರಾಜನು; ದೀರ್ಘಬಾಹುಗಳುಳ್ಳವ
 ನಾಗಿಯೂ ಎಲ್ಲರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವವನು ” ಎಂದು ತೋರಿಸಲು, ಶ್ರೀನಿ
 ವಾಸನು ತನ್ನ ಶ್ವಕುರನನ್ನು ನೋಡಿ,- “ನಾರದರೇ, ನಾನು ಧನ್ಯನು, ಯಾಕಂ
 ದರೆ, ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಈ ಆಕಾಶರಾಜನು ಸಂಬಂಧಿಸಿದನು”
 ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಕಾಶರಾಜನು ದ್ವಾರತೋರಣವನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದು
 ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಗಂಧತೈಲದಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸುವನು
 ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಪರಮ ಸುಂದರನಾದ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ
 ಮೋಹಿತಳಾದಳು. ಇತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾದರೂ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ
 ಮೋಹಿತನಾದನು. ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರರು ಮಂದಿಗೆ ತೋರಿದಹಾಗೆ ಕಡೆಗಣ್ಣು
 ನೋಟದಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನಡುನಡುವೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೀಗ ಬೀಗರು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಆಲಿಂಗನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವ ಉತ್ಸವವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಮಸ್ತ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಗರದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾ ದೇವಿಯ ಗುಡಿಯು ಹತ್ತಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತ ನಾಗಿ ವಾಹನದಿಂದಿಳಿದುಬಂದು ದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ—ದೇವಿಯೇ, ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಇತ್ತ ಪದ್ಮಾವತಿಯು—ನನಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನೇ ಪತಿಯನ್ನು ಮಾಡೆಂದು, ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಉಭಯತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ದೀವಟಿಗೆಗಳ ಬೆಳಕು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸ ಹತ್ತಿತು. ಜನರು ವಧೂವರರ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ, ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನೂ ಎರಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೂತ, ಮಾಗಧ, ಬಂದಿಗಳು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಘೋಷಗಳಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವೀಣಾ, ವೇಣು, ಪಣವ, ಆನಕ ದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಾನದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾದ ಗಂಧರ್ವರು ಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಉತ್ಸವದಿಂದ ಆಕಾಶರಾಜನು ವಧೂವರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ನಾರಾಯಣ ಪುರದಲ್ಲಿ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಕದಲೇ ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ, ಅಡಿಕೆಯ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಮಾವಿನತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು; ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದಲೂ, ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಗಳ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಕುಂಕುಮೋದಕಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಬಂಗಾರದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಶೃಂಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ವಧೂವರರು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನೀರಾಜನವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಉತ್ಸವದಿಂದ ಬಂದು ತನಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು; ಮತ್ತು ಅವನ ಬಾಂಧವರೂ ಚತುರಂಗ ಬಲವೂ ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಐದುಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಆಕಾಶರಾಜನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು.

ಆಕಾಶರಾಜನು ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ತೋಂಡಮಾನನು ಬಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದ

ಶ್ರೀನಿವಾಸನು— ತೋಂಡಮಾನನೇ, ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಜನರು, ನಾನು, ನನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು, ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾದೇವಿಯು, ನನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷುಧೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿರುವೆವು; ಆದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನೂ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕಳಿಸು. ಋಷಿಗಳಿಗಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸು; ನನಗೋಸ್ಕರ ಉತ್ತಮವಾದ ಪಕ್ಷಾನ್ನಗಳನ್ನು ಕಳಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ತೋಂಡಮಾನನು— ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಈ ನಮ್ಮ ದೇಹಗಳೂ, ರಾಜ್ಯವೂ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನವೇ ಇರುತ್ತವೆ; ಹೀಗಿದ್ದು ಲೌಕಿಕದೇಹಧಾರಿಯಾದ ನೀನು, ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾಕೆ ಮೋಹಪಡಿಸುತ್ತೀ? ಆದರೂ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ. ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಲುವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಹು ವಿಧವಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನೂ, ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ತೋಂಡಮಾನನು ತಾನೇ ತಂದನು. ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ, ಬಕುಲಾವತಿಗೂ, ಗರುಡ-ಶೇಷರಿಗೂ ಸ್ವತಃ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ದೋಷರಹಿತನಾದರೂ, ಸೌಖ್ಯದಿಂದ ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಶಯನಮಾಡಿದನು.

ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಗಾಗಲು, ದಶವಿೂ ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಶಿಷ್ಠಮುನಿಗಳಿಗೆ— ಪುರೋಹಿತರೇ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ತಾಯಿಯಾದ ಬಕುಲಾವತಿಯು, ಪುರೋಹಿತರಾದ ನೀವು, ಬ್ರಹ್ಮನು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಐದುಮಂದಿ ಉಪವಾಸದಿಂದಿರಬೇಕು; ಇದರಂತೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ರಾಜನು, ರಾಜಪತ್ನಿಯು, ಕನ್ನಿಕೆಯು, ತೋಂಡಮಾನನು, ಪುರೋಹಿತರು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಐದು ಜನರು ಉಪವಾಸದಿಂದಿರಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕುಬೇರನಿಗೆ—ಧನಾಧಿಪನೇ, ನೀನು ಆಕಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯಾವತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳು, ಎನಲು, ಆಗ ಯಕ್ಷರಾಜನಾದ ಕುಬೇರನು, ಆಕಾಶರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ—

ರಾಜನೇ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಗಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವಿವಾಹ ಮುಹೂರ್ತವಿರುವಕಾರಣ ಅಪರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನವು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಲಗ್ನದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದರಂತೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.

ರಾತ್ರಿಯಾಗಲು ಲಗ್ನಮುಹೂರ್ತವು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಕಾಶರಾಜನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಚತುರಂಗಬಲವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನೂ, ತೋಂಡಮಾನನನ್ನೂ, ಪುರೋಹಿತರನ್ನೂ ಮುಂದೆವಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಐರಾವತವೆಂಬ ದೇವೇಂದ್ರನ ಆನೆಯನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿ, ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಜಾಮಾತನನ್ನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವದಕ್ಕೆ ಅವನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆ ಗೃಹವನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಅಯುತ ಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಸ್ತಂಭಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಕರವಾಗುವಂತೆ ಸಭೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಶಿಷ್ಠ, ಗೌತಮ, ಭೃಗು, ಅತ್ರಿ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವೈಖಾನಸ, ದುರ್ಮಾಸ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಗಾಲವ, ದಧೀಚಿ, ಚ್ಯವನ, ಸನಕ, ಸನಂದನ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳು ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿಯೂ, ಜಟಾಮುಕುಟಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತರಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವೆಂಬ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವರಾಗಿಯೂ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರಿಲ್ಲರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪನು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ರತ್ನಗಂಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆತನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ಪುರೋಹಿತನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಭಾದ್ವಾರದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಎದ್ದುನಿಂತು, ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು,—ರಾಜೇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ವೃದ್ಧನೂ ಇದ್ದು, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುವದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಯಾಕೆ ಬಂದೆ ? ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಳಿಸತಕ್ಕದ್ದಿತ್ತು.

ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ಆಕಾಶ ರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಆನಂದಪಟ್ಟು, ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ—ಗುರುಗಳಿಗೆ, ಲಗ್ನಮುಹೂರ್ತವು ಸಮೀಪಿಸಿರುವದು, ವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿರಿ, ಎನಲು, ವಶಿಷ್ಠರು ಧರಣೀದೇವಿಗೆ,—ರಾಜಪತ್ನಿಯೇ, ಅರುಂಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ನಿನ್ನ ಅಳಿಯನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ಎಂದರು. ಧರಣೀದೇವಿಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಎದ್ದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆನಂದಪರವಶಳಾಗಿ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥಳಾದೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಳು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಧರಣೀದೇವಿಗೆ—ಧರಣೀದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೆಯೋ! ಆ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀ! ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಜೋಡೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೊಗಳಿದರು. ಆಗ ಧರಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಸುಗಂಧದ ಚಂದನವನ್ನೂ, ತೈಲಗಳನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿ, ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಆತನನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದಳು.

ಆ ಮೇಲೆ ಪುರೋಹಿತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿದ ಐರಾವತದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಶೇಷ, ಗರುಡ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ವರುಣ, ಯಮ, ಮರುದ್ಧಣಗಳಿಂದಲೂ, ದೇವತಾಪ್ರಿಯರಿಂದಲೂ, ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರ ಮೊದಲಾದವರಿಂದಲೂ, ವಶಿಷ್ಠದಿ ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ರತ್ನತೋರಣಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನ ಪತ್ನಿಯು ದ್ವಾರತೋರಣಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕುಂಕುಮೋದಕಗಳಿಂದ ಕದಲಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಆಗ ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಐರಾವತದಿಂದ ಇಳಿದು, ಆಕಾಶರಾಜನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ರಾಜಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಆ ರಾಜ ಮಂದಿರದ ಅನೇಕ ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಒಂದು ಭವ್ಯವಾದ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಒಂದು ರತ್ನಕೆಚ್ಚಿದ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ

ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಆ ಜಗಲಿಯ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಜಗಲಿಯು ಸುತ್ತುಮುತ್ತ ಸರ್ವ ಭುಜಿಗಳು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನೂ ಧರಣೀದೇವಿಯೂ ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕುಳಿತಿರುವ ವಿವಾಹದ ಜಗಲಿಯ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆಗ ಪುರೋಹಿತನು ಕನ್ಯಾದಾವಾಂಗಭೂತವಾದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಆಕಾಶರಾಜನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ, ಮಧುಪರ್ಕವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. “ ಸಹಸ್ರತೀರ್ಥ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ದೊಡನೆ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಸುವರ್ಣಕುಂಭದಿಂದ ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ವವಿಕ್ರವಾದ ಜಲದಿಂದ, ರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆ ಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತನ್ನ, ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸತೀಪುತ್ರರ ಮೇಲೆಯೂ, ತನ್ನ ಮನೆ, ಭಂಡಾರ, ಗಜಶಾಲೆ, ಅಶ್ವಶಾಲೆಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿ— ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಫಲವಾಯಿತು, ನನ್ನ ಪಿತ್ಯಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ, ಅನೇಕವಾದ ಅಲಂಕಾರ ಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಗುರುಗಳಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಕನ್ಯೆಯ ಗೋತ್ರ, ಪ್ರವರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಮಾಡಿದರು; “ ಅತ್ರಿಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಸುವೀರ ರಾಜನ ಪ್ರಪೌತ್ರಿಯೂ, ಸುಧರ್ಮರಾಜನ ಪೌತ್ರಿಯೂ, ಆಕಾಶರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯೂ ಆದ ಪದ್ಮಾವತಿಯೆಂಬ ಸಾಲಂಕೃತ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಅಂಗೀಕರಿಸು” ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿದನು. ಆಗ ವಶಿಷ್ಠರು ವರನ ಗೋತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರು; “ವಶಿಷ್ಠಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಯಯಾತಿರಾಜನ ಪ್ರಪೌತ್ರನೂ, ಶೂರಸೇನರಾಜನ ಪೌತ್ರನೂ, ವಸುದೇವನ ಪುತ್ರನೂ ಆದ ವೇಂಕಟೇಶನಿಗೆ ಕನಕಾಧರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತಳಾದ “ ಪದ್ಮಾವತಿ”ನಾಮಕ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನಾವು ಗ್ರಹಣಮಾಡುತ್ತೇವೆ,” ಹೀಗೆ ಕನ್ಯಾವರಗಳ ಗೋತ್ರೋಚ್ಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಧೂವರರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರತ್ನಮಯವಾದ ಅಂಶಃಪಟವನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ದೈವಜ್ಞನು “ ಸುಮುಹೂರ್ತ”ವೆಂದು ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕವನ್ನು ಹೇಳುವವನಾದನು.

ಅಗ ಸಮಸ್ತರಾದ ಋಷಿಗಳೂ, ವೇದವೆಗಳೂ “ ತದೇವಲಗ್ನಂ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪದ್ಮಾವತಿಯರ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಎರಚಿದರು.

ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾದಾನಪರಾಯಣನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ಶುದ್ಧಾಂತಃ ಕರಣದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ— “ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಈ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಗ್ರಹಣಮಾಡು” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಧರಣೀದೇವಿಯಿಂದ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ, ಹಾಗು ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ, ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀಯ ಉದಕವನ್ನು ತನ್ನ ಬೊಗಸೆಯೊಳಗಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಕನಕಾಭರಣಗಳಿಂದ ಸಹಿತಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ವಶಿಷ್ಠಋಷಿಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯೊಳಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು— “ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ, ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬಂಧನಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಕರಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಮುತ್ಯೈದೆಯರು— “ ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಮುತ್ಯೈದೆಯಾಗು, ಕಲ್ಯಾಣಕರಳಾಗು, ಬಹು ಪುತ್ರವತಿಯಾಗು ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯಾಗು” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕವಾದ ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಳಿಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು— ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, “ ಜಗಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಬಂಧನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ; ನನ್ನೊಡನೆ ನೀನು ಬಹುಕಾಲಸರ್ವಂತರವಾಗಿ ಜೀವಿಸು” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಮೊಹರುಗಳನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, — ಆಕಾಶರಾಜನೇ, ನೀನು ಮಹಾ ದಾನಶೂರನು, ಮತ್ತು ವಿವಾಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಲ್ಲದೆ,

ವರೋಪಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ [ಅನೇಕವಾದ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಕೊಡು; ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ರಾಜನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಶತಭಾರವುಳ್ಳ ಕಿರೀಟವನ್ನೂ, ಕಾಂಚಿಯನ್ನೂ, ಬಾಹುಪುರಿಗಳನ್ನೂ, ಮನೋಹರವಾದ ನೂಪುರಗಳನ್ನೂ, ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನೂ, ಏಳು ಪದಕಗಳುಳ್ಳ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ, ಭುಜಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ, ಕರ್ಣಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ, ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ರತ್ನ. ಮಾಣಿಕ್ಯ, ವಜ್ರ, ವೈಡೂರ್ಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಘಟಿತವಾದ ಕಂಕಣಗಳನ್ನೂ, ನಾಗಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ, ಹತ್ತು ಉಂಗುರಗಳನ್ನೂ ಬಹುರತ್ನಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕಟಿಸೂತ್ರವನ್ನೂ, ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸುರ್ವಣದ ಭೋಜನಪಾತ್ರೆಯನ್ನೂ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ಅಭರಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರಾದ ವಶಿಷ್ಠರು, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಅಂಜಲಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಲಾಜೆಗಳಿಂದ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ವಿವಾಹವಿಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ರಾಜಪುರೋಹಿತನು ಸರ್ವಮುನಿಗಳ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರತ್ನಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು, ಆ ಮುನಿಗಳು ವೇದಮಂತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ಪದ್ಮಾವತಿಯರ ಮೇಲೆ ರತ್ನಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಎರಚಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು; ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಆಕಳುಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿದನು; ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಎಥೂ-ವರರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಭೋಜನಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ, ಪುರೋಹಿತ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಬಹು ವಿಧವಾದ ಅನ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಭಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಘೃತಕ್ಷೀರಯುಕ್ತವಾದ ಪರಮಾನ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಸೂಪ-ಶಾಕಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆಮತ್ತಿನ ದಿವಸ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಧರಣೀದೇವಿಯು, ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ-ಬಕುಲಾವತಿಯರಿಂದ ಯುಕ್ತಳಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಭೋಜನಮಾಡಿದಳು.

ಆಕಾಶರಾಜನು ಮರುದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಧೂವರರಿಗೆ ಮಂಗಳ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಅಪೂರ್ವಗಳಿಂದಲೂ, ಸೂಪತಾಕಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಹುಮಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಲು, ಘೃತದ ಕಾಲಿವೆಯೂ, ಕ್ಷೀರದ ಕಾಲಿವೆಯೂ, ದಧಿಯ ಕಾಲಿವೆಯೂ ಹರಿದವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸಗಳ ವರೆಗೆ ಭೋಜನೋತ್ಸವವು ನಡೆಯಿತು. ಐದನೇ ದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ವಾಗಲು, ಆಕಾಶರಾಜನು ನಾಗವಲಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ. ದೀವಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಧೂ-ವರರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಕುಲಾವತಿಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಕ್ಷೀರದಿಂದ ಆಕೆಯ ನಾಭಿಯನ್ನು ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಮಾಡಿ, ದುಃಖದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ನಾಭಿಮೂಲವನ್ನು ಘೃತಸಹಿತವಾದ ಕ್ಷೀರದಿಂದ ಮಾರ್ಜನಮಾಡಿ, ಗದ್ಗದಕಂಠವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ರಾಜಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀ ದೇವಿಯು ರೋದನಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆತನ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಸೇಚನಮಾಡಿ, “ಜೀವಂ ರುದಂತಿ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬಹು ಕಷ್ಟವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, — ಜಗನ್ನಾಥನೇ, ನನ್ನಿಂದ ನವಮಾಸಪರಿಯಂತವಾಗಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿಯೂ, ಪಾಲಿತಳಾಗಿಯೂ, ಲಾಲಿತಳಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಈ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಆಧೀನಮಾಡಿರುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು, ಆಗ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೂ ಪರಮದುಃಖವಾಗಿ, ದೀನಮುಖದಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, — “ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಮಂದಭಾಗ್ಯ ನಾಗಿ ನಾನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಹಳ ದಿವಸ ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ. ಎಲಾ ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಭೋಜನಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ರೀಡಾಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹ್ಯಾಗೆ ಇರುವನು?” ಎಂದು ರಾಜನು ದುಃಖಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ತೋಂಡಮಾನನು, ತಾನೂ ದುಃಖಿಸುತ್ತ — ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನು ಹೋದ ಮೇಲೆ ದರಿದ್ರರಾಗಿಯೂ,

ದೀನರಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಭಾಗ್ಯರಾಗಿಯೂ ನಾವು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವದೇ ನಿಶ್ಚಯವು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಎಂದಿಗೂ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ವಸುದಾನನು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಿಂದ ಅಕ್ಕನಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು— ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನು ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಬಾಲಕನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಹಾಗೆ, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಹೋಗುವೆಯಾ? ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆಗ ಆಕಾಶರಾಜನ ಸರ್ವ ಬಂಧುಬಂಧವರಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಪರಮದುಃಖವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಸಹ ದುಃಖವೆನಿಸಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದುಃಖಪಡುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಾದರೂ, ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ತಾನೂ ಲೌಕಿಕಮನುಷ್ಯನಂತೆ ರೋದನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಐರಾವತವನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಸರ್ವವಾದ್ಯಘೋಷಗಳೊಡನೆ ಗ್ರಾಮಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ತನ್ನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಚ್ಛಿಸಿ, ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಆಕಾಶರಾಜನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜನಿಗೂ, ರಾಜಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಗೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಆ ಉಭಯತರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ಪದ್ಮಾವತಿಯರಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಧರಣೀದೇವಿಯು—“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳ ಪರ್ಯಂತವಿದ್ದು ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಉಭಯತರು ಹೋಗಬಹುದು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಧರಣೀದೇವಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ—“ರಾಜನೇ, ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಲ್ಲುವಹಾಗಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಅವಸರದ ಕೆಲಸವದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಈಗಲೇ ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು; ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೊರಡುವದಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಋಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತ

ನಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಆಗ ನಗರಸ್ಥರಾದ ಜನರು ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತರಾಗಿ ಪ್ರಾಕಾರ ಗೋಪುರಗಳನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನೂ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ, —“ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಧನ್ಯಳು ಧನ್ಯಳು. ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುವಳು, ನೋಡಿರಿ” ಎಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ತನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ—ಅಕ್ಕಿಯ ಇನ್ನೂರು ಗೋಣಿಗಳನ್ನೂ, ಹೆಸರಿನ ಮುನ್ನೂರು ಗೋಣಿಗಳನ್ನೂ, ಬಿಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಹೇರುಗಳನ್ನೂ, ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಹಾಲಿನ ಕೊಡಗಳನ್ನೂ, ನೂರು ಮೊಸರಿನ ಕೊಡಗಳನ್ನೂ, ಐದುನೂರು ತುಪ್ಪದಕೊಡಗಳನ್ನೂ, ಇನ್ನೂರು ಹೇರು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನೂ, ಕಂದಮೂಲಫಲಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಎರಡುನೂರು ಮಧುಭಂಡಗಳನ್ನೂ, ದಶಸಹಸ್ರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಆನೆಗಳನ್ನೂ, ಐದು ಸಾವಿರ ಆಕಳುಗಳನ್ನೂ, ಅನೇಕ ದಾಸ-ದಾಸಿಯರನ್ನೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಪರ್ಯಂಕವನ್ನೂ, ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು; ಹಾಗೂ ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಅಳಿಯನನ್ನೂ ಮಗಳನ್ನೂ ಕಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು, ದೂರದ ತನಕ ಬರಲು, ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—ಮಹಾರಾಜನೇ, ನೀನು ಬಹಳ ದೂರಬಂದೆ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾಜನೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಇನ್ನೇನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದದೆ ? ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದೆ; ಆದರೆ ನಿನಗೆ ತಿರುಗಿ ನಾನೇನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಡಬೇಡ; ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಕಾಶರಾಜನು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ವಾದಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನಗೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿರುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ನಾನು ಬೇಡುವದೇನೆಂದರೆ, ಕುಟುಂಬ ಸಹಿತನಾದ ನನಗೇ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು, ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಶ್ವಶುರನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ—ಆಕಾಶರಾಜನೇ, ನಿನಗೆ ಸಾಯುಷ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು; ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಶ್ಯಾಲಕನಾದ ವಸುದಾನನಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಪುತ್ರಗೆ—

ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ನೀನು ಪತಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿ, ಪತಿಯಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರು; ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಕೆಯ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಗದ್ದದ ಕಂಠವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆಕಾಶರಾಜನು ಹೋದಮೇಲೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಯುಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸುವರ್ಣಮುಖರೇ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆರು ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರಿದಾರದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಯುಷಿಗಳಿಗೂ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತಯುಷಿಗಳೂ ದೇವತೆಗಳೂ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೊರಟುಕೊಂಡರು. ಇತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯೂ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕರವೀರ ಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ವರೂ ಹೋದಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮವಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಮನುಷ್ಯಸಂಬಂಧಿಕವಾದ ಭೋಗವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶತಾನಂದಯುಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, — ಜನಕರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಈ ವಿವಾಹಾಧ್ಯಾಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುವ ಮನುಷ್ಯನು ಕೋಟಿ ಸುಖಾಕವಾದ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟುಫಲವು ಬರುವದೋ, ಮತ್ತು ಪೃಥ್ವೀ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟುಫಲವು ಬರುವದೋ, ಅಷ್ಟುಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಿವಾಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡುವನೋ ಅವನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದು. ಈ ಚರಿತ್ರವು ಸರ್ವರಿಗೂ ಶುಭಕರವಾಗಿಯೂ, ಮಂಗಳಪ್ರದವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು.

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ “ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿವಾಹಪ್ರಶಂಸನ”ವೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಮುಗು

೧೩ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜನಕರಾಜನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, - ಸ್ವಾಮಿ ಗುರುಗಳೇ, ವಿವಾಹವು ಆದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಏನು ಮಾಡಿದನು ? ಅದನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಎನಲು, ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು:—

ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆಗ ಸ್ವಾಮಿಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆರುತಿಂಗಳತನಕ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಒಂದು ದಿವಸ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಸುವರ್ಣ ಮುಖರೀ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಪುರದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಕಂಡಳು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಆತನಿಂದ ಆ ದೂತನಿಗೆ—“ ದೂತನೇ, ನೀನು ಏನು ಕಾರಣ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿರುವೆ ? ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜನು, ಅಥವಾ ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ವಸುದಾನನು, ಇಲ್ಲವೆ ತೋರಿದ ಮಾನನು ಕಳುಹಿದನೋ ಏನು, ಹೇಳು. ಇದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳೂ, ಕಕ್ಕನಾದ ತೋಂಡಮಾನನೂ, ತಮ್ಮನಾದ ವಸುದಾನನೂ ಮೊದಲಾದವರು ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿದ್ದಾರೆಯೋ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೇಳು, ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ದೂತನು ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತಂದು—“ ತಾಯಿಯೇ, ಏನು ಹೇಳಲಿ ? ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ಅಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿ ತೀರ ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನೂ ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ದೂತನ ಮುಖದಿಂದ ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಕ್ಷಣವೇ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಯುಷಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಯು ಆಕೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ದೂತನು ಹೇಳಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಪ್ರಾಕೃತಮನುಷ್ಯನಂತೆ ದುಃಖವನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿ, ಲೋಪಾಮುದ್ರೆಗೆ—“ಅಗಸ್ತ್ಯಪತ್ನಿಯೇ, ನನಗೆ ಮಹತ್ ಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಹಾ! ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ಎಲ್ಲಿಗೆ

ಹೋಗಲಿ ? ” ಎಂದು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, --
 ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳೇ, ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸವೇ ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದಲೂ, ಬಕುಲಾವತಿ
 ದೇವಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಿತನಾಗಿ ನಾನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ;
 ನೀವು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಬರಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆ
 ಹೊತ್ತಿನ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದನು.
 ಆಗ ನಗರದ್ವಾರದಲ್ಲಿರುವ ದ್ವಾರಪಾಲಕರನ್ನು ಆಕಾಶರಾಜನ ವಿಷಯವಾಗಿ
 ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಅವನು ಹಾಗೇ ರಾಜಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಎಲ್ಲರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ
 ರಾಜನು ಮಲಗಿರುವ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡಲು, ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ವಾಸಮಾತ್ರವುಳ್ಳ
 ವನಾಗಿ ದರ್ಭಶಯ್ಯೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಆಕಾಶರಾಜನನ್ನು ಕಂಡನು.
 ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆತನ ಹತ್ತರ ಬಂದು, ಆತನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖ
 ವನ್ನೂ, ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಲಲಾಟವನ್ನೂ, ಉದರದಲ್ಲಿ ಉದರವನ್ನೂ ಇಟ್ಟು, ಆ
 ರಾಜನಿಗೆ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಂಗಸಂಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಮೇಲೆ ದುಃಖ
 ದಿಂದ, - ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನೂ, ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ
 ತೋಂಡಮಾನನನ್ನೂ, ಸಕಲ ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ?
 ಮಾತಾ-ಪಿತೃವಿಹೀನನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಜನಕನಂತೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ?
 ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನೂ, ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನೂ ಯಾರು
 ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ? ಈ ಬಾಲಕನಾದ ವಸುದಾನನ ಗತಿಯೇನು ? ರಾಜನೇ,
 ಅನಾಥನಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸರ್ವಧಾ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ ಕುಡಿಯಾ ? ಹಾಯ್ !
 ಹಾಯ್ !! ರಾಜನೇ, ನೀನು ಪೃತನಾದ ಮೇಲೆ ಈ ನಿನ್ನ ಮನೋಹರವಾದ
 ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಹಾಕಲಿ ? ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ
 ನನಗೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವೆಯಾ ? ಇಲ್ಲಿಂದ
 ನಾವು ಹೋಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀನು ಬೇಡಬೇಡವೆಂದರೂ ಕೇಳದೆ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು
 ವಿೂರಿ ನಾವು ಹೊರಟುಹೋದೆವು. ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು
 ಗಳು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಶ್ವಶೂರನೇ, ಮಹಾಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಈ
 ತೋಂಡಮಾನರಾಜನು ನಿನ್ನ ದುಃಖದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವನು
 ನೋಡು, ಜೀಗನೆ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು. ಈಗಲೇ ನೀನು ಹೋದರೆ
 ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೇನು ? ಎಂದು ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ರೀತಿಯಂತೆ

ಜನರಿಗೆ ವಿಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆತನ ದುಃಖದಿಂದ, ವೈರಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಪರಮದುಃಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅವರೂ ಶೋಕಮಾಡುತ್ತಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಋಷಿಗಳು—“ ರಾಜನೇ ಏಳು, ಯಾಕೆ ಮಲಗಿರುವೆ ? ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಜಾಮಾತನು ಬಂದಿರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಎದುಗೊಂಡು ಕರಿತರುವದಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವದಿಲ್ಲವೆ ? ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಪಾರಿತೋಷಕವನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲವೆ ? ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಯು ಗಜಗಳನ್ನೂ, ಅಶ್ವಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುತ್ತಾಳಲ್ಲ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡು ” ಎಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರು ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರಲು, ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿ ಆತನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಕಂಡು— ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ತೋಡಮಾನನನ್ನೂ ಪುತ್ರನಾದ ವಸುದಾನನನ್ನೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಉಭಯತರನ್ನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ— “ ಭಾರ್ಯೆಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನೀನೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಾ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಿವ್ಯವಾದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಗಮಿಸಿದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶರಾಜನ ಶವವನ್ನು ವಶಿಷ್ಠ, ಗೌತಮ, ಅತ್ರಿ, ಭರದ್ವಾಜರೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಋಷಿಗಳು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಚಿತಿಯಮೇಲಿಟ್ಟು ವಿಧಿಯುಕ್ತವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅದೇ ಚಿತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಕಾಶರಾಜನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಸಹಗಮನವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರನೇ ದಿವಸವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು, ಪುತ್ರನಾದ ವಸುದಾನನು ತಂದೆಯ ಮಾಸಿಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗೌತಮ, ವಾಮದೇವ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಭೃಗು, ಪರಾಶರ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ, ಜಾಬಾಲಿ, ಶುನಃಶೇಫ, ಕೋಹಲ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅನ್ನದಿಂದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಪುನಃ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಅತಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಹೋದಮೇಲೆ, ತೋಂಡಮಾನರಾಜನಿಗೂ, ವಸು ದಾನನಿಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಕಲಹವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.— ಜೈಷ್ಠಭ್ರಾ ತೃವು ಮೃತನಾದ ಮೇಲೆ ಕನಿಷ್ಠ ಭ್ರಾತೃವಾದ ನನಗೇ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವು ಸಿಗ ಬೇಕೆಂದು ತೋಂಡಮಾನನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದನು. ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ರಾಜ್ಯವು ನನ್ನದೇ ಇರುತ್ತದೆಂದು ವಸು ದಾನನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಹತ್ತಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೂ ವಸುದಾ ನನಿಗೂ ಕಲಹವು ಹುಟ್ಟಲು, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮತಮ್ಮೊಳಗೆ— “ಯುದ್ಧ ದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಜಯವಂತರಾಗುವರೋ ಅವರೇ ಸಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥರು” ಎಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಜಯಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಾದ ಆ ಉಭಯ ತರೂ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರು. ತೋಂಡಮಾನನು ನಾನಾವಿಧವಾದ ದೇಶಗ ಳಿಂದ ಕಿರಾತರನ್ನೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಮದರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ ಕರೆಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತೋಂಡಮಾನನು ಎರಡಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದನು. ಇತ್ತ ವಸುದಾನನಾದರೂ ಎರಡಕ್ಷೋಹಿಣೀ ದಳವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದನು. ತೋಂಡ ಮಾನನೂ, ವಸುದಾನನೂ ನಾರಾಯಣಪುರದ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ರಣಭೂಮಿ ಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಹೋದರು.

ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬಂದಿರುವ ತೋಂಡಮಾನನನ್ನೂ, ವಸುದಾನನನ್ನೂ ಕಂಡು, ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಸನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೂಡಿಸಿದನು. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ವಸುದಾನನಿಗೆ—ಗುರುಪ್ರಿಯನಾದ ವಿಷ್ಣುಕ್ಲೇಶನೇ, ನೀನು ಬಂದದ್ದು ನನ್ನ ದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿಯೋ ? ನಿನ್ನ ಭಗಿನಿ ಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ನೋಡುವದರ ಸಲುವಾಗಿಯೋ ? ಎಲೈ ಆರ್ಯನಾಡೆ ತೋಂಡಮಾನನೇ, ನೀನು ಈಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಯಾಕೆ ಬಂದೆ ? ಅದರ ಕಾರಣ ವನ್ನು ಹೇಳಿನಲು, ಆಗ ವಸುದಾನನು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಈ ಕನಿಷ್ಠ ಜನಕನಾದ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೂ, ನನಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ರುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡು. ನಾನು ಬಲಹೀನನೂ, ಬಾಲಕನೂ, ಸಹಾಯರಹಿತನೂ ಇರುವೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡ ಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ನನಗೆ ನೀನು ಅನುಕೂಲನಾಗು, ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ತೋಡಮಾನನು—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಜಗದೀಶನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವು ಯಾವದೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡು, ನಾನು ವಿಶೇಷ ವಿಸ್ತೇಷವನ್ನು ಹೇಳಲಿ ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು—“ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ತೋಡಮಾನನೇ, ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದು ಉಭಯ ತರೂ ನನ್ನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಿರಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು?” ಎಂದು ನುಡಿದು, ಕೂಡಲೆ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ—“ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ, ಈಗ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟತರವಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದೊದಗಿರುವದು; ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನೂ, ನಿಮ್ಮ ಕನಿಷ್ಠ ಜನಕನಾದ ತೋಡಮಾನನೂ ರಾಜ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಕಲಹವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಉಭಯತರೂ ನನ್ನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವರು; ಆದರೆ ಆ ಉಭಯತರಲಿ ನಾನು ಯಾರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದು ತಿಳಿಯಲೇಲ್ಲದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಈಗ ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಹೇಳು” ಎಂದನು. ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು—ಪತಿಯೇ, ಧರ್ಮಧರ್ಮಗಳು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರವರನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವತ್ಸಿಗಳು ಸಹ ಧರ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳುವರು, ನೀನಾವರೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಧಾರಭೂತನಾದವನು. ಅಂದಮೇಲೆ ನೀನು ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವದು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವೋ, ಅದನ್ನೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ವಸುದಾನನು ಬಾಲಕನು, ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಲ್ಲದವನು, ಧನರಹಿತನು, ಶಕ್ತಿಹೀನನು; ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನೀನು ವಸುದಾನನ ಸಂರಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವದು; ತೋಡಮಾನನು ಪರಾಕ್ರಮಿಯು, ಧನವಂತನು, ವಸುದಾನನಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವವನು. ತೋಡಮಾನನು ಸರ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಿದ್ದರೂ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣವನಾದ ವಸುದಾನನ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ನೀನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಮಾಡು” ಎಂದಳು.

ಪದ್ಮಾವತಿಯ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಬಾಲಕನಾದ ವಸುದಾನನಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಹೊರಗೆ ಬಂದು ತೋಡಮಾನನಿಗೆ—ತೋಡಮಾನನೇ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನಗೆ

ಸರಿಯಾಗಿರುವಿರಿ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಾನು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದೂ ಯೋಗ್ಯವು; ಈ ನನ್ನ ಆಯುಧಗಳಾದ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳು; ವಸುದಾನನ ಕಡೆಗೆ ನಾನೇ ಸ್ವತಃ ಇರುವೆನು; ಎಂದು ಆ ಉಭಯತರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ತನ್ನ ಆಯುಧಗಳಾದ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಒಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು, ಶತ್ರುಗಳನ್ನಾದ ವಸುದಾನನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ನಾರಾಯಣಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೌರವ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧವಾಯಿತೋ, ಹಾಗೆ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೂ ವಸುದಾನನಿಗೂ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು; ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ದಶಿಮಿಯ ದಿವಸ ಉಭಯತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾ ಘೋರವಾದ ರಣಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯು, ಶೂರರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹನಾದಾದಿ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ, ಭೇರಿ, ಶಂಖ, ದುಂದುಭಿ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯ ಘೋಷಗಳಿಂದಲೂ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಖಣಖಣಾಟಗಳಿಂದಲೂ, ಗಜಾಶ್ವಗಳ ಮಹಾ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವ್ಯೂಹ;-ಗೃಧ್ರ, ವ್ರಾಹ್ಮಣಗಳನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಿರುವ ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಉಭಯ ಸೈನ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇನನೂ ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯಲು, ತೋಂಡಮಾನನಾದರೂ ಕೋಪಿಷ್ಠನಾಗಿ ಇವನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆದು ನೋಯಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಸರ್ವಜನರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವಂತೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕೃತಿಯಾದ ಐದು ಸಹಸ್ರ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಎಸೆದನು. ಆ ಶೂರನು ಮತ್ತೆ ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ವಸುದಾನನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ನಾಲ್ಕು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆತನ ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ಒಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಸರಥಿಯನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಆತನ ಭಕ್ತವನ್ನೂ, ಮತ್ತೆ ಐದು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅವನ ರಥವನ್ನೂ ಭಗ್ನಮಾಡಿದನು. ಆಗ ವಸುದಾನನು ತನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆ ಮೇಲೆ ತೋಂಡಮಾನನು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾ

ಸನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಚಕ್ರದಿಂದೆಸೆದನು. ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ತೊಂಡಮಾನನ ಅದೇ ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಕುದುರೆಯು ಸಹ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ವಿಡಂಬನವನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮೂರ್ಛಿಹೊಂದಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕಾರವನ್ನೇರಿ ರಣರಂಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು, ತನ್ನ ಪತಿಯು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಅಗಸ್ತ್ಯಮುಷಿಗೆ—ಅಗಸ್ತ್ಯಮುಷಿಯೇ, ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪತಿಯು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಭ್ರಾಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ? ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅಗ ಕುಂಭಸಂಭವನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನು—ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ, ಅವನು ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ಅಸಕ್ತನಾಗಿರುವನಲ್ಲದೆ, ಪರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವನೂ ಹಣಕೆ ಸಹ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಇಕೋ ನೋಡು ! ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬರೂ ನೋಡಲೊಲ್ಲರು ! ರಣೋತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನರಾದ ಶೂರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೌತುಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವರು. ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಚಿಂತಿಸಲೊಲ್ಲನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಹಿತಚಿಂತಕಳು ನೀನೇ ಆಗಿರುವವರಿಂದ, ಬೇಗನೆ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಆಕಾಶರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯೇ, ಸ್ತ್ರೀಯಿಗೆ ಪತಿಭಕ್ತಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮವು; ಆದ್ದರಿಂದ ಪತಿಯ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸು; ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಆ ಉಭಯತರಿಗೂ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುವದು ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ; ಕಲಹದಿಂದ ಬಹಳ ಅನರ್ಥಗಳಾಗುವವು. ತೊಂಡಮಾನನು, ವಸುದಾನನು ಇವುಬ್ಬರೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯರಾಗಿರುವರು; ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯ ಕೂಡ ಆಂದೋಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ

ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಶೀತಳೋದಕದಿಂದ ಮಾರ್ಜನಮಾಡಿ, ಬೀಸಣಿಕೆಯಿಂದ ಗಾಳಿಹಾಕಿ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ-ಪತಿಯೇ, ಮೂರ್ಛೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಣಭೂಮಿಯಿಂದ ಏಳು ಎನಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತದವರೆಗೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿಡಂಬನವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದು, ಅನಂತರ ಎಚ್ಚತ್ತವನಂತೆ ತೋರಿಸಿ ಎದ್ದು, ದಶದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕಿ, ಮಹಾಕೋಪದಿಂದ-ಪದ್ಮಾವತಿಯೇ, ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೆಲಸವೇನದೆ? ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನೇ, ಬೇಗನೆ ಈಕೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಆ ಋಷಿಯು-ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಡ; ಈ ಪದ್ಮಾವತಿಯು, ನೀನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆಹೊಂದಿದ್ದನ್ನೂ, ತನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಪರಾಜಯವಾದದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಶೋಕಪಡುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವಳು; ತೊಂಡಮಾನನಿಗೂ, ವಸುದಾನನಿಗೂ ನಡೆದ ಕಲಹವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಆ ಉಭಯತರಗೂ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ ಬಂದಿರುವಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಉಭಯತರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಯ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತನಾಗಿ ಆ ಋಷಿಗೆ-ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನೇ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬರುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ; ಇದಂತಿರಲಿ! ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವೆಯಲ್ಲ, ಇದೆಂದಿಗೂ ಆಗದಮಾತು; ಯಾಕಂದರೆ-ಈಗ ನನಗೆ ಬಂದ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ತೊಂಡಮಾನನನ್ನೂ ಆತನ ಪುತ್ರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನೂ ಸಂಹಾರಮಾಡಿ ವಸುದಾನನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಭಯದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು-ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಭಯಂಕರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶಾಂತನಾಗಿ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ನಿನ್ನ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ನೋಡು. ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಾಶಕರವಾದ ಈ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ತೊಂಡಮಾನನು, ವಸುದಾನನು ಈ ಉಭಯತರೂ, ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದಾಹ್ಯಸ್ಥರು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಮೇಲೆ ದಯವನ್ನು

ಮಾಡಿ, ಆ ಉಭಯತರಗೂ ರಾಜ್ಯಕೋಶಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ ಕೊಡು, ಅದರಿಂದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರೇಮವಾಗುವದು; ಮತ್ತು ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನಿಗಾದರೂ ಪ್ರೇಮವಾಗಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು-ಪ್ರಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳುವದು ಯುಕ್ತವಾದದ್ದಲ್ಲ, ನಿನಗೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮವು ತಿಳಿಯದು, ಅದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗು. ಇವತ್ತಿನ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಸಹಿತನಾದ ತೋಂಡಮಾನನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಧರಣಿಗೆ ಇಳಿಸು ತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತು ನನ್ನ ಶ್ಯಾಲಕನಾದ ವಸುದಾನನಿಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಂಶಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ, ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗದಗದನೆ ನಡುಗಿ, ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ-“ಸ್ವಾಮಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳೇ, ನೀವೇ ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಕೋಪವನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ರಣರಂಗದಿಂದ ತಿರುಗಿಸ ಬೇಕು ” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ- “ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ಶಾಂತಮಾಡು; ಉಭಯತರು ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದ ಭಕ್ತರಿರುವರು; ಇದಲ್ಲದೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯಾದರೂ ತನ್ನ ಕನಿಷ್ಠ ಜನಕನಾದ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ಅಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ; ಅದ್ದರಿಂದ ಆ ಉಭಯತರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಕೋಶಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಡು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ತೋಂಡಮಾನನನ್ನೂ ವಸುದಾನನನ್ನೂ ಕರೆಕಳುಹಿ, ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ- “ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳು ” ಎನಲು ತೋಂಡಮಾನನು-“ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ; ನೀನು ನಮಗೆ ಗತಿಪ್ರದಾಯಕನು, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವದೇ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವು ” ಎಂದು ನುಡಿದನು, ಆಗ ವಸುದಾನನಿಗೆ-ಶ್ಯಾಲಕನೇ. ಈಗ ನಿನ್ನ ಭಗನಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು, ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಾಶಕರವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಕನಿಷ್ಠ ಜನಕನಾದ ತೋಂಡಮಾನನ ಸಂಗಡ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಅವಕಾಶವು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸು ” ಎನಲು, ವಸುದಾನನು- ‘ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಾವು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಶಾಸನದಂತೆಯೇ ನಡೆದು

ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು ಹ್ಯಾಗಿರುವದೋ ಅದರಂತೆ ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಉಭಯತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು, ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ರಥ, ಗಜ, ಅಶ್ವ ಸಹಿತವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ, ಕೋಶವನ್ನೂ, ದುರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ನಗರಗಳನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಹಾಗೂ ತೋಂಡಮಾನ-ವಸುದಾನರಿಗೆ “ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮರಣವನ್ನಿಚ್ಛಿಸಿದ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಹದಿನಾರನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಲುವಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ೩೨ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪಾರಿತೋಷಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡದೇಶದಲ್ಲಿ ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ನಾರಾಯಣಪುರದ ಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲೆ ವಸುದಾನನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು ಅನಂತರ ತೋಂಡಮಾನನ ಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ, ವಸುದಾನನ ಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ ಭೋಜನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅವರಿಬ್ಬರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಕೊಂಡು ಪದ್ಮಾವತಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಹೊರಟು ಅಗಸ್ತ್ಯಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದನು. ಜನಕರಾಜನೇ, ಈ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳುವರೋ, ಅಥವಾ ಯಾರು ಕೇಳುವರೋ, ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವನು.

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ “ತೋಂಡಮಾನ ಯುದ್ಧಪ್ರಶಂಸನ”ವೆಂಬ ಹದಿನೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು. ॥

೧೪ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜನಕರಾಜನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ,—ಶತಾನಂದ ಋಷಿಗಳೇ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೂ, ತೋಂಡಮಾನರಾಜನೂ ಏನು ಮಾಡಿದರು ? ಅದರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳದೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು, ಆಗ ಶತಾನಂದರು ಹೇಳ ತೊಡಗಿದರು,—

ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ತೊಂಡಮಾನನು ಒಬ್ಬನೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ಅವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೊಂಡಮಾನನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು “ರಾಜನೇ, ಈಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದಕಾರಣವೇನು” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ತೊಂಡಮಾನನು... “ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದ ಹೊರತು ನನಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನೀನು ಸುರಾಧ್ಯಕ್ಷನೆಂತಲೂ, ವೇದವೇದ್ಯನೆಂತಲೂ, ಹೇಳುವರು; ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನು. ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ ಅಚ್ಯುತನೇ, ಪುರಾಣಪುರುಷನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನೀನು ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾದರೂ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯಶರೀರವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಖಾಲಿ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತನಾಗಿರುವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವರು; ನೀನು ಜಗತ್ತನ್ನು ವಿಕಾರಣವ ಮಾಡುವೆ, ಅದು ಉದಕಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಜೀವಕೋಟಿಯನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಜರದದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ; ಮತ್ತು ಅಗ ವಿಭ್ರಮವುಳ್ಳ ಸಹಸ್ರ ಶರಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸಹಸ್ರ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು. ನಿನ್ನ ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ಊರು (ತೊಡೆ)ಗಳಿಂದ ವೈಶ್ಯರೂ, ಪಾದಗಳಿಂದ ಶೂದ್ರರೂ ಉತ್ಪನ್ನರಾದರು; ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವು; ಅಂತಃ ಸೃಷ್ಟಿಕರನೂ, ಬಹಿಃಸೃಷ್ಟಿಕರನೂ ನೀನೇ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಉದರದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ದೇವನೇ ರಮಾಪತಿಯೇ, ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯೇ, ಶಾಂತನೇ, ಅಮೃತಕರ್ಮನೇ, ಅಪ್ರಾಕೃತಶರೀರನೇ, ಆನಂತಮೂರ್ತಿಯೇ. ಅನಂತಶೀರ್ಷನೇ, ಅನಂತಬಾಹುವೇ, ಅನಂತನಾಮನೇ, ಹೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಶೇಷಗಿರಿಶನೇ, ಪನ್ನಗಾಚಲವಾಸಿಯೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.” ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೊಂಡದೇಶಾಧಿಪನಾದ ತೊಂಡರಾಜನು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಭಜಿಸುವರೋ, ಅವರಿಗೆ ಸಾಯುಜ್ಯಪದವಿಯು

‘ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯ ತೃಪ್ತಿ ಕರವಾಗಿದೆ.’ — ಪುಸ್ತಕಪ್ರಪಂಚ

No. L- Dis. A 5—813/47—48, 30—8—47

ರೆವಿನ್ಯೂ ಕಮಿಷನ್ನರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳ ಪುಸ್ತಕಭಂಡಾರಗಳಿಗೂ ಮಂಜೂರಾಗಿದೆ.

T.B.C. 43/47-48-25 Nov 47 ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಹೈ, ಮಿಡಲ್, ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲುಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರಾಗಿದೆ.

೩. ಸುವರ್ಣ ಸಂಪುಟ—(ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ) ಲೇಖಕರು : ಎಚ್. ದೇವೀರಪ್ಪ ಎಂ.ಎ. ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂದಿರ, ಮೈಸೂರು. ಬೆಲೆ ೧-೮-೦

ಕಥಾವಲ್ಲರಿ-ಲೇಖಕರು: ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯ ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್) ಪುಟಗಳು viii + ೧೪೪ ಬೆಲೆ ೧-೮-೦.

‘ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹಗಳು ಉನ್ನತಮಟ್ಟದವುಗಳಾಗಿವೆ.’ — ತಾಯಿನಾಡು

‘ಶೈಲಿ ಸುಲಭವಾದ ಹೊಸ ಕನ್ನಡ ನಿರೂಪಣೆ ಸರಸವಾಗಿದೆ. ವಿಷಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ತಿರುಳಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥವು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾಗಿದೆ’ — ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ

೭ ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕು-ಲೇಖಕರು: ಎಚ್. ದೇವೀರಪ್ಪ ಎಂ.ಎ. ಪುಟ ೧೩೪ ಬೆಲೆ ೧-೮-೦ ಮಾರಾಟಗಾರರು: ಎಚ್. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ ಆಂಡ್ ಸನ್ಸ್, ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಮೈಸೂರು.

೮ ಸಫಾಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ—ಸಂಪಾದಕರು: ಎಚ್.ಎಂ. ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಎಂ.ಎ., ಟಿ.ಎಸ್. ಶಾಮರಾವ್ ಬಿ.ಎ. (ಆನರ್ಸ್) ಡಿ.ವಿ. ಶೇಷಗಿರರಾವ್ ಬಿ.ಎ. ಬೆಲೆ ೨ ೦-೦

೯ ಲಕೀಲಕ್ಷ್ಮಿನ್ ನಾಟಕಕಾರರು: ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಬೆಲೆ-೧೮-೦ ೧೦ ಭಾರತದ ಜನತೆ—ಲೇಖಕರು: ಜಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಎಂ.ಎ. ಬೆಲೆ ೦-೮-೦

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಮಹಾಕವಿಯ

ಮಹಾಭಾರತ ಸಂಗ್ರಹ

(೧) ಆದಿಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ (೨) ಸಭಾಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ

(೩) ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ

ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ

ಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾಸರಣಿ ಕೆಡದಂತೆ, ಒಟ್ಟು ಕಥೆಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ, ಪಾತ್ರನಿರೂಪಣೆಗೆ, ಭಂಗಬಾರದಂತೆ, ಅವಶ್ಯವಾದ ವರ್ಣನೆಯ, ವಿವರಣೆ ಸಾರ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದಂತೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ, ಆತನ ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ, ಲೋಪಬಾರದಂತೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿ ಕಾವ ವಿಚಾರ, ಪರ್ವದ ಕಥೆ, ಕಾವ್ಯದ ವಿಮರ್ಶೆ—ಇವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದೀರ್ಘ ಪೀಠಿಕೆಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶಬ್ದಕೋಶವೂ ಉಂಟು. ಪುಲಸ್ತ್ಯೇಪು ಅಷ್ಟಪತ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ, ಕಿರಿದಾಗಿ ಬಿಳಿಯ ಹೊಳಪು ಕಾಗದ ಮೇಲೆ ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಭಾರತ ವಾಚನಕಾರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಚಕರಿಗೂ ಇವು ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಉತ್ತಮ ಮುದ್ರಣ ಪ್ರತಿಗಳು ದೊರಕಬೇಕೆಂದೆಯನ್ನು ಈ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿವಾರಿಸುತ್ತವೆ.

ಇವು ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿವೆ;

ಅರಣ್ಯಪರ್ವ : ವಿರಾಟಪರ್ವ

ಎಚ್. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ ಅಂಡ್ ಸನ್ಸ್,
ನೂರಡಿ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು

ಇರುವ ಮಹೋನ್ನತ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಆ ಗಿರಿಯನ್ನು, ವಿರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸೋಪಾನಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ನಡನಡುವೆ ಮಂಟಪಗಳನ್ನೂ, ಕೂಪಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಸಿ ಬಳಿಕ ತೋಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸವಿೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, —“ಸ್ವಾಮಿ ಜಗನ್ನಾಥನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಸಿರುವೆನು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು—ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ತುಷ್ಟನಾದೆನು. ಆವಶ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ವೈಖಾನಸ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಕರೆಸಿ, ಅವರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ, ದಶದಿಕ್ಪುಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ವಾಕ್ಯಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇದಘೋಷಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ತುತಿ ಪಾಠಕರ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯೊಡನೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡಮಾನನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಬಹು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಆ ಮಂದಿರವು ಆನಂದವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ “ಆನಂದ ನಿಲಯ”ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪದ್ಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಶುಖ-ಚಕ್ರಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಂದ “ಇದೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವು, ಇದೇ ವೈಕುಂಠಸದವು” ಎಂಬದಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿತವಾದ ಪಾದಪದ್ಮಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಗತಿಪ್ರದನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದವರ ಸಂಸಾರಸಂಬಂಧವಾದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವನಾಗಿಯೂ ರಮಾಪತಿಯಾದ ವೇಂಕಟೇಶನು ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವನು. ಕೇಳೈ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪರಮಪವಿತ್ರವಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ, ಮಂಗಳದಾಯಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಹೀಗೆ ಲೋಕೋತ್ತರವಾಗಿರುವದು.

|| ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶನಾಹಾತ್ಮ್ಯಾದಲ್ಲಿ 'ತೋಂಡಮಾನ ನೃಪ-ನಿರ್ಮಿತ-ನನೀನ-ಮಂದಿರ-ಪ್ರವೇಶಾದಿ-ಕಥನ'ವೆಂಬ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

೧೫ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಚತುರ್ಮುಖನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಎರಡು ನಂದಾದೀಪಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ—“ ಸ್ವಾಮಿ ಜಗತ್ಪತಿಯೇ, ಈ ಎರಡು ನಂದಾದೀಪಗಳು ಕಲಿಯುಗವು ಮುಗಿಯುವ ಪರಿಯಂತರವಾಗಿ ಇರಬೇಕು ” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು,—ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಈ ನನ್ನ ಮಂದಿರವು ಎಷ್ಟು ವತನವಾಗುವದೋ ? ಮತ್ತು ಎಂದು ಈ ದೀಪಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುವವೋ ? ಅವತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಅವತಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ, ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು — ಲೋಕಪಿತಾಮಹನೇ, ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಪ್ರಾಂಭಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ವಾಹನಸಹಿತವಾಗಿ ರಥ ಪರ್ಯಂತ ನನ್ನ ಶುಕ್ಲವವನ್ನು ಮಾಡು; ಇವಲ್ಲದೆ ವೇದದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ನನಗೆ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನೈವೇದ್ಯವು ಮಾಡಲ್ಪಡಲಿ; ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಕರೆಕಳುಹಿ ಅವನಿಗೆ—“ತೋಂಡಮಾನನೇ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸು, ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು; ಮತ್ತು ಭಕ್ತಗಳನ್ನೂ, ಚಾಮರಗಳನ್ನೂ, ವ್ಯಜನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನನ್ನು ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವಾಹನಗಳನ್ನೂ, ರಥ,—ಭಕ್ತ—ಚಾಮರ—ವ್ಯಜನಗಳನ್ನೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದನು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ—“ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ವಾಹನಗಳೂ ರಥಗಳೂ ಸಿದ್ಧವಾದವು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಶುಕ್ಲವವನ್ನು ಮಾಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಿಂದ ರಾಜರನ್ನು ಕರೆಯಿಸು," ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ತೊಂಡೆ-
ಮಾನನು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಉತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ
ದೂತರ ಸಂಗಡ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಅವನ ಶಾಸನದಂತೆ ಅಂಗ-
ವಂಗ, ಕಳಿಂಗ, ಪೌಗಂಡ, ಕಾಶಿಕ, ಕಾಂಭೋಜ, ಕೇರಳ, ವಿರಾಟ, ಕುರುಚಾಂ-
ಗಲ, ಬರ್ಬರ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಚೈದ್ಯ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಸಿಂಧು ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳ ರಾಜರು
ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಸಹಿತವಾಗಿ ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕೆಲವರು ಯಾನಾ-
ರೂಢರಾಗಿ, ಕೆಲವರು ರಜಾರೂಢರಾಗಿ, ಹಲವರು ಅಶ್ವಾರೂಢರಾಗಿ,
ಕೆಲವರು ಪಾದಚಾರಿಗಳಾಗಿ, ಬಂದರು; ಹಾಗು ಬ್ರಹ್ಮ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ-
ಶೂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಜಾತಿಯವರೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನಲ್ಲಿ
ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಜನರು ಉತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೆಲವರು ಕ್ಷೀರಪ್ರಾಶನ-
ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಕೆಲವರು ನಿರಾಹಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಹಲವರು ಧಾರಣೆ
ಪರಣಿಯ ವ್ರತಸ್ಥರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬಂದೂಕು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ
ಪರಮಭಕ್ತರು ಧನಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ
ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಆಗ ಸೂರ್ಯನು ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಾಲದ-
ದ್ವಿತೀಯೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಂಥ ಸಮಸ್ತ ರಾಜರಿಂದಲೂ, ಮುನಿ-
ಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ವೈಖಾನಸ ಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಧ್ವಜಾ-
ರೋಹಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ, ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು.
ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮನು ನರಯಾನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ-ಸ್ವಾಮಿಯೇ-
ನರಯಾನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಮಂದಿರದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು— ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ; ಆದರೆ
ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನೀನು ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವೇದಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಮರೆತಿರ-
ಬಹುದು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಎನಲು, ಅದನ್ನು
ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತಾಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಎಲ್ಲಿ ಮರೆಯುವದೋ ಏನೋ ?
ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ-
ಮರೆಯಿತು; ಆದರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆ-
ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು
ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದನು.

ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ-ಉತ್ಸವ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ಉಗ್ರಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿ, ಸರ್ವಾಧಿಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ಲೇಖಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಗಳೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು. ಆ ಆ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನೇ ಅಭಿಮಾನದೇವತೆಯಾಗಿ, ಆ ಆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವನು. ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕಾರ್ಯವೂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೇ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಗುಡೋದನ, ತಿಲೋದನ, ಪರಮಾನ್ನ, ಮುದ್ದಾನ್ನ, ಮೂಷಾನ್ನ, ದಧ್ಯೋದನ, ಗುಡಯುಕ್ತವಾದ ಅನ್ನಾಸ, ತಿಲಾಪೂಪ, ಮಾಷಾ ಪೂಪ, ಮೋದಕ ಮೊದಲಾದ ಷಡ್ವಿಧಾನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದು ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ,— ಧ್ವಜಾರೋಹಣದ ಪೂರ್ವದಿವಸದ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ-ಶೇಷ-ಗರುಡರೇ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ವಲ್ಮೀಕಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಗಿದು, ಆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡು, ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು, ಆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮರುದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ನರಯಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು; ಮತ್ತು ಅವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಯನನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಶೇಷವಾಹನ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ತೃತೀಯೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಸಿಂಹವಾಹನವು; ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೌಕ್ತಿಕ ಮಂಟಪವು. ಚತುರ್ಥಿ ದಿವಸ ಮೊದಲಿನ ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭೂವಾಲವಾಹನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಪಂಚಮಿ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಯಾನವು ಆದ್ಯೋಲಿಕವು, ಮೋಹಿನಿ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಛಂದೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಗರುಡನು ಎರಡನೇ ವಾಹನನಾದನು. ಷಷ್ಠಿಯ ದಿವಸ ಮೊದಲಿನ ವಾಹನವು ಹನು ಮಂತ್ರನಾದನು; ಮತ್ತು ವಸಂತೋತ್ಸವ ಪ್ರಿಯನಾದ, ಸ್ತ್ರೀಸಹಿತನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮಂಗಲಗಿರಿಯು ಎರಡನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಐರಾವತವು ಮೂರನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು; ಸಪ್ತಮಿ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸೂರ್ಯವಾಹನವಾಯಿತು; ಮತ್ತು ಉಗ್ರಶ್ರೀನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯನಾದ

ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮಂಗಲಗಿರಿಯು ಎರಡನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು; ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಚಂದ್ರವಾಹನವು ಮೂರನೇ ಯಾನವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟವಿಧ ದಿವಸ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ರಥವು ಮೊದಲನೇ ಯಾನವಾಯಿತು; ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠವೆಂಬ ಅಶ್ವವು ಎರಡನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು. ನವವಿಧ ದಿವಸ ಅಂದೋಲಿಕವು ಮೊದಲನೇ ವಾಹನವು; ಮಂಗಳವಾರದ ಹಿಂಗಲವರ್ಣದ ಅರಿಷಡ್ದೋಳಿಕಳಿಯಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಮಂಗಲಗಿರಿಯು ಎರಡನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು. ಮಂಗಳಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಅರಿಷಡ್ದೋಳಿಕಳಿಯಿಂದ ಅಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ ಅವಭೃತಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮಂಗಲಗಿರಿಯನ್ನು ಆಶೋಹಣಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಜನರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಮಂದಿರದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ವೇದೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮೂಹದೊಡನೆ, ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅವತಾರ ದಿನದ ಶ್ರವಣಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಭೃತಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದನು. ಮತ್ತು ಅವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಲಗಿರಿಯು ಮೂರನೇ ವಾಹನವಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಧ್ವಜಾರೋಹಣವೆಂಬ ಉತ್ಸವವು ಸಾಂಗವಾಗಿ, ಮರುದಿವಸದಲ್ಲಿ “ ಪುಷ್ಪಯಾಗ ಮಹೋತ್ಸವ ” ವಾಯಿತು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಉತ್ಸವವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳೂ ನಾನಾದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ರಾಜರೂ ಬೇರೆ ಜನರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋದರು.

ತೋಂಡಮಾನನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬಂದ ನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಲ್ಲಿ ಪರಮಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಸತ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹಿತವಂತನಾಗಿಯೂ, ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ಸದ್ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತನಾಗಿಯೂ, ಚಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತ, ಒಂದು

ಜಿಲನೂರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಂದು ನಿರುತ್ತರವಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ವತಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಕೂರ್ಮನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು. ಮೃತನಾಗಿರುವ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗುಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟು. ತನ್ನ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ತೋಂಡಮಾನನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದನು; ಆಗ ತೋಂಡಮಾನರಾಜನು ಮಹಾಧಾರ್ಮಿಕನೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನೂ ಎಂಬ ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ನಾನು ಈ ರಾಜನ ಹತ್ತರ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಹೋದರೆ, ಇವನು ಇವರನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿಸುವನು; ಇವರನ್ನು ಕಾಶಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಾಗುವದಿಲ್ಲವು, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಪುತ್ರರನ್ನು ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಗೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ತಾನು ರಾಜನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ತೋಂಡಮಾನರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೆಮ್ಮಿತ್ರಮಾಡಿ, “ಮಹಾರಾಜನೇ,—ನೀನು ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕನೂ, ದಯಾಶಾಲಿಯೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರತಿಪಾಲಕನೂ ಎಂದು ಬಹುಜನರ ಮುಖದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಿನ್ನ ಸವಿೂವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿರುವೆನು;” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ತೋಂಡಮಾನನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ,—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನೀನು ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು ? ಹೇಳು, ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಕೂರ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣನು — ರಾಜನೇ, ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಪರಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ, ಪುತ್ರಧರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಾನು ಅವನ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಭಾಗೀರಥಿನದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟಿರುವೆನು; ಆದರೆ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ, ಐದು ವರ್ಷದವನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನೂ ದೂರದ ಮಾರ್ಗವಿದ್ದ ಕಾರಣ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಶಕ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಆದಕಾರಣ ನಾನು ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೂ ನೀನು ಅವರನ್ನು ಸುರಕ್ಷಕೆ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಸ್ತ್ರೀಯರು

ಪತಿಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವು; ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಮಾತುಳ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಯಾಗಲಿ, ರಾಜಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಸಂತಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಈ ಆರು ಮಂದಿ ಪಿತೃಸಮಾನರೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಬಾಲಕನನ್ನೂ, ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ ರಾಜನಾದ ನೀನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಕೇಳಲು ತೋಡವಾನನು, — “ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕಾಶೀಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ವಿಪುಲ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಪುತ್ರರನ್ನು ರಾಜನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅವರ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರದೆ ದುಃಖದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು, ಗರ್ಲದಕಂಠವುಳ್ಳವ ನಾದನು. ಆಗ ತನ್ನ ಪತಿಯ ವಿಯೋಗವಾಗುವದೆಂದು ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯು ದುಃಖದಿಂದ ಬಾಪ್ಪಲೋಚನಗಳುಳ್ಳವಳಾದಳು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು — “ ಪ್ರಿಯಳೇ, ನಾನು ಭಾಗೀರಥಿನಿಗಾಗಿ ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ; ನೀನು ಶೋಕಮಾಡುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಾಲಕನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿರುವನು; ಆದ್ದರಿಂದ ರೋದನಮಾಡಬೇಡ, ಈ ಬಾಲಕನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡು. ನಾನು ಬರುವ ವರೆಗೂ ಈ ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತದಿಂದಿರು; ತೋಡದೇಶಾಧಿಪನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪುತ್ರಿಯಂತೆ ನೋಡುವನು, ಪುತ್ರನನ್ನು ಜೋಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರು; ನಿನ್ನ ಪ್ರಸೂತಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜನು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು, ಶೋಕಮಾಡ ಬೇಡ, ನಾನು ಹೋಗಿಬರುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರರನ್ನು ಅಲಿಂಗನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಡಲುಬಿಟ್ಟನಾದನು. ವಿಪ್ರಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೋಡಿ, — “ ನಾಥನೇ, ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬರುವವನಾಗು, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲಿ; ನೀನು ಬರುವವರೆಗೂ ನಮಗೆ ಸುಖವಾಗುವದಿಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ,” ಎಂದು ನುಡಿದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಹೋಗಲನುಕೂಲವಾದಳು. ಕೂರ್ಮನು ಪುನಃ ಪುನಃ ತನ್ನ ಪತ್ನೀಪುತ್ರರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ದುಃಖದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಪಾಶವು ಅಗಾಧವಾಗಿರುವದು !

ಅತ್ತ ಕೂರ್ಮನು ಹೊರಟು ಹೋಗಲು, ವಿಪ್ರಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯು ಕಾಣದ ಹಾಗಾಗುವವರೆಗೂ ನೋಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ಪುತ್ರನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ರಾಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ರಾಜಪತ್ನಿಯ ಸವಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ತೊಂಡಮಾನನು ಸುಂದರಿಯಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ-ರೂಪ ವತಿಯಾದ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಪುರುಷರು ಮೋಹಿಸಬಹುದು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಪುರುಷರ ಬುದ್ಧಿಯು ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾರವಿರುವದಿಲ್ಲ; ತ್ರಿವಿಧವಾಗಿರುವದು; ಅದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣದೆ ಇರುವ ಬೇರೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅತಿಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಈಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವದು; ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅತಿವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಈಕೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವನು, ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಗುಪ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯನ್ನೂ, ಪುತ್ರನನ್ನೂ ಇಟ್ಟು, ಆರುತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿ, ಉದಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೂ ಇಟ್ಟು, ಆ ಮನೆಗೆ ಮುಪ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಕೆಯ ಕಾವಲಿಗಾಗಿ ಅರ್ಧಕ್ರೋಶದಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ದೂತನನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕಾರ್ಯಾಧೀನನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟನು.

ಇತ್ತ ಕೂರ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳ ಉಪದೇಶವಾಗಿ ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಾಗೀರಥಿಯ ಕಾವಡಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಎರಡು ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ತೊಂಡಮಾನರಾಜನ ವಚ್ಚಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಆಗ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆಶೀರ್ವಾದ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ-ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿನಗಾಗಿ ಈ ಪವಿತ್ರಕರವಾದ ಭಾಗೀರಥಿಯ ಉದಕವನ್ನು ತಂದಿರುವೆನು; ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡು, ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಕೂರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಂಡು, ಆತನ ಪತ್ನೀಪುತ್ರರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ದಂಡದಿಂದ ತಾಡಿತವಾದ ಸರ್ಪದಂತೆಯೂ, ಚಕ್ರವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ

ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅರ್ಜುನನಂತೆಯೂ, ರಾಮಬಾಣದಿಂದ ತಾಡಿತನಾದ ರಾಮಣನಂತೆಯೂ ತೋಂಡಮಾನನ ಅವಸ್ಥೆಯಾಯಿತು; ಅವನ ಹೃದಯವು ಗದಗದನೆ ನಡುಗಿತು. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಾನು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಈ ರಾಜನು ಆದರಿಸದೆ, ನಾನು ನುಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಭಯಚಕಿತನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತನಲ್ಲ, ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ತಾಳಿ ದುಃಖದಿಂದ ತೋಂಡಮಾನನನ್ನು ಕುರಿತು-ರಾಜನೇ, ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯು ನಾನು ಹೋಗುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಿದ್ದಳು; ಆಕೆಯು ಪುತ್ರನನ್ನು ಹಡೆದಳೋ ? ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಹಡೆದಳೋ ? ಹೇಳು. ಪೃಥ್ವೀಪತಿಯೇ, ನಾನು ಬಂದಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ; ಸರ್ವದಾ ಶ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನನ್ನ ಬಾಲಕನು ತಟಾಕ ದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಕೂಪದಲ್ಲೆಯಾಗಲಿ ಬಿದ್ದು ಮೃತನಾದನೋ ಹಾಗೆ ? ಯಾಕೋ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗಿರುವದು; ಮತ್ತು ಪತಿಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯು ನಾನು ಒಂದಕ್ಷಣವೇ ನನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಇನ್ನೂವರೆಗೂ ಆಕೆಯು ನನಗೆ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಭ್ರಾಂತವಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಜನೇ, ನಾನು ಪರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ನನ್ನ ಸತೀ-ಪುತ್ರನನ್ನೇ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಕುಶಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಹೇಳು, ಎಂದನು. ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭಯಪಡ ಬೇಡ; ನಿನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸಹಿತಳಾಗಿ ಸುಖದಿಂದಿರುವಳು; ನಿನ್ನಿನ ದಿವಸ ಶುಕ್ರವಾರ ವಿದ್ವದರಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಕನ್ನಿಕೆಯರೂ ವೇಂಕಟೇಶಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವರು, ಅವರ ಸಂಗಡ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸಹಿತಳಾಗಿ ಹೋಗಿರುವಳು; ಇವತ್ತಿನ ಸಂಜೆಗೆ ಅಥವಾ ನಾಳಿನ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಬರುವಳು, ನೀನು ಸಂತಯ ವಡಬೇಡವೆಂದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸುಳ್ಳೇ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಹಾಗು ಅವನಿಗೆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವಸಾಹುತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದನು.

ಇತ್ತಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪಾಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ತೋಂಡಮಾನನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ,- “ಪುತ್ರನೇ, ನಾನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಗುವ್ರವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಬೀಗ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಆ ವಿಪ್ರಪತ್ನಿಯನ್ನೂ, ಆಕೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ; ಅಲಸ್ಯ ಮಾಡದೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗು; ಅನ್ನಲು; ಆ ರಾಜಪುತ್ರನು ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹೋಗಿ. ಆ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಲು, ಬರೇ ಅಸ್ಥಿಗಳೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು; ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಗದ್ಗದಕಂಠವುಳ್ಳವನಾಗಿ,- ಅಕಟಾ! ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ವಂಶವು ನಾಶವಾಗುವ ಕಾಲವು ಪ್ರಾವೃವಾಯಿತು; ಯಾಕಂದರೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರರ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕೋಪಿಷ್ಠನಾಗಿ ನಮಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ವಂಶವನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುವ ನಲ್ಲ ! ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡೋಣ ? ಎಂದು ದುಃಖಪಡುತ್ತ ಬೇಗನೆ ಬಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ-“ತಾತನೇ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ ಮರೆತು, ನಮ್ಮಿಂದ ಅವಿಚಾರಕರ್ಮವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು; ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ! ಮಹಾಘೋರತರವಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು,” ಎಂದು ಹೇಳಲು, ತೋಂಡಮಾನನು ಸಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ-“ಪುತ್ರನೇ. ನಾನು ಮಹಾಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಮುಂದೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಲಿ ? ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಮಗೆ ಎಂಥ ಅನರ್ಥವನ್ನು ತಂದೆಯಲ್ಲ ? ಭಕ್ತರಕ್ಷಕನೇ, ನೀನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಯ ಬೇಕಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೇದು ! ಆದದ್ದಾಯಿತು. ಪುತ್ರನೇ, ನಾವು ಈಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗುವಾ ನಡೆ, ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ಅವನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು.” ಎಂದು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ತೋಂಡಮಾನನು ತನ್ನ ಮಗನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಬಿಲದ್ವಾರದಿಂದ ಶೇಷಾಹಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರೋದನ ಮಾಡ ಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು-“ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಏನು ಕಾರಣ ಬಂದೆ ? ನಿನ್ನಂಥ ಧುರಂಧರನಿಗೆ ದುಃಖವು ಯಾಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವದು ? ಹೇಳು” ಎನಲು, ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ

ಹಾಗೇ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರಲು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ರಾಜನ ಹೃದ್ಗತವನ್ನು ತಿಳಿದು—“ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವು ವಿದಿತವಾಯಿತು, ಪಾಪಿಷ್ಠನೇ, ಇಂಥ ಘೋರಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಬಂದೆಯಾ ? ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ? ಸತ್ತು ಹೋಗಲೋ ? ಇಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ ಬದಲು ನಾನೇ ಮಹಾ ನರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೋ ? ಹಾಯ್ ! ಹಾಯ್ ! ಪರಮಕಷ್ಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು !! ರಾಜನೇ, ನಾನೇ ಪಾಪಿಷ್ಠನು, ನಾನೇ ದುರಾಚಾರಿಯು; ಯಾಕೆಂದರೆ, ದುರಾತ್ಮಭಕ್ತನಾದ ನಿನಗೆ ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಈಗ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯಮದದಿಂದ ನೀನು ಇಂಥ ಅನುಚಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ; ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗದೆ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ದರಿದ್ರತ್ವವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾ ಪಾಪಿಯೇ, ನೀನು ಎಂಥ ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ ! ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ? (ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತನಾಗಿ) ಒಳ್ಳೇದು ! ನೀನಾದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಆ ಮೃತರಾದವರನ್ನು ಬದುಕಿಸುವೆನು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾದ ತೋಂಡಮಾನರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಉದ್ಧಾರನಾದನೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ. ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಳುಹಿ, ಆ ಮೃತರಾದವರ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬೇಗನೆ ತರಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ತೋಂಡಮಾನನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಡಲೆ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಆ ತೋಂಡಮಾನನ ಪುತ್ರನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಬೇಗನೆ ಆ ದ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಒಂದು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನರಯಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವೇಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ—“ತಾತನೇ, ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ—“ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿದೆನು; ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಅವರು ಬದುಕುವ ಹಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು

ತನ್ನ ಉತ್ತರೀಯ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪಾಂಡುತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅದರ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ತೊಂಡಮಾನನನ್ನೂ ಅವನ ಮಗನನ್ನೂ ಇಟ್ಟು, ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ತೀರದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಅಸ್ಥಿಗಳಮೇಲೆ ತನ್ನ ಬೊಗಸೆಯೊಳಗೆ ಉದಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಲು, ಆ ಅಸ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವದೇವತೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶವಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯೂ, ಪುತ್ರನೂ, ಪುತ್ರಿಯೂ ಬದುಕಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ತೀರ್ಥದಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ—“ಈ ತೀರ್ಥಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮೃತರಾದವರು ಬದುಕಿದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಅಸ್ಥಿತೀರ್ಥ”ವೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟರು. ಮತ್ತು ಮಹಾನರಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದವರ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ, ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು; ಎಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಜನಕರಾಜನೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಆಕೆಯ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ತೊಂಡಮಾನರಾಜನ ವಶಕ್ಕೊಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ—“ರಾಜನೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಬಹಳೇ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಅದರ ನೂರುಪಾಲಷ್ಟು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು; ನೀನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಅನುಜನಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಆಪ್ತತ್ವದ ಭಿಡೆಯಿಂದ ಈ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವು ನನ್ನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ತಿಳಿ; ರಾಜನೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸುವೆನು. ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡುವದಿಲ್ಲ; ನನ್ನ ಭಾಷಣವು ಅನ್ಯರ ಮುಖದಿಂದ ಆಗುವದು. ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ವಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಸಮಸ್ತ ಜನರ ಸಾಕ್ಷಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಕೂರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ನಿಷ್ಕುಟಕವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತ ಸುಖದಿಂದಿರು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತಾನು ಆಮೊತ್ತಿನಿಂದ ಮೌನವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು.

ಇತ್ತ ತೊಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರರಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕೂರ್ಮನನ್ನು ಕರೆಸಿ,—“ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಪುತ್ರ-ಪುತ್ರಿಯರಿಂದ ಸಹಿತ

ಳಾಗಿ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಳಾದಳು. ಇವರನ್ನು ಕರೆದುಕೋ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರ ಸರ್ವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಕೂರ್ಮನು ಇವರು ಮೃತರಾಗಿ ಪುನಃ ಬದುಕಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪರ ಮಾಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ “ಪ್ರಿಯಳೇ, ನೀನು ಇಷ್ಟು ದಿವಸಗಳತನಕ ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ್ದಿ ? ಆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳು” ಎನಲು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತಿ ಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು—“ಪತಿಯೇ, ಅಗಾಧವಾದ ದೇವಮಾಯೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂತ ಹೇಳಲಿ ? ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉದರದಲ್ಲಿ ನಾನು ವಾಸಮಾಡಿದ್ದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆ ಗಳನ್ನೂ, ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸಪ್ರಕೃತಿಯವರನ್ನೂ ನೋಡಿದೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಅನಂತರ ರಾಘವನೆಂಬ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವುತ್ರನು—“ಓತನೇ, ನಾನನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಷ್ಟು ಮತ್ತಾರೂ ನೋಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಯಾಕಂದರೆ ನಾನು ದೇವರ ಉದರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರನ್ನು ಕಂಡೆನು” ಎಂದನು. ಆಗ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸು—“ತಾತನೇ, ನಾನು ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನೂ, ಗುಹೆಗಳನ್ನೂ, ಗಿರಿಗಳನ್ನೂ, ವನಗಳನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ದೇವರ ಹೊಟ್ಟೆ ಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಒಚ್ಚಿತನಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ—“ನೀವು ಪುಣ್ಯವಂತರು, ಯಾಕಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಧೂತನಾಗಿಯೂ, ಸ್ಥಾವರ-ಜಂಗಮ ವಸ್ತುಗಳ ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಉದರದಲ್ಲಿ ನೀವು ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗದೆ ಇರುವ ತ್ರಿನೇತ್ರನು. ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದಿರಿ; ಅಂಚೆ ಮೇಲೆ ನೀವೇ ಧನ್ಯರು. ನಾನು ವೇದಾಧ್ಯಯನಮಾಡಿ, ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರೂ, ಶ್ರೀಹ: ರಿಯ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಏನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ; ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸಿಗೂ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ, ನೀವೇ ಪವಿತ್ರರು” ಎಂದು ಕೂರ್ಮನು ತನ್ನ ಸತೀ-ಸುತರನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು. ಹಾಗೂ ತೊಂಡಮಾನನಿಗೆ—ರಾಜನೇ, ನೀನು ಮೃತರಾದ ನನ್ನ ಪತ್ನೀಪುತ್ರರನ್ನು ಒಡುಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿ; ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಧನ್ಯನು, ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಹೆಚ್ಚಿನವನು;

ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು, ರಾಜನು ಆನಂದಪಟ್ಟು-ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ನಿನ್ನ ಸರ್ತಿ ಸುತರೇ ಭಾಗ್ಯವಂತರೆಂದು ತಿಳಿ, ನಾನೇನು ಅಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆಯವನಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲುದ್ಯುಕ್ತನಾಗಲು, ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ತೋಂಡಮಾನನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಇತ್ತ ತೋಂಡಮಾನನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ-ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತ್ನೀಪುತ್ರರನ್ನು ಮರೆತದ್ದನ್ನೂ, ಪುನಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದ್ದನ್ನೂ, ಆ ಪಾಂಡುತೀರ್ಥದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಆಲೋಚಿಸಿ, “ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನನ್ನಮೇಲೆ ಕುಪಿತನಾದನಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಹ್ಯಾಗೆಮಾಡಲಿ? ಅವನು ನನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವಂತೆ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ?” ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಗುರುವಾದ ಆಂಗಿರಸನಿಗೆ-“ಗುರುಗಳೇ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನನ್ನಮೇಲೆ ತುಷ್ಠನಾಗುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು” ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳು-ತೋಂಡಮಾನರಾಜನೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುವದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಂದ ಸಹಸ್ರ ತುಳಸೀದಳಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಆತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ಆ ತುಳಸಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವಳು; ಅದರಿಂದ ಅವನು ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗುವನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ತೋಂಡಮಾನನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸುವರ್ಣರತ್ನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸಹಸ್ರ ತುಳಸೀ ದಳಗಳನ್ನು ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ರಾಜನು ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಮೌನವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ತೋಂಡಮಾನನು ಬಹು ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ-ಸ್ವಾಮಿ ಸರ್ವಜ್ಞನೇ, ದೊಡ್ಡವರು, ತಮ್ಮ ಭಕ್ತರು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವದಿಲ್ಲ; ಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಭಕ್ತನಾದ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು

ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಡಮಾನನಿಗೆ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಿಂತು-ತೋಡಮಾನನೇ, ಪ್ರೀತುತ್ಪ್ರಾಕಾರಕ ರೂಪವಾದ ಘೋರ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಈಗ ದುಃಖಪಟ್ಟರೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ ? ನಿನ್ನ ಅಗ್ರಜ ನಾದ ಅಕಾಶರಾಜನ ಉಪಕಾರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆನೆಂದು ತಿಳಿ; ನೀನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲ್ಲ. ನಿನ್ನಂಥ ಭಕ್ತರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹುಜನರು ವರು; ಮತ್ತು ನಿನಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾದವರೂ ಇರುವರು, ಎಂದು ನುಡಿಯಲು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೋಡಮಾನನು ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ-ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಜನರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ; ಮೂಢನಾದ ಸೇವಕನು (ಭಕ್ತನು) ತಾನು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ನಾನು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ,- “ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಶ್ರೀಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಮಾನ ಭಕ್ತನು ಯಾವನಿರುವನು ? ಭಕ್ತ ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು ನಾನೇ; ದಯಾಶೀಲರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು ನೀನೇ, ಎಂದು ನಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವೆನು” ಹೀಗೆಂದ ಈ ಗರ್ವೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಪುನಃ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಇತ್ತ ತೋಡಮಾನನು ತಾನು ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ನಿತ್ಯದ ಲ್ಲಿಯೂ ಸುವರ್ಣ ತುಳಸಿ ದಳಗಳಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ಆ ತೋಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿ ವಾಸನನ್ನು ದಿನದಂತೆ ಪೂಜಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ನೋಡಲು, ತಾನು ನಿನ್ನನ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಸುವರ್ಣ ತುಳಸಿ ಮಾಲೆಯು ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಡನು; ಅದರ ಬದಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಪಾದಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಇರುವ ಮಣ್ಣಿನ ತುಳಸಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು; ತಾನು ಏರಿಸಿದ ಸುವರ್ಣ ತುಳಸಿ ದಳಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಮಣ್ಣಿನ ತುಳಸಿ ದಳಗಳ ರಾಶಿಯೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ತೋಡಮಾನನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ-ನಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಏರಿಸಿದ ಸುವರ್ಣ ತುಳಸಿದಳಗಳನ್ನೂ, ಮಾಲೆಯನ್ನೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಸ್ವೀಕ ರಿಸದೆ ಇರುವನಲ್ಲ! ಆಕಟಾ, ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಬೇಸರಾದೆನೇ ? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹ್ಯಾಗೆಮಾಡಲಿ ? ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಿಂದ ರೋದನ ಮಾಡುತ್ತ-

ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ನಾನು ಮಹಾಘೋರಪಾಪಿಯೇ ಹೌದು, ಆದರೂ ಅನಾಥನಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೇಕೆ ಉಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀ? ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ನೀನು ಕ್ಷಮಿಸದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು ? ದಯಾಂಬುಧಿಯೇ, ನನ್ನಮೇಲೆ ದಯವನ್ನು ಮಾಡು. ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಏರಿಸಿದ ಸುವರ್ಣ ತುಳಸೀ ದಳಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಕ್ತನಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವೃಣ್ಮಯವಾದ ತುಳಸೀ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ದೇವನೇ, ಅಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠಭಕ್ತನು ಯಾವ ನಿರುವನು ಹೇಳು, ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂತಃಕರಣ ಹುಟ್ಟಿ, -ತೊಂಡಮಾನನೇ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕರಾದ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿರುವರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಭೀಮನಾಮಕನಾದ ಒಬ್ಬ ದಂದ್ರ ಕುಲಾಲನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯೋಜನದಮೇಲೆ ಇರುವನು; ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅವನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟಂತ ಹೇಳಲಿ? ತನ್ನ ಗ್ರಹದ ಒಂದು ಗೋಡೆಯ ಬಿಲದಲ್ಲಿ ದಾರುಮಯವಾದ ನನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತನಾದ ಆ ಕುಲಾಲನು ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವೃಣ್ಮಯ ತುಳಸೀ ದಳಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವನು, ಅವನ ಅತ್ಯಂತವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಆ ಮಣ್ಣಿನ ತುಳಸೀದಳಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಹಣಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ರಾಜನೇ, ನೀನು ಆ ಕುಲಾಲನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು, ಅವನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ ಕಂಡು ಬಾ, ಅಂದರೆ ಅವನ ಭಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟಿರುವದೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವದು; ನೀನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ-ನಾನೇ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು; ನನಗೆ ಸಮಾನರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆಯಲ್ಲ; ಆ ಕುಲಾಲನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಬಂದಿರುವ ಅಹಾಂಕಾರವು ನಾಶವಾಗುವದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ತೊಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ಗರ್ವವು ನಷ್ಟವಾಗಿ, ತನ್ನ ಸಕಲ ರಾಜವೈಭವಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಆ ಕುಲಾಲನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಪಾದಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಲೂ ಆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ಕುಲಾಲನು ಇರುವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಶೀಘ್ರದಿಂದ ನಡೆದನು.

ಹೀಗೆ ತೋಡಮಾನನು ಹೋಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅವನು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಕಂಡು—“ಎಲೈ ಜನರೇ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ಭೀಮಕುಲಾಲನು ಇರುವ ಸ್ಥಳವು ಯಾವದು” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿರಲು, ಜನರು ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು—ರಾಜನೇ, ಶ್ರೀಹರಿಭಕ್ತರಾಯಣನಾಗಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಭೀಮ ಕುಂಬಾರನ ಮನೆಯು ಇದೇ” ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ತೋಡಮಾನನು ಆ ಮನೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅವನ ಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ದ್ವಾರ ತೋರಣದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭ್ರಾತೃವಾಗಿ ಭೋಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವ ಜನರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಭೀಮಕುಲಾಲನಿಗೆ—“ಎಲೈ ಕುಲಾಲನೇ, ತೋಡಮಾನರಾಜನು ನಿನ್ನ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು. ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯು ಇಲ್ಲೆಂದ ತೋರುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುಲಾಲನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು,—“ಅಯ್ಯೋ! ಪರಮಕಷ್ಟವು !! ರಾಜನು ನನ್ನ ಮನೆಯತನಕ ಬರುವಂಥ ಅಪರಾಧವನ್ನು ನಾನೇನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ? ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ವಿಚಾರಿಲ್ಲ; ಈಗ ಆತನು ಮಾಡಿದ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನೈವೇದ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ೧೦೦ ಕೊಡಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮಾಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇತ್ತ ಹೊರಗೆ ತೋಡಮಾನನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಜನರಿಗೆ—“ ಶ್ರೀಕರಿಯ ಭಕ್ತನಾದ ಭೀಮಕುಲಾಲನು ಯಾವನಿರುವನು! ಅವನನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಅವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ,” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಕುಲಾಲನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಿಂತನು. ಆಗ ಭೀಮನು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹರ್ಷದಿಂದ ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಹತ್ತಿದನು,—ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ, ವೈಕುಂಠಪುರವೇ ನಿನ್ನ ನಿಜಮಂದಿರವು, ಸಮುದ್ರರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯು, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ನಿನ್ನ ನಾಭಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನು; ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕುಲಾಲ ಜನ್ಮವುಳ್ಳವನಾದ ನಾನು ಏನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲಿ? ದೇವಾಧಿದೇವನೇ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ಭಾಗೀರಥಿಯು ನಿನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವಳು, ಅಂಥ ಭಾಗೀರಥಿಯೇ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರಿಯು.

ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಸಹಸ್ರ ಫಣಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಶೇಷನೇ ನಿನ್ನ ಆಸನವು, ಬಲ
ವಂತನಾದ ಗರುಡನೇ ನಿನ್ನ ವಾಹನವು, ನಕ್ಷತ್ರ ಮಾಲೆಯೇ ನಿನ್ನ ದಂತಪಂಜಕ್ಕೆ
ಗಳು, ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಕಾಶವೇ ನಿನ್ನ ದೇಹಕಾಂತಿಯು, ಮೇರು, ಹಿಮಾಲಯ ಮೊದ
ಲಾದ ಪರ್ವತಗಳೇ ನಿನ್ನ ಅಸ್ಥಿಗಳು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೇ ನಿನ್ನ ನೇತ್ರಗಳು.
ವಿರಾಟರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನಗೆ ನಾನು ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ”
ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯು ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ—
ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಕುಲಾಲ ಜಾತಿಯವನಾದ ಭೀಮನಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯು
ಹ್ಯಾಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವದೋ ! ಸದ್ಗುಣ ಸಮುಪ್ರನಾದ ನೀನು ಈ ಕುಲಾಲ
ನಿಗೆ ಒಲಿದದ್ದು ನನಗೆ ಪರಮಾತ್ಮರ್ಪಕರವಾಗಿ ತೋರುವದು. ” ಎಂದು
ಮಾತಾಡಿದಳು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಗರುಡನಿಂದ ಆ ಕುಲಾಲನನ್ನು ತನ್ನ
ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ತರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆ ಕುಂಬಾರನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು
ಮಾಡಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ—“ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಶೂದ್ರ ಜನ್ಮದವನಾದ ನನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ
ಯಾಕೆ ಬಂದಿರುವೆ ? ನಾನೇನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ವಿದುರನಲ್ಲ, ಶಬರಿಯಲ್ಲ,
ಗಜರಾಜನಲ್ಲ, ಉದ್ಧವನಲ್ಲ, ವಿಭೀಷಣನೂ ಅಲ್ಲ. ಕ್ಷರಾಕ್ಷರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಹರಿಯೇ, ನನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆ ನೀನು ಬಂದೆಯಲ್ಲ, ನಿನಗೆ ನಾನೇನು
ಕೊಡಲಿ ? ” ಎಂದು ನ ಡಿಯುತ್ತಿರಲು, ಆತನ ಪತ್ನಿಯಾದ ತಮಾಲಿನಿಯೆಂಬವಳು
ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದಳು;—ಅನಾಥರಿಗೆ ನಾಥನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ,
ನಾನು ಮಂತ್ರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅರಿಯೆನು, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯೆನು, ನಮ್ಮಂಥ
ಶೂದ್ರ ಜನ್ಮದವರಿಗೆ ವೇದಗಳೆಲ್ಲಿ ? ತಪಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲಿ ? ಅದರೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ
ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮೂಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆ; ದೇವಾಧಿದೇವನೇ,
ಈಗ ಜೊತೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆ, ನೀವು ಬಹಳ ಹಸಿದಿರಬಹುದು, ನಾನು ಜೋಳದ
ಅನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿರುವೆನು; ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಅದನ್ನೇ ಅವ್ಯತವೆಂದು
ತಿಳಿದು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿಕೆ ಎಳ್ಳಲು, ಆ
ತಮಾಲಿನಿಯು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಆಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು
ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತ, ತಮಾಲಿನಿಗೆ—ಕುಲಾಲ
ಪತ್ನಿಯೇ, ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಡುವ ಅನ್ನವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಭಕ್ಷಿಸುವೆನು,
ಎಂದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ

ಆಕೆಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮುಂದೆ ಇಡಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ರಮಾದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಆ ಉತ್ತಮವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ, ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಆಕಾಶದಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಆ ಕುಲಾಲ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವೈಕುಂಠಪದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಮಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಆ ಕುಲಾಲನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಿರೀಟವನ್ನೂ, ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ, ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವನ್ನೂ, ಒೀತಾಂಬರವನ್ನೂ, ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಕೊಟ್ಟನು; ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಮಾಲಿನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ವೈಭವದಿಂದ ಆ ದಿವ್ಯವಾದ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ, ಸರ್ವರು ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಹೀಗೆ ಕುಲಾಲದಂಪತಿಗಳು ಸಾಯುಜ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನ್ನು, ಕಂಡು ತೋಂಡಮಾನನು ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡದ್ದೇನೆಂದರೆ,— ಸ್ವಾಮಿ, ನನ್ನ ದೊರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪಾಪಕಾರಿಯಾದ ಶೂದ್ರಕುಲಾಲನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು ” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಆಗ ಕರುಣಾಕರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ—ರಾಜನೇ, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಹಾಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ; ಅದಕಾರಣ ನೀನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯು ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ; ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಅನ್ಯದೇಹವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನನ್ನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ಅಂದರೆ ನೀನಿಗೆ ಸಾರೂಪ್ಯಪದವಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು; ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ತೋಂಡಮಾನನು ಈ ಮಹಾಪಾಪಜನ್ಮವು ಇರಬಾರದೆಂದು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣೆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಎಡನೇ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಸಾರೂಪ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಕೇಳಿ ಜನಕರಾಜನೇ, ಪರಮಪೂಜ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಆ ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸಜ್ಜನರಾದವರ ಅಭಿಷ್ಠವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಅದ್ಭುತಲೀಲೆಯನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ರಾಜನೇ, ಈ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಮನೋರಥ ಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ ಇರುವದು. ಈ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳುವರೋ, ಯಾರು ಕೇಳುವರೋ ಅವರು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋಗುವರು.

||ಇತಿ ಶ್ರೀ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಲ್ಲಿ, “ ಕುಲಾಲಪ್ರಶಂಸನ”ವೆಂಬ ಹದಿನೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು. ||

|| ಸಂಪೂರ್ಣಂ, ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು. ||

|| ಶ್ರೀ ಕೃತಪುರೇಶಾಯ ನಮೋನಮಃ ||

ಮಂಗಳಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣೋ! ಮಂಗಳಂ ಗರುಡಧ್ವಜ ||
ಮಂಗಳಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ! ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಮಂಗಳಂ ಕುರು ||೧||

ಸಂಪೂರ್ಣ

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶಸ್ತೋತ್ರಂ

ವೇಂಕಟೇಶೋ ವಾಸುದೇವಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋಽಮಿತವಿಕ್ರಮಃ ॥

ಸಂಕರ್ಷಣೋಽನಿರುದ್ಧಶ್ಚ ಶೇಷಾದ್ರಿಪತಿರೇವ ಚ

॥೧॥

ಜನಾರ್ದನಃ ಪದ್ಮನಾಭೋ ವೇಂಕಟಾಚಲವಾಸಕಃ ॥

ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾ ಜಗನ್ನಾಭೋ ಮಾಧವೋ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ

॥೨॥

ಗೋವಿಂದೋ ಗೋಪತಿಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಕೇಶವೋ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ॥

ವರಾಹೋ ವಾಮನಶ್ಚೈವ ಶ್ರೀಧರೋಽಧೋಕ್ಷಜೋ ಹರಿಃ

॥೩॥

ನಾರಾಯಣಃ ಪಂಕಜಾಕ್ಷಃ ಸರ್ವದೇವಗಣಸ್ತುತಃ ॥

ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹೋ ಮಹಾಸಿಂಹಃ ಸೂತ್ರಾಕಾರಃ ಪುರಾತನಃ

॥೪॥

ರಮಾನಾಭೋ ಮಹೀಭರ್ತಾ ಭೂಧರಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ॥

ಜೋಲವುತ್ರಪ್ರಿಯಃ ಶಾಂತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ವರಪ್ರದಃ

॥೫॥

ಶ್ರೀನಿಧಿಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಭಯಕೃದ್ಭಯನಾಶನಃ ॥

ಶ್ರೀರಾಮೋ ರಾಮಭದ್ರಶ್ಚ ಭವಬಂಧೈಕ ಮೋಚಕಃ

॥೬॥

ಭೂತಾವಾಸೋಚಲಾವಾಸಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸಃ ಶ್ರೀಯಃಪತಿಃ ॥

ಅಚ್ಯುತಾನಂದ ಗೋವಿಂದೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವೇಂಕಟನಾಯಕಃ

॥೭॥

ಸರ್ವ ದೇವೈಕಶರಣಂ ಸರ್ವದೇವೈಕ ದೈವತಂ ॥

ಸಮಸ್ತ ದೇವ ಕವಚಂ ಸರ್ವದೇವ ಶಿಖಾಮಣಿಃ

॥೮॥

ಇತೀದಂ ಕೀರ್ತನೀಯಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರಮಿತತೇಜಸಃ ॥

ತ್ರಿಕಾಲೇಯಃ ಪಠೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಪಾಪಂ ತಸ್ಯ ನ ವಿದ್ಯತೇ

॥೯॥

ರಾಜದ್ವಾರೇ ಪಠೇದ್ಧೀರೇ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ರಿಪುಸಂಕಟೇ ॥

ಭೂತಸರ್ಪಪಿಶಾಚಾದಿಭಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಕದಾಚನ

॥೧೦॥

ಅಪುತ್ರೋ ಲಭತೇಪುತ್ರಾನ್ ನಿರ್ಧನೋ ಧನವಾನ್ಲವೇತ್ ॥

ರೋಗಾತರ್ಕೋ ಮುಚ್ಯತೇ ರೋಗಾದ್ಬದ್ಧೋ ಮುಚ್ಯತೇ ಬಂಧನಾತ್ ॥೧೧॥

ಯದ್ಯದಿಷ್ಟತಮಂ ಲೋಕೇ ತತ್ತತ್ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಸಂಶಯಃ ||
 ಐಶ್ವರ್ಯಂರಾಜಸಂಮಾನಂ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಫಲಪ್ರದಮ್ || ೧೨||
 ವಿಷ್ಣೋಲೋಕೈಕಸೋಪಾನಂ ಸರ್ವದುಃಖೈಕನಾಶನಮ್ ||
 ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಂ ನೃಣಾಂ ಸರ್ವಮಂಗಲಕಾರಕಮ್ || ೧೩||
 ಮಾಯಾವೀ ಪರಮಾನಂದಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ವೈಕುಂಠಮುತ್ತಮಮ್ ||
 ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣೀತೀರೇ ರಮಯಾಸಹ ಮೋದತೇ || ೧೪||
 ಕಲ್ಯಾಣಾದ್ಭುತಗಾತ್ರಾಯ ಕಾಮಿತಾರ್ಥವ್ರದಾಯಿನೇ ||
 ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ತೇ ನಮಃ || ೧೫||
 ವೇಂಕಟಾದ್ರಿಸಮಂಸ್ಥಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡೇ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನ ||
 ವೇಂಕಟೇಶಸಮೋದೇವೋ ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||
 ಏತೇನ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯೈನ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನ್ಸಾಧಯಾಮ್ಯಹಮ್ || ೧೬||
 ಇತಿ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣೇ ಬ್ರಹ್ಮನಾರದಸಂವಾದೇ ವೇಂಕಟೇಶ
 ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ || ೧೭||

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶೋ ವಿಜಯತೇ

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ್ವರ ಮಂಗಲ ಸ್ತೋತ್ರಂ

ಶ್ರೀಯಃಕಾಂತಾಯ ದೇವಾಯ ಕಲ್ಯಾಣನಿಧಯೇರ್ಘನಾಂ ||
 ಶ್ರೀವೇಂಕಟನಿವಾಸಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ಮಂಗಲಂ || ೧||
 ಲಕ್ಷ್ಮೀಸವಿಭ್ರಮಾಲೋಕ ಸದ್ಮವಿಭ್ರಮಚಕ್ಷುಷೇ ||
 ಚಕ್ಷುಷೇ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ವೇಂಕಟೇಶಾಯಮಂಗಲಂ || ೨||
 ಶ್ರೀವೇಂಕಟಾದ್ರಿಶೃಂಗಾಯ ಮಂಗಲಾಭರಣಾಂಘ್ರಯೇ ||
 ಮಂಗಲಾನಾಂ ನಿವಾಸಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ಮಂಗಲಂ || ೩||

ಸರ್ವಾವಯವಸೌಂದರ್ಯ ಸಂಪದಾ ಸರ್ವಚೇತಸಾಂ ||
 ಸದಾಸಂಮೋಹನಾಯಾಸ್ತು ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ ||೪||
 ನಿತ್ಯಾಯ ನಿರವಧ್ಯಾಯ ಸತ್ಯಾನಂತ ಚಿದಾತ್ಮನೇ ||
 ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ ||೫||
 ಸ್ವತಃ ಸರ್ವವಿದೇ ಸರ್ವಶಕ್ತಯೇ ಸರ್ವಶೇಷಿಣೇ ||
 ಸುಲಭಾಯ ಸುಖೀಲಾಯ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ ||೬||
 ಪರಸ್ತೈ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಪೂರ್ಣಕಾಮಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ||
 ಪ್ರಪನ್ನ ಪರತತ್ವಾಯ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ ||೭||
 ಅಕಾಲತತ್ವ ವಿಶ್ರಾಂತಾವಾತ್ಮಾನ ಮನುಪಶ್ಯತಾಂ ||
 ಅತ್ಯಪ್ತಾಮೃತರೂಪಾಯ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ ||೮||
 ಪ್ರಾಯಃ ಸ್ವಚರಣಾಪುಂಸಾಂ ಧ್ಯಾಯತಾಂ ಶರಣತ್ವತಃ ||
 ಕೃಪಯಾ ಪಶ್ಯತೇ ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ ||೯||
 ದಯಾಮೃತತರಂಗಿಣ್ಯಾಸ್ತುರಂಗೈರಪಿತೃತಃ ||
 ಅಪಾಂಗೈಃ ಸಿಂಚತೇ ವಿಶ್ವಂ ವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಲಂ ||೧೦||
 ಸ್ತುಗ್ಧೃಷಾಂಬರಹೇತಿನಾಂ ಸುಷಮಾವಹಮೂರ್ತಯೇ ||
 ಸರ್ವಾರ್ತಿಶಮನಾಯಾಸ್ತು ವೇಂಕಟೇಶಾಯಮಂಗಲಂ ||೧೧||
 ಶ್ರೀವೈಕುಂಠವಿರಕ್ತಾಯ ಸ್ವಾಮಿವುಷ್ಕರಣೇತಟೇ |
 ರಮಯಾ ರಮಮಾಣಾಯ ವೇಂಕಟೇಶಾಯಮಂಗಲಂ ||೧೨||
 ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಜಾಮಾತ್ರೇ ಮುನಿಮಾನಸವಾಸಿನೇ ||
 ಸರ್ವಲೋಕನಿವಾಸಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯಮಂಗಲಂ ||೧೩||
 ನಮಃಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಾಯ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನಸ್ವಾರೂಪಿಣೇ ||
 ವಾಸುದೇವಾಯ ಶಾಂತಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯಮಂಗಲಂ ||೧೪||
 ಮಂಗಲಾಶಾಸನಪರ್ಮದಾಚಾರ್ಯ ಪುರೋಗಮೈಃ ||
 ಸರ್ವೈಶ್ಚಪೂರ್ವರಾಚಾರ್ಯೈಃ ಸತ್ಯತಾಯಾಸ್ತುಮಂಗಲಂ ||೧೫||
 ಇತಿ || ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಮಂಗಲಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ||

ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶನ

ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಪದ್ಯಗಳು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಕರಣ ದೋಷಗಳೂ, ಛಂದಸ್ಸಿನ ದೋಷಗಳೂ ಇರಬಹುದು; ಆದರೆ ಭಾವಿಕರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಗೊಡವಿಗೆ ಹೋಗಿರು ವುದಿಲ್ಲ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು

ಜಯದೇವ ಜಯದೇವ ಅಘಟಿತಘಟಿನೇಶ |

ತಾರಯಮಾಂಭವಜಲನಿಧಿಪತಿತಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ||ಪ||

ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಶಿಖಂಡಕಮುಕುಟಂ ವಿಲಸಿತಪೀತಪಟಂ |

ಧೃತಪಶುಶಿಕ್ಷಾಲಗುಡಂ ಪ್ರಿಯಗೋಕುಲಖೇಟಂ ||

ಗೋಪೀಜನಸಂಗನಟಂ ಕ್ರೀಡಾಕುಂಜತಟಂ |

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಕ ದೇವಭಟಂ ವಂದೇಕಪಟಪಟುಂ ||೧||

ನವಜಲದಾಭ ಶರೀರಂ ಧೃತಪದಮಂಜೀರಂ |

ರತ್ನಕಟಕೋಟೀರಂ ಯದುಕುಲಪರಿವಾರಂ ||

ವನಮಾಲಾ ಮಣಿಹಾರಂ ಮುನಿಚಿತ್ತವಿಹಾರಂ |

ಗೋಪಯುವತಿಕುಲಜಾರಂ ಅಭಿನವದಧಿಚೋರಂ ||೨||

ಮೃಗಮದ ತಿಲಕಸುಭಾಲಂ ಮಾಯಾಮೃದುಹಾಸಂ |

ಯಮುನಾತೀರನಿವಾಸಂ ಹಿಂಸಿತನಿಜಕಂಸಂ ||

ಆಸ್ತಿಜನವಿಶ್ವಾಸಂ ಆಗಮನಿಶ್ವಾಸಂ |

ಪರಮಾನಂದಪರೇಶಂ ರುಕ್ಮಜನಿಜದಾಸಂ ||೩||

ಶ್ಲೋಕಗಳು

ಜಯ ದೇವ ಜಯ ದೇವ ಜಯ ವೇಂಕಟರಮಣಾ |

ದಯಯಾಪಾಲಯ ಮಾಮಿಹ ಭವಸಂಕಟ ಹರಣಾ ||ಪ||

ಕಾಲಾತ್ಮನ್ನರಸಿಂಹೇ ಲೀಲಾಧೃತಗಾತ್ರ |

ನೀಲಾಂಬುದ ನಿರ್ಮಲ ವನಮಾಲಾಂಬುಜನೇತ್ರ ||

ಹಾಲಾಧರವರದಾಮರ ಜಾಲಾನುತಪಾತ್ರಾ ।
 ವ್ಯಾಲಾಚಲಮಂದಿರ ವರ ಕಾಲಾಂತಕಮಿತ್ರಾ ॥ ೧ ॥
 ಅಂಡಜವಾಹನ ವಾಮನ ಖಂಡಿತ ದುಕ್ಷತ್ರಾ ।
 ಕುಂಡಲಯುಗ ರಂಜಿತಶುಭಗಂಡೋನ್ನತಭತ್ರಾ ॥
 ಪಾಂಡವ ಪಾಲನ ದುರ್ಜನ ಕೌರವ ಕುಲಹರ್ತಾ ।
 ದಂಡಕವನ ಸಂಚಾರಾ ವಂದಿತ ಮುನಿಸತ್ರಾ ॥ ೨ ॥
 ದಾತರಥೇ ಯದುನಂದನ ವಾಸವನುತಚರಣಾ ।
 ಧಾಸುರ ಪೀತಾಂಬರಧರ ಶೇಷಾಂಗಸ್ತರಣಾ ॥
 ದಶಕಂಧರರಿಪು ಬುಧಜನ ಪೋಷಾಪಾನುತ ಕರುಣಾ ।
 ಕೌಸಾಂತಕ ವೋಹಿನಿವರ ವೇಷಾಭಯಹರಣಾ ॥ ೩ ॥
 ತ್ರಿಪುರವಧೂವ್ರತಹಾರಿನ್ನು ಪಿತಾಶ್ವತೋಷಾ ।
 ಕಪಟಕಲಾಕೋವಿದ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಿತಭೂಷಾ ॥
 ತಾಪಸಪ್ರಿಯ ಶಂಖಾರೇ ಅನುಪಮವರವೇಷಾ ।
 ಶ್ರೀಪತಿ ಮಹದೇವಾಂತಃಕರುಣಾ ಪರಭಾಷಾ ॥ ೪ ॥

ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು

೦ನೆಯದು.

ರಾಗ — ಭೈರವಿ ಛಾಪು.

ಜಯಮಂಗಳಂ ನಿತ್ಯ ಶುಭಮಂಗಳಂ ॥ ಪಲ್ಲವಿ ॥
 ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಭನಗೆ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿವಾಸಗೆ ।
 ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧಾರ ಗೋವಿಂದಗೆ ॥
 ಮಾವಕಂಸನ ಕೊಂದ ಮಕರಕುಂಡಲಧರಗೆ ।
 ಜೀವಾಂತರಾತ್ಮ ಚಿನ್ಮಯ ರೂಪಗೆ ॥ ೧ ॥

ಅಂಬುಧೀಶಯನಗೆ ಅಖಿಳ ಲೋಕೇಶಗೆ ।
 ಶಂಭುಅಜಸುರ ಮುನಿಗಣವಂದ್ಯಗೆ ॥
 ಎಂಬತ್ತನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಜೀವರಾಶಿಗಳನು ।
 ಗೊಂಬೆಗಳ ಮಾಡಿ ಕುಣಿಸುವ ದೇವಗೆ ॥ ೨ ॥

ಗಿಡ್ಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ದಾನವಬೇಡಿ ।
 ಕಡ್ಡಿಕಾಸಿಗೆ ಕೈಯ ಒಡ್ಡಿದವಗೆ ।
 ಅಡ್ಡಬೀಳುವ ಜನರ ಜಾಡ್ಯಗಳಪರಿಹರಿಸಿ ।
 ದೊಡ್ಡವರನೇಮಾಳ್ವ ದೊಡ್ಡ ದೊರೆಗೆ ॥ ೩ ॥
 ತೊಳಸದಕ್ಕಿಯ ತಿಂಬ ಕಿಲಬುತಳಿಗೆಯಲುಂಬ ।
 ಕೊಳಗದಲಿ ಹಣಗಳನು ಅಳಿದು ಕೊಂಬ ॥
 ಬಳಿದು ಗಂಟಿಡದವರ ಬಳಲಿಸುತಲರ್ಥವನು ।
 ಬಲುಮೆಯಲಿಸೆಳಕೊಂಬ ಕಳ್ಳ ದೊರೆಗೆ ॥ ೪ ॥

ಒಡೆದ ಮಡಕಿಯ ಮಾರಿ ಒಡಲಹರಕೊಂಬುವಗೆ ।
 ಪಡಿವಿಡಿದು ಎಡೆಗಳನು ಮಾರುವವಗೆ ॥
 ಗಡಗಿಡಕೆ ಕಾಸುಕಾಣಿಕೆ ತಪ್ಪದೀಯುವಗೆ ।
 ಒಡೆಯ ವೇಂಕಟರಮಣ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಗೆ ॥ ೫ ॥

೨ನೆಯದು.

ರಾಗ—ಅರಭಿ ಆದಿತಾಳ.

ಮಂಗಳಂ ಜಯ ಮಂಗಳಂ ॥ ಪಲ್ಲ ॥
 ಜಲದಲಿ ಮತ್ಸ್ಯವತಾರನಿಗೆ ।
 ಗಿರಿಯ ಬೆನ್ನಲಿ ಪೊತ್ತ ಕೂರ್ಮನಿಗೆ ॥
 ಧರಿಯನುದ್ಧರಿಸಿದ ವರಹವತಾರಗೆ ।
 ಚಿಕ್ಕಮಗುವ ಕಾಯ್ದ ಶ್ರೀನರಸಿಂಗಗೆ ॥ ೧ ॥
 ಭೂಮಿಯ ದಾನವ ಬೇಡಿದಗೆ ।
 ಆ ಮಹಾ ಅಸುರನ ಗೆಲಿದವಗೆ ॥

೧೬೮

ರಾಮಚಂದ್ರನೆಂಬ ದಶರಥ ಸುತನಿಗೆ ।
ಭಾಮೆಯರರಸು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಗೆ ॥ ೨ ॥
ಬತ್ತಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಬುದ್ಧನಿಗೆ ।
ಉತ್ತಮ ಹಯವೇದ ಕಲ್ಪಿಗೆ ॥
ಹತ್ತವತಾರದಿ ಭಕ್ತರ ಸಲಹುವ ।
ಕರ್ತೃ ಶ್ರೀಪುರಂದರ ವಿಠಲನಿಗೆ ॥ ೩ ॥

ಮುದ್ರಕ:— ಖ. ರಾ. ಭಿ. ಕೆ. ಪ್ರ. ವರ್ಧ, ಧಾರವಾಡ. ೧೧೧೩, ೩೧, ೨೦೦೦.

